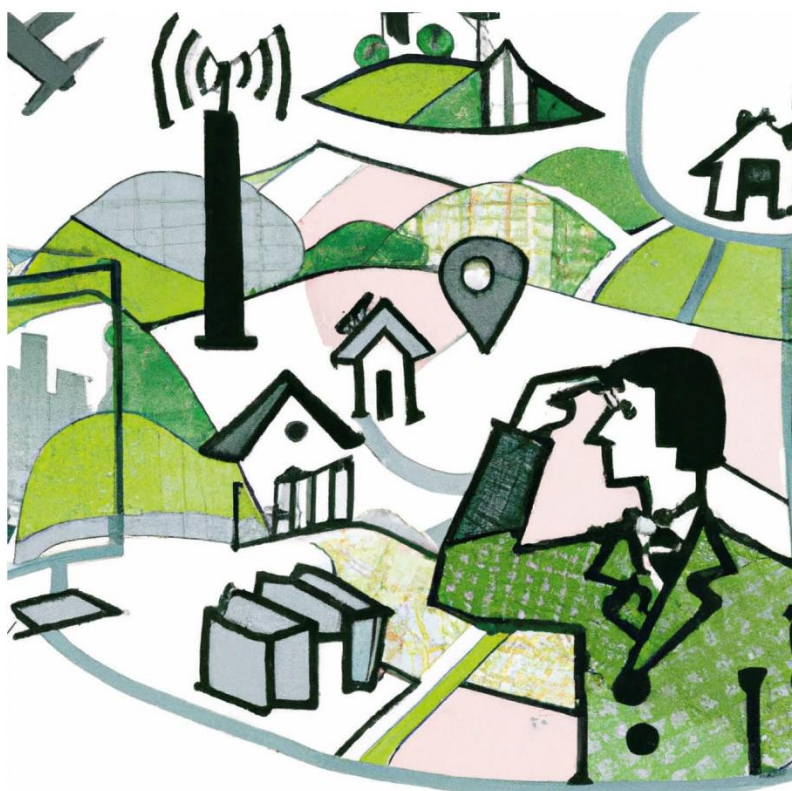

OMGEVINGSANALYSE REGIO ZUID WEST-VLAANDEREN

Juni 2024

Steunpunt
Data & Analyse

provincies.incijfers.be
je stad of gemeente in kaart

west-vlaanderen
de gedreven provincie

Inhoud

Inhoud	2
Inleiding	4
Deel 1: Wie leeft, groeit en wordt ouder in de regio Zuid-West-Vlaanderen?	5
Hoofdstuk 1: Bevolking	5
1.1 Totale bevolking	5
1.2 Bevolkingsdichtheid.....	6
1.3 Leeftijdsverdeling	6
1.4 Nationaliteit, geboortenationaliteit, herkomstnationaliteit	9
1.5 Loop van de bevolking	11
1.6 Woonstabiliteit	13
Hoofdstuk 2: Huishoudens	14
2.1 Totaal aantal huishoudens	14
2.2 Gemiddelde huishoudensgrootte	15
2.3 Aantal personen in het huishouden	15
2.4 Type huishouden	16
2.5 Herkomstheterogeniteit in private huishoudens.....	19
Deel 2: Hoe is het gesteld met het ruimtegebruik, het woon- en leefklimaat in de regio Zuid-West-Vlaanderen?	21
Hoofdstuk 3: Ruimtegebruik	21
3.1 Open ruimte en ruimtebeslag.....	21
3.2 Verharding	24
3.3 Bebouwing	26
3.4 Onbebouwde percelen.....	27
3.5 Toegankelijk groen	28
Hoofdstuk 4: Wonen.....	31
4.1 Woongelegenheden.....	31
4.2 Vastgoedprijzen.....	34
4.3 Eigenaars versus huurders	35
4.4 Sociale huisvesting	36
Hoofdstuk 5: Klimaat	39
5.1 CO ₂ -emissie.....	39
5.2 Energieverbruik	42
5.3 Hernieuwbare energie	44
Hoofdstuk 6: Natuur	49
6.1 Natuurlijke structuur	49
6.2 Speciale beschermingszones	50
6.3 Biologische kartering	51
6.4 Natuurbeheerplannen	53
6.5 Afwezigheid van bebouwing.....	56
Hoofdstuk 7: Water	58
7.1 Waterkwaliteit	58

7.2	Waterverbruik	60
7.3	Wateroverlast	65
Hoofdstuk 8: Land- en tuinbouw		67
8.1	Oppervlakte landbouwgebied.....	67
8.2	Land- en tuinbouwbedrijven	69
8.3	Typeringen van de landbouw	73
8.4	Verbreiding	77
Hoofdstuk 9: Mobiliteit en verkeersveiligheid		78
9.1	Vervoersmiddelengebruik	78
9.2	Vervoersmiddelenbezit	80
9.3	Infrastructuur.....	82
9.4	Verkeersveiligheid	86
Deel 3: Wat typeert leren, werken en verdienen in de regio Zuid-West-Vlaanderen?		88
Hoofdstuk 10: Onderwijs		88
10.1	Onderwijsniveau van de bevolking.....	88
10.2	Basisonderwijs en secundair onderwijs	89
10.3	Hoger onderwijs	98
10.4	Volwassenenonderwijs	99
Hoofdstuk 11: Werk		100
11.1	Het aanbod op de arbeidsmarkt: inwoners op beroepsactieve leeftijd	100
11.2	De vraag op de arbeidsmarkt: arbeidsplaatsen en vacatures	104
Hoofdstuk 12: Verdienen		112
12.1	Inkomens	112
12.2	Armoede.....	114
Hoofdstuk 13: Verblijfstoerisme		118
13.1	Verblijfstoeristische vraag: overnachtingen.....	118
13.2	Verblijfstoeristische vraag: aankomsten.....	119
Hoofdstuk 14: Detailhandel		120
14.1	Aantal handelspanden en winkelvloeroppervlakte.....	120
14.2	Handelsaanbod per 1.000 inwoners.....	122
14.3	Samenstelling van het handelsaanbod	123
Hoofdstuk 15: Economische bedrijvigheid		125
15.1	Ruimte voor bedrijvigheid	125
15.2	Ondernemerschap	126
15.3	Sectoren met de grootste tewerkstelling	131
Colofon		135

Inleiding

Sinds 1 januari 2014 moeten de provincies, gemeenten en OCMW's werken volgens de beleids- en beheerscyclus (BBC). Dit houdt onder meer in dat zij een strategisch meerjarenplan moeten opmaken. Voorafgaand aan de opmaak van het meerjarenplan wordt een omgevingsanalyse opgesteld die een uitgebreid, breed en een zo objectief mogelijk beeld geeft van de actuele situatie en de administraties in staat stelt om insteeknota's op te maken voor de nieuwe beleidsploeg. De omgevingsanalyse en insteeknota's moeten er toe bijdragen dat de nieuwe beleidsploeg de juiste doelstellingen, prioriteiten, actieplannen en acties kan formuleren voor de komende beleidsperiode 2026-2031.

Om dit proces van beleidsopbouw te ondersteunen, werd provincies.incijfers.be opgezet. Deze online tool bevat datareeksen over nagenoeg alle beleidsdomeinen waarop de provincies en gemeenten actief zijn. Dit maakt het mogelijk om de context waarbinnen het lokale beleid uitgevoerd wordt, in beeld te brengen.

Deze omgevingsanalyse maakt gebruik van de data beschikbaar op provincies.incijfers.be. De omgevingsanalyse werd inhoudelijk en technisch uitgewerkt door de medewerkers Data & Analyse van de 5 provinciebesturen, samen met beleidsmedewerkers van de diverse beleidsdiensten (klimaat, natuur, landbouw, toerisme,...). Per thema werden de meest relevante indicatoren geselecteerd.

Voor voorliggend rapport worden de cijfers van juni 2024 op provincies.incijfers.be gehanteerd.

Deel 1: Wie leeft, groeit en wordt ouder in de regio Zuid-West-Vlaanderen?

In dit eerste deel geven we een overzicht van de toestand van de bevolking en de gezinnen in de regio Zuid-West-Vlaanderen. We bekijken hierbij niet alleen de evoluties in het verleden, maar staan ook stil bij toekomstige ontwikkelingen en prognoses. De samenstelling van de bevolking en/of van de huishoudens heeft immers impact op tal van beleidsdomeinen, zoals onderwijs, tewerkstelling, ruimte, wonen, klimaat, ...

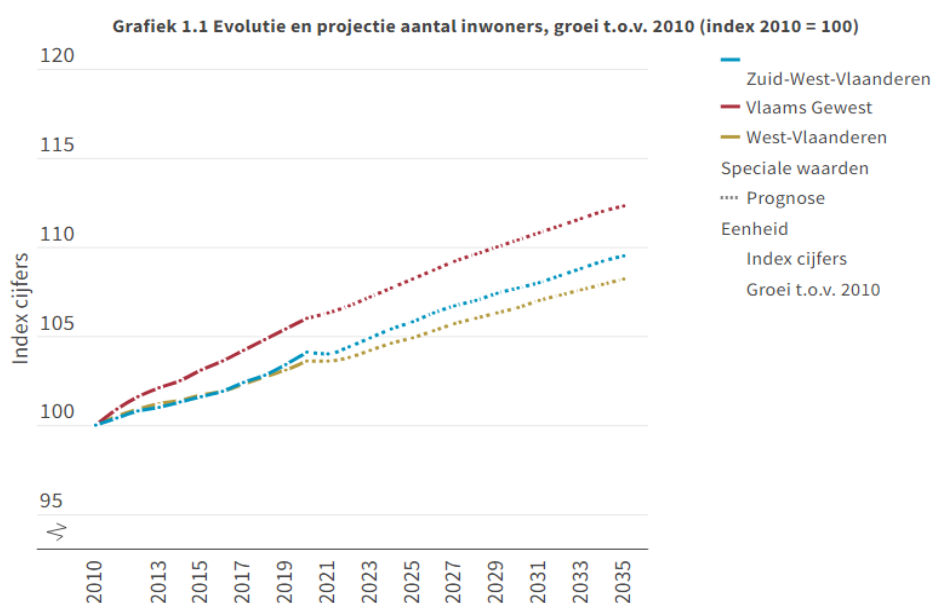
Hoofdstuk 1: Bevolking

Dit hoofdstuk focust op de bevolkingsevolutie, de bevolkingsdichtheid, de leeftijdsverdeling, nationaliteit en herkomst, de loop van de bevolking en de woonstabiliteit.

1.1 Totale bevolking

In de regio Zuid-West-Vlaanderen wonen op 1 januari 2023 volgens de officiële statistieken 318.925 inwoners. Deze officiële statistieken zijn gebaseerd op een verwerking van het Rijksregister (dat de gemeentelijke bevolkingsregisters bundelt) door het Belgische statistiebureau Statbel. Naast deze officiële telling van het aantal inwoners, gebruiken we in deze omgevingsanalyse de gegevens van Statbel enkel nog voor het officieel aantal huishoudens. Verder werken we met een eigen verwerking van dat Rijksregister. Zo kunnen we meer gedetailleerde variabelen aanmaken dan de beschikbare officiële statistieken. Bovendien laat dit ons toe ook de wachtregisters mee te nemen, waarin personen zijn opgenomen die hier nog niet officieel verblijven: asielzoekers en EU-burgers in afwachting van woonstcontrole. Volgens deze cijfers wonen er op 1 januari 2023 319.327 inwoners in de regio Zuid-West-Vlaanderen.

Grafiek 1.1 toont de evolutie van het aantal inwoners sinds 2010, alsook de prognose tot 2035. Het getoonde cijfer is een indexcijfer, waarbij de waarde van 2010 gelijk gesteld wordt aan 100.

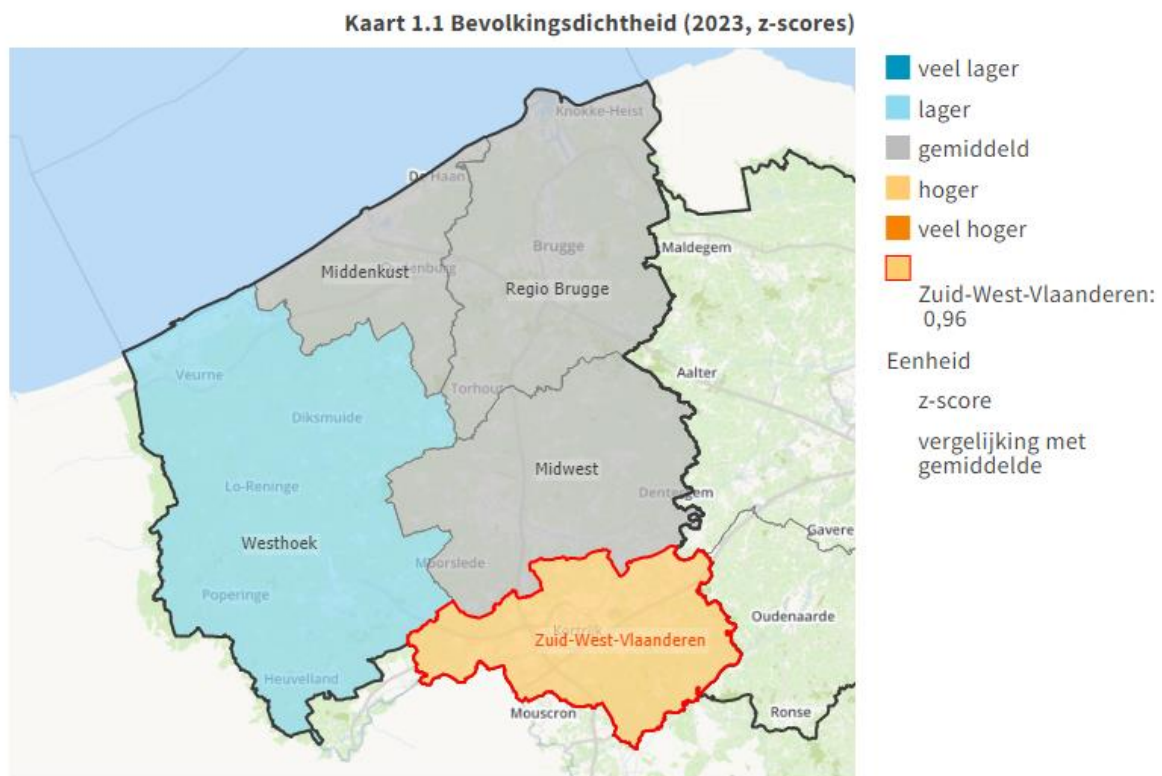

Bron: Statistiek Vlaanderen - Bevolkingsprojecties | provincies.incijfers.be

1.2 Bevolkingsdichtheid

In 2023 wonen in de regio Zuid-West-Vlaanderen 710 inwoners per km². Vergeleken met 660 inwoners per km² in 2003 is er sprake van een toename van de bevolkingsdichtheid. In West-Vlaanderen bedraagt de bevolkingsdichtheid in 2023 382 inwoners per km², in het Vlaams Gewest 498 inwoners per km².

Kaart 1.1 toont de bevolkingsdichtheid aan de hand van de z-scores. De kleuren tonen aan in welke mate de referentieregio's in West-Vlaanderen hoger of lager scoren in vergelijking met het gemiddelde van West-Vlaanderen.

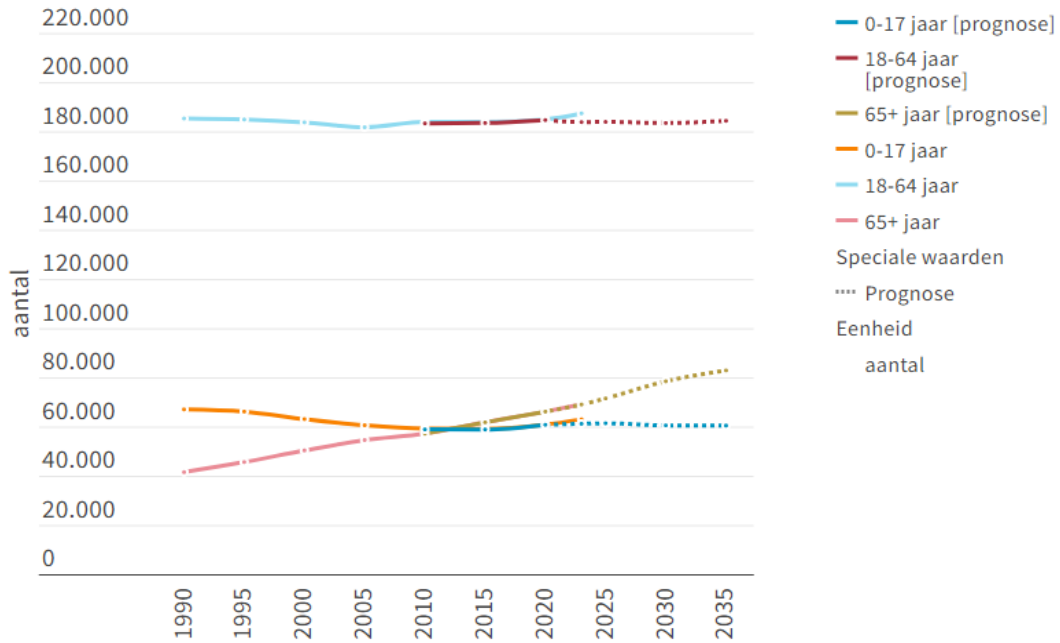
Bron: Rijksregister | provincies.incijfers.be

© OpenStreetMap contributors

1.3 Leeftijdsverdeling

Grafiek 1.2 toont de evolutie en projectie van het aantal inwoners naar leeftijdsgroep.

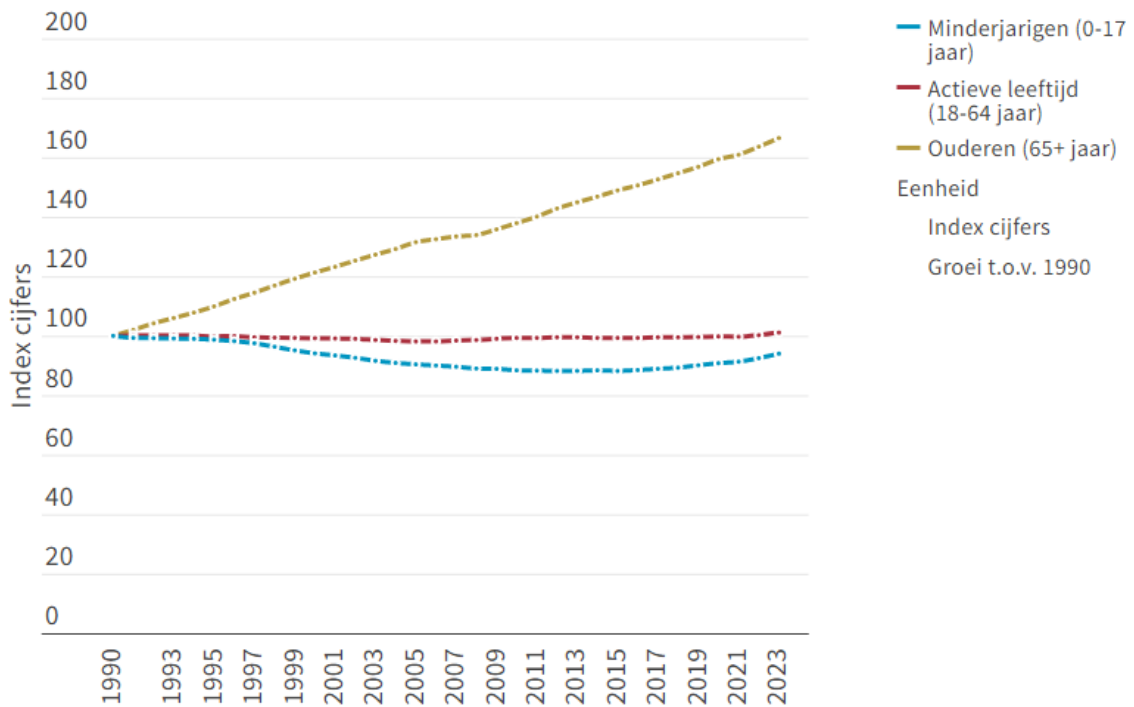
Grafiek 1.2 Evolutie en projectie aantal inwoners naar leeftijdsgroep - Zuid-West-Vlaanderen (1990-2035)

Bron: Statistiek Vlaanderen - Bevolkingsprojecties | provincies.incijfers.be, Rijksregister | provincies.incijfers.be

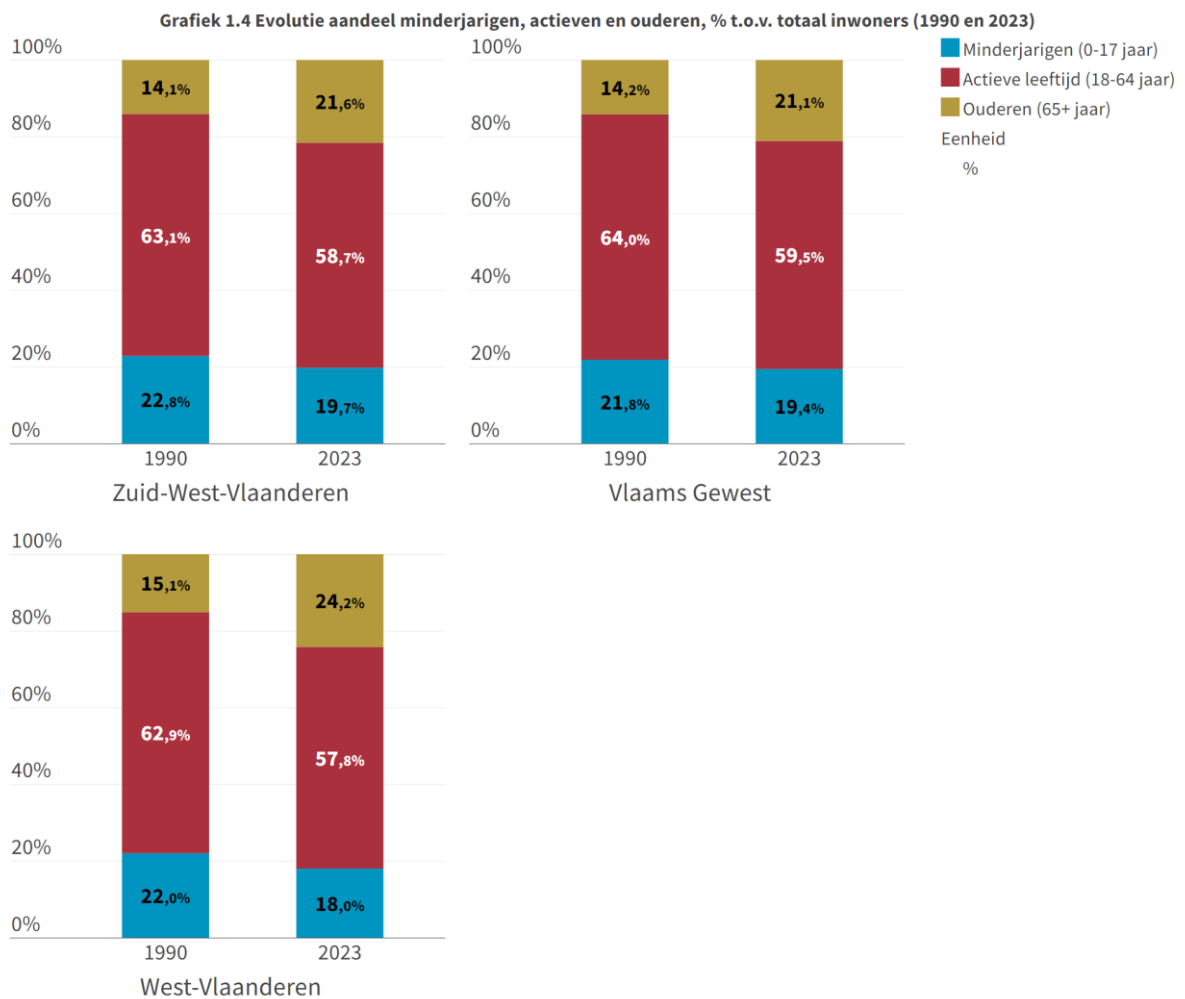
Grafiek 1.3 toont de groei van de bevolking in die drie leeftijdsgroepen ten opzichte van 1990. We stellen vast dat de grootste procentuele toename van de bevolking te situeren valt bij de ouderen.

Grafiek 1.3 Inwoners naar leeftijdsgroep, groei t.o.v. 1990 - Zuid-West-Vlaanderen (1990-2023, index 1990 = 100)

Bron: Rijksregister | provincies.incijfers.be

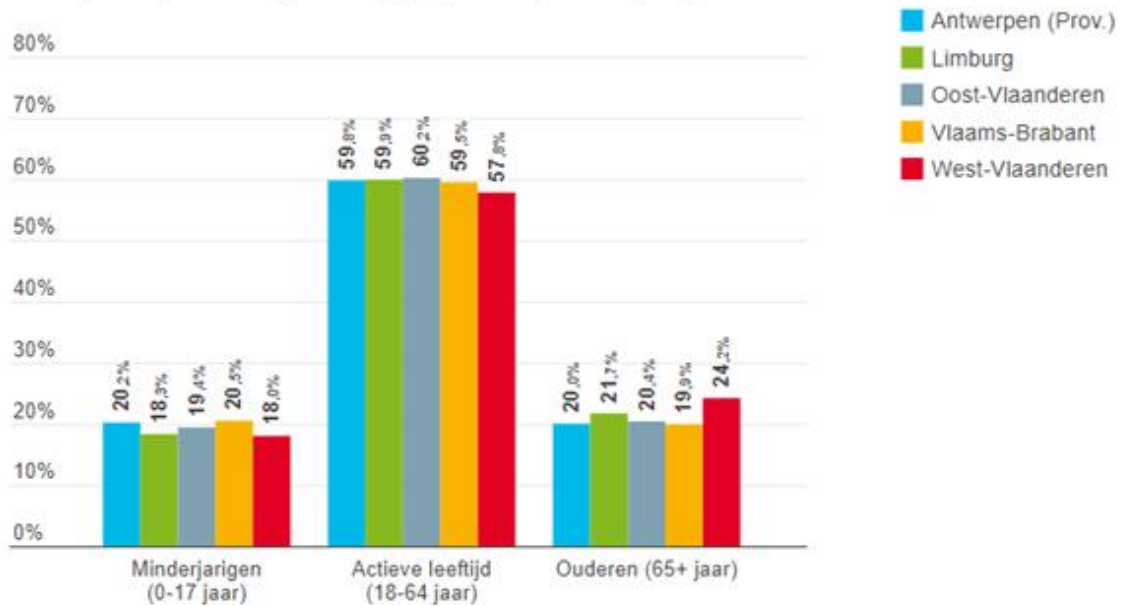
In 2023 is in de regio Zuid-West-Vlaanderen 19,7% van de inwoners minderjarig en 21,6% 65 jaar of meer, in West-Vlaanderen is 18,0% minderjarig en 24,2% 65 jaar of meer, in het Vlaams Gewest is 19,4% minderjarig en 21,1% 65 jaar of meer.

Bron: Rijksregister | provincies.incijfers.be

Grafiek 1.5 toont de leeftijdsverdeling binnen de verschillende provincies. Uit de grafiek leiden we af dat de provincies Antwerpen en Vlaams-Brabant een iets jongere bevolking hebben (een hoger aandeel 0-17 jaar) en een kleiner aandeel ouderen (65+). Limburg en West-Vlaanderen hebben een iets oudere bevolking (minder jongeren en meer ouderen). Oost-Vlaanderen neemt een middenpositie in.

Grafiek 1.5 | Leeftijdsverdeling bevolking per provincie, aantal (2023)

Bron: Rijksregister | provincies.incijfers.be

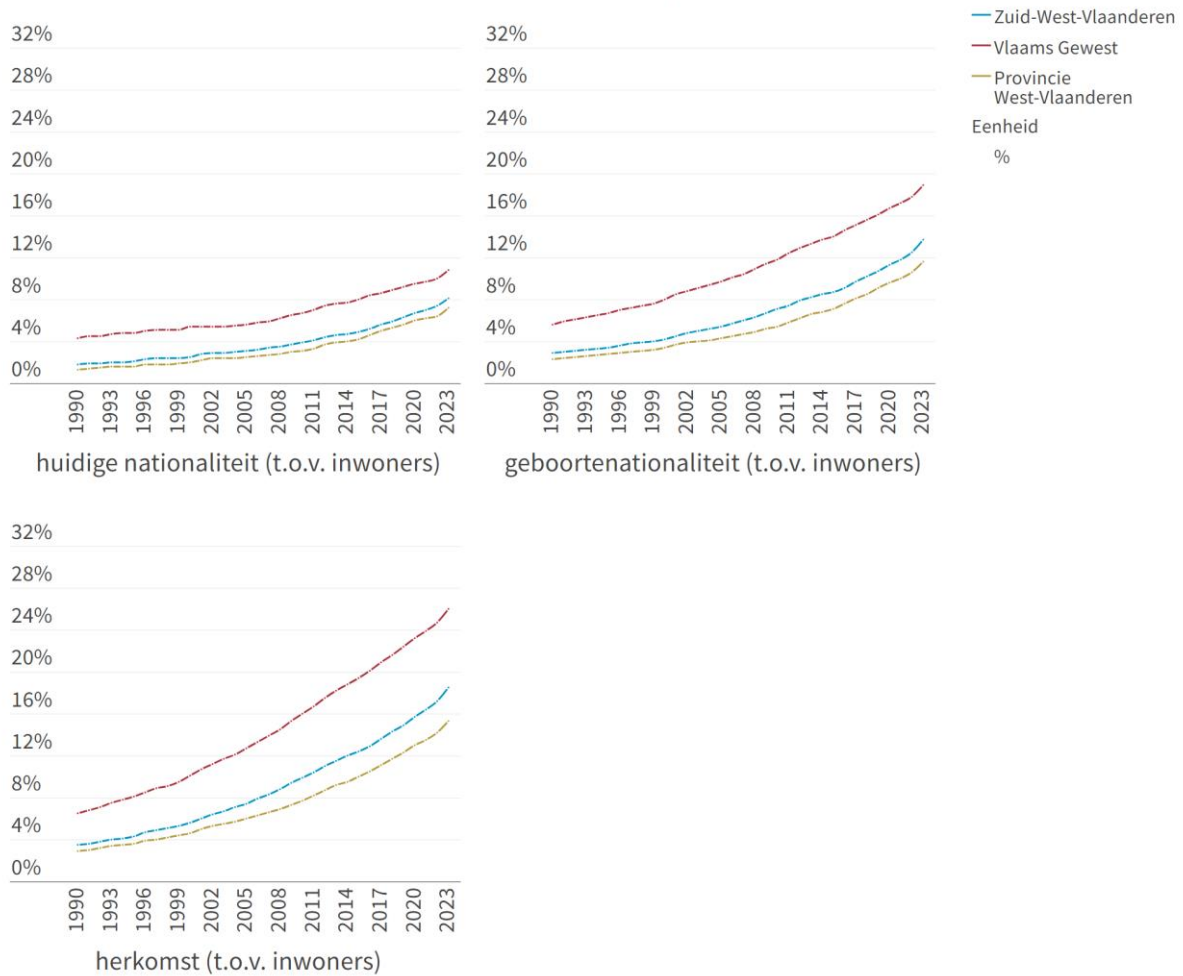
1.4 Nationaliteit, geboortenationaliteit, herkomstnationaliteit

Iemand met een niet-Belgische geboortenationaliteit is geboren als niet-Belg, maar kan ondertussen Belg geworden zijn. Iemand met een niet-Belgische herkomst heeft ofwel zelf een niet-Belgische geboortenationaliteit, ofwel heeft minstens één van de ouders een niet-Belgische geboortenationaliteit. Bij het benoemen van de niet-Belgische herkomst, heeft de geboortenationaliteit van de moeder voorrang op die van de vader, en die heeft voorrang op die van de persoon zelf.

Tussen 1990 en 2023 neemt het aandeel inwoners in de regio Zuid-West-Vlaanderen met een niet-Belgische huidige nationaliteit toe van 1,8% naar 8,1%. Het aandeel inwoners met een niet-Belgische geboortenationaliteit stijgt van 2,9% in 1990 naar 13,7% in 2023. Voor het aandeel inwoners met een niet-Belgische herkomstnationaliteit is er sprake van een toename van 3,5% in 1990 tot 18,5% in 2023.

Momenteel ligt het aandeel inwoners met een niet-Belgische huidige nationaliteit in de regio Zuid-West-Vlaanderen hoger dan in West-Vlaanderen en lager dan in het Vlaams Gewest. De regio Zuid-West-Vlaanderen kent een hoger aandeel inwoners met een niet-Belgische geboortenationaliteit dan West-Vlaanderen en een lager aandeel dan het Vlaams Gewest. Ten slotte kent de regio Zuid-West-Vlaanderen verhoudingsgewijs meer inwoners met een niet-Belgische herkomst dan West-Vlaanderen en minder dan het Vlaams Gewest.

Grafiek 1.6 Evolutie aandeel inwoners met niet-Belgische huidige, geboorte- en herkomstnationaliteit, % t.o.v. totaal inwoners (1990-2023)

Bron: Rijksregister | provincies.incijfers.be

We kijken ook naar de individuele herkomstnationaliteiten. In de regio Zuid-West-Vlaanderen komen 143 verschillende herkomstnationaliteiten voor. In tabel 1.1 zijn de meest voorkomende herkomstnationaliteiten binnen de regio Zuid-West-Vlaanderen gerangschikt in de eerste kolom. We beperken ons hierbij tot maximaal 10 herkomstnationaliteiten en tot herkomstnationaliteiten met minstens 5 inwoners. In de tweede kolom staat het aantal personen met die geboortenationaliteit en in de derde kolom het aantal personen met die huidige nationaliteit. Deze cijfers kunnen sterk verschillen van de herkomstnationaliteit. Doorgaans is dat het meest uitgesproken bij niet-EU-nationaliteiten en/of groepen die reeds lange tijd in het land aanwezig zijn. EU-burgers nemen immers minder snel de Belgische nationaliteit aan, omdat zij via hun lidmaatschap van de EU al heel wat rechten hebben. Bij burgers die hier reeds lang aanwezig zijn, is de kans dan weer groter dat ze uiteindelijk de Belgische nationaliteit aannemen of verkrijgen, zeker bij volgende generaties.

Tabel 1.1 Top 10 herkomstnationaliteiten in de regio Zuid-West-Vlaanderen, en het aantal inwoners met die geboortenationaliteit en huidige nationaliteit (2023)

	Inwoners naar herkomstnationaliteit	Inwoners naar geboortenationaliteit	Inwoners naar nationaliteit
België	260.366	275.727	293.360
Marokko	10.348	6.110	1.812
Frankrijk	9.582	5.763	3.782
Sovjet-Unie	4.145	2.363	13
Roemenië	2.350	2.258	1.976
Polen	2.319	2.132	1.863
Nederland	2.287	1.886	1.699
Afghanistan	1.760	1.604	1.023
Syrië	1.277	1.156	759
Joegoslavië	1.156	569	14

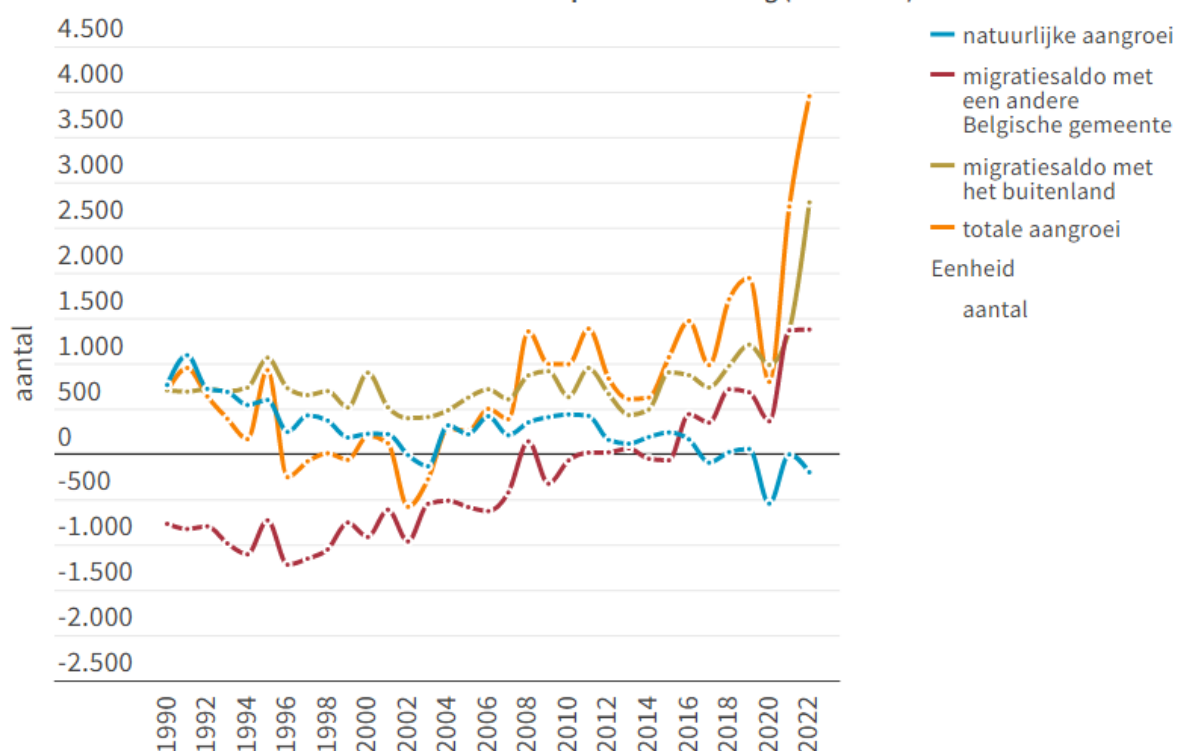
1.5 Loop van de bevolking

De bevolking fluctueert elk jaar door geboorte en sterfte. Het verschil tussen het aantal geboorten en het aantal sterfgevallen noemen we het natuurlijk saldo of de natuurlijke aangroei. Deze aangroei kan ook negatief zijn. In de regio Zuid-West-Vlaanderen werden in 2022 3.103 personen geboren en stierven er 3.305. Het natuurlijk saldo bedroeg dus -202.

Naast geboorte en sterfte heeft ook migratie impact op de bevolkingsevolutie. Doorgaans is de impact daarvan ook groter. Iemand kan verhuizen naar of komen van een andere gemeente in België of verhuizen naar of komen van het buitenland. Het migratiesaldo met het buitenland van de regio Zuid-West-Vlaanderen is dan het aantal verhuizers naar de regio Zuid-West-Vlaanderen vanuit het buitenland verminderd met het aantal verhuizers vanuit de regio Zuid-West-Vlaanderen naar het buitenland. Dit saldo bedroeg in 2022 2.777. Een positief internationaal migratiesaldo betekent dat er meer mensen instroomden vanuit het buitenland dan er vertrokken. Een negatief saldo betekent dat er meer mensen vertrokken naar het buitenland dan er toekwamen. Het migratiesaldo met andere Belgische gemeenten wordt op dezelfde manier berekend (immigratie vanuit een andere Belgische gemeente naar de regio Zuid-West-Vlaanderen min emigratie vanuit de regio Zuid-West-Vlaanderen naar een andere Belgische gemeente) en bedroeg in 2022 1.373.

De som van de natuurlijke aangroei, het intergemeentelijk en het internationaal migratiesaldo is de totale aangroei. Wanneer deze aangroei positief is, neemt het aantal inwoners toe. Een negatieve aangroei wijst op een daling van het inwonersaantal. In 2022 bedroeg deze bevolkingsgroei in de regio Zuid-West-Vlaanderen 3.948. Op grafiek 1.7 kan je de jaarlijkse evolutie hiervan aflezen.

Grafiek 1.7 Evolutie loop van de bevolking (1990-2022)

Bron: Rijksregister - Loop van de bevolking | provincies.incijfers.be

In tabel 1.2 zijn deze aantallen af te lezen voor 2022, uitgedrukt per 1.000 inwoners.

Tabel 1.2 Loop van de bevolking, per 1.000 inwoners (2022)

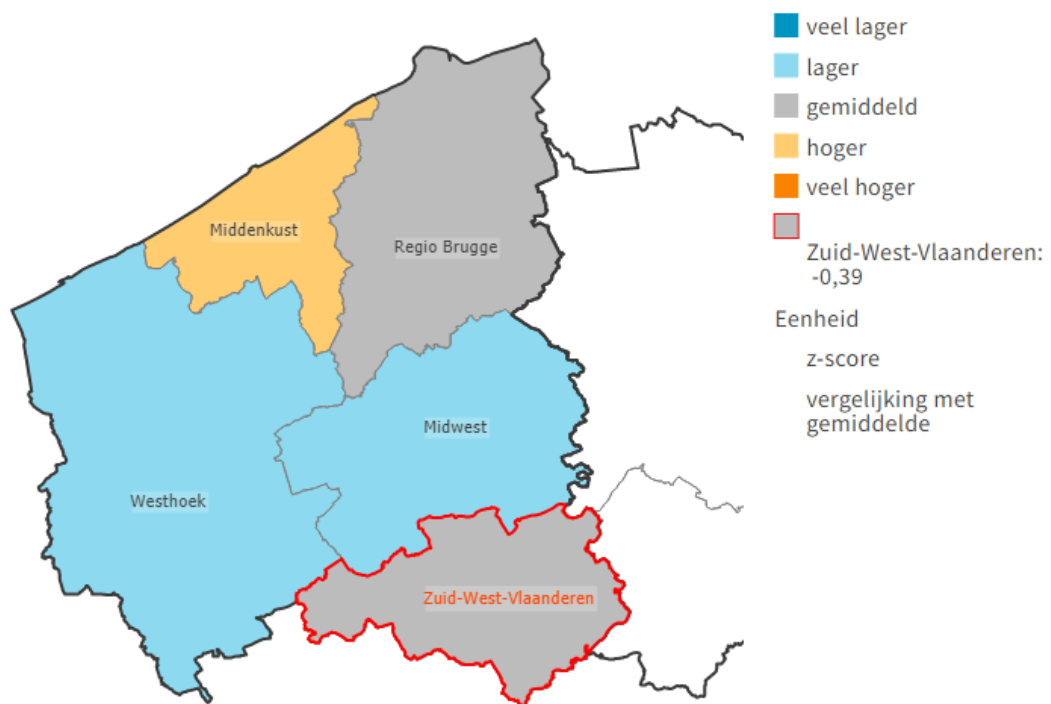
	Regio Zuid- West- Vlaanderen	West- Vlaanderen	Vlaams Gewest
Natuurlijke aangroei per 1.000 inwoners	-0,6	-2,6	-0,5
Migratiesaldo met een andere Belgische gemeente per 1.000 inwoners	4,3	3,1	2,3
Migratiesaldo met het buitenland per 1.000 inwoners	8,8	8,9	9,9
Totale aangroei per 1.000 inwoners	12,4	9,4	11,7

1.6 Woonstabiliteit

Naast migraties tussen de regio Zuid-West-Vlaanderen en andere gemeenten in België of het buitenland, wordt er natuurlijk ook verhuisd binnen de gemeente zelf. Die verhuizen zijn niet opgenomen in de migratiesaldi. Bij de berekening van de woonstabiliteit worden ze wel meegerekend. De woonstabiliteit geeft aan hoeveel mensen op 1 januari van het jaar hetzelfde adres hebben als op 1 januari het jaar ervoor, uitgedrukt als percentage van het totaal aantal inwoners. In de regio Zuid-West-Vlaanderen is dat 90,9%. Dat wil zeggen dat 9,1% van de inwoners op een ander adres woont dan vorig jaar. In West-Vlaanderen is dat 9,2%, in het Vlaams Gewest 9,4%.

Kaart 1.2 geeft het aandeel inwoners dat op 1 januari 2023 op een ander adres woonde dan het voorgaande jaar. De kleuren tonen aan in welke mate de referentieregio's in West-Vlaanderen hoger of lager scoren in vergelijking met het gemiddelde van West-Vlaanderen.

Kaart 1.2 Aandeel inwoners op een ander adres dan het voorgaande jaar op 01/01/2023 (z-scores)

Bron: Rijksregister | provincies.incijfers.be

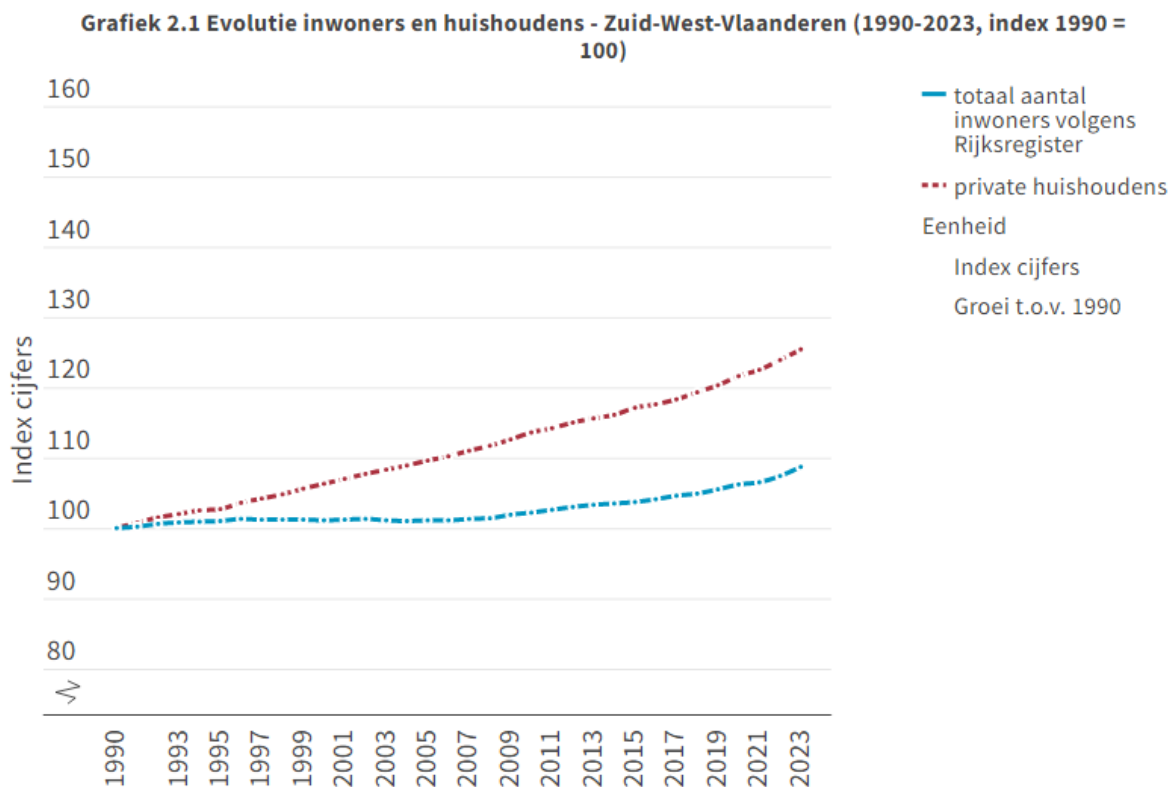
Hoofdstuk 2: Huishoudens

In dit hoofdstuk belichten we het aantal huishoudens, de grootte van de huishoudens, de huishoudtypes alsook de herkomstheterogeniteit van de huishoudens.

2.1 Totaal aantal huishoudens

Volgens onze eigen verwerking van het Rijksregister zijn er in de regio Zuid-West-Vlaanderen op 1 januari 2023 138.020 huishoudens. De officiële gegevens van Statbel tellen 138.246 huishoudens. Dat aantal zou volgens de huishoudensprognose van Statistiek Vlaanderen groeien tot 145.889 in 2035.

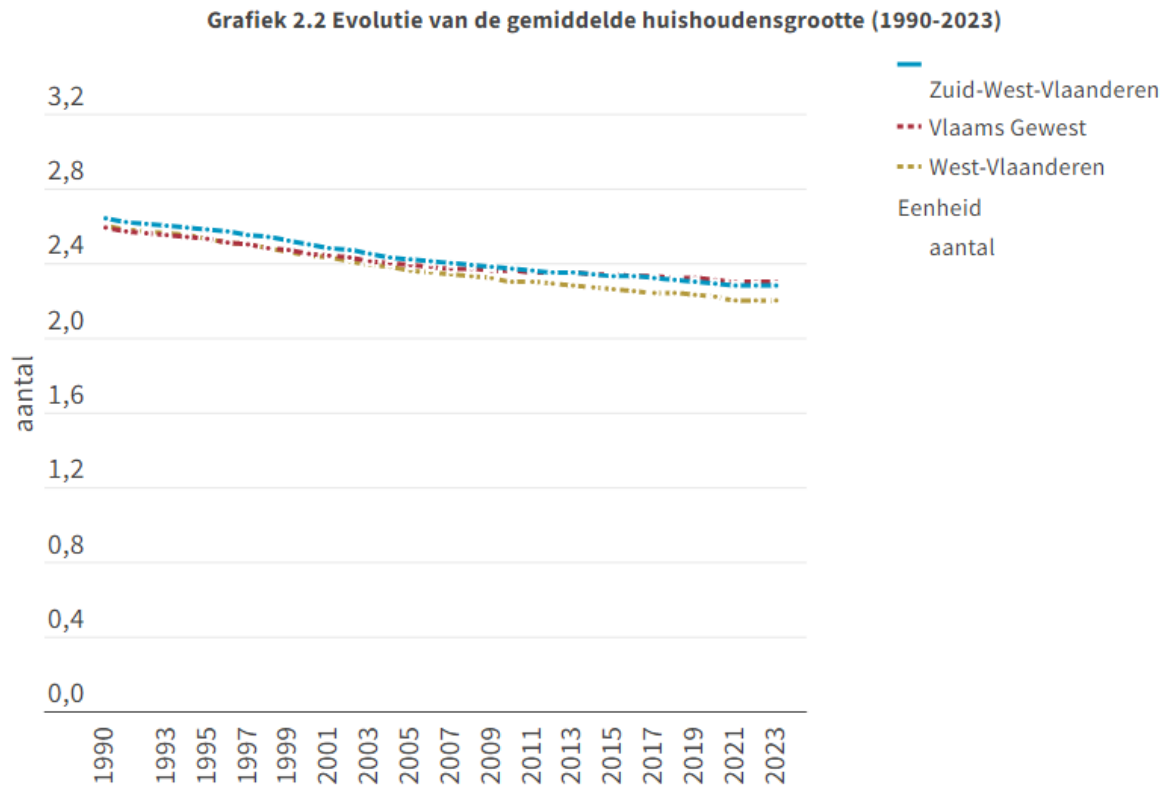
Grafiek 2.1 geeft de evolutie van het aantal gezinnen, waarbij het aantal gezinnen in het jaar 1990 de waarde 100 krijgt. Wanneer de waarde in een bepaald jaar hoger ligt dan 100, is het aantal gezinnen groter dan in 1990, en omgekeerd. Ook de evolutie van de bevolking wordt afgebeeld, waarbij het bevolkingsaantal in 1990 eveneens de waarde 100 krijgt. Wanneer er gezinsverdunding optreedt (wat betekent dat het aantal inwoners per huishoudens daalt), ligt de lijn van de huishoudens boven die van de bevolking.

Bron: Rijksregister | provincies.incijfers.be

2.2 Gemiddelde huishoudensgrootte

In de regio Zuid-West-Vlaanderen evolueerde de gemiddelde huishoudensgrootte van 2,64 in 1990 tot 2,28 in 2023. In West-Vlaanderen bedraagt de gemiddelde huishoudensgrootte in 2023 2,20 en in het Vlaams Gewest 2,30.

Bron: Rijksregister | provincies.incijfers.be

2.3 Aantal personen in het huishouden

De evolutie van de gemiddelde huishoudensgrootte heeft niet steeds dezelfde oorzaak. Zo kan dit cijfer kleiner worden omdat het aantal kleine gezinnen stijgt óf omdat het aantal grote gezinnen daalt (of een combinatie van beide). Tabel 2.1 geeft de evolutie van het aantal huishoudens volgens grootte in de regio Zuid-West-Vlaanderen, West-Vlaanderen en het Vlaams Gewest tussen 1990 en 2023.

In de regio Zuid-West-Vlaanderen bestaat in 2023 32,5% van de private huishoudens uit 1 persoon. 35,3% van de huishoudens is een 2-persoonshuishouden. 13,2% van de huishoudens bestaat uit 3 personen. 13% van de huishoudens bestaat uit 4 personen en 6% van de huishoudens bestaat uit 5 of meer personen. Tabel 2.1 toont tevens de evolutie tussen 1990 en 2023.

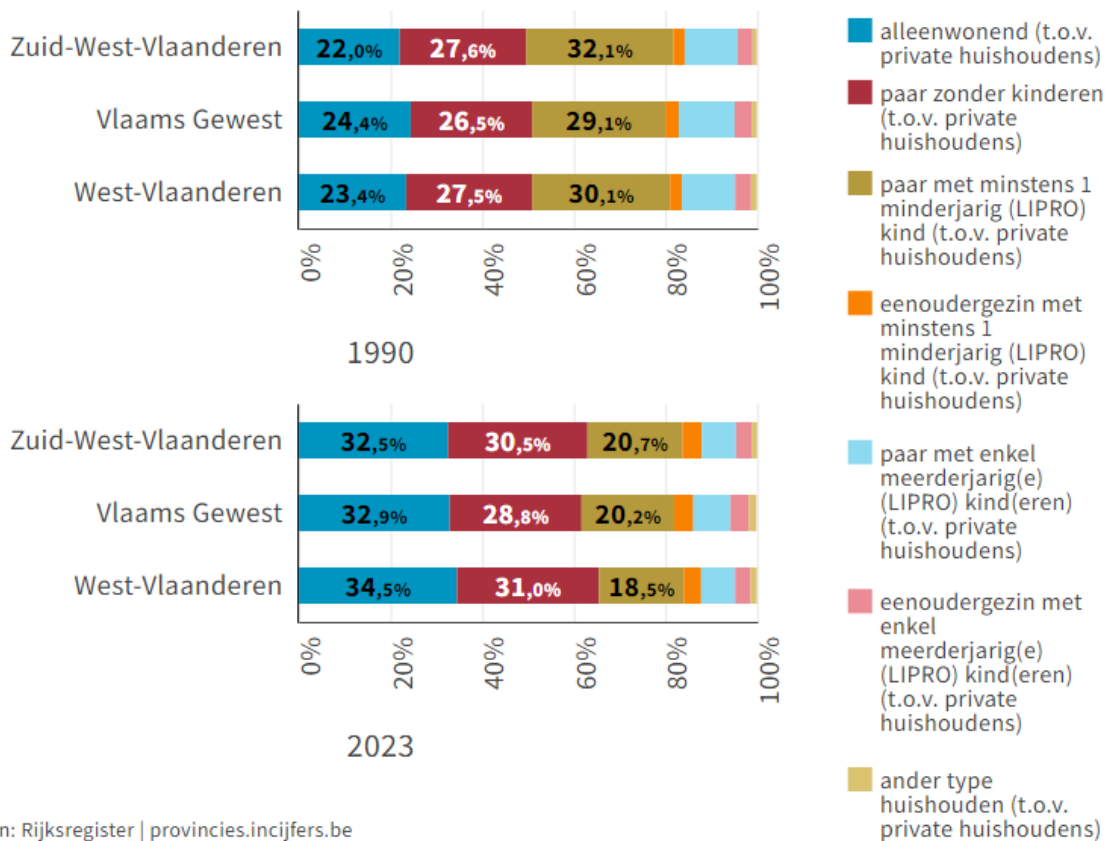
Tabel 2.1 Huishoudens naar aantal personen in het huishouden, % t.o.v. alle private huishoudens (1990 en 2023)

	Regio Zuid-West-Vlaanderen		West-Vlaanderen		Vlaams Gewest	
	1990	2023	1990	2023	1990	2023
Huishouden 1 persoon	22	32,5	23,4	34,5	24,4	32,9
Huishouden 2 personen	31,1	35,3	31,3	35,8	30,5	34,0
Huishouden 3 personen	20,2	13,2	19,5	12,7	19,8	13,6
Huishouden 4 personen	17,8	13	17,0	12,0	16,8	12,9
Huishouden 5 of meer personen	8,9	6	8,7	5,1	8,5	6,5

2.4 Type huishouden

In grafiek 2.3 worden de huishoudens opgedeeld naar type. De eerste twee types zijn huishoudens zonder kinderen: alleenwonenden en paren zonder kinderen. Daarna staan de gezinnen met één of meer minderjarige kinderen (onderverdeeld naar paren en alleenstaande ouders), de gezinnen met enkel meerderjarige kinderen (opnieuw onderverdeeld naar paren en alleenstaande ouders), en ten slotte andere types huishoudens (bv. een grootmoeder met een kleinkind).

Grafiek 2.3 Huishoudens naar type, % t.o.v. totaal aantal huishoudens (1990 en 2023)

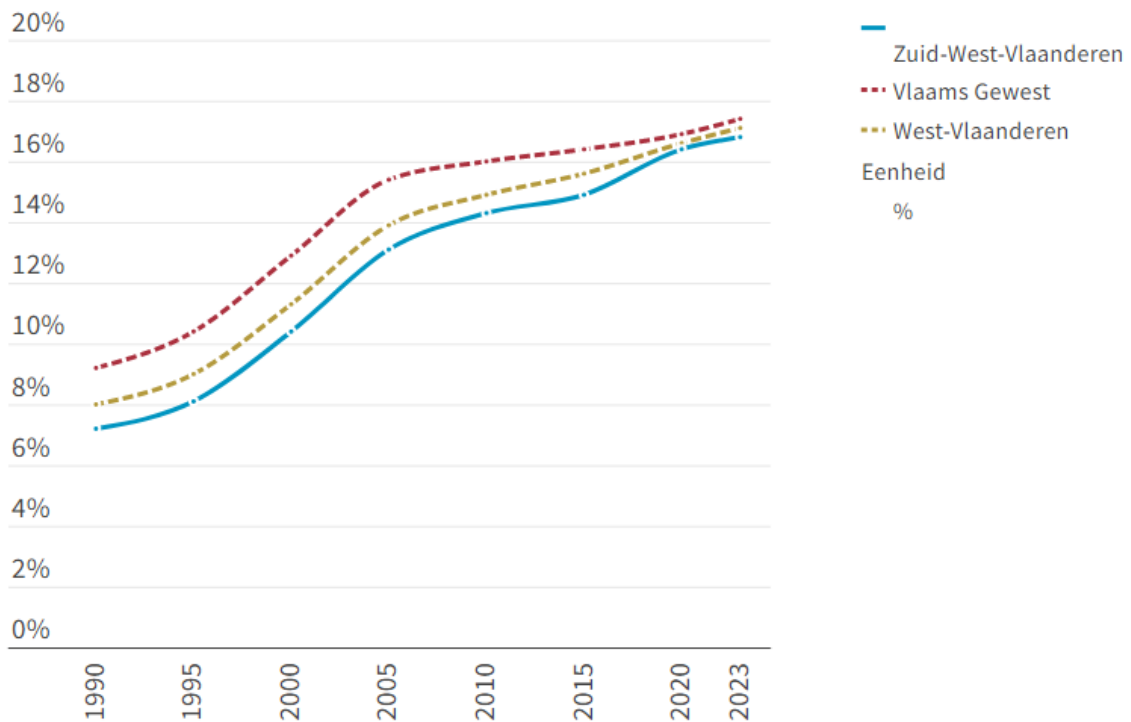
Bron: Rijksregister | provincies.incijfers.be

2.4.1 Eenoudergezinnen met minderjarig(e) kind(eren)

Een huishoudtype dat apart onder de aandacht wordt gebracht, zijn de eenoudergezinnen met minderjarige kinderen.

Wanneer over eenoudergezinnen gesproken wordt, wordt vaak het aandeel bekeken ten opzichte van huishoudens met minderjarige kinderen. Grafiek 2.4 toont de evolutie tussen 1990 en 2023 van het aandeel eenoudergezinnen ten opzichte van het aantal gezinnen met minderjarige kinderen.

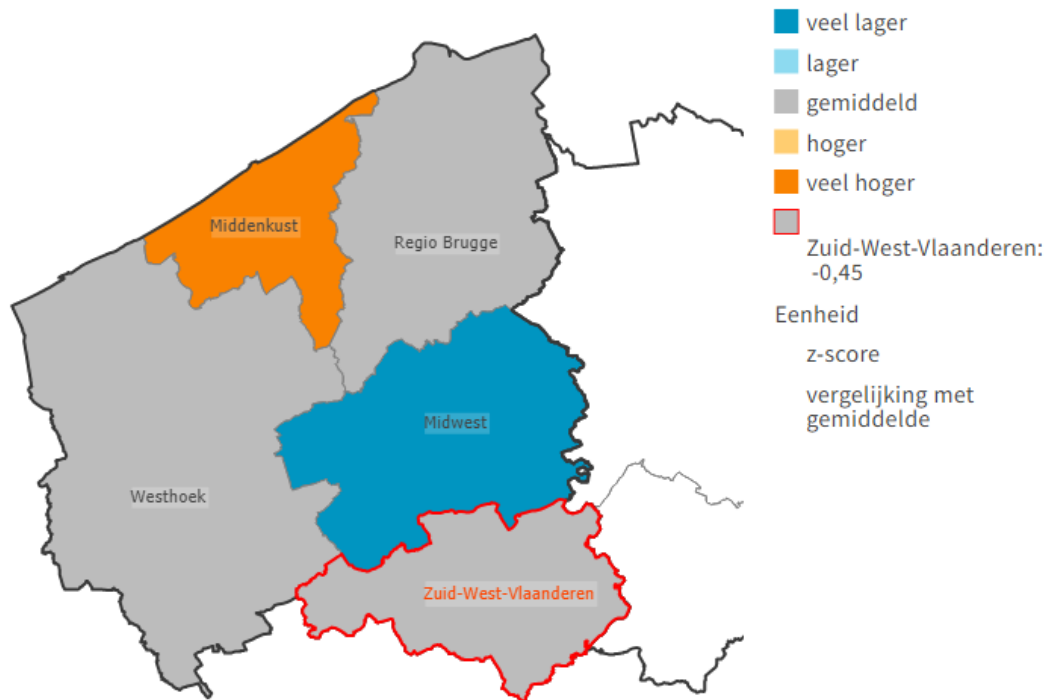
Grafiek 2.4 Eenoudergezinnen met minstens één minderjarig kind, % t.o.v. gezinnen met kinderen (1990-2023)

Bron: Rijksregister | provincies.incijfers.be

Het aandeel eenoudergezinnen (berekend ten opzichte van het totaal aantal gezinnen met kinderen) is niet gelijk verspreid binnen de provincie. Kaart 2.1 geeft de verschillen weer in vergelijking met het provinciale gemiddelde aan de hand van z-scores, die een maat geven van hoeveel een gebied afwijkt van het gemiddelde in het vergelijkingsgebied.

Kaart 2.1 Eenoudergezinnen, t.o.v. gezinnen met minderjarige kinderen (2023, z-scores)

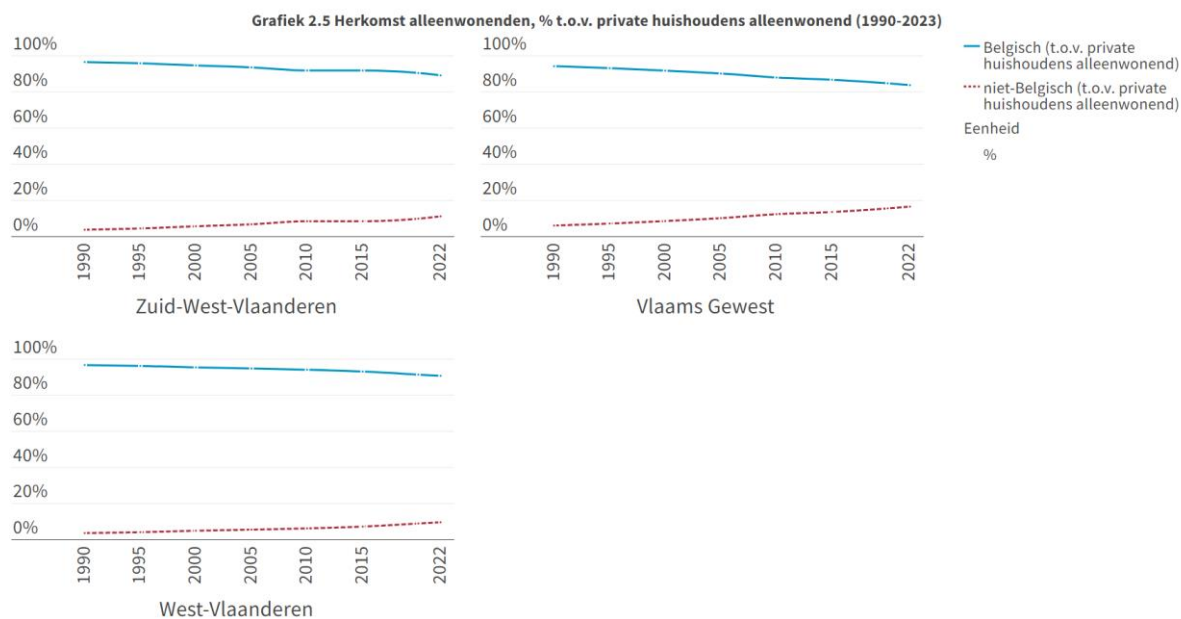
Bron: Rijksregister | provincies.incijfers.be

2.5 Herkomstheterogeniteit in private huishoudens

2.5.1 Alleenwonenden

Een privaat huishouden dat uit slechts één persoon bestaat (alleenwonend) is homogeen wat herkomstnationaliteit betreft: elk (= het enige) lid van het huishouden heeft uiteraard dezelfde herkomstnationaliteit.

- Privaat huishouden (alleenwonend) Belgische herkomst
- Privaat huishouden (alleenwonend) niet-Belgische herkomst

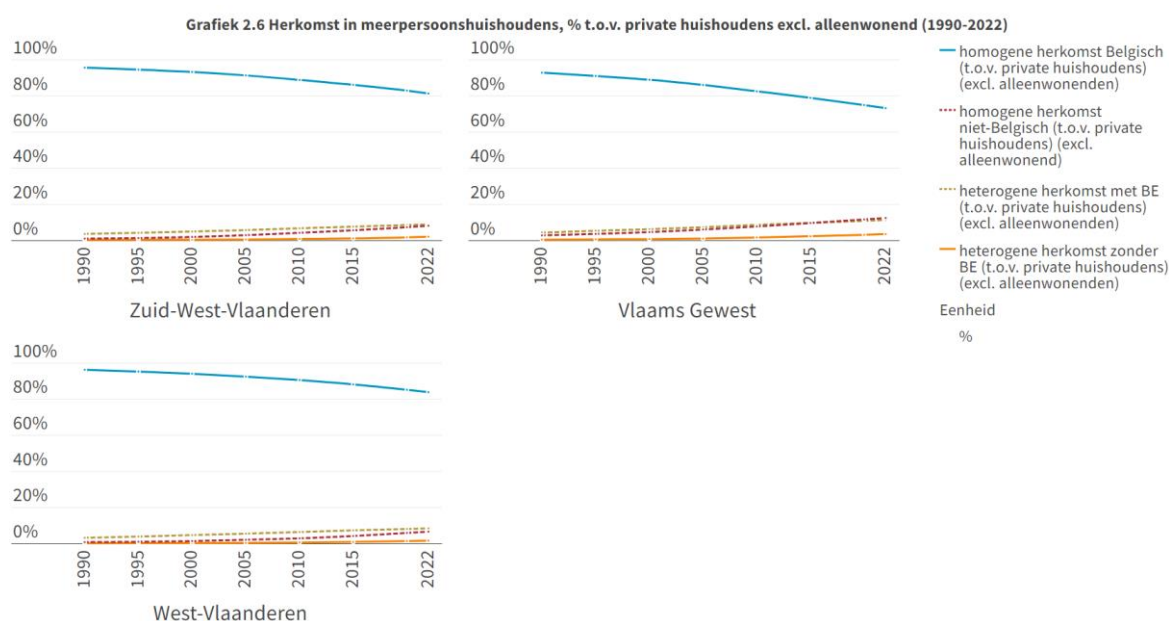

Bron: Rijksregister | provincies.incijfers.be

2.5.2 Herkomstheterogeniteit in meerpersoonshuishoudens

Private huishoudens met twee of meer personen kunnen homogeen of heterogeen zijn qua herkomstnationaliteit. In zowel homogene als heterogene private huishoudens (exclusief alleenwonenden) maken we verder nog onderscheid tussen huishoudens waar al dan niet minstens één persoon met Belgische herkomstnationaliteit aanwezig is.

- Privaat huishouden (excl. alleenwonend) homogene herkomst Belgisch
- Privaat huishouden (excl. alleenwonend) homogene herkomst niet-Belgisch
- Privaat huishouden (excl. alleenwonend) heterogene herkomst met BE
- Privaat huishouden (excl. alleenwonend) heterogene herkomst zonder BE

Bron: Rijksregister | provincies.incijfers.be

Deel 2: Hoe is het gesteld met het ruimtegebruik, het woon- en leefklimaat in de regio Zuid-West-Vlaanderen?

Deel 2 van de omgevingsanalyse belicht een aantal grondgebonden thema's: ruimtegebruik, wonen, klimaat, water, natuur, landbouw en mobiliteit.

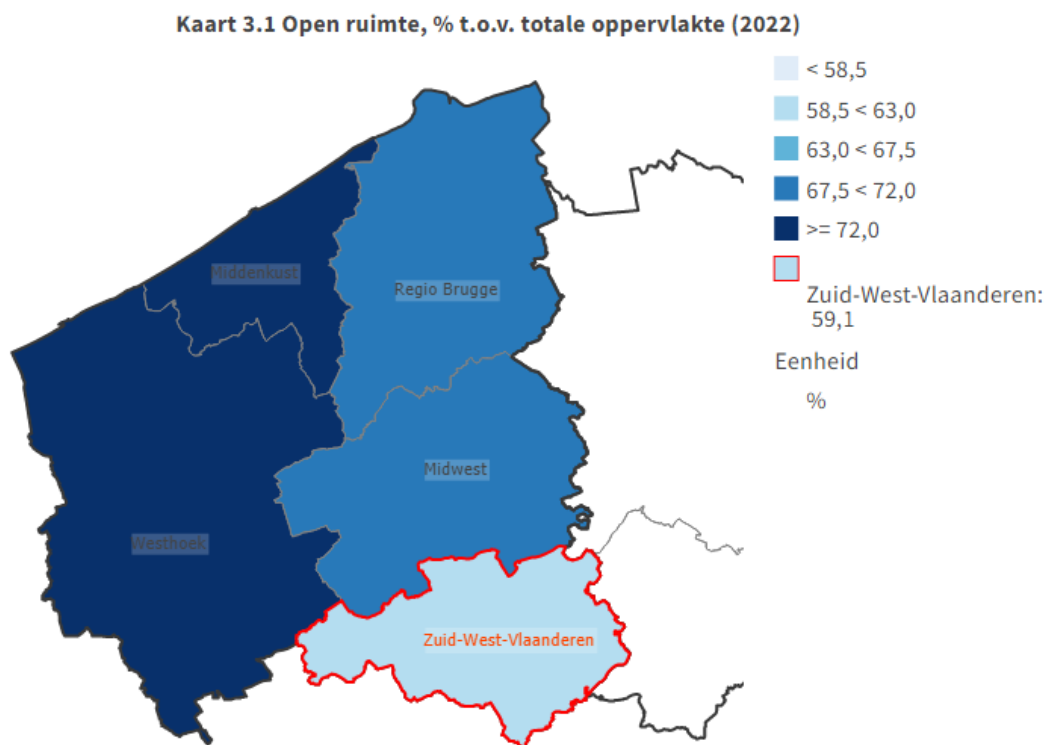
Hoofdstuk 3: Ruimtegebruik

In dit hoofdstuk kijken we naar de open ruimte en het ruimtebeslag, de verharding, de bebouwing, de onbebouwde percelen en het toegankelijk groen in de regio Zuid-West-Vlaanderen.

3.1 Open ruimte en ruimtebeslag

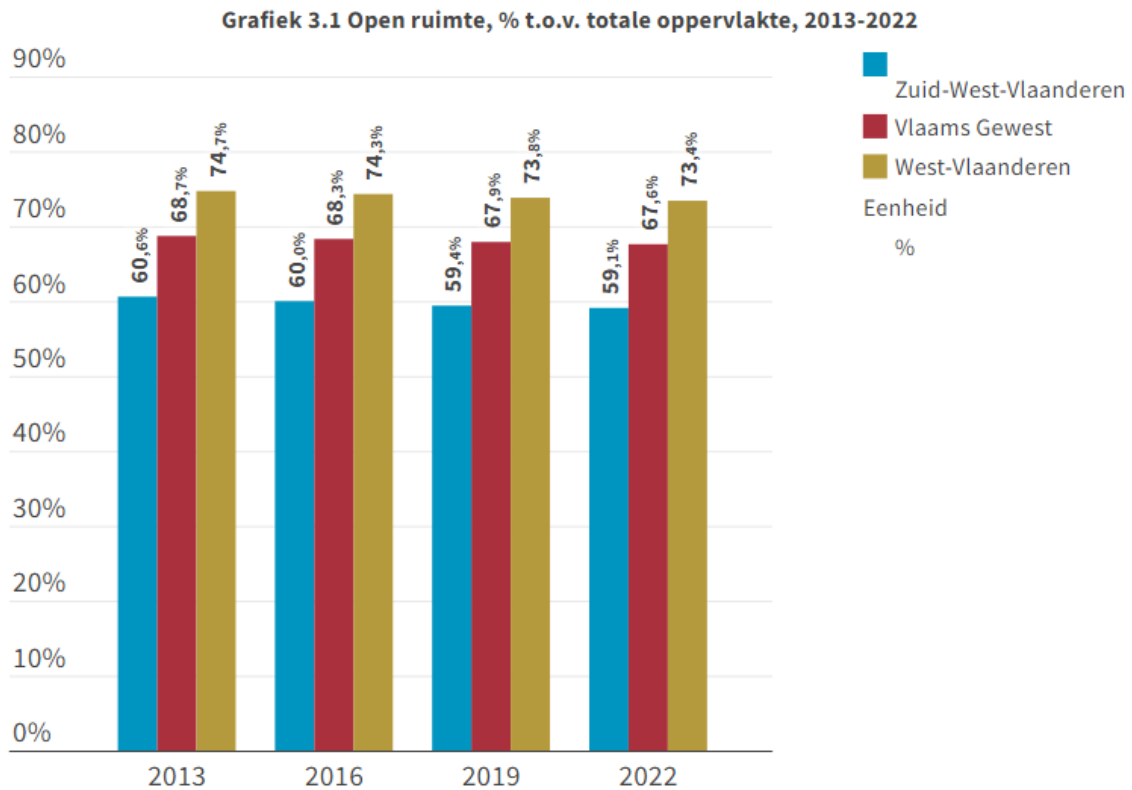
Het concept 'ruimtebeslag' is gedefinieerd in het Witboek Beleidsplan Ruimte als dat deel van de ruimte waarin de biofysische functie niet langer de belangrijkste is. Het gaat, met andere woorden, over de ruimte die ingenomen wordt door onze nederzettingen (dus voor huisvesting, industriële en commerciële doeleinden, transportinfrastructuur, recreatieve doeleinden, serres en ook parken en tuinen). Ruimte die niet ingenomen is door ruimtebeslag is open ruimte.

In 2022 bedraagt de oppervlakte open ruimte in de regio Zuid-West-Vlaanderen 26.568 ha. Dit betekent 59,1% open ruimte (t.o.v. de totale oppervlakte). Voor West-Vlaanderen bedraagt het aandeel open ruimte 73,4%, voor het Vlaams Gewest 67,6%. Kaart 3.1 toont de verschillen tussen de regio's van West-Vlaanderen op het vlak van aandeel open ruimte.

Bron: Departement Omgeving - Landgebruiksbestand | provincies.incijfers.be

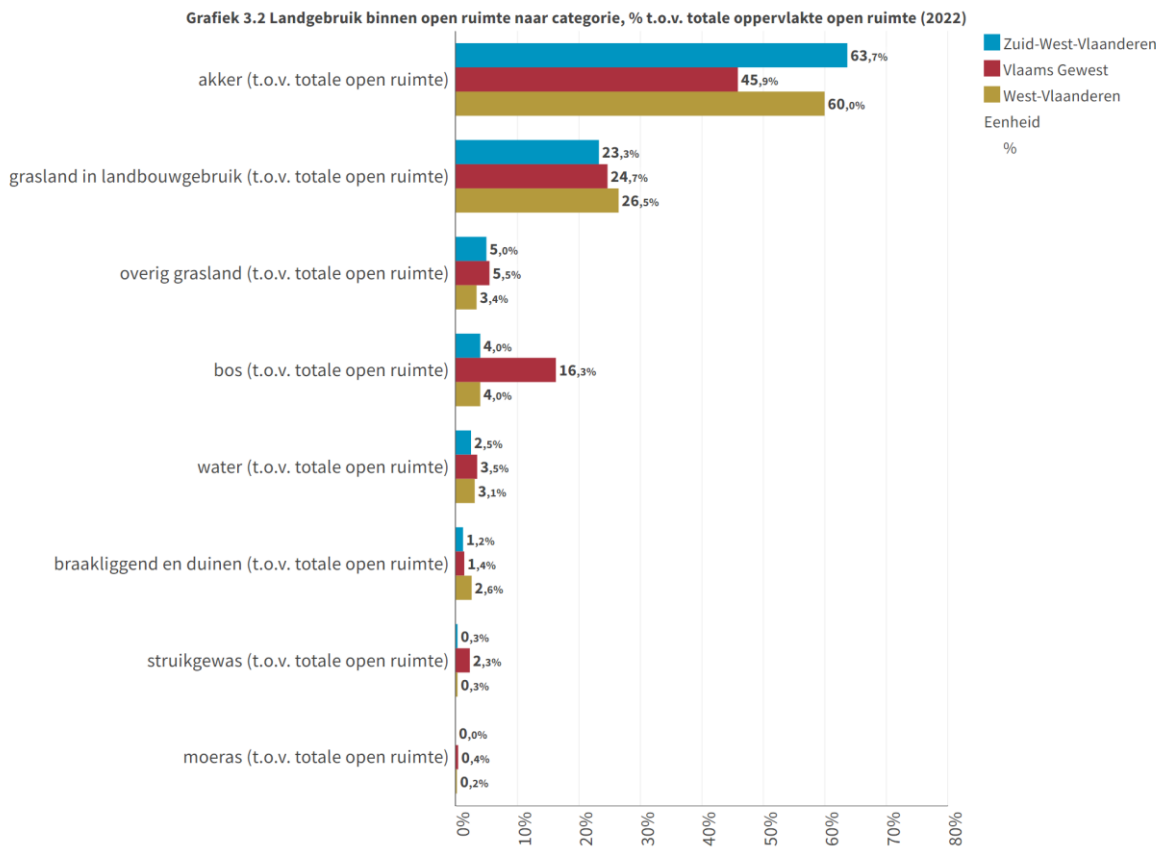
Data over open ruimte en ruimtebeslag is pas recent beschikbaar (sinds 2013). In die periode is het aandeel oppervlakte open ruimte ten opzichte van de totale oppervlakte afgenomen (zie grafiek 3.1).

Bron: Departement Omgeving - Landgebruiksbestand | provincies.incijfers.be

Open ruimte bestaat uit 7 categorieën: akker, bos, grasland, struikgewas, braakliggend en duinen, water en moeras. Grafiek 3.2 geeft de verdeling weer per categorie.

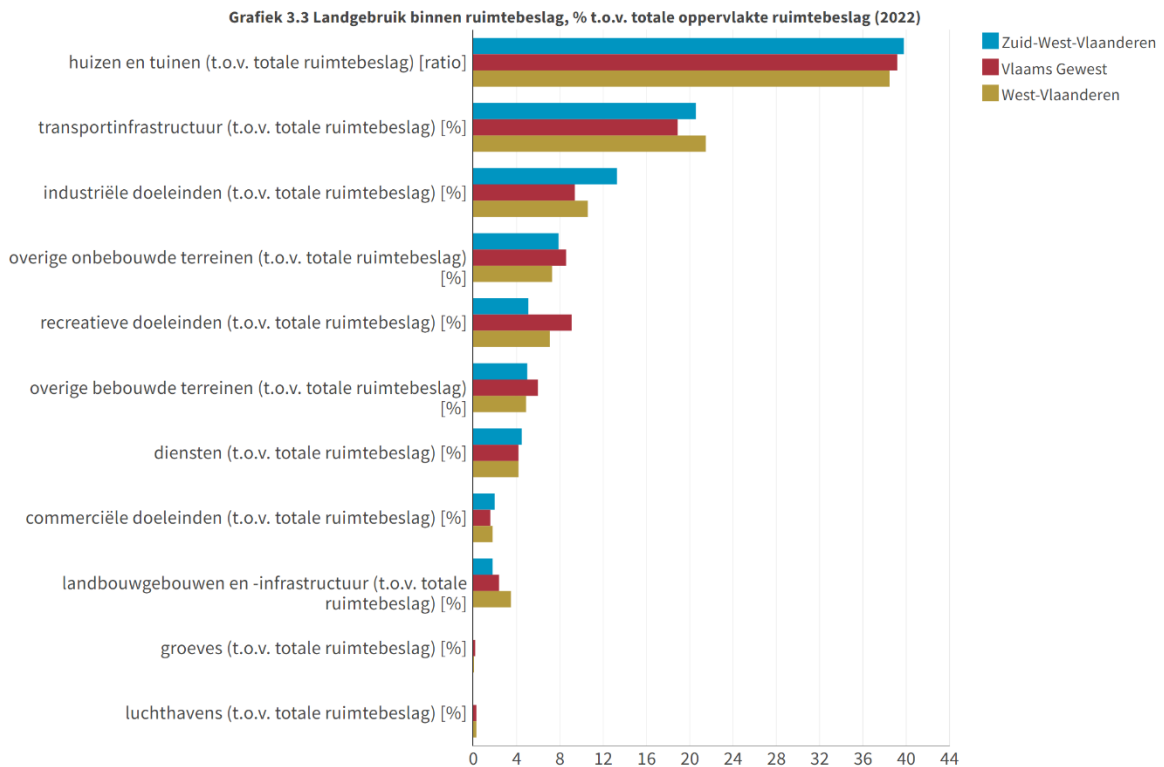
Wanneer we de oppervlakte open ruimte bekijken, domineren oppervlakte akker (63,7%) en oppervlakte grasland in landbouwgebruik (23,3%) de invulling van de open ruimte in de regio Zuid-West-Vlaanderen.

Bron: Departement Omgeving - Landgebruiksbestand | provincies.incijfers.be

Ruimtebeslag behelst alle ruimte die ingenomen wordt voor menselijke activiteiten (huisvesting, werk, transport, ontspanning, ...). N.B. Ruimtebeslag bevat dus ook onbebouwde oppervlakte (bv. tuinen).

In 2022 bedraagt de oppervlakte ruimtebeslag in de regio Zuid-West-Vlaanderen 18.416 ha. In absolute cijfers is er 712 ha ruimtebeslag bijgekomen t.o.v. 2013. Dat komt neer op een gemiddelde groei van 0,22 ha ruimtebeslag per dag in de periode 2013 t.e.m. 2022. Huizen en tuinen [ratio] nemen met 39,8% het grootste deel in van het ruimtebeslag (zie grafiek 3.3).

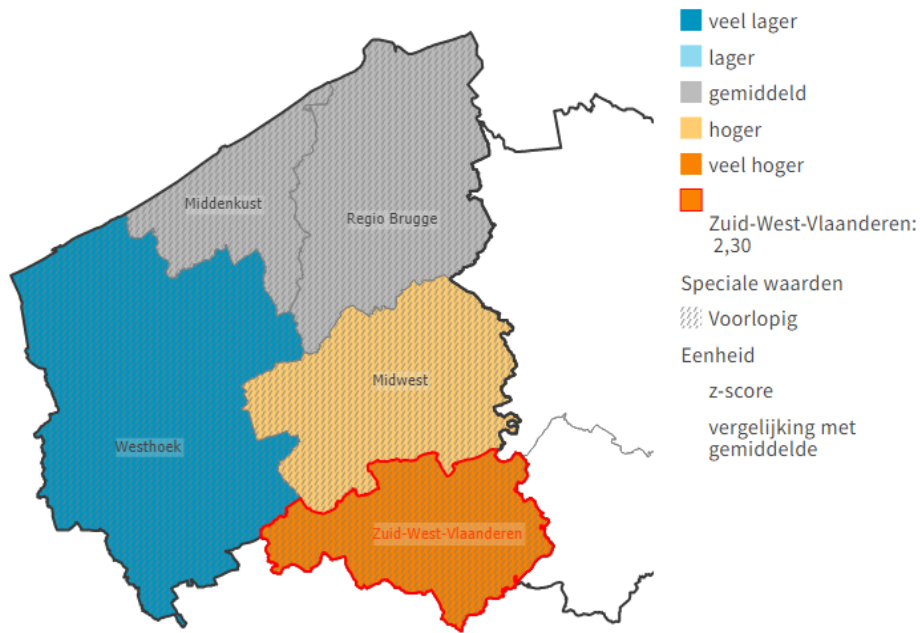
Bron: Departement Omgeving - Landgebruiksbestand | provincies.incijfers.be

3.2 Verharding

Een belangrijk onderdeel van ruimtebeslag is verharding. Verharding staat gelijk aan afdekking van de bodem met kunstmatige materialen. Concreet gaat het voornamelijk over gebouwen, wegen, parkeerterreinen en terrassen. Vlaanderen is één van de meest verharde gebieden van Europa. Dit leidt onder meer tot een groter risico op overstromingen, minder waterinfiltratie en -berging, hitteproblemen in stads- en dorpskernen, minder CO₂-opslag door planten en de bodem, en een verlies aan biodiversiteit. Bovendien blijft de verharding toenemen.

Kaart 3.2 toont de verschillen tussen de regio's aan de hand van z-scores.

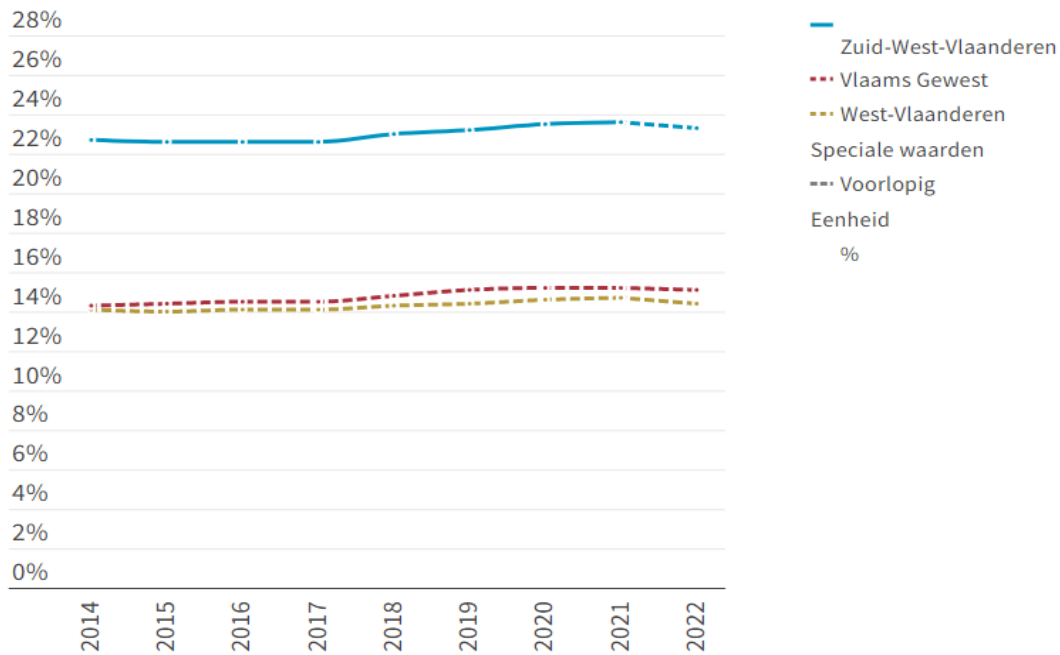
Kaart 3.2 Verharding, % t.o.v. totale oppervlakte (2022, z-scores)

Bron: Departement Omgeving - Jaarlijkse Bodemafdekkingskaart 'JaarBAK' | provincies.incijfers.be

In de periode 2014 t.e.m. 2022 is de verhardingsgraad gestegen. In de regio Zuid-West-Vlaanderen komt het percentage verharding t.o.v. de totale oppervlakte uit op 23,3% in 2022. Dat is 8,9 procentpunten hoger dan in West-Vlaanderen (14,4%) en 8,2 procentpunten hoger dan in het Vlaams Gewest (15,1%) (zie grafiek 3.4).

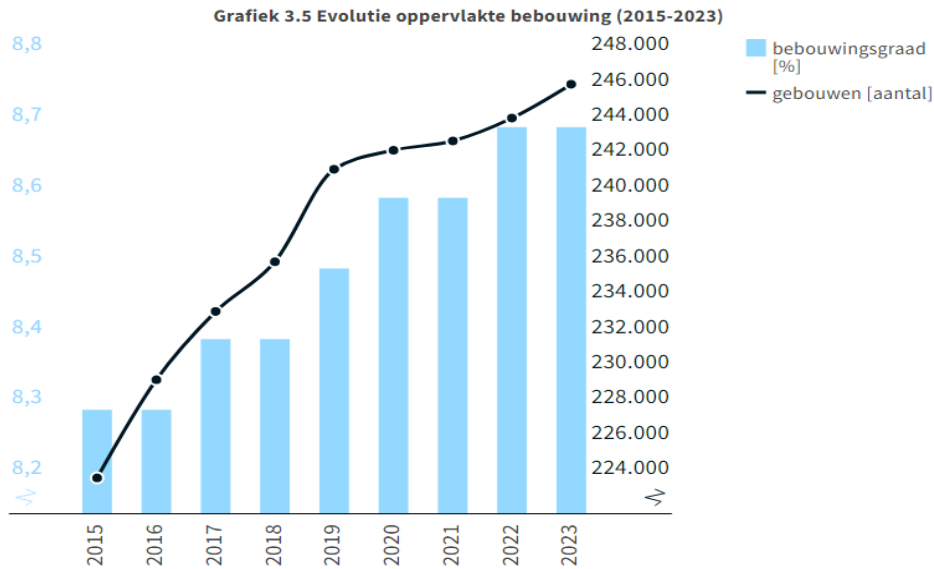
Grafiek 3.4 Evolutie verhardingsgraad (2014-2022)

Bron: Departement Omgeving - Jaarlijkse Bodemafdekkingskaart 'JaarBAK' | provincies.incijfers.be

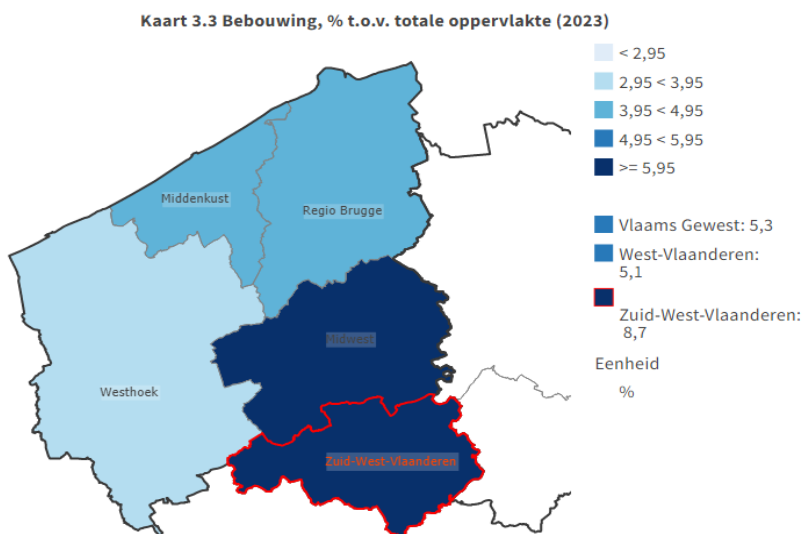
3.3 Bebouwing

Binnen verharding kunnen we kijken naar de evolutie van bebouwing. De indicator bebouwingsgraad geeft specifiek zicht op grondoppervlakte ingenomen door gebouwen. Opgelet, er wordt geen rekening gehouden met de functie van die gebouwen, het kan dus zowel gaan om woongebouwen, commerciële gebouwen, of andere. De regio Zuid-West-Vlaanderen heeft een totale oppervlakte van 44.992 ha. Van deze oppervlakte is in 2023 3.921 ha (of 8,1%) ingenomen door gebouwen (zie grafiek 3.5 en kaart 3.3).

Bron: Digitaal Vlaanderen - GRB | provincies.incijfers.be

In de regio Zuid-West-Vlaanderen werden 29.211 gebouwen opgericht in de periode 2014-2023. Dit betekent dat het gebouwenbestand met 13,5% is toegenomen. Dit betekent een toename van 217.123 gebouwen in 2014 tot 246.334 gebouwen in 2023.

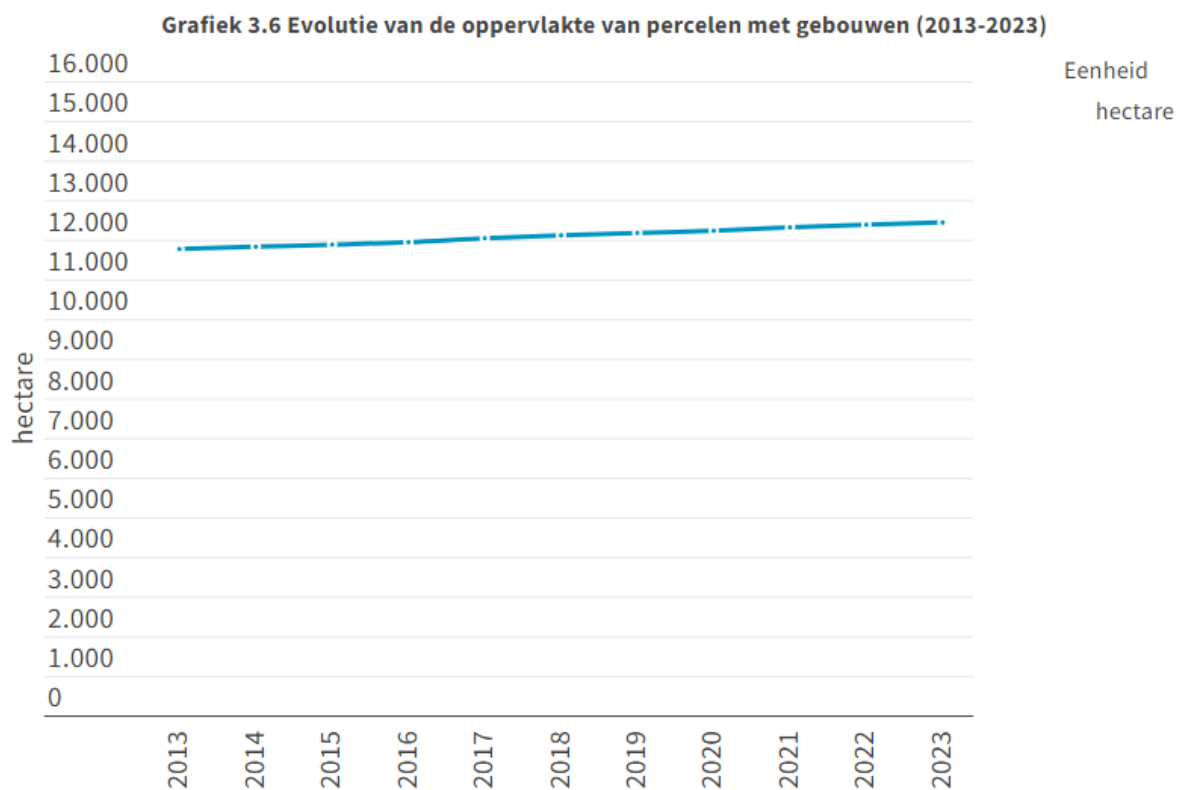

Bron: Digitaal Vlaanderen - GRB | provincies.incijfers.be

De bebouwingsgraad of grondoppervlakte ingenomen door gebouwen verschilt van de totale oppervlakte percelen met gebouwen. Concreet houdt dat in dat een perceel van 100 m² waar een woning op staat van 20 m²:

- in de indicator bebouwingsgraad (of grondoppervlakte ingenomen door gebouwen) 20 m² meegeteld wordt
- in de indicator totale oppervlakte van percelen met gebouwen 100 m² meegeteld wordt. Bebouwde percelen omvatten dus vaak ook een niet onaanzienlijk onbebouwd gedeelte, zoals een tuin, weiland, ...

Grafiek 3.6 toont de evolutie van de oppervlakte van percelen met bebouwing in de regio Zuid-West-Vlaanderen. In 2023 telde de regio Zuid-West-Vlaanderen 12.437 ha bebouwde percelen. Dat is 5,7% meer dan 10 jaar eerder.

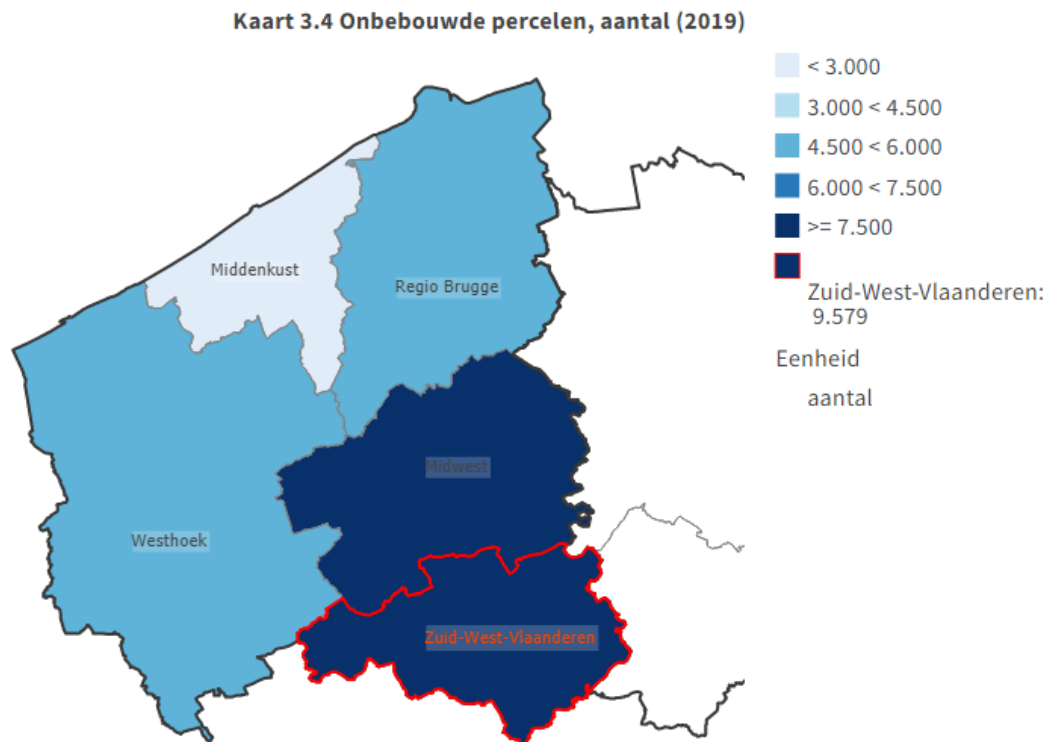

Bron: Statbel - Bodembezetting | provincies.incijfers.be

3.4 Onbebouwde percelen

Om een kwalitatief ruimtelijk beleid uit te tekenen en in het bijzonder om een provinciaal woonbeleid vorm te geven is het belangrijk inzicht te hebben in de beschikbare ruimte. Het register van de onbebouwde percelen (ROP) is hierbij een belangrijk instrument. In de regio Zuid-West-Vlaanderen zijn er 9.579 onbebouwde percelen te vinden die woningen en aanverwante functies toelaat (zie kaart 3.4). Dat gaat om een totale oppervlakte van 1.704 ha. In die cijfers zijn ook de woonuitbreidingsgebieden inbegrepen. Woonuitbreidingsgebieden zijn reservegebieden, waarvoor de voorwaarden om deze aan te snijden strenger zijn dan die voor

andere woongebieden. Opgelet, dat betekent niet dat die gronden momenteel beschikbaar zijn op de markt of dat er een gelijkaardige woonbehoefte aanwezig is.

Bron: Departement Omgeving - VermoedensROP | provincies.incijfers.be

3.5 Toegankelijk groen

Toegankelijke groene ruimte is belangrijk voor de leefbaarheid en het welzijn van de inwoners. Hoeveel ruimte is er voor gezinnen om te ontspannen in het groen en dit in de nabijheid van hun woonplaats?

Onderstaande indicatoren brengen de oppervlakte en de nabijheid van vrij toegankelijke groene ruimte in kaart. Dat wil zeggen dat zowel privétuinen, als groen op commerciële en industriële percelen zijn uitgesloten. Ook het groen op kerkhoven, golfterreinen, zoo en attractieparken, sportterreinen en campings wordt niet meegeteld, omdat dit niet als vrij toegankelijk groen beschouwd wordt, waar bv. kinderen vrij kunnen spelen, men de hond kan uitlaten ed. Ook het groen op militaire domeinen is uitgesloten, omdat dit niet vrij toegankelijk is.

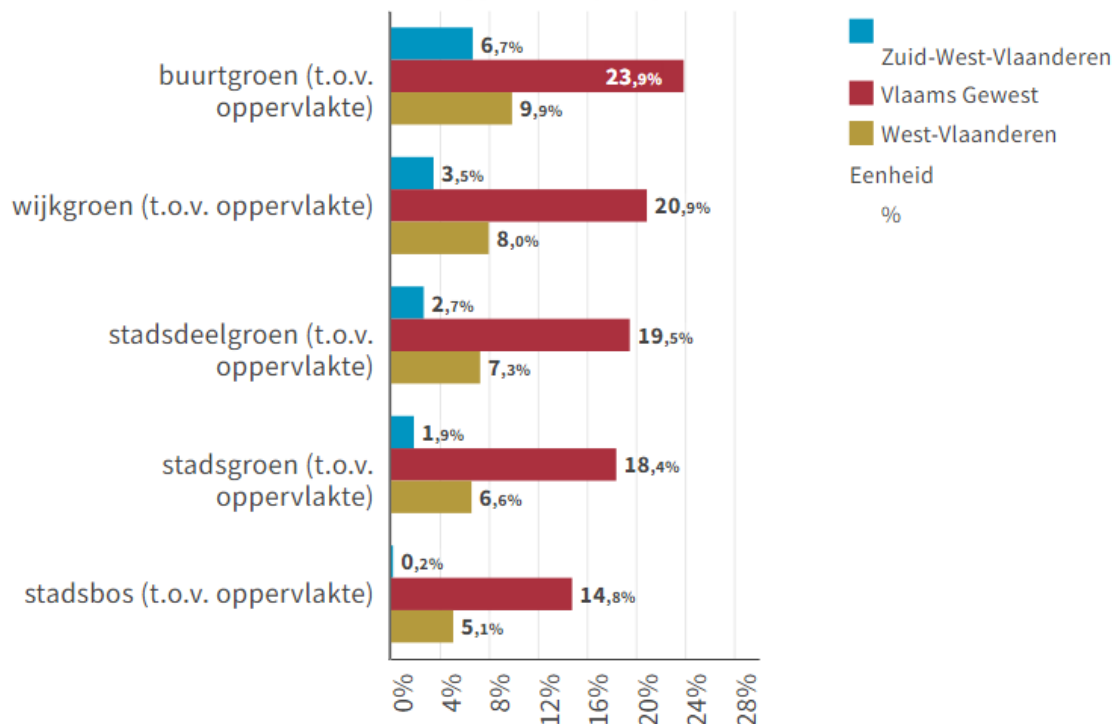
Op basis van de landgebruiksbestanden werden in eerste instantie alle groengebieden geselecteerd. Deze werden ingedeeld in types op basis van clustergroottes. Rekening houdend met die clustergroottes werd dan de totale oppervlakte van elk type van groen berekend. De volledige technische procedure voor de berekening van de groentypologieën door VITO vind je [hier](#).

Tabel 3.1 Typologieën toegankelijke groenclusters

Buurtgroen	Groter dan 0,2 ha
Wijkgroen	Groter dan 10 ha
Stadsdeelgroen	Groter dan 30 ha
Stadsgroen	Groter dan 60 ha
Stadsbos	Groter dan 200 ha

In 2019 neemt buurtgroen in de regio Zuid-West-Vlaanderen 6,7% van de oppervlakte in, in West-Vlaanderen 9,9% en in het Vlaams Gewest 23,9%. Wat het wijkgroen betreft, gaat het om 3,5% van de oppervlakte in de regio Zuid-West-Vlaanderen versus 8,0% in West-Vlaanderen en 20,9% in het Vlaams Gewest. Het stadsdeelgroen bestrijkt 2,7% van de totale oppervlakte in de regio Zuid-West-Vlaanderen, t.o.v. 7,3% in West-Vlaanderen en 19,5% in het Vlaams Gewest. Stadsgroen is 1,9% van de totale oppervlakte in de regio Zuid-West-Vlaanderen, 6,6% in West-Vlaanderen en 18,4% in het Vlaams Gewest. Stadsbos tenslotte maakt 0,2% van de totale oppervlakte uit in de regio Zuid-West-Vlaanderen, t.o.v. 5,1% in West-Vlaanderen en 14,8% in het Vlaams Gewest (zie grafiek 3.7).

Grafiek 3.7 Oppervlakte ingenomen door verschillende types van toegankelijk groen, % t.o.v. totale oppervlakte (2019)

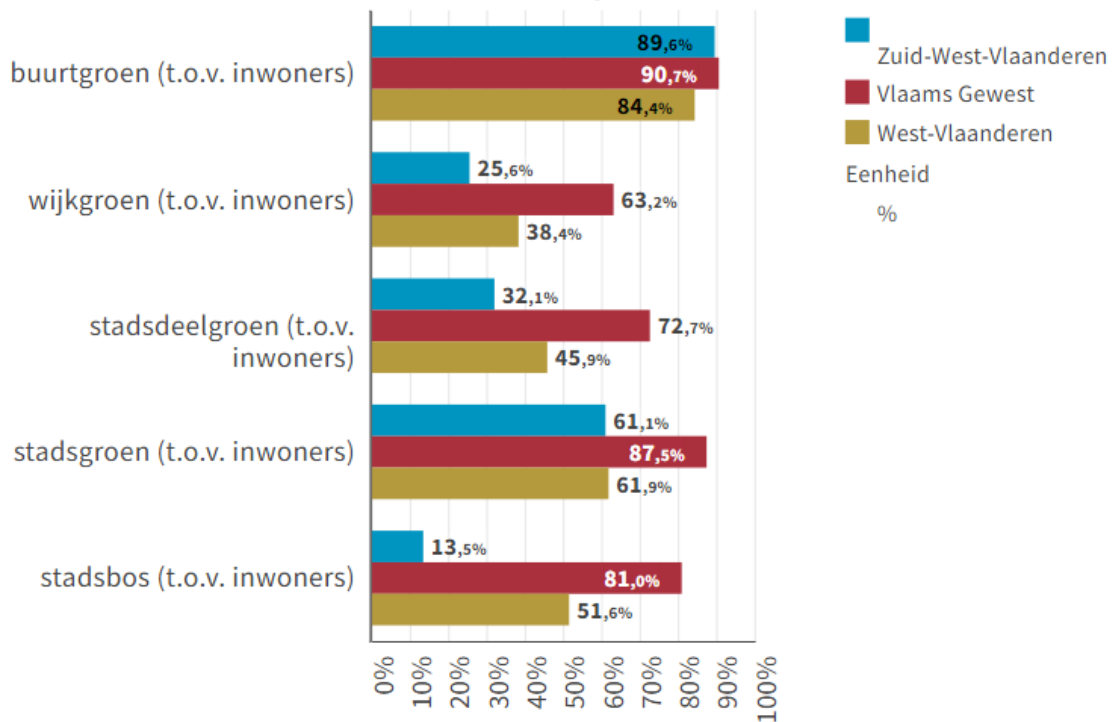

Bron: Agentschap Binnenlands Bestuur - Gemeente- en Stadsmonitor - buurtgroen | provincies.incijfers.be

Vervolgens brengen we in kaart of deze groenclusters vlot bereikbaar zijn in afstand voor de inwoners van de regio Zuid-West-Vlaanderen.

Voor buurtgroen hanteren we de grens van 400 meter afstand, voor wijkgroen 800 meter, voor stadsdeelgroen 1.600 meter, voor stadsgroen 3.200 meter en voor stadsbos minder dan 5.000 meter. Wanneer inwoners binnen deze bufferafstanden wonen, zeggen we dat ze in de nabijheid wonen van de betreffende groencluster (zie grafiek 3.8).

Grafiek 3.8 Inwoners wonend in de nabijheid van verschillende types toegankelijk groen, % t.o.v. totale bevolking (2019)

Bron: Agentschap Binnenlands Bestuur - Gemeente- en Stadsmonitor - buurtgroen | provincies.incijfers.be

Hoofdstuk 4: Wonen

In dit hoofdstuk bekijken we in een eerste deeltje het aantal woongelegenheden en de evolutie ervan, het type en de bouwwijze. Vervolgens bekijken we de vastgoedprijzen en de eigendomssituatie. Als laatste werpen we een blik op de sociale huisvesting.

4.1 Woongelegenheden

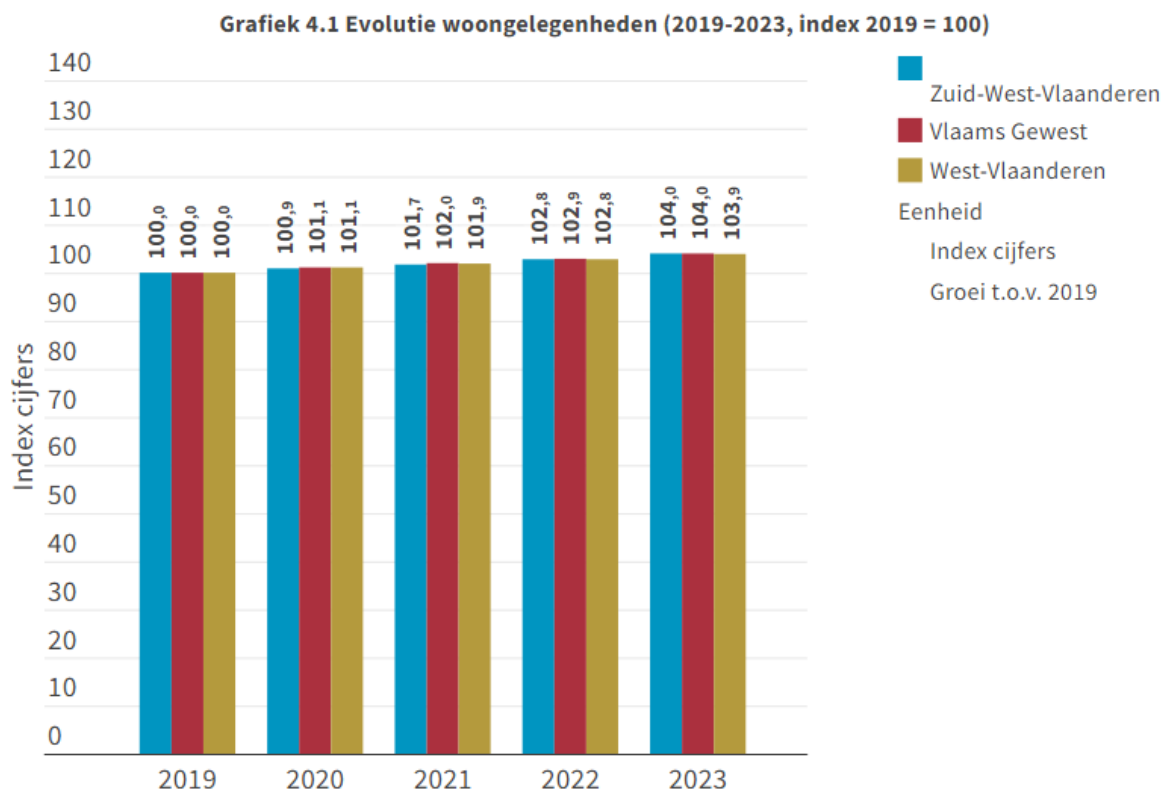
De cijfers over woongelegenheden komen uit een eigen verwerking van kadasterdata gecombineerd met rijksregisterdata.

Het kadaster houdt informatie bij over de percelen en wooneenheden. Voor het kadaster bestaat een perceel uit één of meerdere eigendommen. Deze eigendommen hebben eigenschappen zoals het aantal wooneenheden, aard (onbebouwd of bebouwd), het bouwjaar, het type bebouwing (gesloten, halfopen of open bebouwing), alsook gegevens over de eigenaar. Het kadaster bevat evenwel geen informatie over bewoning: hiervoor wordt data van het Rijksregister toegevoegd. Zo kunnen we bepalen of er op een bepaalde eigendom een huishouden is gedomicilieerd (= bewoond).

In de data hieronder werken we met een zelf geconstrueerde teller, genaamd woongelegtheid. We houden hierbij niet enkel rekening met entiteiten waarin kan gewoond worden (op basis van de informatie uit het kadaster), maar ook met het feit of er een feitelijke bewoning is (informatie van het Rijksregister).

4.1.1 Evolutie van het aantal woongelegenheden

De regio Zuid-West-Vlaanderen telt op 1 januari 2023 152.886 woongelegenheden. Het aantal woongelegenheden is in de periode 2019-2023 toegenomen met 4,0%. De evolutie in de regio Zuid-West-Vlaanderen is gelijkaardig aan de evolutie in West-Vlaanderen (+3,9%) en in het Vlaams Gewest (+4,0%).

Bron: Kadaster en Rijksregister | provincies.incijfers.be

Het aantal woongelegenheden is groter dan het aantal huishoudens. Dit betekent dat woongelegenheden ook voor andere zaken dan permanente bewoning worden gebruikt, denk maar aan het gebruik als vakantiewoning, tweede verblijf, handel of diensten. Tabel 4.1 toont de verschillen tussen woongelegenheden en huishoudens.

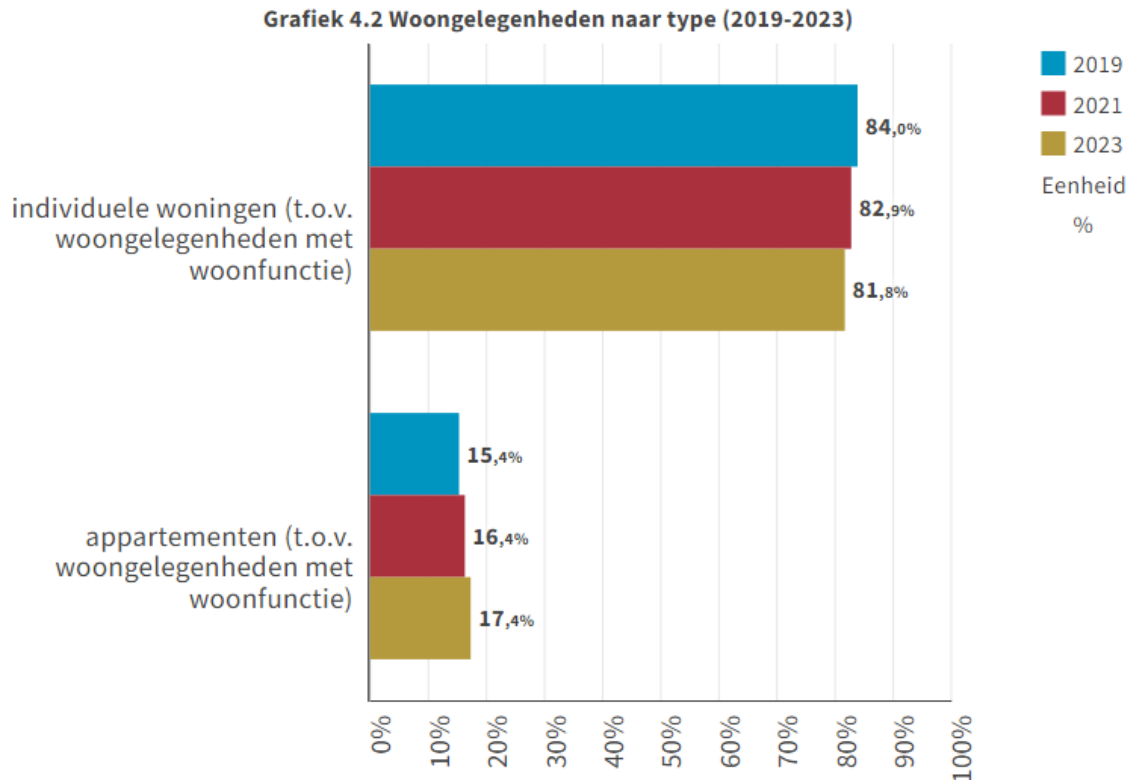
Tabel 4.1 Woongelegenheden en huishoudens (2023)

	Private huishoudens	Woongelegenheden
Regio Zuid-West-Vlaanderen	138.020	152.886
West-Vlaanderen	548.117	709.878
Vlaams Gewest	2.920.830	3.370.161

4.1.2 Type van de woongelegenheden

81,8% van de woongelegenheden in de regio Zuid-West-Vlaanderen is een individuele woning, 17,4% zijn appartementen, de rest zijn woongelegenheden in een collectieve woonvorm (0,8%).

Grafiek 4.2 toont de evolutie van het woningtype: het aandeel individuele woningen neemt af, het aandeel appartementen neemt toe.

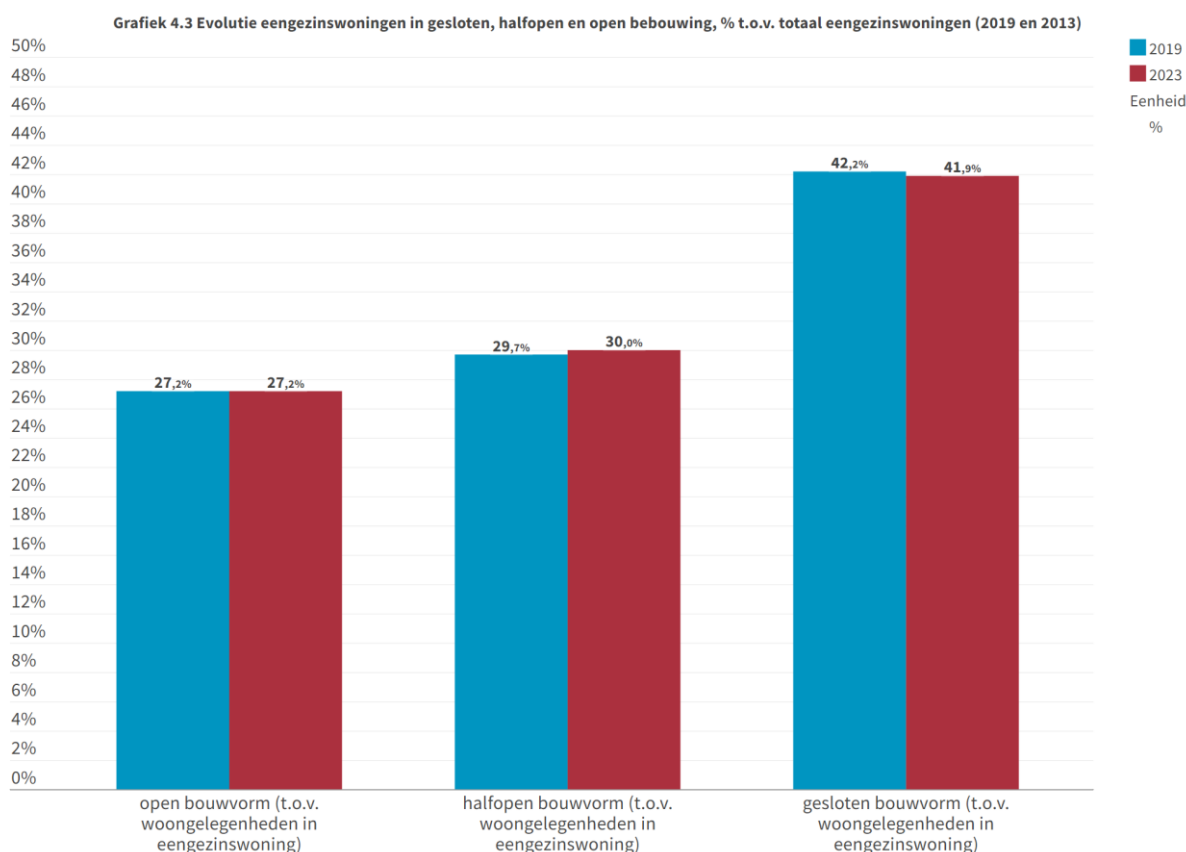

Bron: Kadaster en Rijksregister | provincies.incijfers.be

In vergelijking met West-Vlaanderen (33%) is het aandeel appartementen in de regio Zuid-West-Vlaanderen lager. In vergelijking met het Vlaams Gewest (28,9%) is het aandeel appartementen in de regio Zuid-West-Vlaanderen eveneens lager.

4.1.3 Eengezinswoningen naar gesloten, halfopen en open bebouwing

41,9% van de eengezinswoningen in de regio Zuid-West-Vlaanderen is een gesloten bebouwing, 30% een halfopen bebouwing en 27,2% een open bebouwing. In vergelijking met West-Vlaanderen kent de regio Zuid-West-Vlaanderen een groter aandeel gesloten bebouwing, een groter aandeel halfopen bebouwing en een kleiner aandeel open bebouwing. In vergelijking met het Vlaams Gewest kent de regio Zuid-West-Vlaanderen een groter aandeel gesloten bebouwing, een groter aandeel halfopen bebouwing en een kleiner aandeel open bebouwing. Grafiek 4.3 toont de evolutie van het aandeel eengezinswoningen in gesloten, halfopen en open bebouwing in de regio Zuid-West-Vlaanderen tussen 2019 en 2023.

Bron: Kadaster en Rijksregister | provincies.incijfers.be

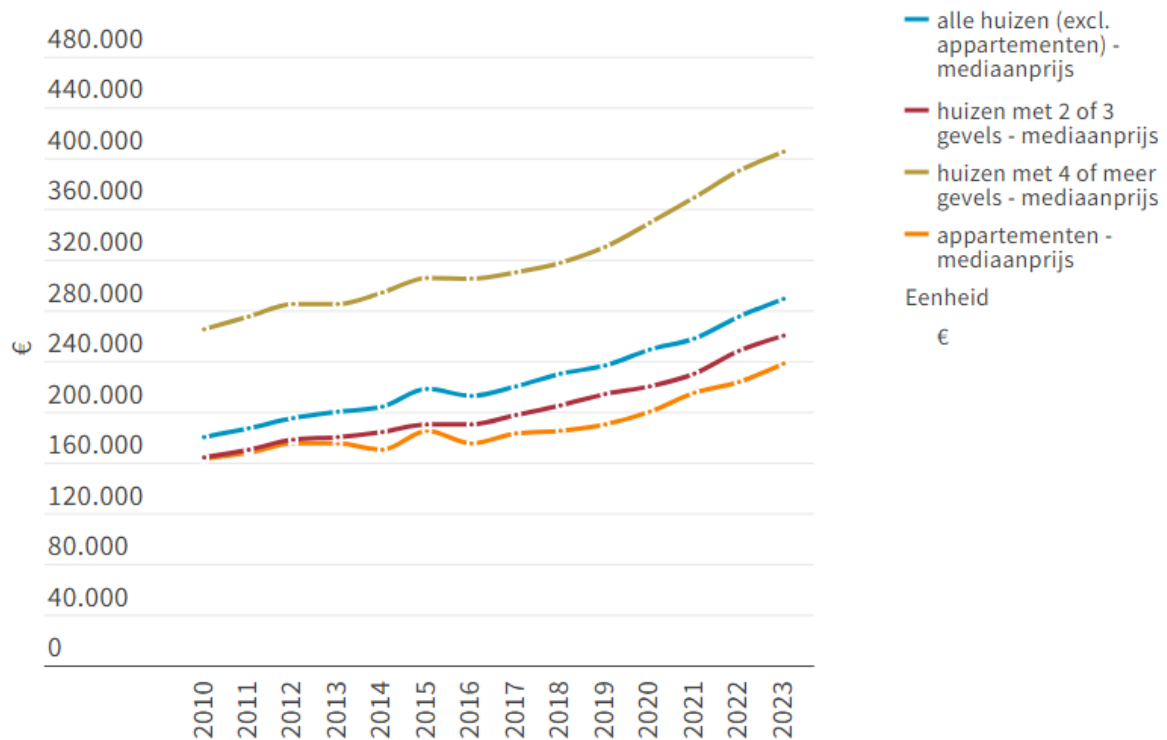
4.2 Vastgoedprijzen

De statistiek over vastgoedprijzen is gebaseerd op alle vastgoedtransacties waarvoor registratierechten worden betaald. Het gaat hierbij om openbare verkopen en verkopen uit de hand. De vermelde verkoopprijzen omvatten noch de registratierechten, noch de notariskosten.

In West-Vlaanderen lag in 2023 de mediaanprijs voor een huis in gesloten of halfopen bebouwing op 260.000 euro, terwijl de mediaanprijs van huizen in open bebouwing en appartementen respectievelijk 405.000 euro en 238.000 euro bedroeg. In het Vlaams Gewest waren de mediaanprijzen respectievelijk 298.120 euro, 410.000 euro en 245.000 euro. De mediaanprijzen zijn niet gekend op het niveau van de referentieregio's.

De evolutie van de mediaan verkoopprijzen tussen 2010 en 2023 voor West-Vlaanderen wordt weergegeven in grafiek 4.4. Wanneer alle woningtypes samengenomen worden, zien we een stijging van de mediaan verkoopprijs met 60,6%. Als we de woningtypes afzonderlijk bekijken, dan zien we een toename in de mediaan verkoopprijs van huizen in open bebouwing met 52,8%. Voor huizen in gesloten of halfopen bebouwing bedraagt de stijging 58,5%. Voor appartementen is de mediaan verkoopprijs toegenomen met 46,0%.

Grafiek 4.4 Evolutie mediaan verkoopprijs per woningtype in West-Vlaanderen (2010-2023)

Bron: Statbel - Verkoop onroerend goed | provincies.incijfers.be

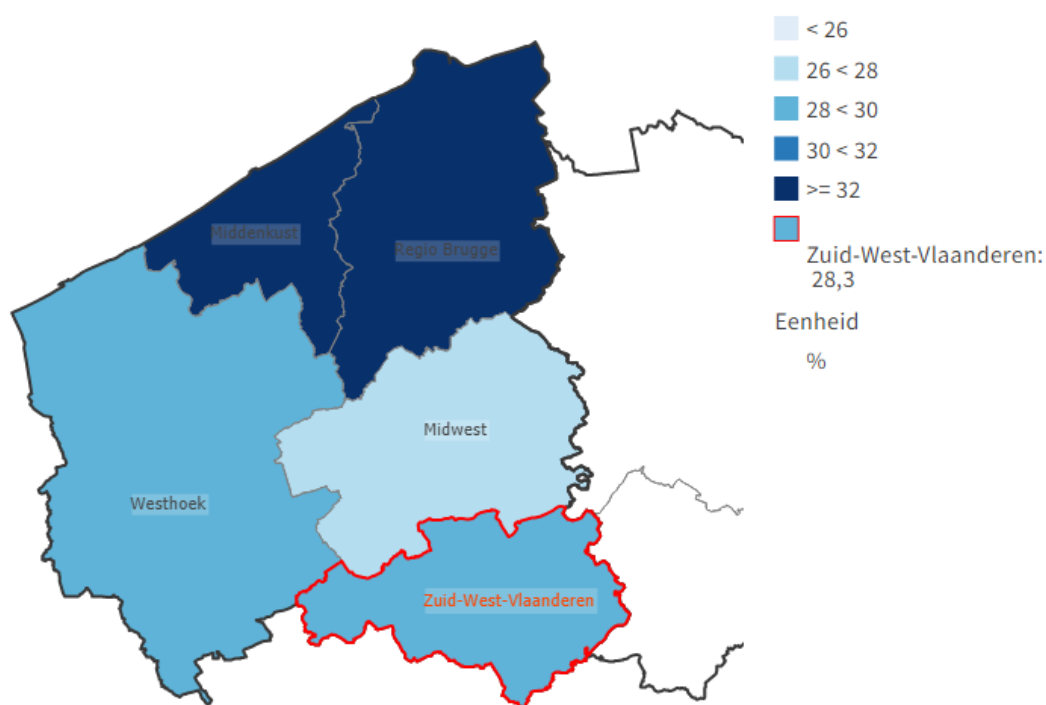
4.3 Eigenaars versus huurders

De regio Zuid-West-Vlaanderen telt 137.906 huishoudens met een gekende eigendomstitel. Van deze huishoudens zijn er 38.995 huurder van hun woning (= 28,3%) en 98.911 eigenaar (= 71,7%).

In West-Vlaanderen is 69,3% eigenaar van zijn/haar woning, in het Vlaams Gewest is 68,5% eigenaar.

Kaart 4.1 toont het aandeel huurders in de verschillende regio's van West-Vlaanderen.

Kaart 4.1 Huurders, % t.o.v. huishoudens met gekende eigendomstitel (2023)

Bron: Kadaster en Rijksregister | provincies.incijfers.be

4.4 Sociale huisvesting

4.4.1 Sociale huurwoningen

Het totaal aantal sociale huurwoningen is de optelsom van het totaal aantal woningen verhuurd door een sociale huisvestingsmaatschappij (SHM), enerzijds, en het aantal woningen verhuurd door een sociaal verhuurkantoor (SVK), anderzijds.

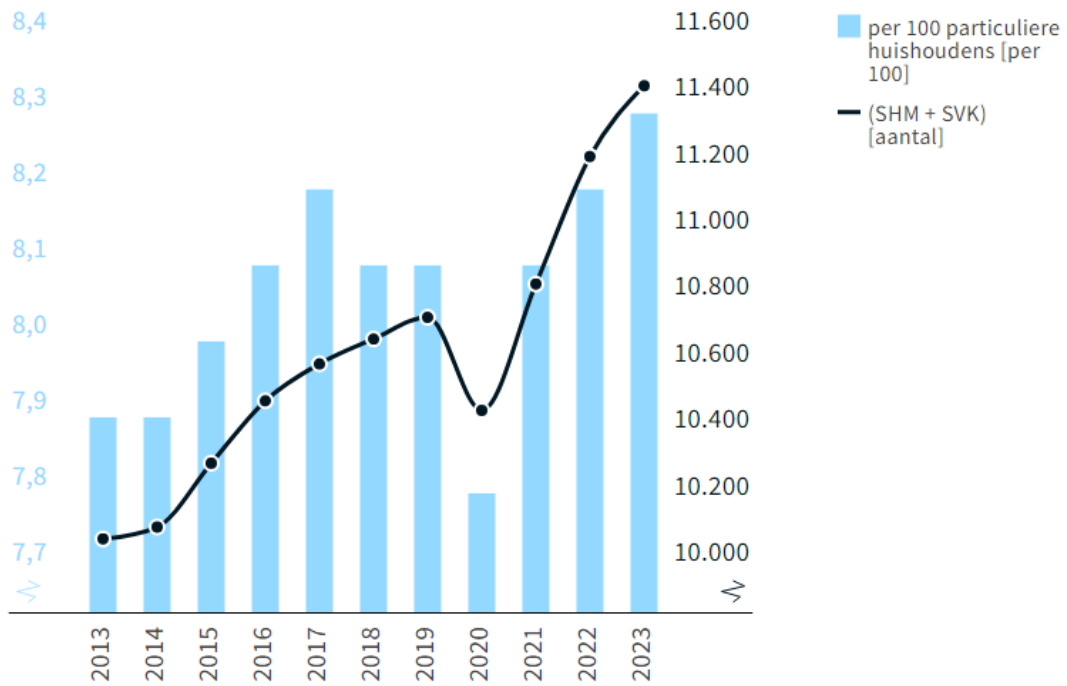
Op 1 januari 2023 telde de regio Zuid-West-Vlaanderen 11.455 sociale huurwoningen. In West-Vlaanderen zijn er 36.468 sociale huurwoningen, in het Vlaams Gewest 174.147.

Tussen 2013 en 2023 is het aantal sociale huurwoningen in de regio Zuid-West-Vlaanderen met 13,5% gestegen. In West-Vlaanderen is het aantal sociale huurwoningen in dezelfde periode toegenomen met 19,5%, in het Vlaams Gewest met 14,0%.

De verhouding tussen het aantal sociale huurwoningen en het aantal huishoudens is 8,3%. Dit betekent dat 8,3% van de huishoudens in de regio Zuid-West-Vlaanderen in een sociale huurwoning woont. Dit aandeel is hoger dan het gemiddelde in West-Vlaanderen (6,7%) en het gemiddelde in het Vlaams Gewest (6,0%).

De evolutie van het aantal sociale huurwoningen, enerzijds, en het aandeel huurwoningen ten opzichte van het aantal huishoudens, anderzijds, voor de regio Zuid-West-Vlaanderen is terug te vinden in grafiek 4.5.

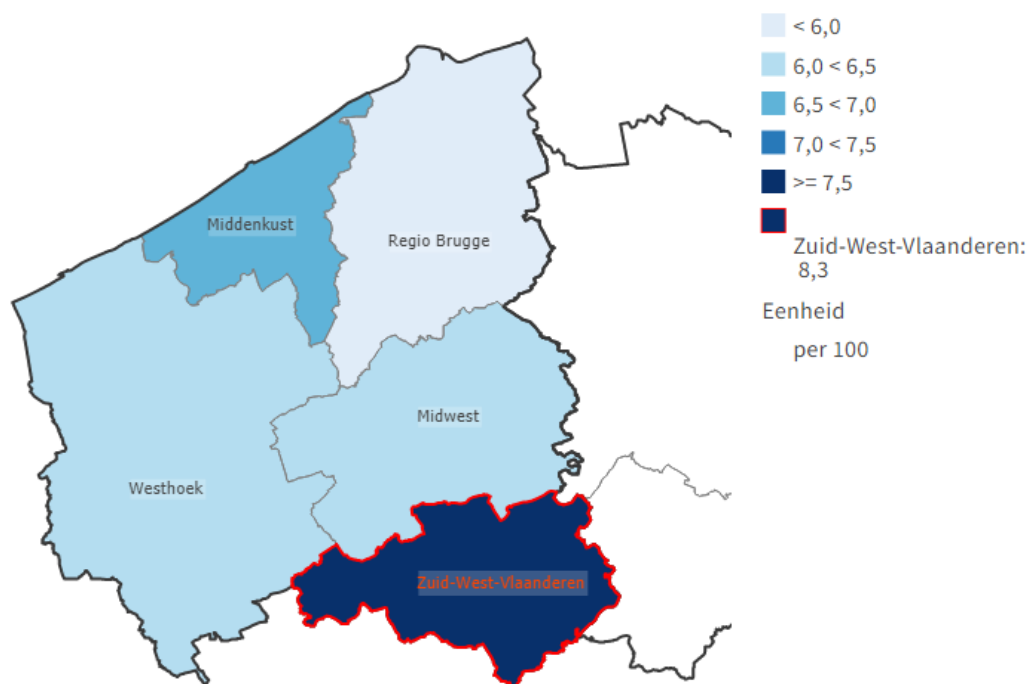
Grafiek 4.5 Evolutie sociale huurwoningen (SHM+SVK), aantal en % t.o.v. particuliere huishoudens (2013-2023)

Bron: Wonen in Vlaanderen - Sociale huurwoningen | provincies.incijfers.be

Het aanbod van sociale huurwoningen is verschillend in de regio's. Kaart 4.2 toont het aandeel sociale huurwoningen ten opzichte van de particuliere huishoudens.

Kaart 4.2 Sociale huurwoningen, t.ov. 100 particuliere huishoudens (2023)

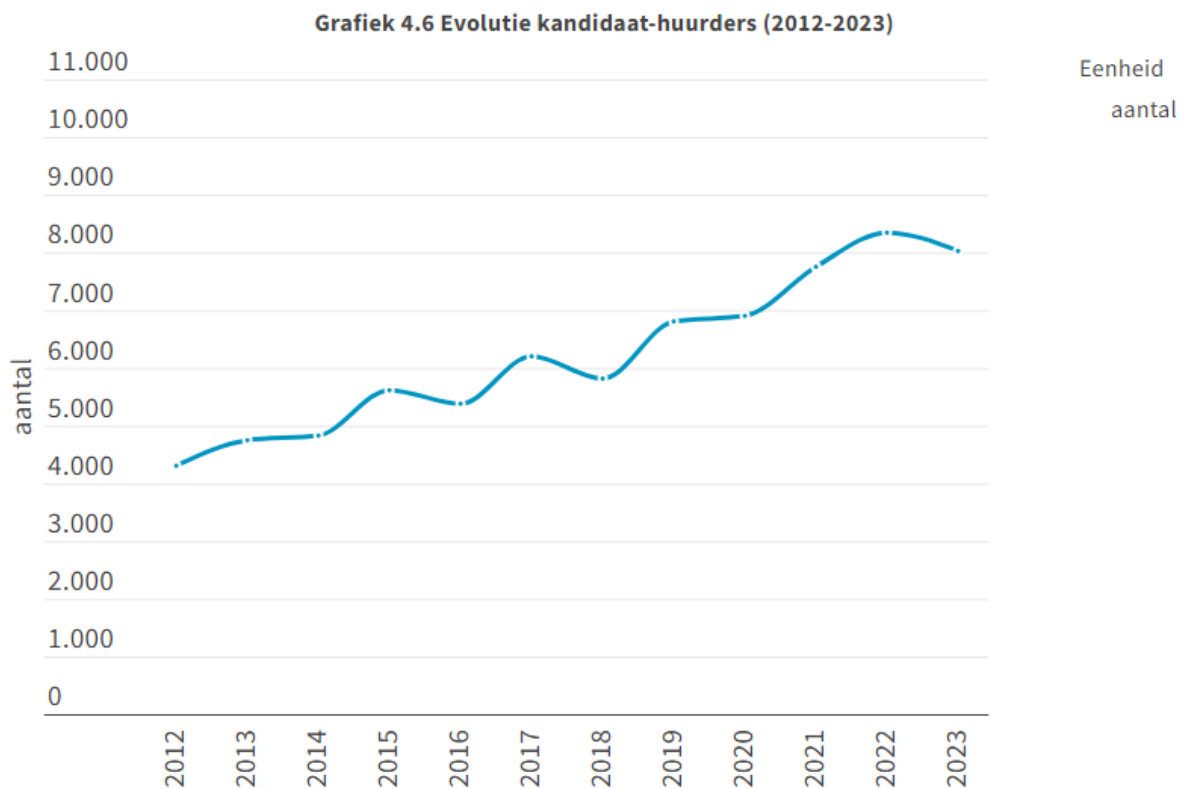

Bron: Wonen in Vlaanderen - Sociale huurwoningen | provincies.incijfers.be

4.4.2 Kandidaat-huurders voor een sociale huurwoning

Het aantal kandidaat-huurders per domiciliegemeente is het aantal unieke gezinnen dat op de wachtlijst staat voor een sociale woning bij een sociale huisvestingsmaatschappij (SHM). Het betreft hier enkel de kandidaat-huurders die een domicilie-adres in Vlaanderen of Brussel hebben.

In 2023 stonden in de regio Zuid-West-Vlaanderen 8.028 unieke gezinnen op een wachtlijst van een sociale huisvestingsmaatschappij. Dit is 5,8% van het totaal aantal particuliere huishoudens. In de afgelopen jaren zien we een stijgende trend van het aantal gezinnen dat op een wachtlijst van een sociale huisvestingsmaatschappij staat.

Bron: Wonen in Vlaanderen - Kandidaat-huurders | provincies.incijfers.be

Hoofdstuk 5: Klimaat

Klimaatbeleid bestaat uit **klimaatmitigatie**beleid (het verminderen van de broeikasgasuitstoot) - en **klimaatadaptatie**beleid (aanpassen aan de gevolgen van het veranderd klimaat).

Dit hoofdstuk bundelt de belangrijkste gegevens op gebied van mitigatie, het verminderen van de broeikasgasuitstoot. Het **terugdringen van de CO₂-emissie** kan gerealiseerd worden door een combinatie van het **verminderen van het energieverbruik** en de **toename van de productie van hernieuwbare energie**. Achtereenvolgens komen cijfers aan bod over de CO₂-emissie, het energieverbruik en de productie van hernieuwbare energie.

Data over adaptatiemaatregelen (om effecten en impact van klimaatverandering te temperen) zoals ontharden, waterbeheer, bebossen, vergroenen en natuurbeheer, beheersen van warmteopname en ventileren en tot slot afschermen van klimaateffecten (bv. erosie) zijn terug te vinden in het rapport klimaat - adaptatie.

5.1 CO₂-emissie

Hieronder geven we een beeld van de energiegerelateerde CO₂-emissie op het grondgebied van de regio. Het gaat enerzijds over directe CO₂-emissies door het verbruik van brandstof in gebouwen, door toestellen/voorzieningen/industriële installaties en door transport. Anderzijds gaat het over (indirecte) CO₂-emissies door de productie van elektriciteit, warmte of koude die wordt verbruikt in de regio.

Volgende uitstoot is niet opgenomen in deze cijfers:

- niet-energiegebonden CO₂-uitstoot,
- uitstoot andere broeikasgassen zoals lachgas en methaan en sterke fluorgassen,
- uitstoot van scheepvaart, luchtvaart en spoorverkeer,
- uitstoot van bedrijven, die stroom en aardgas afnemen via Elia en Fluxys. Dit gaat over grote bedrijven en ETS-bedrijven die onder het Europees Emissiehandelssysteem vallen en
- indirecte uitstoot via consumptie.

Volgende sectoren zijn opgenomen in de CO₂-data:

- huishoudens (residentiële gebouwen),
- transport: particulier en commercieel transport (weg), openbaar vervoer (bus en tram),
- tertiaire sector (gemeentelijke gebouwen, zorginstellingen, scholen, KMO's, ...),
- industrie (niet-ETS),
- landbouw,
- gemeentelijke openbare verlichting,
- energieverbruik niet toegekend.

In dit rapport werden de cijfers van het verbruik van gemeentebesturen zelf (gemeentelijk wagenpark en gemeentelijke gebouwen) niet afzonderlijk opgenomen. Het verbruik van deze

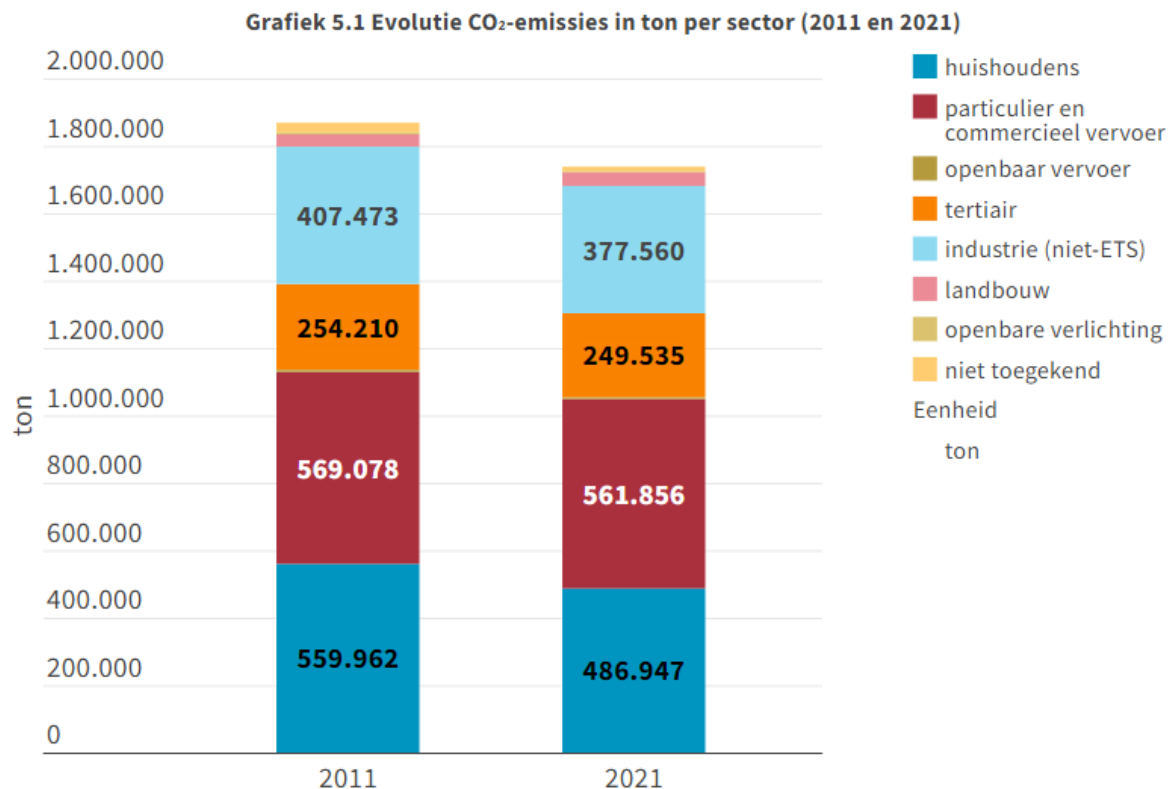
gebouwen is meegeteld in de tertiaire sector en het verbruik van de gemeentelijke vloot in de transportsector.

Tabel 5.1 en grafiek 5.1 tonen de evolutie van de CO₂-emissies in ton, opgesplitst per sector.

Tabel 5.1 Evolutie CO₂-emissies in ton per sector in de regio Zuid-West-Vlaanderen (2011 en 2021)

	2011	2021
Huishoudens	559.962	486.947
Particulier en commercieel vervoer	569.078	561.856
Openbaar vervoer	6.837	5.247
Tertiair	254.210	249.535
Industrie (niet-ETS)	407.473	377.560
Landbouw	36.204	39.896
Openbare verlichting	5.344	3.495
Niet toegekend	29.523	13.690
Totaal	1.868.631	1.738.226

Bron: VEKA

Bron: Vlaams Energie- en Klimaatagentschap - CO₂-inventaris | provincies.incijfers.be

Globaal gezien is er in de regio Zuid-West-Vlaanderen in 2021 een daling van de CO₂-uitstoot met 7% (130.405 ton) t.o.v. 2011: de grootste daling in absolute cijfers (-73.015 ton) in die periode gebeurt in de sector huishoudens (zie tabel 5.2). Globaal noteren we in West-Vlaanderen een daling met 4,4% en in het Vlaams Gewest een daling met 4,6% tussen 2011 en 2021. (Donker)oranje cijfers in staan voor een toename van de emissies. Er zijn vaak opvallende verschillen tussen de sectoren. Bij het procentueel weergeven van stijgingen en dalingen binnen een sector, is het belangrijk ook naar de grootte van de sector (in absolute cijfers) te kijken om een juiste interpretatie te kunnen doen.

Tabel 5.2 Evolutie CO₂-emissies in ton per sector in de regio Zuid-West-Vlaanderen (absolute groei, 2021 t.o.v. 2011)

	2021
Huishoudens	-73.015
Particulier en commercieel vervoer	-7.221
Openbaar vervoer	-1.590
Tertiair	-4.675
Industrie (niet-ETS)	-29.913
Landbouw	3.692
Openbare verlichting	-1.849
Niet toegekend	-15.834
Totaal	-130.405

Bron: VEKA

Tabel 5.3 Evolutie CO₂-emissies in ton per sector (procentuele groei, 2021 t.o.v. 2011)

	Regio Zuid-West-Vlaanderen	West-Vlaanderen	Vlaams Gewest
Huishoudens	-13%	-12,7%	-13,2%
Particulier en commercieel vervoer	-1,3%	0,7%	1,2%
Openbaar vervoer	-23,3%	-22,2%	-21,2%
Tertiair	-1,8%	-1,5%	0,1%
Industrie (niet-ETS)	-7,3%	-5,6%	-8,9%
Landbouw	10,2%	17,3%	28,4%
Openbare verlichting	-34,6%	-31,4%	-28,6%
Niet toegekend	-53,6%	-9,5%	-31,4%
Totaal	-7%	-4,4%	-4,6%

< -17,0	
-17,0 < -8,5	
-8,5 < 0,0	
0,0 < 8,5	
>= 8,5	

Bron: VEKA

Allerlei factoren kunnen een rol spelen in de CO₂-emissie (het weer, aantal bedrijven, aantal woningen, ...). Uiteraard speelt de COVID-19 pandemie ook een belangrijke rol (verplicht telewerk, sluiting en heropstart van sectoren,...). De CO₂-inventarissen zijn voornamelijk een boekhoudkundige oefening en bevatten onvoldoende informatie om éénduidig de impact van lokaal klimaatbeleid te meten. Om op korte termijn toch effecten van het beleid te kunnen zien, zijn andere indicatoren relevant om op te volgen (zie rapport klimaat - mitigatie).

Opgelet met de CO₂-cijfers van particulier en commercieel vervoer. De methodologie is verschillende keren aangepast en door gebrek aan betrouwbare tellingen op lokaal niveau werd het aantal vervoerskilometers sinds 2016 stabiel gehouden. In de nabije toekomst zou een nieuw verkeersmodel tot een betere inschatting van de klimaatimpact van lokaal transport moeten komen. Op Vlaams niveau kunnen we wel betrouwbare uitspraken doen over de evoluties in de transportsector. Ondanks beleidsmaatregelen zoals de strengere CO₂-emissienormen voor nieuwe voertuigen, de ondersteuning van alternatieve technologieën (vb. elektrificatie), de modal shift naar de fiets en de bijmenging van biobrandstoffen, daalde de emissie van broeikasgassen door transport nauwelijks omwille van verder toegenomen transportvolumes.

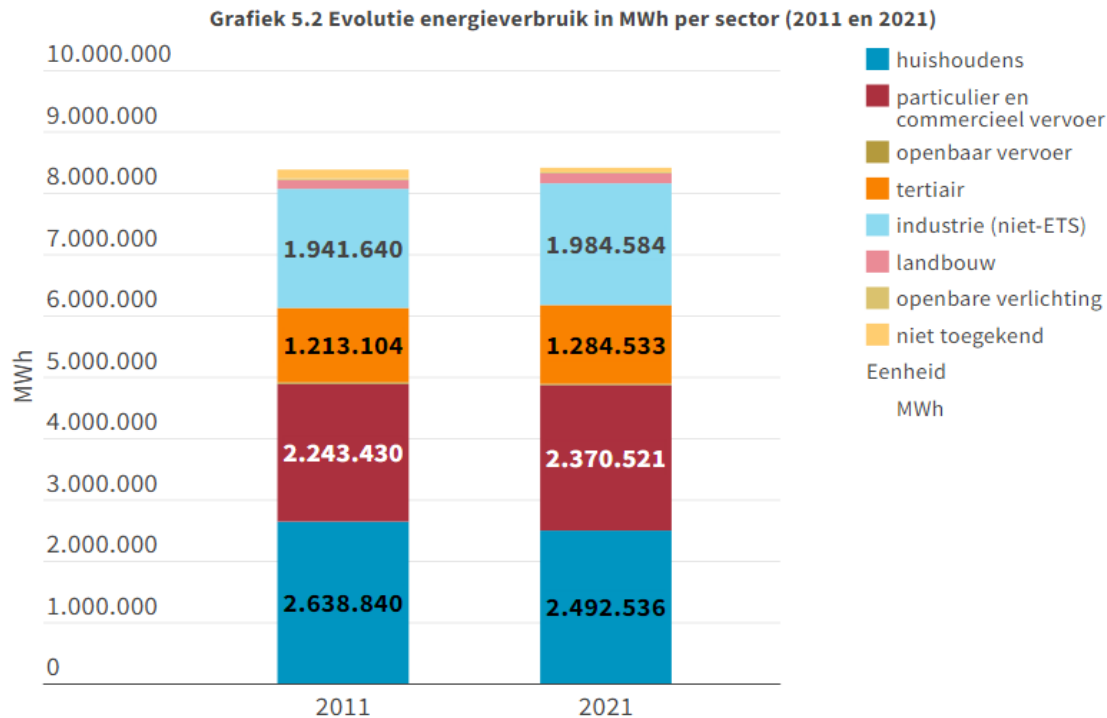
5.2 Energieverbruik

In tabel 5.4 en de bijhorende grafiek 5.2 tonen we de evolutie van het energieverbruik in absolute cijfers tussen 2011 en 2021.

Tabel 5.4 Evolutie energieverbruik in MWh per sector in de regio Zuid-West-Vlaanderen (2011 en 2021)

	2011	2021
Huishoudens	2.638.840	2.492.536
Particulier en commercieel vervoer	2.243.430	2.370.521
Openbaar vervoer	26.724	21.961
Tertiair	1.213.104	1.284.533
Industrie (niet-ETS)	1.941.640	1.984.584
Landbouw	144.174	164.611
Openbare verlichting	25.347	19.358
Niet toegekend	143.995	69.500
Totaal	8.377.253	8.407.603

Bron: VEKA

Bron: Vlaams Energie- en Klimaatagentschap - CO₂-inventaris | provincies.incijfers.be

Globaal gezien is er in de regio Zuid-West-Vlaanderen in 2021 een stijging van het energieverbruik met 0,4% (30.350 MWh) t.o.v. 2011: de grootste daling in absolute cijfers (-146.304 MWh) in die periode gebeurt in de sector huishoudens (zie tabel 5.5). Globaal noteren we in West-Vlaanderen een stijging met 2,7% en in het Vlaams Gewest een stijging met 3,3% tussen 2011 en 2021. (Donker)oranje cijfers in staan voor een (grote) toename van de verbruiken. Er zijn vaak opvallende verschillen tussen de sectoren. Bij het procentueel weergeven van stijgingen en dalingen binnen een sector, is het belangrijk ook naar de grootte van de sector (in absolute cijfers) te kijken om een juiste interpretatie te kunnen doen.

Tabel 5.5 Evolutie energieverbruik in MWh per sector in de regio Zuid-West-Vlaanderen (absolute groei, 2021 t.o.v. 2011)

	2021
Huishoudens	-146.304
Particulier en commercieel vervoer	127.091
Openbaar vervoer	-4.763
Tertiair	71.429
Industrie (niet-ETS)	42.944
Landbouw	20.436
Openbare verlichting	-5.989
Niet toegekend	-74.495
Totaal	30.350

Bron: VEKA

Tabel 5.6 Evolutie energieverbruik in MWh per sector (procentuele groei, 2021 t.o.v. 2011)

	Regio Zuid-West-Vlaanderen	West-Vlaanderen	Vlaams Gewest
Huishoudens	-5,5%	-5,6%	-5,1%
Particulier en commercieel vervoer	5,7%	7,9%	8,4%
Openbaar vervoer	-17,8%	-16,1%	-15%
Tertiair	5,9%	5,7%	8,5%
Industrie (niet-ETS)	2,2%	3%	1,2%
Landbouw	14,2%	25,9%	43,8%
Openbare verlichting	-23,6%	-19,5%	-13,8%
Niet toegekend	-51,7%	-6,9%	-28,4%
Totaal	0,4%	2,7%	3,3%

< -9,5	
-9,5 < 0,0	
0,0 < 9,5	
9,5 < 19,0	
>= 19,0	

Bron: VEKA

5.3 Hernieuwbare energie

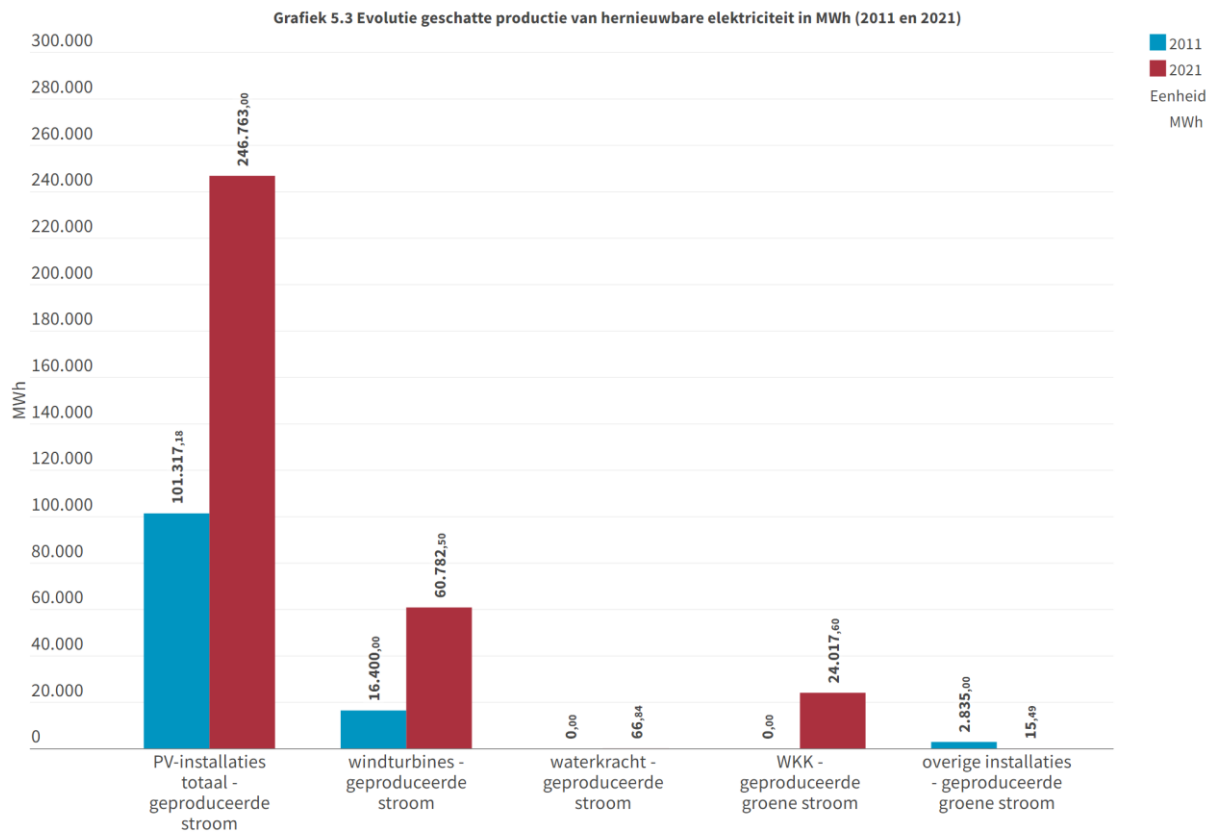
Op Europees niveau wil men tegen 2030 minimum 45% van de verbruikte energie hernieuwbaar produceren. We geven een overzicht van de productie van enerzijds groene stroom (elektriciteit) en anderzijds groene en duurzame warmte op het grondgebied van de regio.

5.3.1 Hernieuwbare elektriciteit

Grafiek 5.3 toont de geschatte lokale productie van groene stroom in 2011 en 2021. De volgende installaties zijn mee in rekening gebracht:

- fotovoltaïsche zonnepanelen, windturbines en installaties op waterkracht,
- warmtekrachtkoppelinginstallaties (WKK) die draaien op biomassa of biogas,
- overige installaties, niet WKK, op biomassa of biogas.

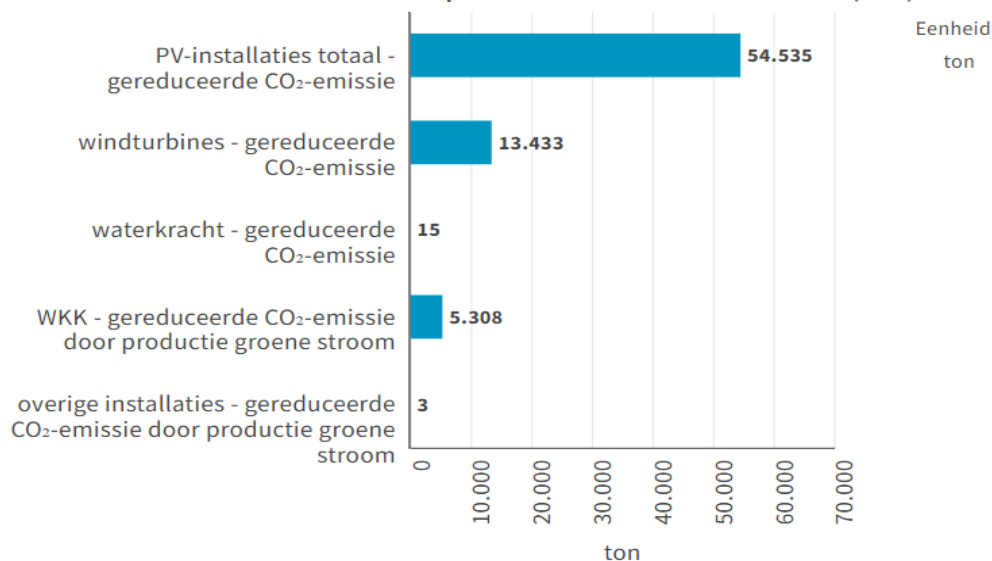
Opgelet! ETS-installaties, installaties groter dan 20 MW en elektriciteitsproductie bij afvalverbrandingsovens zijn niet meegenomen in deze cijfers.

Bron: Vlaams Energie- en Klimaatschap en Fluvius - PV | provincies.incijfers.be, Vlaams Energie- en Klimaatschap, Fluvius en Elia - Windenergie | provincies.incijfers.be, Vlaams Energie- en Klimaatschap - Hernieuwbare energie | provincies.incijfers.be

De totale productie van hernieuwbare elektriciteit in 2021 op het grondgebied van de regio Zuid-West-Vlaanderen wordt geschat op 332.593 MWh. Dit komt overeen met 18,1% van het totale elektriciteitsverbruik op het grondgebied in datzelfde jaar. Dankzij deze lokale groenestroomproductie werd een CO₂-emissie vermeden van 73.503 ton CO₂. Dit wordt per energiebron weergegeven in grafiek 5.4.

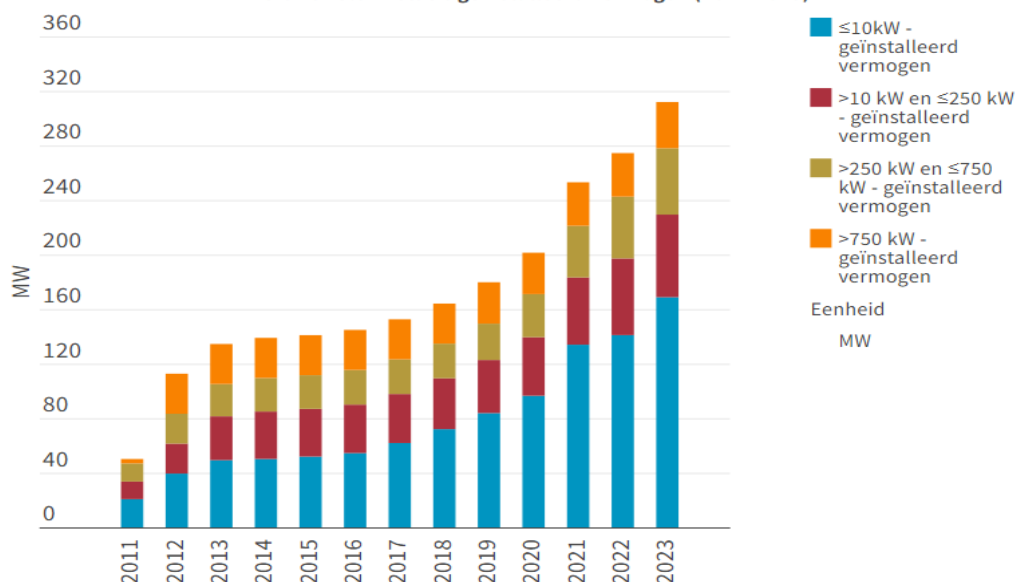
Grafiek 5.4 Vermeden CO₂-uitstoot door productie van hernieuwbare elektriciteit (2021)

Bron: Vlaams Energie- en Klimaatagentschap en Fluvius - PV | provincies.incijfers.be, Vlaams Energie- en Klimaatagentschap, Fluvius en Flia - Windenergie | provincies.incijfers.be, Vlaams Energie- en Klimaatagentschap -

Grafiek 5.5 toont de evolutie van het geïnstalleerd vermogen aan PV-installaties in de regio, opgesplitst in vier categorieën volgens het vermogen van de installatie. Het totaal geïnstalleerd vermogen bedraagt in de regio Zuid-West-Vlaanderen 313,35 MW (1 januari 2023).

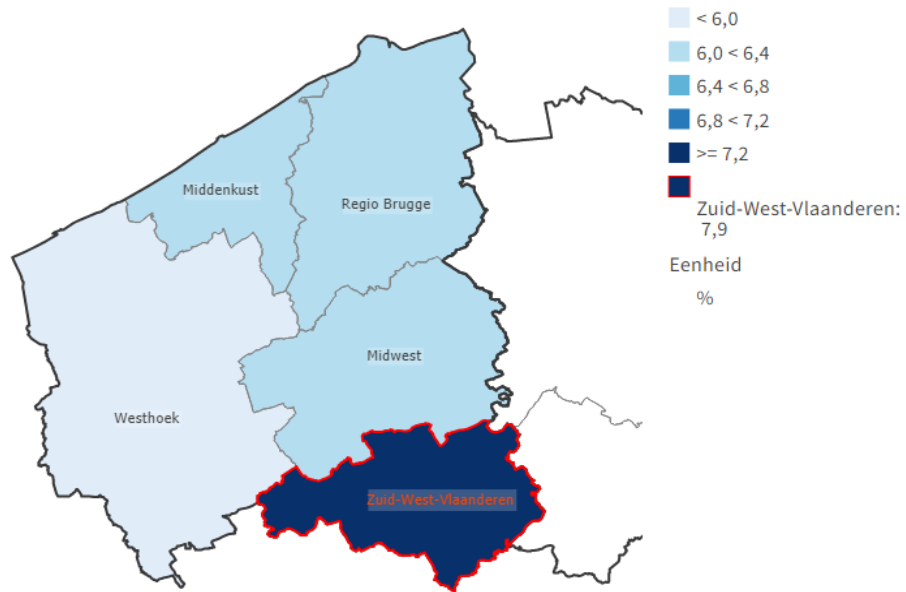
Grafiek 5.5 Evolutie geïnstalleerd vermogen (2011-2023)

Bron: Vlaams Energie- en Klimaatagentschap en Fluvius - PV | provincies.incijfers.be

Er is nog veel plaats voor zonnepanelen. In de regio Zuid-West-Vlaanderen wordt geschat dat nog maar 7,9% van het zonnepotentieel van de daken benut is (1 januari 2022). Voor West-Vlaanderen is dit 6,5%. Voor het Vlaams Gewest gaat het om 7,4%. Kaart 5.1 geeft het verschil in de benuttingsgraad van de daken tussen de verschillende regio's weer.

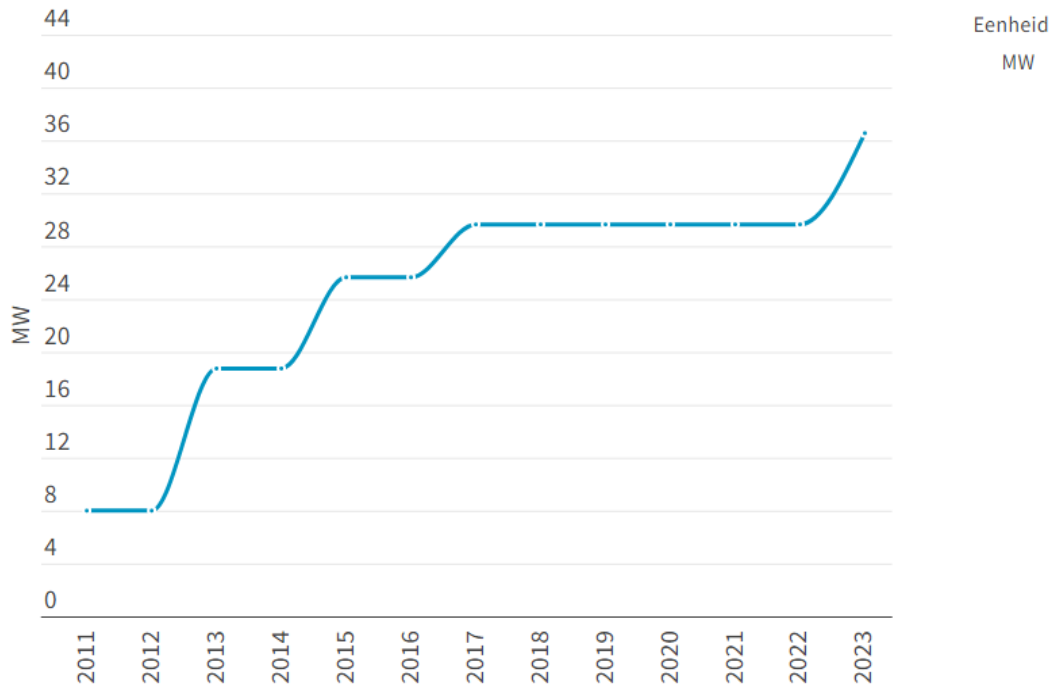
Kaart 5.1 Benuttingsgraad daken voor PV (2022)

Bron: Vlaams Energie- en Klimaatagentschap en Fluvius - PV | provincies.incijfers.be

In de regio Zuid-West-Vlaanderen tellen we 17 windturbines met een totaal vermogen van 36,55 MW (zie grafiek 5.6). In West-Vlaanderen zijn dat 114 grote windturbines, met een totaal vermogen van 266,46 MW. In het Vlaams Gewest zijn in totaal 672 grote windturbines geïnstalleerd, samen goed voor een totaal vermogen van 1.731,11 MW.

Grafiek 5.6 Evolutie geïnstalleerd vermogen windturbines (2011-2023)

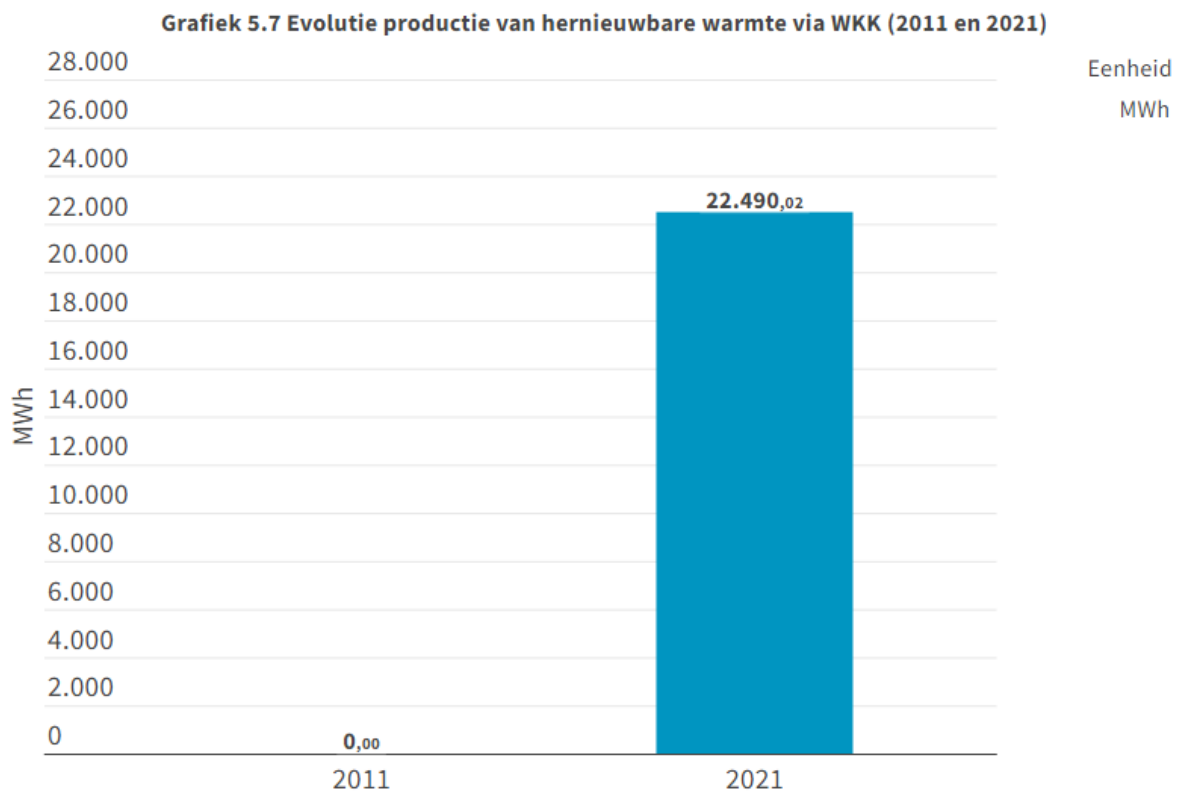

Bron: Vlaams Energie- en Klimaatagentschap, Fluvius en Elia - Windenergie | provincies.incijfers.be

5.3.2 Hernieuwbare warmte

Groene en duurzame warmte kan op gebouwniveau opgewekt worden via bijvoorbeeld warmtepompen, zonneboilers, verwarmingsinstallaties op hout of pellets of via warmtekrachtkoppeling (WKK). Bij collectieve verwarmingsinstallaties wordt de warmte via een warmtenet verdeeld naar verschillende gebouwen. Bij gebrek aan betrouwbare cijfers, geven we hieronder enkel de productie van groene warmte via warmtekrachtkoppeling weer.

Grafiek 5.7 toont de ingeschatte lokale productie (en gebruik) van groene warmte via warmtekrachtkoppeling (WKK) in 2011 en 2021. De CO₂-emissie die hierdoor vermeden werd in 2021, bedraagt 5.150 ton CO₂.

Bron: Vlaams Energie- en Klimaatagentschap - Hernieuwbare energie | provincies.incijfers.be

Hoofdstuk 6: Natuur

Een voldoende uitgebreid, kwalitatief en sterk verbonden groenblauw netwerk is essentieel om planten- en diersoorten de kans te geven geschikt leefgebied te vinden. Zo'n groenblauw netwerk creëert linten natuur die er o.a. voor zorgen dat diersoorten zich kunnen verplaatsen tussen hun leefgebieden. Kleinere groene elementen, ook in de bebouwde omgeving, kunnen de verbindingen versterken en de nodige stapstenen vormen tussen grotere gehelen natuur. Voldoende kwalitatief bos, natuur, groenblauwe netwerken en lokaal groen zijn bovendien noodzakelijk voor de opslag van CO₂, luchtzuivering, het mentaal welzijn en de versterking van het sociaal weefsel.

In dit hoofdstuk bespreken we indicatoren van natuur en groen in de regio Zuid-West-Vlaanderen.

6.1 Natuurlijke structuur

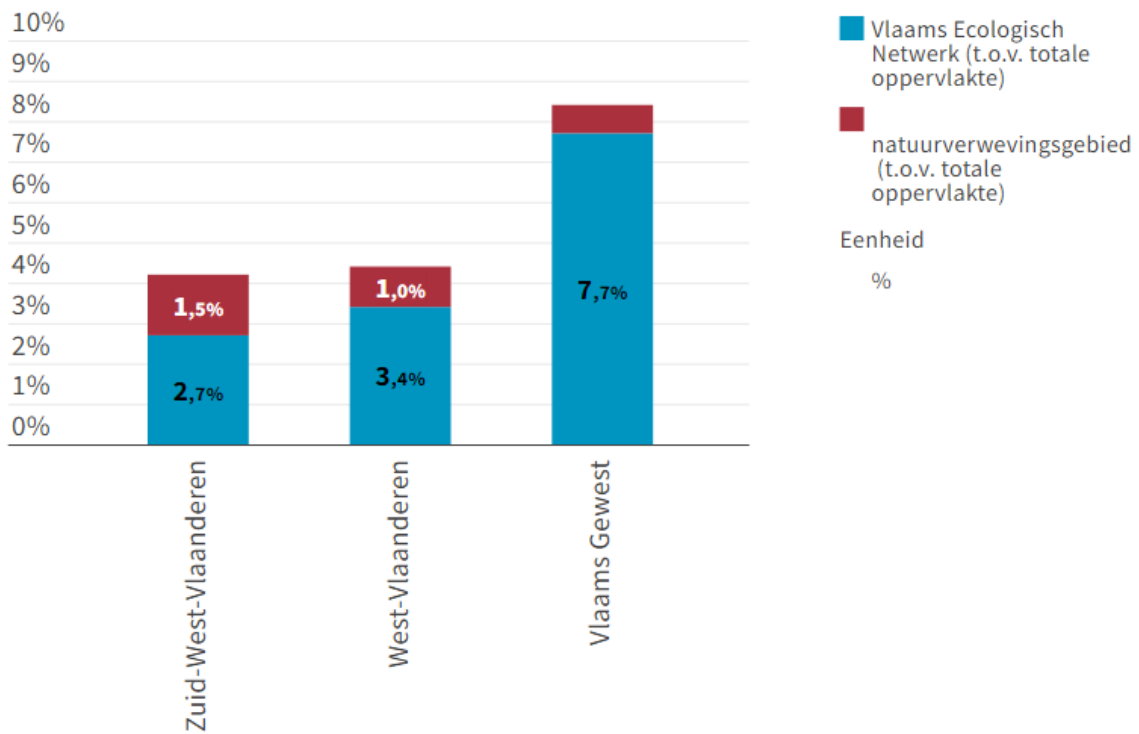
In het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (RSV) wordt de planologische natuurlijke structuur bepaald als het samenhangende geheel van de rivier- en beekvalleien, de grotere natuurcomplexen en de andere gebieden waar de voor de natuur structuurbepalende elementen en processen tot uiting komen. De natuurlijke structuur omvat ook de lijn-, punt- en vlakvormige natuurelementen, kleinere natuur- en boscomplexen en parkgebieden, of samen de 'ecologische infrastructuur'. De juridische beschermingsstatus werd vormgegeven door de afbakening van het Vlaams Ecologisch Netwerk (VEN), dat de eigenlijke kern vormt, en de Natuurverwevings- en Natuurverbindingsgebieden van het Integraal Verbindings- en Ondersteunend Netwerk (IVON). VEN en IVON zijn belangrijke instrumenten in het natuur- en bosbeleid die hun weerslag hebben in het natuurbeleid en het ruimtelijk beleid, bijvoorbeeld voor het al dan niet verlenen van vergunningen.

Met grote aaneengesloten gebieden vormt het VEN de ruggengraat van de toekomstige natuurlijke structuur(netwerken) in Vlaanderen. Het bestaat uit Grote Eenheden Natuur (GEN) en Grote Eenheden Natuur in Ontwikkeling (GENO), waar de natuur een hoofdrol heeft of krijgt. Voor de instandhouding, ondersteuning en versterking van de natuurkernen worden natuurverwevingsgebieden afgebakend. Zij vormen als het ware een beschermende jas voor de natuurkernen. De natuurverbindingsgebieden verbinden de natuurkernen met elkaar. Deze laatste gebieden worden door de provincies eerder schematisch aangeduid in hun provinciale ruimtelijke structuurplannen en zijn niet als oppervlakte weer te geven. De Natuurverwevingsgebieden worden ruimtelijk afgebakend in gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen. Daarom zijn voor het IVON alleen de cijfers van de Natuurverwevingsgebieden beschikbaar.

In de regio Zuid-West-Vlaanderen is 1.223,59 hectare van het grondgebied als VEN en 683,33 hectare als natuurverwevingsgebied afgebakend, dat is respectievelijk 2,7% en 1,5% van het totale grondgebied.

Grafiek 6.1 toont voor de regio Zuid-West-Vlaanderen en de vergelijkingsgebieden welk percentage van het grondgebied als VEN of natuurverwevingsgebied afgebakend is.

Grafiek 6.1 Oppervlakte natuurlijke structuur, % t.o.v. totale oppervlakte (2024)

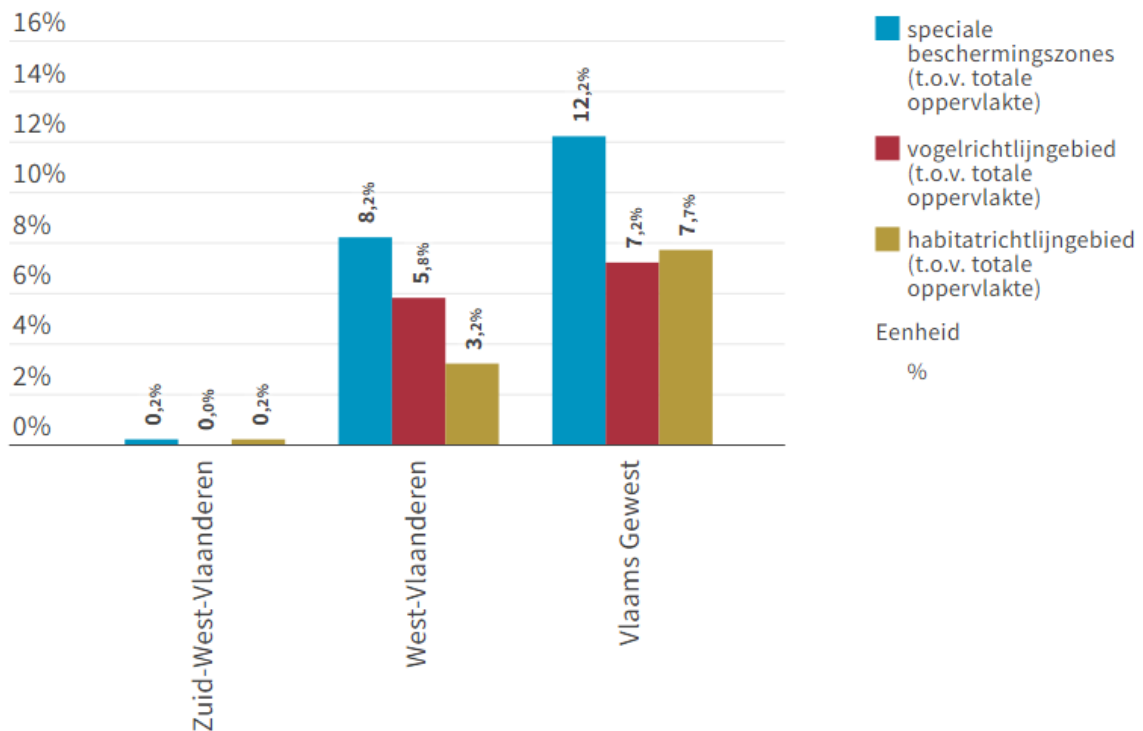
Bron: Agentschap voor Natuur en Bos - Natuurlijke structuur | provincies.incijfers.be

6.2 Speciale beschermingszones

Om de meest kwetsbare natuur te beschermen en planten en dieren in hun leefgebieden de ruimte te geven om zich te ontwikkelen en te herstellen worden, naast VEN en IVON, ook Europese Natura 2000-gebieden afgebakend. Vlaanderen zet in op de Europese natuurdoelen door de afbakening van speciale beschermingszones (SBZ). Er bestaan twee typen, namelijk speciale beschermingszones voor vogels (SBZ-V) en habitats (SBZ-H). Deze gebieden zijn beter bekend onder hun benamingen vogelrichtlijn- en habitatrichtlijngebieden. De vogelrichtlijn uit 1979 en de habitatrichtlijn uit 1992 liggen hieraan ten grondslag.

Grafiek 6.2 toont de verhouding van de oppervlakte afgebakend als speciale beschermingszone (SBZ), van het vogelrichtlijngebied en van het habitatrichtlijngebied, telkens tegenover de totale oppervlakte. In de regio Zuid-West-Vlaanderen is 103,13 hectare of 0,2% van de totale oppervlakte afgebakend als speciale beschermingszone (SBZ). Het gaat meer bepaald om 0 hectare vogelrichtlijngebied (SBZ-V) en 103,13 hectare habitatrichtlijngebied (SBZ-H).

Grafiek 6.2 Oppervlakte speciale beschermingsgebieden, % t.o.v. totale oppervlakte (2020)

Bron: Agentschap voor Natuur en Bos - Natura 2000 SBZ | provincies.incijfers.be

6.3 Biologische kartering

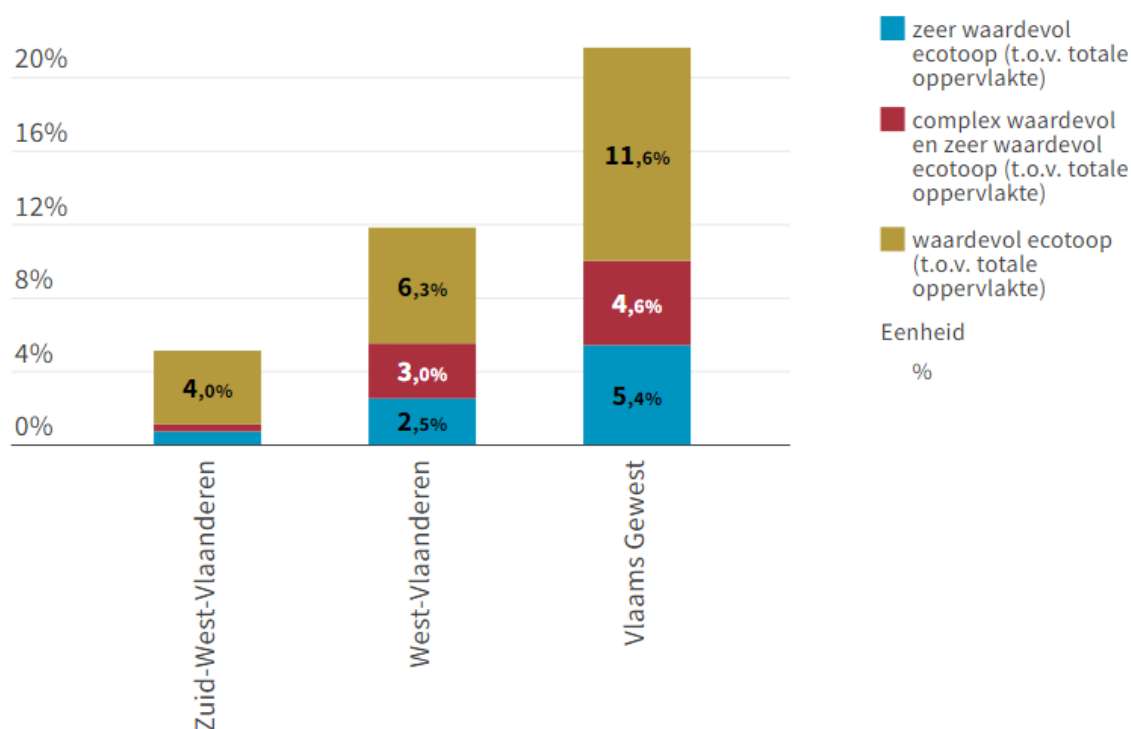
De biologische kartering geeft een stand van zaken van gebieden met waardevolle en zeer waardevolle vegetaties. De cijfers zijn gebaseerd op de Biologische Waarderingskaart (BWK).

De BWK is een wetenschappelijke kartering van vegetaties, bodembedekking en kleine landschapselementen (lijn- en puntvormige elementen) op het gehele Vlaamse grondgebied. De basis vormt de karteringseenheid, een min of meer uniforme vegetatie die op kaart vastgelegd werd. De biologische waarde wordt toegekend op basis van een combinatie van de zeldzaamheid, kwetsbaarheid, natuurlijkheid en vervangbaarheid van de biotoop en wordt uitgedrukt in drie categorieën: biologisch zeer waardevol, biologisch waardevol en biologisch minder waardevol. Wanneer een perceel meerdere elementen bevat wordt de waardering uitgedrukt in een combinatie van de eerdergenoemde categorieën.

De regio Zuid-West-Vlaanderen telt, volgens dit waarderingssysteem, 318,36 hectare zeer waardevol ecotoop, 172,32 hectare complex waardevol en zeer waardevol ecotoop en 1.807,63 hectare waardevol ecotoop. Dit betekent dat 5,1% van het totale grondgebied van de regio Zuid-West-Vlaanderen onder de labels 'biologisch waardevol', 'biologisch zeer waardevol' of een complex van beide valt.

Grafiek 6.3 toont de verhouding van de biologisch (zeer) waardevolle gebieden ten opzichte van de totale oppervlakte.

Grafiek 6.3 Oppervlakte biologisch (zeer) waardevol gebied, % t.o.v. totale oppervlakte (2020)

Bron: Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek - BWK/Natura 2000 | provincies.incijfers.be

Op basis van de habitatkaart, die een afgeleide is van de BWK, is voor elke biotoop eveneens bepaald of deze overeenkomt met een habitattypen uit bijlage I van de Habitatrichtlijn. De Habitatrichtlijn stelt dat elke Europese lidstaat maatregelen moet nemen om ervoor te zorgen dat deze habitattypen in 'gunstige staat' blijven of komen. Het doel hiervan is het waarborgen van de biologische diversiteit door het instandhouden van de natuurlijke habitats en wilde flora en fauna. In de regio Zuid-West-Vlaanderen is 260,77 hectare volledig habitatwaardig. Daarnaast bevat 66,21 hectare zowel habitatwaardige, als niet habitatwaardige delen en is het voor 44,16 hectare onzeker of er een Natura 2000-habitattypen aanwezig is (zie tabel 6.1).

Tabel 6.1 Oppervlakte Natura 2000-habitattypen (2020)

	Vlakdekkend	Gedeeltelijk vlakdekkend	Onzeker
Zuid-West-Vlaanderen	260,77	66,21	44,16

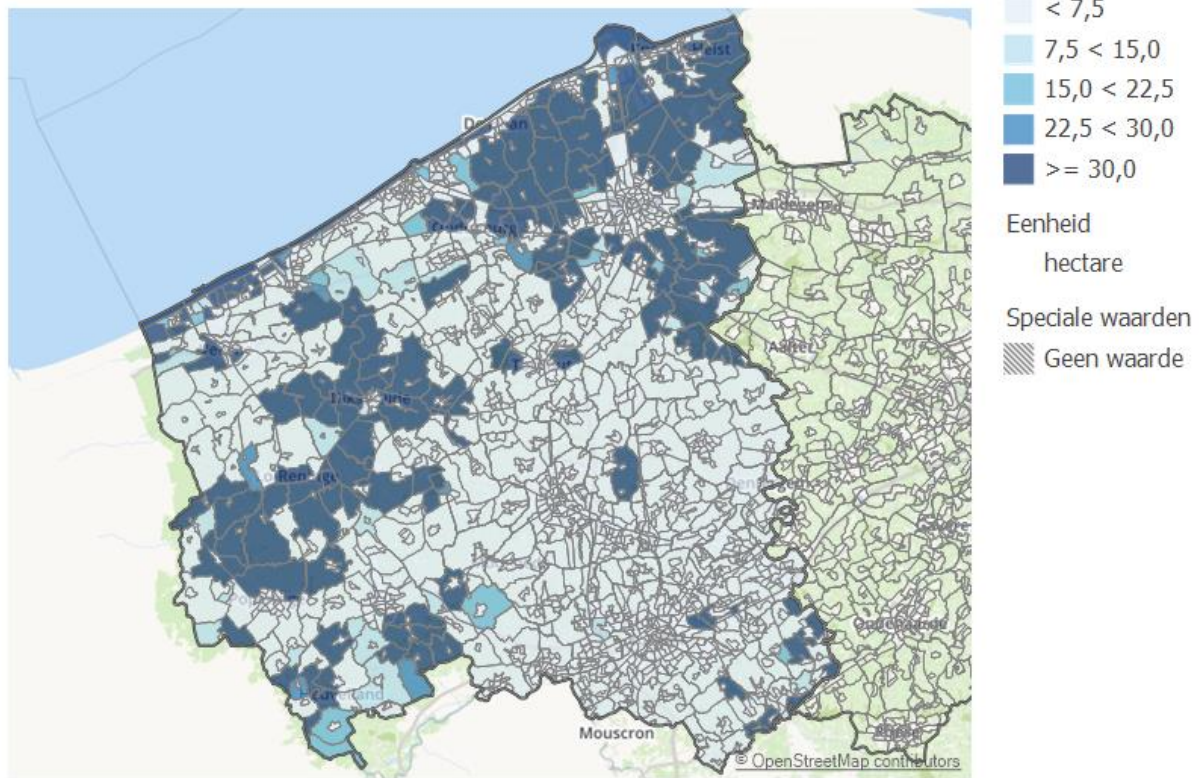
Bron: INBO

Ten slotte kan de BWK gebruikt worden om specifieke gebieden omwille van de aanwezige fauna als 'faunistisch belangrijk gebied' aan te duiden. Een gebied wordt als faunistisch belangrijk omschreven wanneer er verschillende fauna voorkomt die op Vlaams regionaal niveau van belang is of wanneer deze fauna in hoge aantallen voorkomt. Het gaat dan voornamelijk om soorten die 'met uitsterven bedreigd', 'bedreigd' of 'kwetsbaar' zijn, soorten die vermeld worden in de bijlagen van de Europese vogelrichtlijn of habitatrichtlijn of soorten waarvoor Vlaanderen

internationaal van belang is. In de regio Zuid-West-Vlaanderen is 1,9% van de totale oppervlakte geklasseerd als 'faunistisch belangrijk gebied'; in West-Vlaanderen is dit 8,9%.

Kaart 6.1 toont hoe de oppervlakte faunistisch belangrijk gebied verspreid is over West-Vlaanderen.

Kaart 6.1 Faunistisch belangrijk gebied, oppervlakte in hectare (2020)

Bron: Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek - Faunistisch belangrijk gebied | provincies.incijfers.be

6.4 Natuurbeheerplannen

Sinds 2014 maakt Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) werk van de integratie van het Bos- en het Natuurdecreet. De voormalige bosbeheerplannen en de natuurreservaten komen hierdoor te vervallen en zullen in principe tegen 2024 omgezet worden naar het nieuwe Natuurbeheerplan. Momenteel is een deel van de oude beheerplannen omgezet naar het nieuwe Natuurbeheerplan, maar dit geldt nog niet voor alle beheerplannen. Voorlopig bestaan de acht types van oude beheerplannen daarom nog naast de vier types van het nieuwe Natuurbeheerplan. Het overzicht van alle types beheerplannen vind je hieronder.

In de oude beheerplannen werden de volgende acht types onderscheiden:

- BABR: beheerplan aangewezen bosreservaat (eigendom van de Vlaamse overheid)
- BANR: beheerplan aangewezen natuurreservaat (eigendom van de Vlaamse overheid; 'Vlaams Natuurreservaat')
- BBBP: beperkt bosbeheerplan

- BEBR: beheerplan erkend bosreservaat (eigendom van besturen of private personen)
- BENR: beheerplan erkend natuureservaat (eigendom van terreinbeherende verenigingen, besturen of private personen; 'Erkend Natuureservaat')
- BPMD: beheerplan militair domein
- HPGB: beheerplan harmonisch park- en groenbeheer
- UBBP: uitgebreid bosbeheerplan

Afhankelijk van het ambitieniveau voor de ecologische functie worden er in het nieuwe Natuurbeheerplan vier types onderscheiden:

- Type 1: behoud van de aanwezige natuurkwaliteit
- Type 2: hogere natuurkwaliteit
- Type 3: hoogste natuurkwaliteit
- Type 4: natuureservaat

Tabel 6.2 toont voor de regio Zuid-West-Vlaanderen zowel voor de vier types van het nieuwe Natuurbeheerplan, als voor de oude beheerplannen hoeveel hectare elk type beheerplan inneemt binnen het totaal van beheerplannen.

In de regio Zuid-West-Vlaanderen heeft in 2023 0 hectare een Natuurbeheerplan type 1, 54,45 hectare een Natuurbeheerplan type 2, 142,55 hectare een Natuurbeheerplan type 3 en 16 hectare een Natuurbeheerplan type 4.

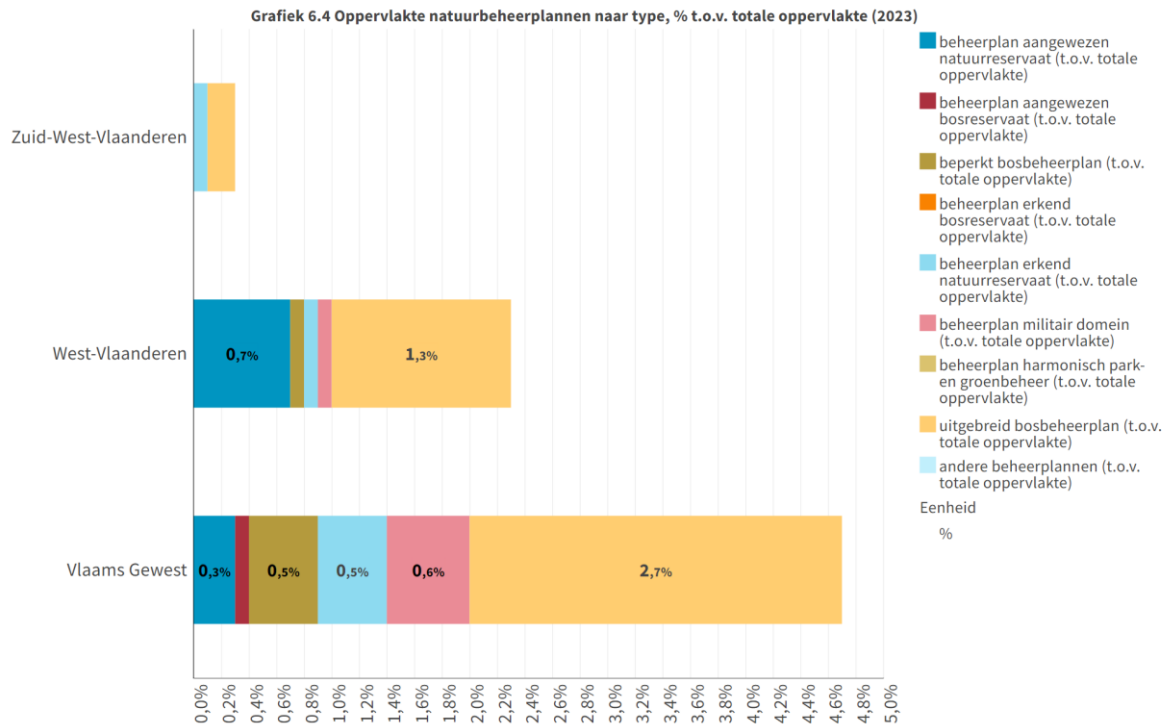
Wanneer we kijken naar de oude beheerplannen, neemt in de regio Zuid-West-Vlaanderen uitgebreid bosbeheerplan de grootste oppervlakte in met 106,15 hectare, gevolgd door erkend natuureservaat met 39,80 hectare en beperkt bosbeheerplan met 5,67 hectare.

Tabel 6.2 Oppervlakte natuurbeheerplannen naar type (2023)

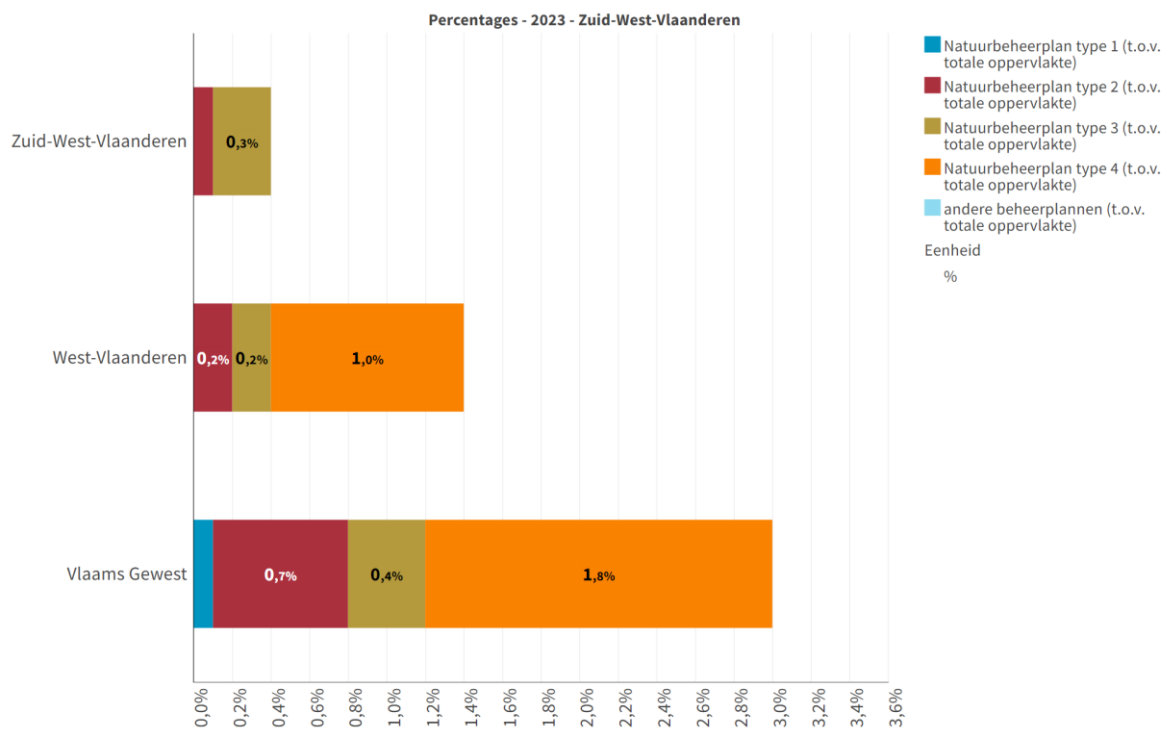
	2023
Aangewezen natuureservaat	0,00
Aangewezen bosreservaat	0,00
Beperkt bosbeheerplan	5,67
Erkend bosreservaat	0,00
Erkend natuureservaat	39,80
Militair domein	0,00
Harmonisch park- en groenbeheer	0,00
Uitgebreid bosbeheerplan	106,15
Andere beheerplannen	0,00
Natuurbeheerplan type 1	0,00
Natuurbeheerplan type 2	54,45
Natuurbeheerplan type 3	142,55
Natuurbeheerplan type 4	16,00

Bron: ANB

In grafiek 6.4 vind je welk percentage van het grondgebied van de regio Zuid-West-Vlaanderen ingenomen wordt door elk type beheerplan en hoe dit zich verhoudt tot de vergelijkingsgebieden. De bovenste helft toont de oude natuurbeheerplannen, de onderste helft de nieuwe natuurbeheerplannen.

Bron: Agentschap voor Natuur en Bos - Natuurbeheerplan | provincies.incijfers.be

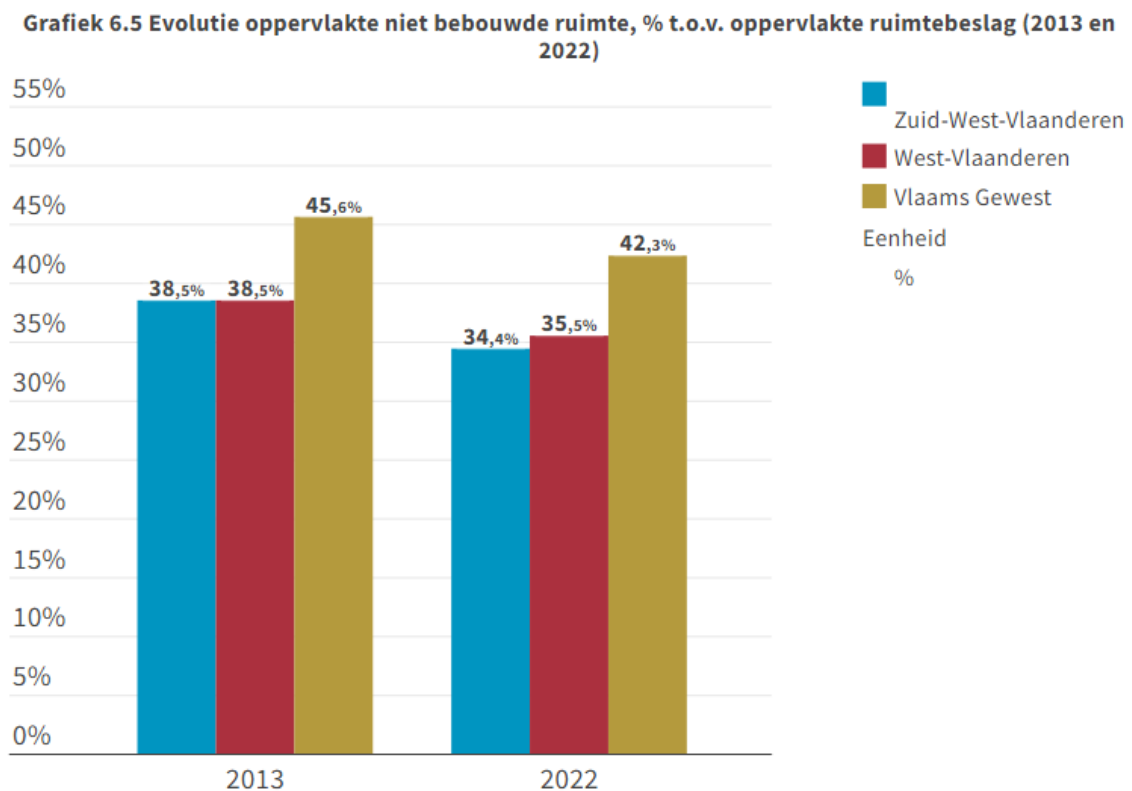

Bron: Agentschap voor Natuur en Bos - Natuurbeheerplan | provincies.incijfers.be

6.5 Afwezigheid van bebouwing

De indicator ‘oppervlakte niet bebouwde ruimte binnen het ruimtebeslag’ geeft een beeld van onder andere tuinen en ingesloten stukjes groen of onbebouwde ruimte binnen het ruimtebeslag. Deze niet bebouwde ruimte wordt vaak als belangrijk ervaren voor de leefkwaliteit. Op plaatsen waar het aandeel aan niet bebouwde ruimte binnen het ruimtebeslag hoog is, is deze ruimte mogelijk al ingevuld met kwalitatief groen dat behouden en versterkt kan worden. Op plaatsen waar het aandeel niet bebouwde ruimte binnen het ruimtebeslag laag is, kan ontharding ervoor zorgen dat er meer ruimte komt voor groen en water.

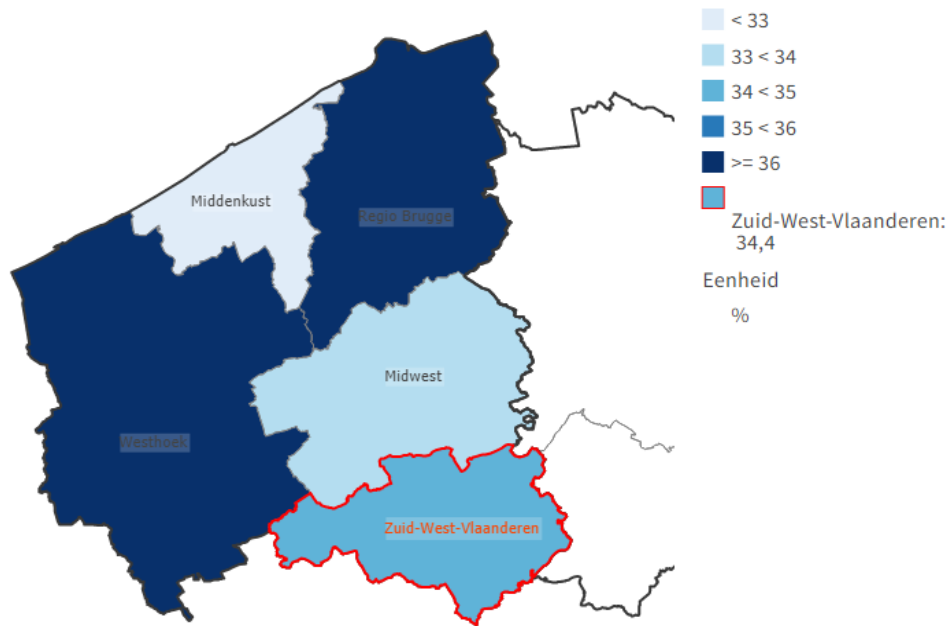
In 2013 telde de regio Zuid-West-Vlaanderen 68.190.308 m² niet bebouwde ruimte of 38,5% van het ruimtebeslag. In 2022 was dit 63.260.275 m² of 34,4%. De evolutie van het aandeel niet bebouwde ruimte binnen het ruimtebeslag is te zien in grafiek 6.5.

Bron: Departement Omgeving - Landgebruiksbestand | provincies.incijfers.be

Kaart 6.2 toont de verschillen in het aandeel niet bebouwde ruimte binnen het ruimtebeslag voor de regio's van West-Vlaanderen.

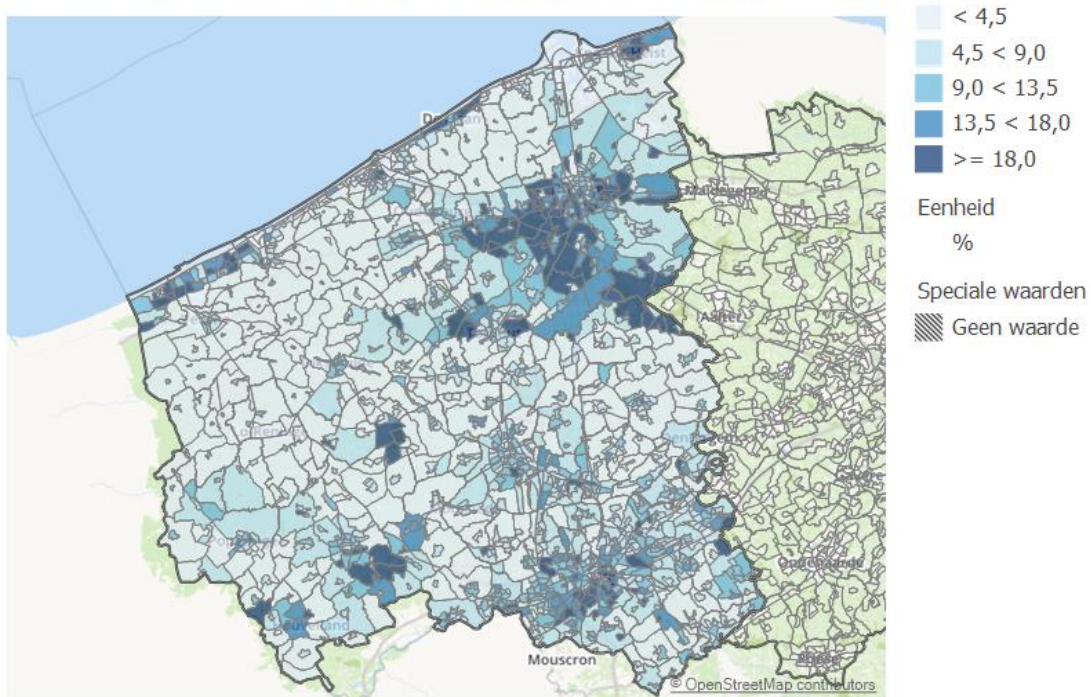
Kaart 6.2 Oppervlakte niet bebouwde ruimte, t.o.v. oppervlakte ruimtebeslag (2022)

Bron: Departement Omgeving - Landgebruiksbestand | provincies.incijfers.be

Daarnaast kunnen we uit de bodembedekkingskaart (BBK) de verspreiding van bomen, gras en struiken in Vlaanderen afleiden. In de regio Zuid-West-Vlaanderen vinden we 3.672,59 hectare bomen en 7.296,16 hectare gras en struiken (niet-landbouw). Dit betekent dat ongeveer 8,2% van de totale oppervlakte van de regio Zuid-West-Vlaanderen bedekt is met bomen, gras en struiken. De spreiding van de oppervlakte bomen binnen West-Vlaanderen vind je in kaart 6.3.

Kaart 6.3 Oppervlakte bomen, % t.o.v. totale oppervlakte bodembedekking (2018)

Bron: Digitaal Vlaanderen - Bodembedekkingskaart (BBK) | provincies.incijfers.be

Hoofdstuk 7: Water

Waterbeleid streeft de goede toestand van de waterlichamen na, wat neerkomt op de kwaliteit van het oppervlaktewater en grondwater te blijven verbeteren en de waterketen (het geheel van riolerings- en zuiveringsinfrastructuur en het drinkwaternetwerk) duurzaam te beheren.

Waterbeleid streeft ook waterveiligheid en droogterisicobeheer na (preventie, protectie en paraatheid) met als grote krachtlijnen de overstromingsrisico's duurzaam verminderen en waterschaarste beperken en de gevolgen van droogte tot een minimum beperken.

Het gros van de gegevens in dit thema zijn wel op gemeentelijk niveau beschikbaar, maar kunnen niet geaggregeerd worden naar bv. provinciaal niveau. Indien dit het geval is geven we enkel de cijfers van het Vlaams Gewest.

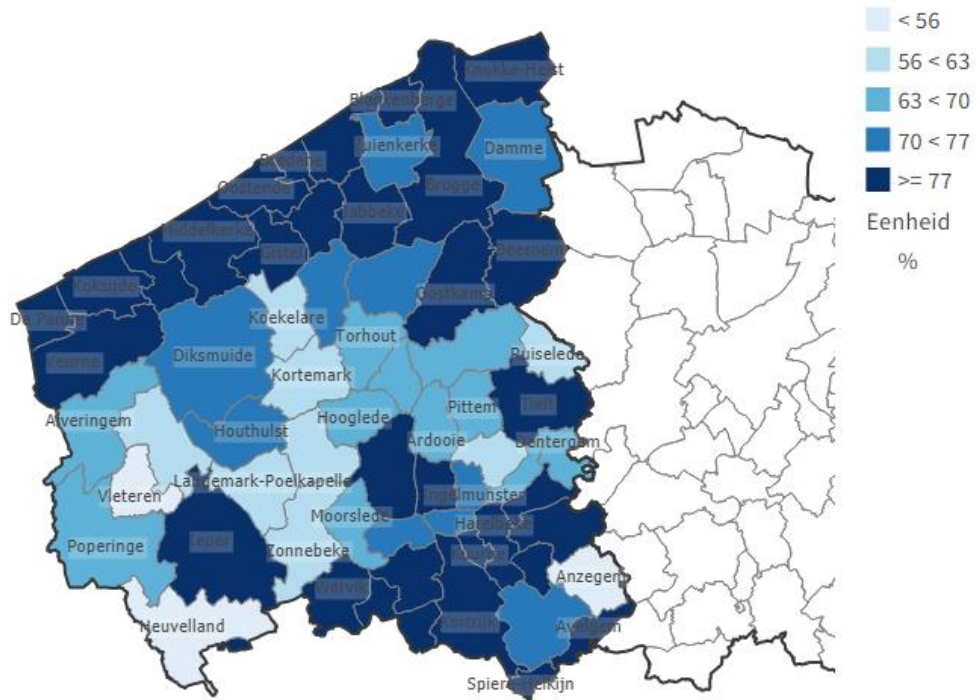
7.1 Waterkwaliteit

In Vlaanderen geldt een verplichting om huishoudelijk afvalwater te zuiveren. Het zoneringsplan geeft aan welke maatregelen de burger en de gemeente moeten treffen om het water te zuiveren.

Het meeste afvalwater wordt afgevoerd via riolen en collectoren naar een rioolwaterzuiveringsinstallatie, waar het water wordt gezuiverd. Voor bepaalde woningen in het buitengebied wordt geen riolering gepland en moet het afvalwater individueel gezuiverd worden met een IBA (Individueel Behandelingsinstallatie Afvalwater). Kaart 7.1 geeft het verschil in zuiveringsgraad (of de verhouding van het totaal aantal op een rioolwaterzuiveringsinstallatie (RWZI) aangesloten inwoners t.o.v. het totaal aantal inwoners van de gemeente) tussen de verschillende gemeenten weer. Kaart 7.2 toont de rioleringsgraad (of de verhouding van het aantal gerioleerde inwoners t.o.v. het totaal aantal inwoners van een gemeente). De cijfers van de zuiverings- en rioleringsgraad zijn enkel beschikbaar op gemeenteniveau en niet op regioniveau.

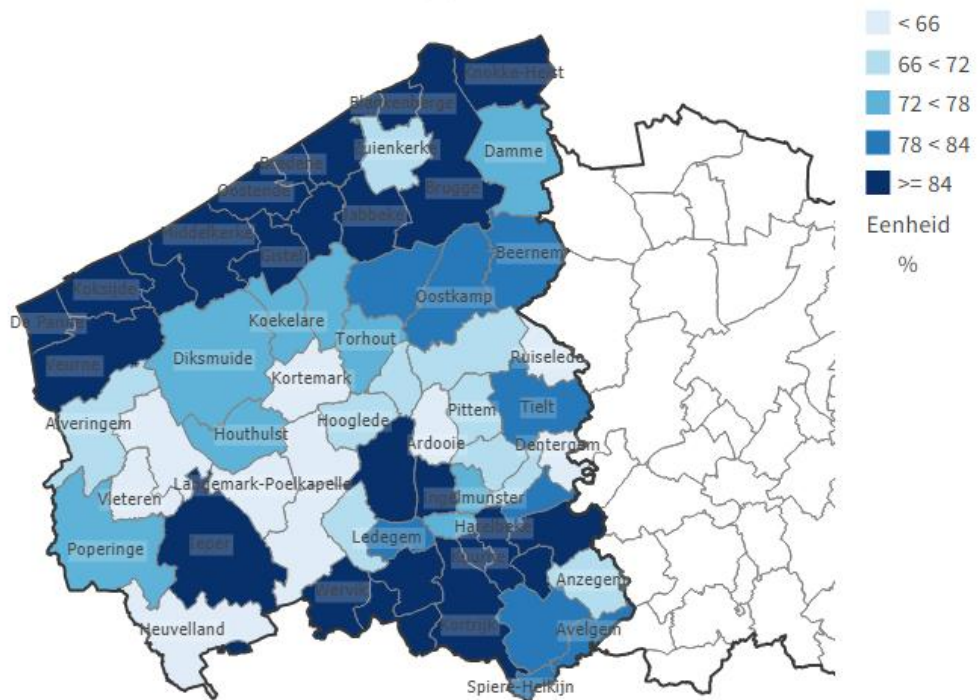
Volgens cijfers van de VMM van 2018 zijn er in de regio Zuid-West-Vlaanderen 1.712 woningen niet aansluitbaar op de riolering. Hiervan moeten nog 1.514 woningen, of 88,4%, een IBA plaatsen.

Kaart 7.1 Zuiveringsgraad (2022)

Bron: Vlaamse Milieumaatschappij, je gemeente in cijfers - Waterzuivering | provincies.incijfers.be

Kaart 7.2 Rioleringsgraad (2022)

Bron: Vlaamse Milieumaatschappij, je gemeente in cijfers - Waterzuivering | provincies.incijfers.be

7.2 Waterverbruik

7.2.1 Grondwater

Grondwater is kwalitatief hoogwaardig water met een veel stabielere samenstelling dan oppervlaktewater. Grondwater wordt aangevuld door hemelwater dat traag infiltreert in de bodem. Voldoende hemelwater moet elk jaar opnieuw in de bodem kunnen dringen om de gebruikte hoeveelheid water en de evapotranspiratie (of verdamping) te compenseren en om de uitstroom vanuit grondwater naar rivieren in stand te houden.

De impact van droogte op het grondwatersysteem is traag. Pas na weken, maanden tot zelfs jaren later voor de diepe, gespannen grondwaterlagen zijn de effecten merkbaar, maar ook het herstel is een werk van maanden tot jaren. Naast het zorgen voor maximale aanvulling van het grondwater is het belangrijk om zuinig en efficiënt om te gaan met het beschikbare water, en dit niet alleen in periodes van droogte.

Via vergunningen en meldingen wordt het gebruik van grondwater opgevolgd en gereguleerd. Naast dit gekende grondwatergebruik zijn er vermoedelijk nog veel niet gekende winningen. Experts schatten dat tot 20% van de grondwaterwinning door bedrijven en landbouwers illegaal is. Ook bij particulieren blijft oppompen dikwijls onder de radar.

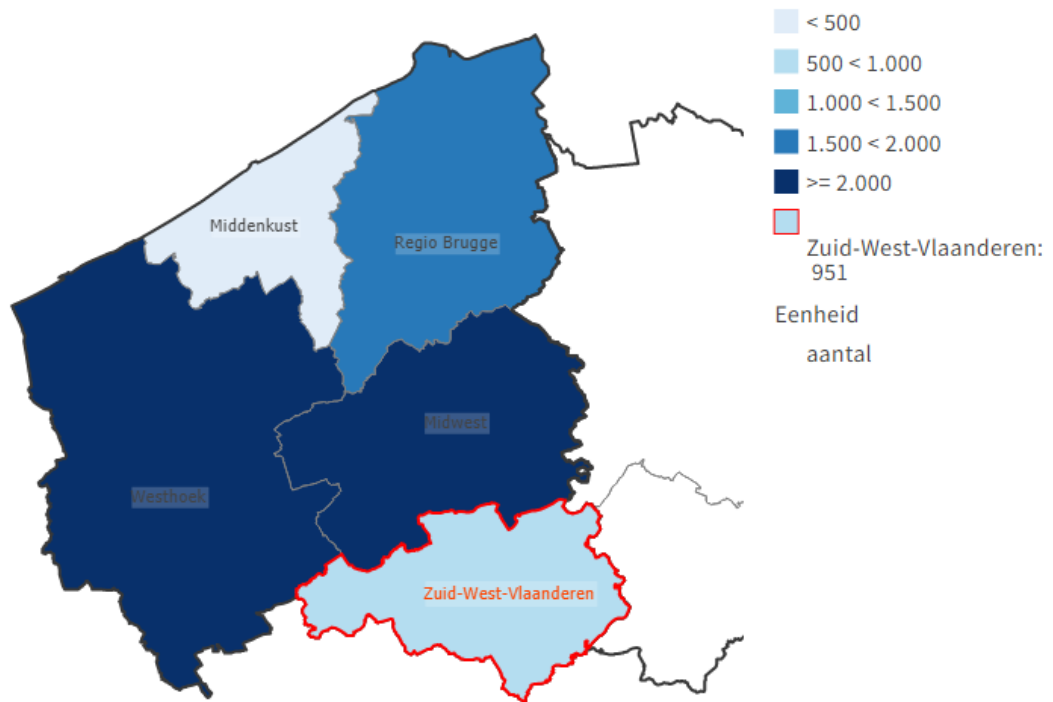
Vergunde grondwaterwinningen bij bedrijven

Bedrijven die meer dan 500 m³ grondwater/jaar willen oppompen, hebben een omgevingsvergunning nodig. Bij het verlenen van vergunningen wordt o.a. rekening gehouden met de evolutie van het peil van de betreffende grondwaterlaag, of de winning zich in de nabijheid van een natuurgebied bevindt, de historiek van de winning, de verhouding van het reëel opgepompte debiet tot het vergunde debiet en de toestand van het grondwaterlichaam. Daarnaast wordt toegezien op het efficiënte gebruik van grondwater, zowel wat betreft de vereiste kwaliteit als de hoeveelheid. Daarbij wordt ook het gebruik van alternatieve bronnen en hergebruik gestimuleerd.

In de regio Zuid-West-Vlaanderen zijn er 951 vergunde grondwaterwinningen voor een totaal van 40.462.234 m³/jaar of gemiddeld 42.547 m³/bedrijf/jaar. Het jaarlijks vergund debiet per bedrijf ligt in de regio hoger dan in West-Vlaanderen (12.874 m³/bedrijf/jaar). Kaart 7.3 geeft de grondwatervergunningen weer, kaart 7.4 toont het jaardebiet grondwatervergunningen.

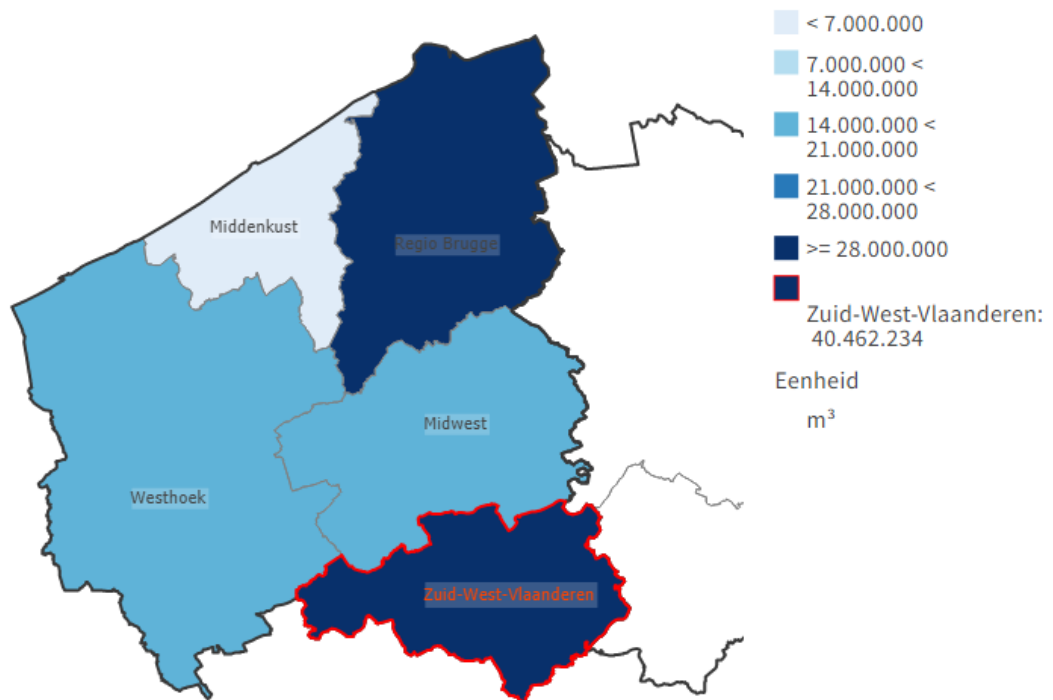
Doorgaans ligt het effectief opgepompte debiet door de bedrijven lager dan het vergunde debiet. Bij de hervergunning kan dat verschil rechtgetrokken worden.

Kaart 7.3 Grondwatervergunningen bedrijven (2023)

Bron: Databank Ondergrond Vlaanderen - Grondwater bedrijven | provincies.incijfers.be

Kaart 7.4 Jaardebiet grondwatervergunningen bedrijven, in m³ (2023)

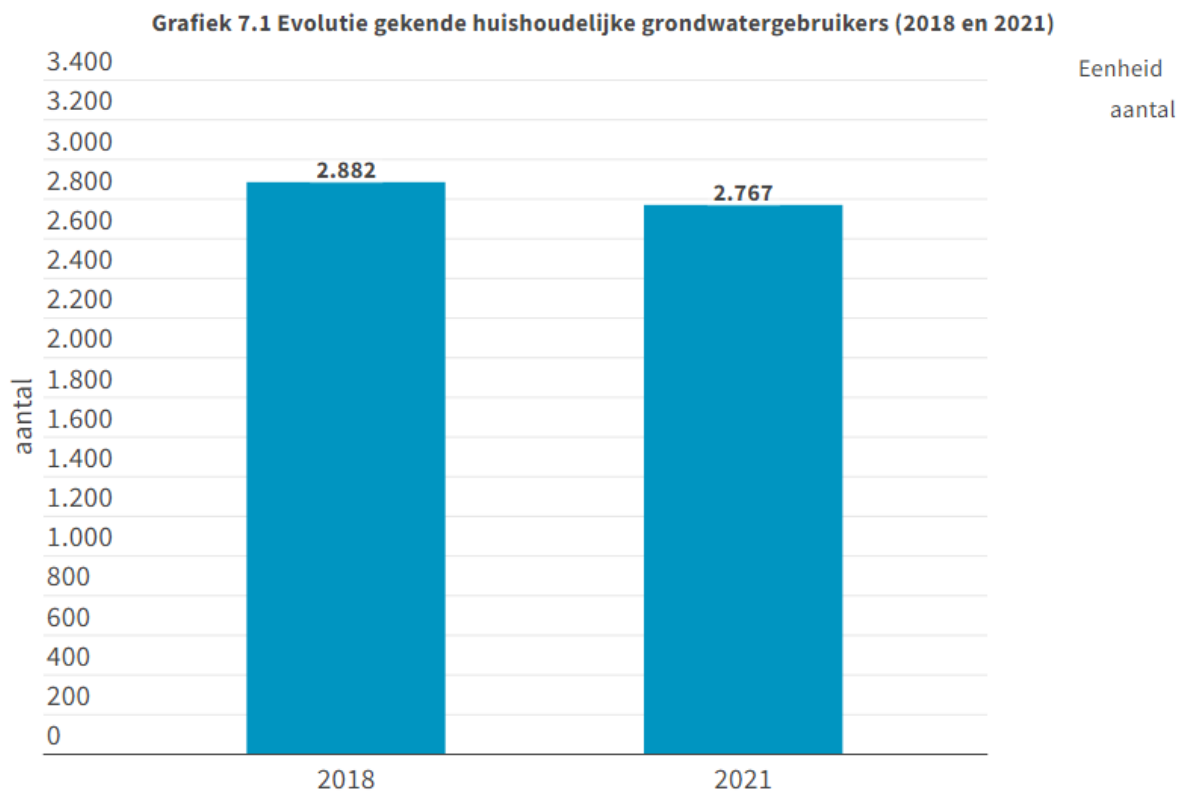
Bron: Databank Ondergrond Vlaanderen - Grondwater bedrijven | provincies.incijfers.be

Meldingen grondwaterwinningen voor huishoudelijk gebruik

Voor winningen waarbij uitsluitend met handpomp wordt opgepompt en winningen van minder dan 500 m³/jaar voor uitsluitend huishoudelijke toepassingen geldt enkel een meldingsplicht.

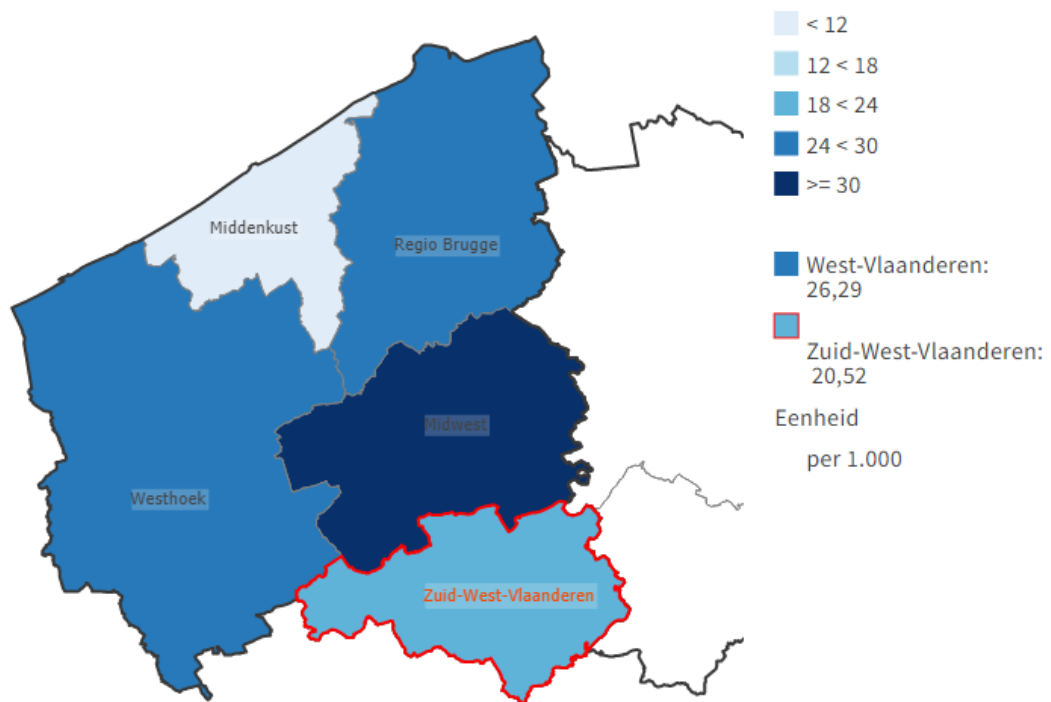
In de regio Zuid-West-Vlaanderen zijn er 2.767 gekende grondwatergebruikers (zie grafiek 7.1) in 2021. Hiervan zijn 2.571 woningen wel aansluitbaar op het leidingwaternetwerk en 196 grondwatergebruikers niet aansluitbaar.

Met 20,52 gekende grondwatergebruikers per 1.000 huishoudens in 2021 ligt dit voor de regio Zuid-West-Vlaanderen lager dan het gemiddelde in West-Vlaanderen (26,29) (zie kaart 7.5). Het aantal vergunningen is lichtjes afgenomen t.o.v. 2018. Gemeenten met een hoog huishoudelijk grondwatergebruik hebben vaak een lager leidingwatergebruik.

Bron: Vlaamse Milieumaatschappij, je gemeente in cijfers - Grondwater | provincies.incijfers.be

Kaart 7.5 Gekende grondwatergebruikers (huishoudelijk gebruik), per 1.000 huishoudens (2021)

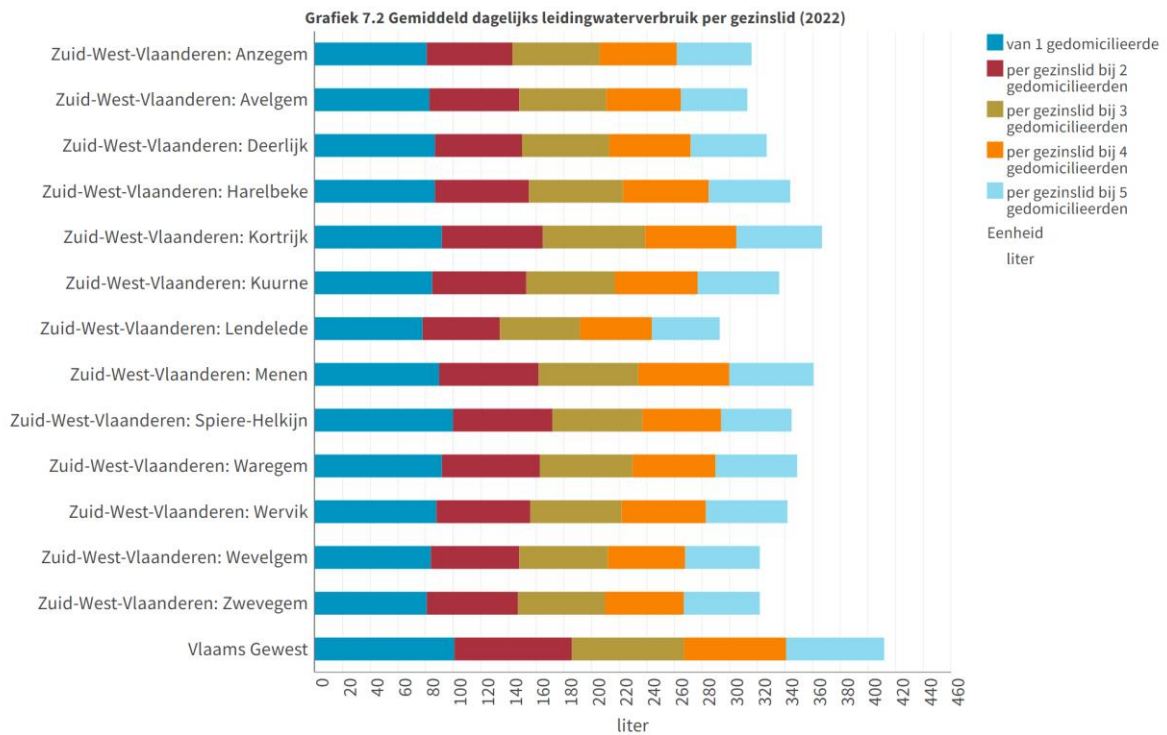

Bron: Vlaamse Milieumaatschappij, je gemeente in cijfers - Grondwater | provincies.incijfers.be

7.2.2 Leidingwater

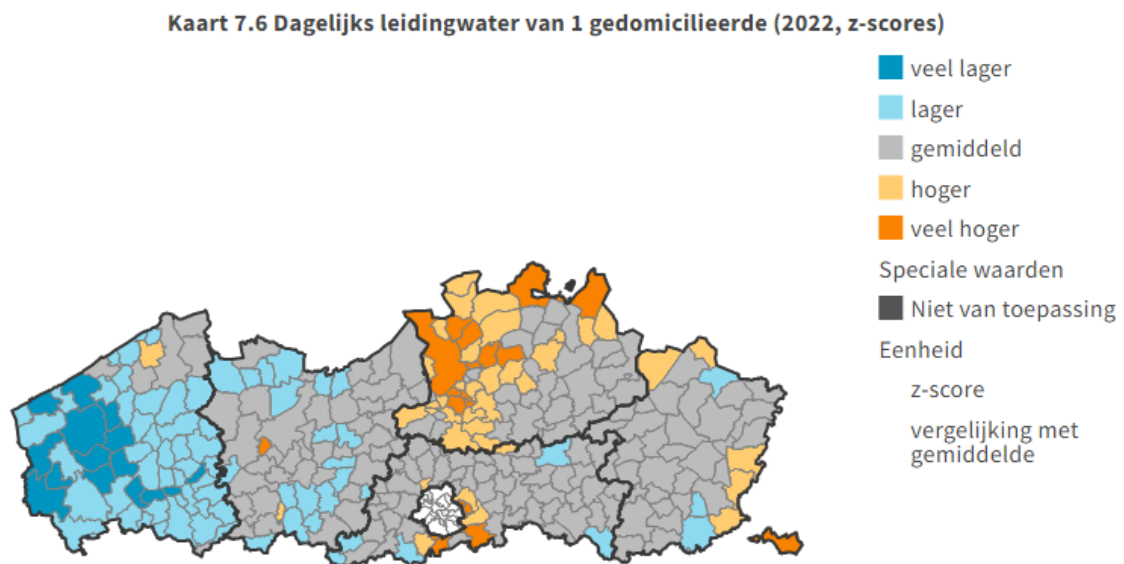
In Vlaanderen wordt leidingwater voor de helft uit grondwater gewonnen en voor de helft uit oppervlaktewater (water uit rivieren, kanalen, bronnen, stuwmeren, spaarbekkens, ...). Wanneer meer leidingwater wordt gebruikt dan er grond- of oppervlaktewater beschikbaar is in het bevoorradingsgebied (bronbeschikbaarheid), dreigen bevoorradingsproblemen. Zuinig en efficiënt omspringen met leidingwater is daarom van levensnoodzakelijk belang.

Grafiek 7.2 toont hoeveel liter leidingwater een gezinslid gemiddeld per dag verbruikt. De data is niet beschikbaar op regioniveau, enkel op gemeenteniveau.

Bron: Vlaamse Milieumaatschappij - Waterverbruik | provincies.incijfers.be

Kaart 7.6 toont het dagelijks leidingwaterverbruik van 1 gedomicilieerde in 2022 in Vlaanderen in vergelijking met de andere gemeenten in Vlaanderen.

Bron: Vlaamse Milieumaatschappij - Waterverbruik | provincies.incijfers.be

7.3 Wateroverlast

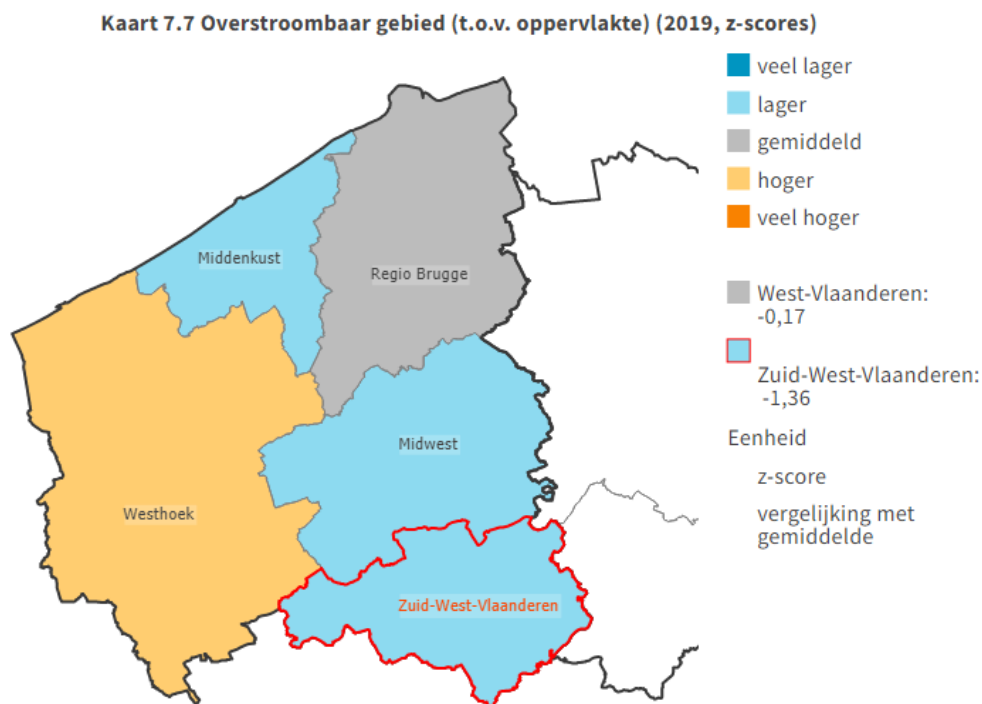
7.3.1 Effectief overstromingsgevoelig gebied

De watertoets is een instrument waarmee de overheid die beslist over een vergunning of een plan inschat wat de impact ervan is op het watersysteem. Voor projecten gelegen in overstromingsgevoelig gebied moet de overheid advies aanvragen bij de waterbeheerder, die aanbevelingen kan formuleren om de verwachte schade aan het watersysteem te vermijden, te beperken, te herstellen of te compenseren.

Verkopers en huurders van panden of gronden zijn verplicht om kandidaat-kopers of huurders erover te informeren als hun goed in overstromingsgevoelig gebied ligt. De kaart 'Overstromingsgevoelige gebieden' (2017) - opgedeeld in effectief, mogelijk en niet-overstromingsgevoelige gebieden - vormt hiervoor de basis. In de toekomst wordt deze kaart vervangen door een nieuwe advieskaart en gevaarkaarten met de overstromingsgevoelige gebieden voor pluviale, fluviale en kustoverstroming, beter afgestemd op de inmiddels gekende klimaatproblematiek (zie het rapport klimaat - voorspelde verandering).

Plaatsen aangeduid als 'effectief overstromingsgevoelig gebied' kennen in het huidige klimaat al een middelgrote kans op overstroming of hebben in het verleden al te maken gekregen met overstromingen.

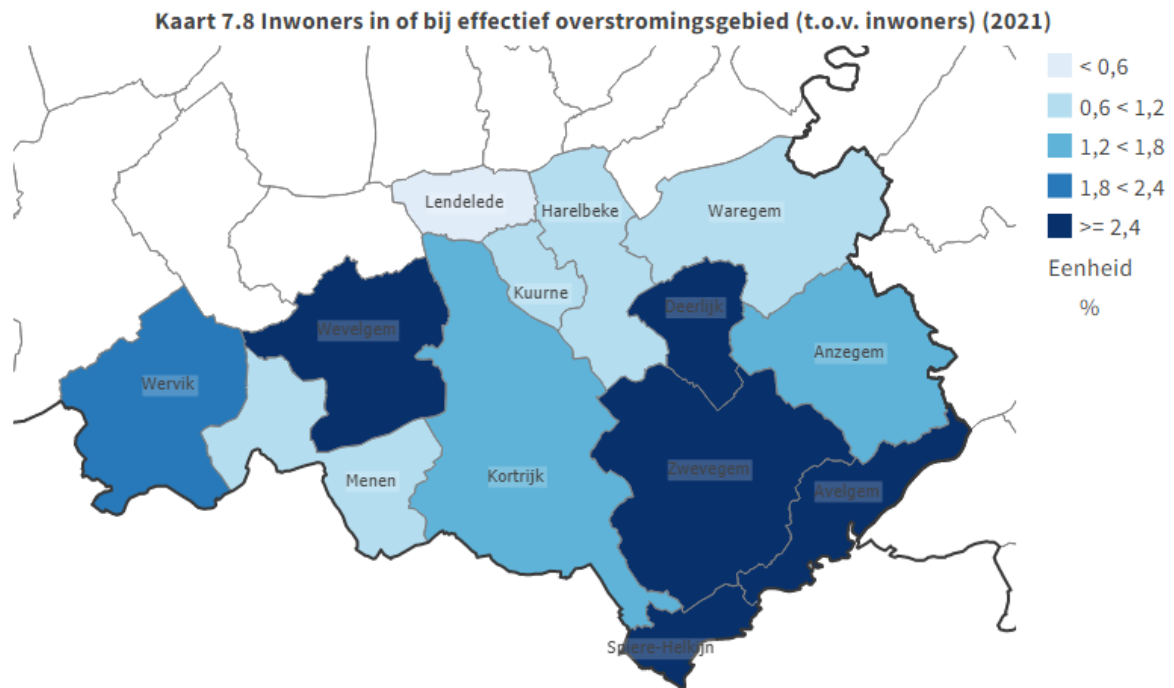
Kaart 7.7 toont (op basis van de huidige informatie) per regio het aandeel overstroombaar gebied t.o.v. de oppervlakte van de regio, en dit in vergelijking met de andere regio's in West-Vlaanderen.

Bron: Vlaamse Milieumaatschappij, je gemeente in cijfers - Wateroverlast | provincies.incijfers.be

De regio Zuid-West-Vlaanderen heeft 2,7% effectief overstroombaar gebied (2019). Dit gaat over 12.133.949 m² met mogelijke schade aan landbouw, natuur en infrastructuur.

In de regio Zuid-West-Vlaanderen woont 1,7% van de inwoners in of bij effectief overstromingsgevoelig gebied. Dit is lager dan in West-Vlaanderen (2,8%) en lager dan in het Vlaams Gewest (5,1%). Voor meer details zoomen we in kaart 7.8 in op gemeenteniveau in de regio Zuid-West-Vlaanderen.

Bron: Watertoetskaart en Rijksregister | provincies.incijfers.be

Hoofdstuk 8: Land- en tuinbouw

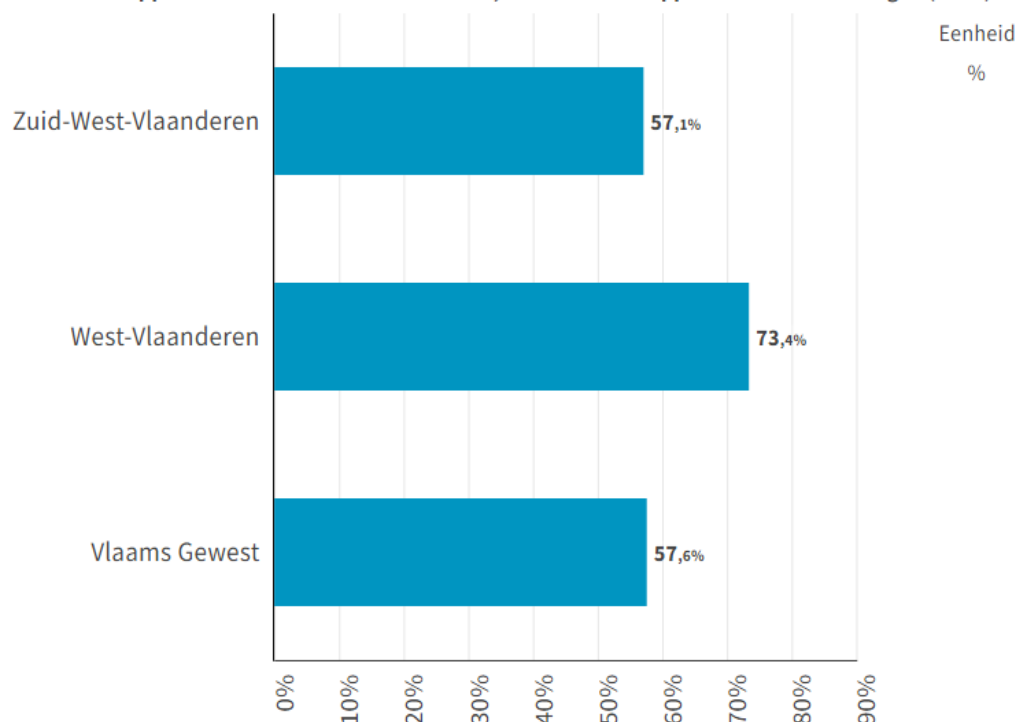
In dit hoofdstuk bekijken we het gebruik van grond voor landbouw, het aantal land- en tuinbouwbedrijven, de typering van de landbouw, alsook de landbouwverbreding voor de regio Zuid-West-Vlaanderen.

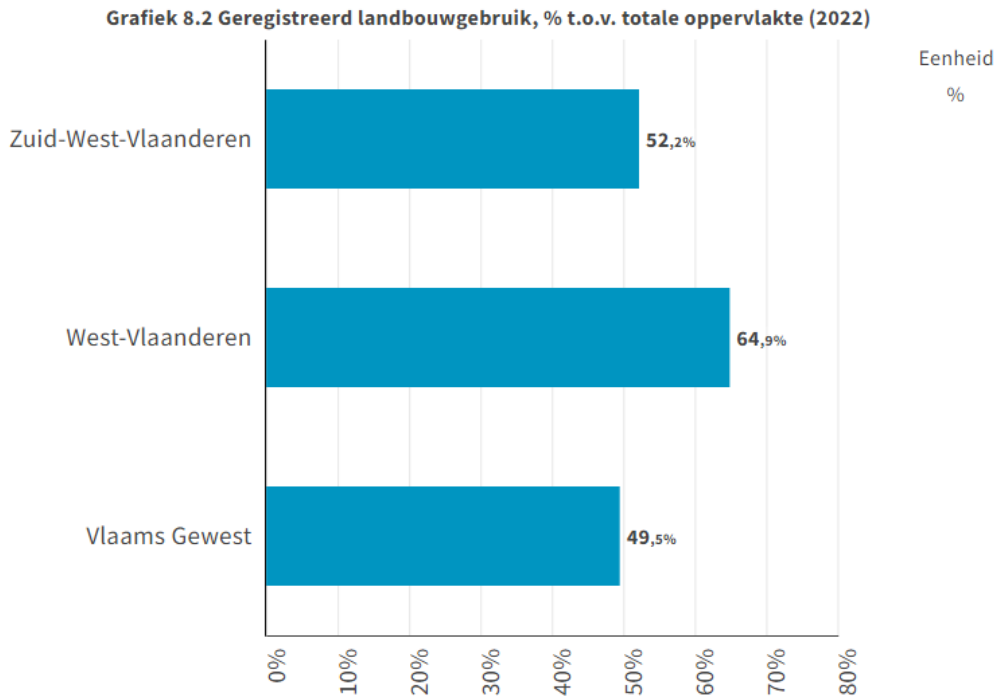
8.1 Oppervlakte landbouwgebied

De regio Zuid-West-Vlaanderen heeft 25.679 ha met bestemming landbouw (agrarisch gebied) (2023). In datzelfde jaar telde West-Vlaanderen 232.409 ha bestemming agrarisch gebied. Om te bepalen welk aandeel van de regio Zuid-West-Vlaanderen een agrarische bestemming heeft, werd de oppervlakte agrarisch gebied uit de ruimteboekhouding gedeeld door de totale oppervlakte van de regio Zuid-West-Vlaanderen. In 2023 heeft in de regio Zuid-West-Vlaanderen 57,1% van de oppervlakte een bestemming agrarisch gebied. Ter vergelijking: in West-Vlaanderen heeft 73,4% van de oppervlakte een bestemming agrarisch gebied (zie grafiek 8.1).

Op basis van de gegevens over de landbouwgebruikspercelen heeft de regio Zuid-West-Vlaanderen 23.490 ha geregistreerd landbouwgebruik (2022). In West-Vlaanderen was er in 2022 in totaal 207.387 ha landbouwgebruik. In percentage t.o.v. de totale oppervlakte geeft dit volgende cijfers voor 2022: 52,2% landbouwgebruik voor de regio Zuid-West-Vlaanderen, 64,9% landbouwgebruik voor West-Vlaanderen en 49,5% voor het Vlaams Gewest. In grafiek 8.2 wordt het percentage landbouwgebruik t.o.v. de totale oppervlakte weergegeven in vergelijking tot de vergelijkingsgebieden.

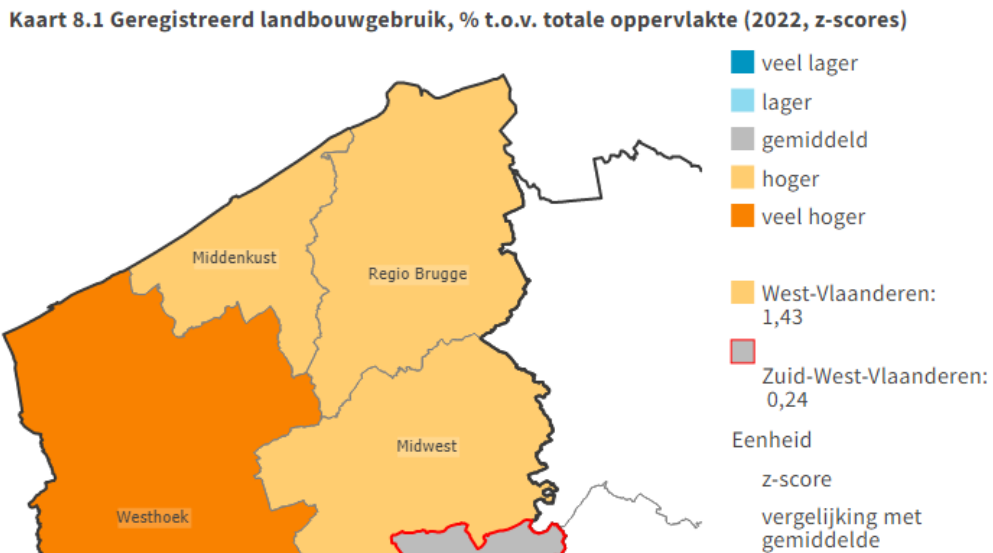
Grafiek 8.1 Oppervlakte bestemd voor landbouw, % t.o.v. totale oppervlakte bestemmingen (2023)

Bron: Agentschap Landbouw en Zeevisserij - Landbouwgebruikspcelen | provincies.incijfers.be

Kaart 8.1 toont de verschillen tussen de regio's in aandeel geregistreerde oppervlakte landbouwgebruik. De inkleuring van "veel lager" tot "veel hoger" is gebaseerd op z-scores, die een maat geven van hoeveel de regio's afwijken van het gemiddelde in de provincie.

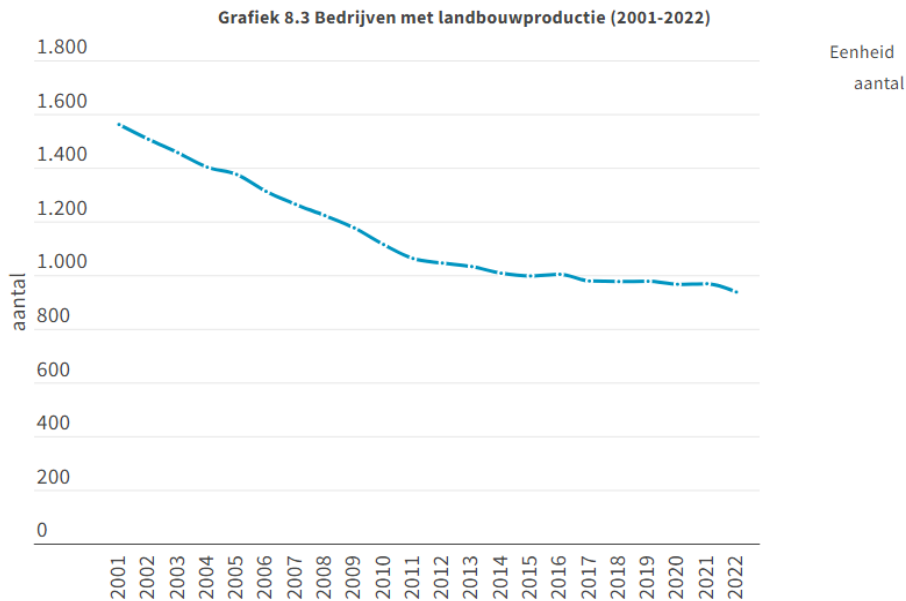

Bron: Agentschap Landbouw en Zeevisserij - Landbouwgebruikspcelen | provincies.incijfers.be

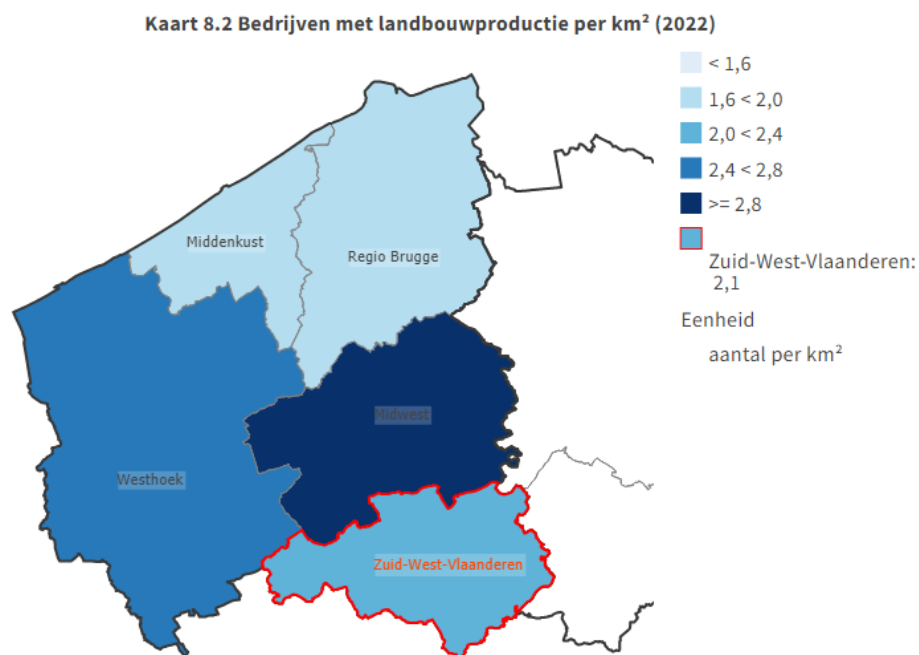
8.2 Land- en tuinbouwbedrijven

8.2.1 Bedrijven met landbouwproductie

Vlaanderen kende in de periode 2001-2010 een sterke afname van het aantal landbouwbedrijven: een daling van 28% op deze 9 jaar. De periode die daarop volgt (2011-2022) kenmerkt zich door een daling met 7,4%. Specifiek voor de regio Zuid-West-Vlaanderen waren er in 2001 nog 1.561 bedrijven, wat evolueerde naar 937 in 2022 (zie grafiek 8.3). Kaart 8.2 geeft per regio het aantal bedrijven per km² in 2022 weer.

Bron: Statbel - Landbouwresultaten | provincies.incijfers.be

Bron: Statbel - Landbouwresultaten | provincies.incijfers.be

8.2.2 Beroepsmatige en kleine bedrijven

Beroepsmatige landbouwbedrijven zijn land- en tuinbouwbedrijven met een standaard opbrengst (SO) van minstens 25.000 €. De grens van 25.000 € werd door de Europese Commissie bepaald als grens voor beroepslandbouwbedrijven in België. Bij een SO van minder dan 25.000 € spreken we van kleine landbouwbedrijven.

In 2022 zijn er in de regio Zuid-West-Vlaanderen 669 beroepsmatige landbouwbedrijven en 268 kleine landbouwbedrijven (tabel 8.1). Dit betekent dat 71,0% van de bedrijven gespecialiseerd is, in West-Vlaanderen is 75,1% van de bedrijven een beroepsmatig landbouwbedrijf.

Tabel 8.1 Beroepsmatige en kleine landbouwbedrijven (2022)

	Regio Zuid-West-Vlaanderen	West-Vlaanderen	Vlaams Gewest
Beroepsmatige landbouwbedrijven	669	5.758	16.251
Kleine landbouwbedrijven	268	1.912	6.198

Bron: Landbouw & Zeevisserij

8.2.3 Biobedrijven

Er zijn in de regio Zuid-West-Vlaanderen 18 biolandbouwbedrijven of 11,7% op een totaal van 154 biolandbouwbedrijven in West-Vlaanderen (tabel 8.2). Deze 18 biolandbouwbedrijven vertegenwoordigen 1,92% van alle landbouwbedrijven in de regio Zuid-West-Vlaanderen.

Tabel 8.2 Evolutie biologische landbouwbedrijven (2015-2022)

	Regio Zuid-West-Vlaanderen	West-Vlaanderen	Vlaams Gewest
2015	8	80	341
2016	10	89	369
2017	10	107	430
2018	12	115	468
2019	15	129	514
2020	18	140	562
2021	17	146	593
2022	18	154	621

Bron: Landbouw & Zeevisserij

8.2.4 Bedrijven binnen het agrobusinesscomplex

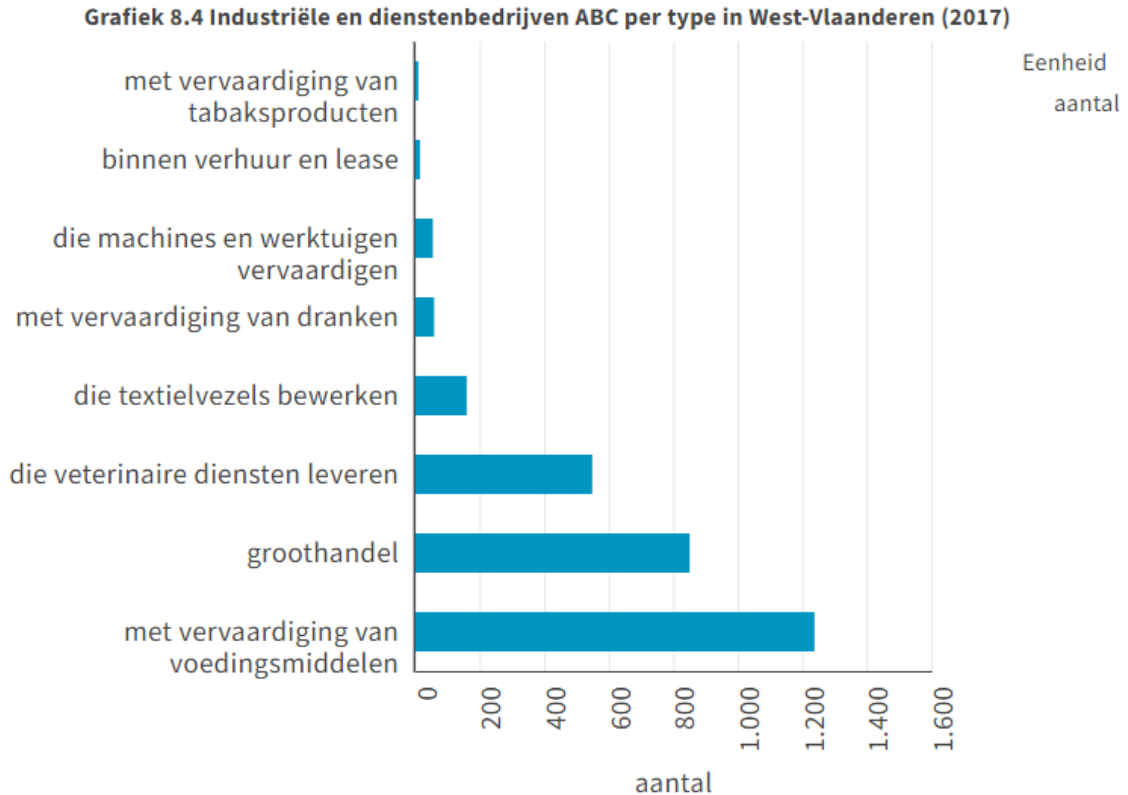
Het volledige agrobusinesscomplex (ABC) bestaat zowel uit land- en tuinbouwbedrijven als industriële en dienstenbedrijven die verbonden zijn aan de land- en tuinbouwsector. In tabel 8.3 staat per provincie het aantal bedrijven. Cijfers op gemeente- en regioniveau zijn niet beschikbaar.

Tabel 8.3 Bedrijven in het agrobusinesscomplex (2017 en 2022)

	Antwerpen	Limburg	Oost-Vlaanderen	Vlaams-Brabant	West-Vlaanderen
ABC industriële - en dienstenbedrijven [2017]	2.261	1.137	2.627	1.251	2.937
beroepsmatige landbouwbedrijven (standaard opbrengst \geq 25.000 €) [2022]	2.694	2.072	3.917	1.810	5.758

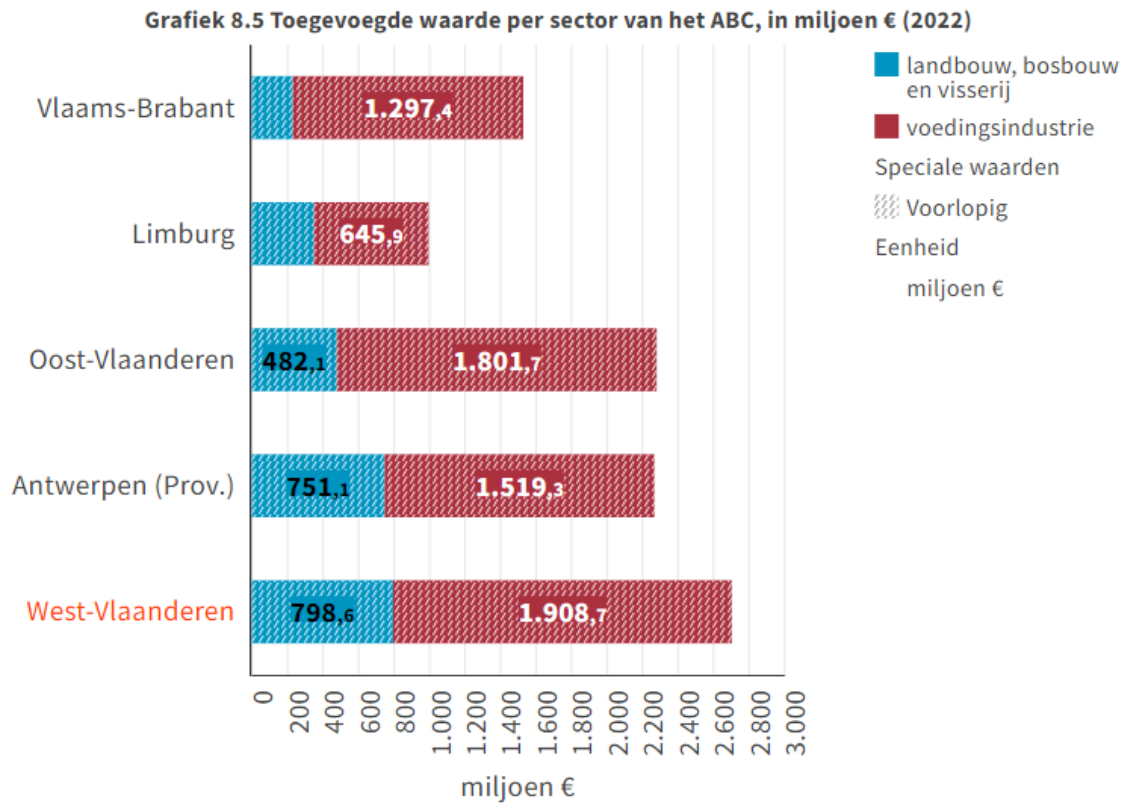
Bron: Landbouw & Zeevisserij

De industriële en dienstenbedrijven binnen het ABC zijn de verwerkende en toeleverende bedrijven en diensten. Grafiek 8.4 geeft het aantal weer in 2017. De deelsector 'vervaardiging van voedingsmiddelen' uit het ABC, is de belangrijkste sector. Dit is een grote en diverse sector.

Bron: Statbel - ABC | provincies.incijfers.be

De bruto toegevoegde waarde geeft een beeld van het algehele economische belang van het ABC in onze economie. Grafiek 8.5 toont de toegevoegde waarde in 2022 per provincie voor de landbouw-, bosbouw- en visserijsector evenals de industriële sectoren voeding, dranken en tabak uit het ABC.

Bron: Nationale Bank van België | provincies.incijfers.be

De totale tewerkstelling in het ABC bedraagt in 2023 in de regio Zuid-West-Vlaanderen 10.387 loontrekkenden en zelfstandigen, ten opzichte van 9.620 loontrekkenden en zelfstandigen in 2019 (zie tabel 8.4). Hiervan zijn 6.991 loontrekkende werknemers tewerkgesteld in industrie en diensten, 300 loontrekkenden tewerkgesteld in land- en tuinbouw en 3.096 personen tewerkgesteld als zelfstandige.

Tabel 8.4 Evolutie van de totale tewerkstelling in het ABC, uitgezonderd zelfstandige tewerkstelling in industrie en diensten (2019 en 2023)

	Regio Zuid-West-Vlaanderen		West-Vlaanderen		Vlaams Gewest	
	2019	2023	2019	2023	2019	2023
Loontrekkende tewerkstelling in ABC land- en tuinbouw	458	448	2.862	3.243	12.478	13.529
Zelfstandigen in land- en tuinbouw	2.646	2.699	16.833	17.118	61.801	64.444
Loontrekkende tewerkstelling in ABC industrie en diensten	6.156	6.563	31.409	33.866	112.507	119.742
Totaal	9.260	9.710	51.104	54.227	186.786	197.715

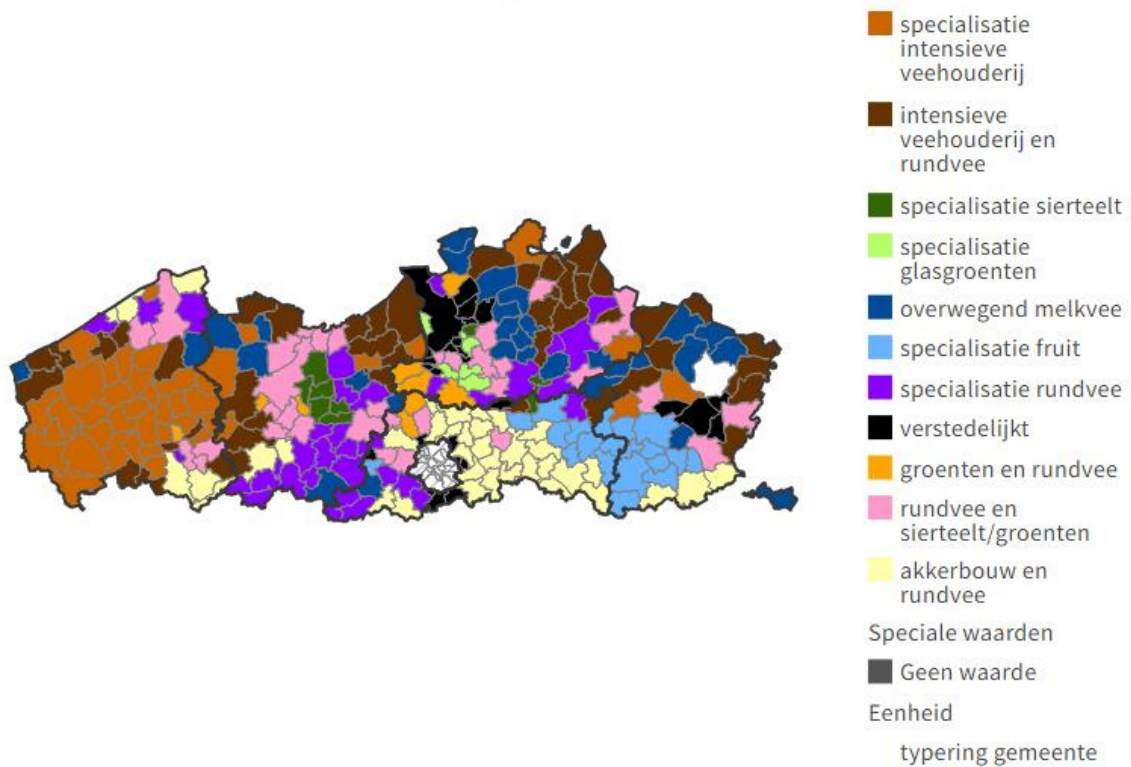
Bron: RSVZ

8.3 Typeringen van de landbouw

Om zicht te krijgen op welk bedrijfstype het meest voorkomt in een gemeente, maakt men gebruik van de landbouwtyperingskaart. De landbouwtyperingskaart geeft per gemeente de meest typerende sector uit land- en tuinbouw aan, bijvoorbeeld de specialisatie intensieve veehouderij (varkens en pluimvee) of fruit. Soms is dat een combinatie van twee sectoren, zoals ‘akkerbouw en rundvee’. Rundvee omvat de categorieën melkvee en vleesvee.

Op kaart 8.3 is te zien dat er in Vlaanderen een grote ruimtelijke spreiding is met soms ruimtelijke concentraties. Zo ziet men bijvoorbeeld een concentratie van het type ‘specialisatie intensieve veehouderij’ in West-Vlaanderen, het type ‘akkerbouw en rundvee’ in Vlaams-Brabant en een kleine cluster ‘specialisatie sierteelt’ ten oosten van Gent. Een dergelijke clustering heeft vaak historische wortels en is vaak gelinkt aan de locaties van veilingen, slachthuizen en andere agrarisch-logistieke knooppunten.

Kaart 8.3 Landbouwtyperingskaart Vlaanderen (2018, data 2016)

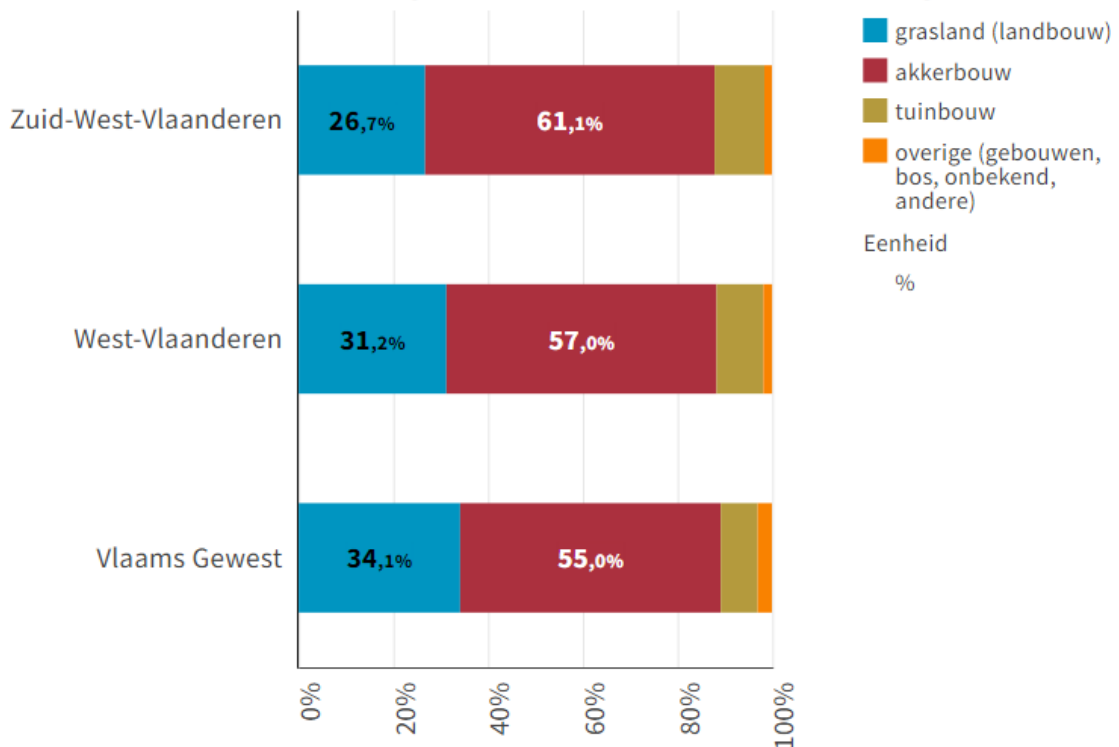
Bron: Agentschap Landbouw en Zeevisserij o.b.v. Statbel | provincies.incijfers.be

De oppervlakte landbouwgrond wordt ingedeeld in vier grote teeltgroepen: akkerbouw, grasland, tuinbouw en overige.

- Onder akkerbouw worden volgende teelten geklasseerd: aardappelen, granen zonder korrelmaïs, maïs (silo- en korrelmaïs), nijverheidsgewassen en andere voedergewassen dan silomaïs en grasland. De categorie nijverheidsgewassen bestaat uit suikerbieten, vlas, oliehoudende gewassen en andere nijverheidsgewassen.
- Grasland wordt onderverdeeld in regulier grasland en alternatieve graslanden.
- Tuinbouw kan de volgende teelten betreffen: fruit, groenten en kruiden en sierteelt en boomkwekerij.
- Het braakland, groenbedekkers, houtachtige gewassen, infrastructuur, geen gewasinfo en andere vormen samen de overige bestemmingen.

Grafiek 8.6 geeft een overzicht van de verhoudingen tussen de verschillende teelten in 2022.

Grafiek 8.6 Oppervlakte 4 hoofdteelgroepen, % t.o.v. totale oppervlakte landbouwgebruik (2022)

Bron: Agentschap Landbouw en Zeevisserij - Landbouwgebruikspcelen | provincies.incijfers.be

De gemiddelde rundveebezetting in de regio Zuid-West-Vlaanderen werd in 2012 vastgelegd op 41.785 runderen. In 2022 gaat het om 38.375 runderen. Sinds 2012 zien we een afname met 8,2%, terwijl er in West-Vlaanderen in deze periode een afname was met 5,4% (van 407.188 naar 385.282 runderen). In het Vlaams Gewest is er in deze periode een afname met 2,7% (van 1.289.815 naar 1.254.967 runderen) (zie tabel 8.5 en tabel 8.6).

Tabel 8.5 Evolutie gemiddelde rundveebezetting (2012 en 2022)

	Regio Zuid-West-Vlaanderen	West-Vlaanderen	Vlaams Gewest
2012	41.785	407.188	1.289.815
2022	38.375	385.282	1.254.967

Bron: VLM

Tabel 8.6 Evolutie rundvee (procentuele groei, 2022 t.o.v. 2012)

	Regio Zuid-West-Vlaanderen	West-Vlaanderen	Vlaams Gewest
2022	-8,2	-5,4	-2,7

Bron: VLM

Het gemiddeld aantal varkens in de regio Zuid-West-Vlaanderen bedroeg in het jaar 2012 177.891 varkens en in 2022 148.199 varkens. Sinds 2012 zien we dus een afname met 16,7%, terwijl er in West-Vlaanderen een afname is met 12,8% (van 3.492.487 naar 3.046.106 varkens), en in het Vlaams Gewest een afname met 14,1% (van 6.270.612 naar 5.388.022 varkens) (zie tabel 8.7 en tabel 8.8).

Tabel 8.7 Evolutie gemiddelde bezetting van varkens (2012 en 2022)

	Regio Zuid- West- Vlaanderen	West- Vlaanderen	Vlaams Gewest
2012	177.891	3.492.487	6.270.612
2022	148.199	3.046.106	5.388.022

Bron: VLM

Tabel 8.8 Evolutie varkens (procentuele groei, 2022 t.o.v. 2012)

	Regio Zuid- West- Vlaanderen	West- Vlaanderen	Vlaams Gewest
2022	-16,7	-12,8	-14,1

Bron: VLM

Het gemiddeld aantal kippen in de regio Zuid-West-Vlaanderen bedroeg in het jaar 2012 1.311.244 kippen en in 2022 1.749.246 kippen. Sinds 2012 zien we dus een toename met 33,4%, terwijl er in West-Vlaanderen een toename is met 48,5% (van 9.824.385 naar 14.591.353 kippen), en in het Vlaams Gewest een toename met 40,3% (van 28.256.989 naar 39.633.586 kippen) (zie tabel 8.9 en tabel 8.10).

Tabel 8.9 Evolutie aanwezigheid van kippen (2012 en 2022)

	Regio Zuid- West- Vlaanderen	West- Vlaanderen	Vlaams Gewest
2012	1.311.244	9.824.385	28.256.989
2022	1.749.246	14.591.353	39.633.586

Bron: VLM

Tabel 8.10 Evolutie kippen (procentuele groei, 2022 t.o.v. 2012)

	Regio Zuid- West- Vlaanderen	West- Vlaanderen	Vlaams Gewest
2022	33,4	48,5	40,3

Bron: VLM

8.4 Verbreiding

Landbouwbedrijven die ervoor kiezen om hun producten eerst te bewerken of te verwerken alvorens ze rechtstreeks aan de consument te verkopen, worden hoeveproducenten genoemd.

In totaal zijn er 54 hoeveproducenten in de regio Zuid-West-Vlaanderen (2023), terwijl dit er in West-Vlaanderen 296 en in het Vlaams Gewest 1.049 zijn. Tabel 8.11 toont de evolutie ten opzichte van 2013. Toen waren er in de regio Zuid-West-Vlaanderen 34, in West-Vlaanderen 232 en in het Vlaams Gewest 603 hoeveproducenten.

Een zorgboerderij is een bedrijf, vereniging of particulier initiatief waar activiteiten van land- of tuinbouwproductie of andere activiteiten die betrekking hebben op de omgang met planten of dieren, benut worden bij het aanbod van Groene Zorg. Onder Groene Zorg vallen alle mogelijke activiteiten voor een brede waaier van kwetsbare groepen waarbij, in een vrijwillig kader en onder begeleiding, een groene werkomgeving wordt benut met het oog op beleving, dagbesteding, time-out of begeleiding tot een arbeidstraject.

In totaal zijn er 23 zorgboerderijen in de regio Zuid-West-Vlaanderen (2023), terwijl dit er in West-Vlaanderen 196 en in het Vlaams Gewest 990 zijn. Tabel 8.12 toont de evolutie ten opzichte van 2019. Toen waren er in de regio Zuid-West-Vlaanderen 29, in West-Vlaanderen 221 en in het Vlaams Gewest 965 zorgboerderijen.

Tabel 8.11 Evolutie van de hoeveproducenten (2013 en 2023)

	Regio Zuid- West- Vlaanderen	West- Vlaanderen	Vlaams Gewest
2013	34	232	603
2023	54	296	1.049

Bron: FAVV

Tabel 8.12 Evolutie zorgboerderijen (2019 en 2023)

	Regio Zuid- West- Vlaanderen	West- Vlaanderen	Vlaams Gewest
2019	29	221	965
2023	23	196	990

Bron: Steunpunt Groene Zorg

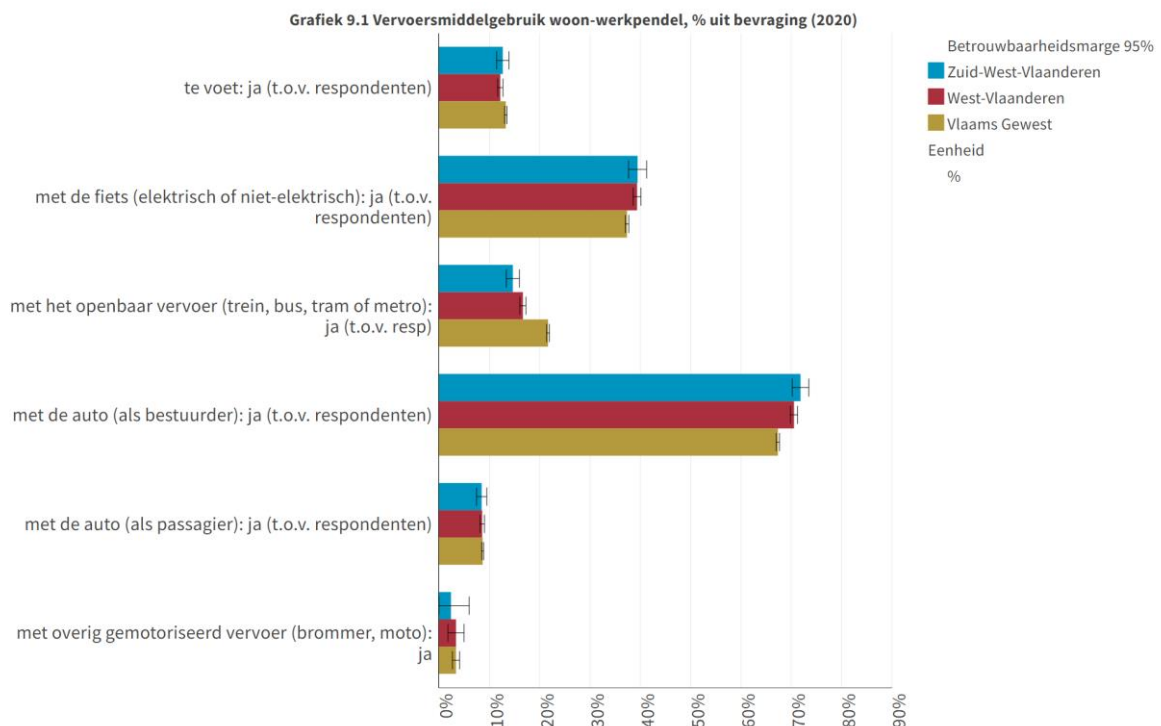
Hoofdstuk 9: Mobiliteit en verkeersveiligheid

In dit hoofdstuk brengen we mobiliteit in kaart. We kijken naar het vervoersmiddelengebruik en -bezit in de regio Zuid-West-Vlaanderen, naar de beschikbare mobiliteitsinfrastructuur en de verkeersveiligheid.

9.1 Vervoersmiddelengebruik

9.1.1 Woon-werkverkeer en woon-schoolverkeer

Woon-werkverkeer en woon-schoolverkeer zijn belangrijke onderdelen van de algemene mobiliteit, en dit vooral tijdens de piekmomenten. In het licht van de modal shift (term voor verandering van vervoerswijze) bekijken we daarom in de eerste plaats welke vervoersmiddelen men gebruikt om de woon-werk en woon-schoolafstand af te leggen. In de Gemeente- en Stadsmonitor werd de vraag als volgt gesteld: 'Welke verschillende vervoersmiddelen gebruik je meestal om de rit van thuis naar je werk, school of opleiding af te leggen?'. De respondent kreeg hier de volgende antwoordmogelijkheden aangeboden: 'te voet', 'fiets', 'elektrische fiets, speed pedelec', 'brom-/snorfiets', 'motorrijder/-passagier', 'bus (De Lijn, MIVB of TEC), tram of metro', 'trein', 'auto als autobestuurder', 'auto als passagier', 'andere, namelijk ...'. Grafiek 9.1 geeft de antwoorden weer voor de regio Zuid-West-Vlaanderen.

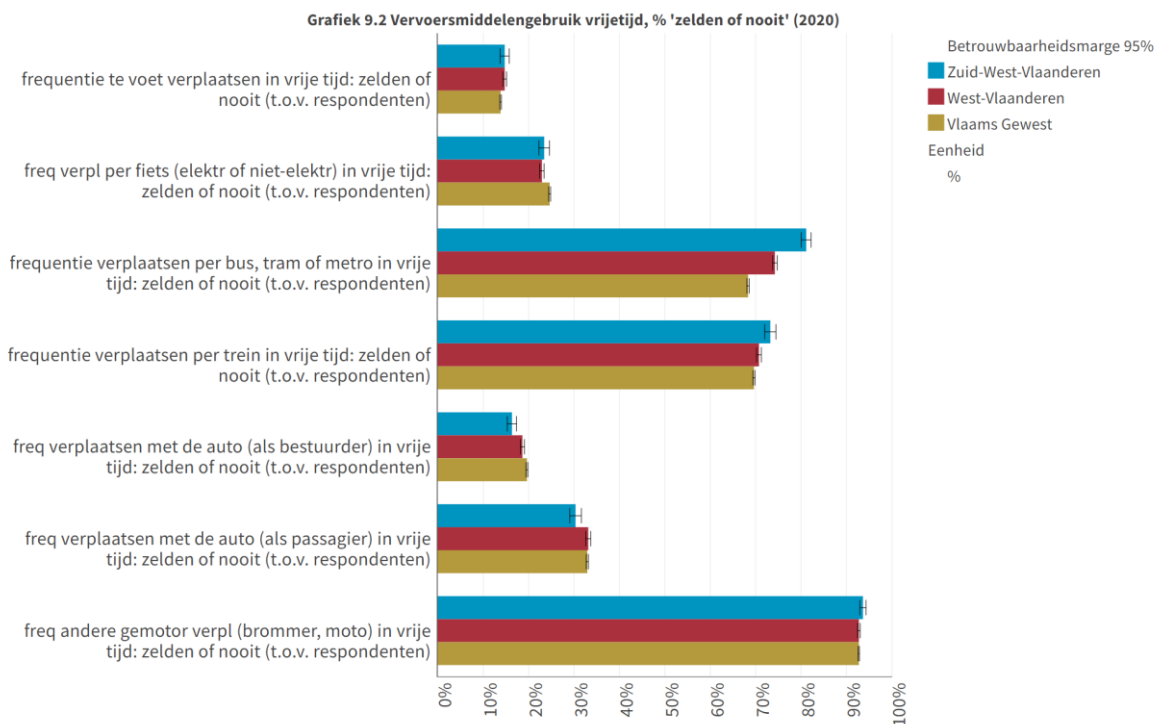

Bron: Agentschap Binnenlands Bestuur - Gemeente- en Stadsmonitor - mobiliteit | provincies.incijfers.be

Algemeen toont de enquête dat de wagen in de meerderheid van de Vlaamse steden en gemeenten nog steeds het meest gebruikte vervoersmiddel is voor woon-werk/schoolpendel.

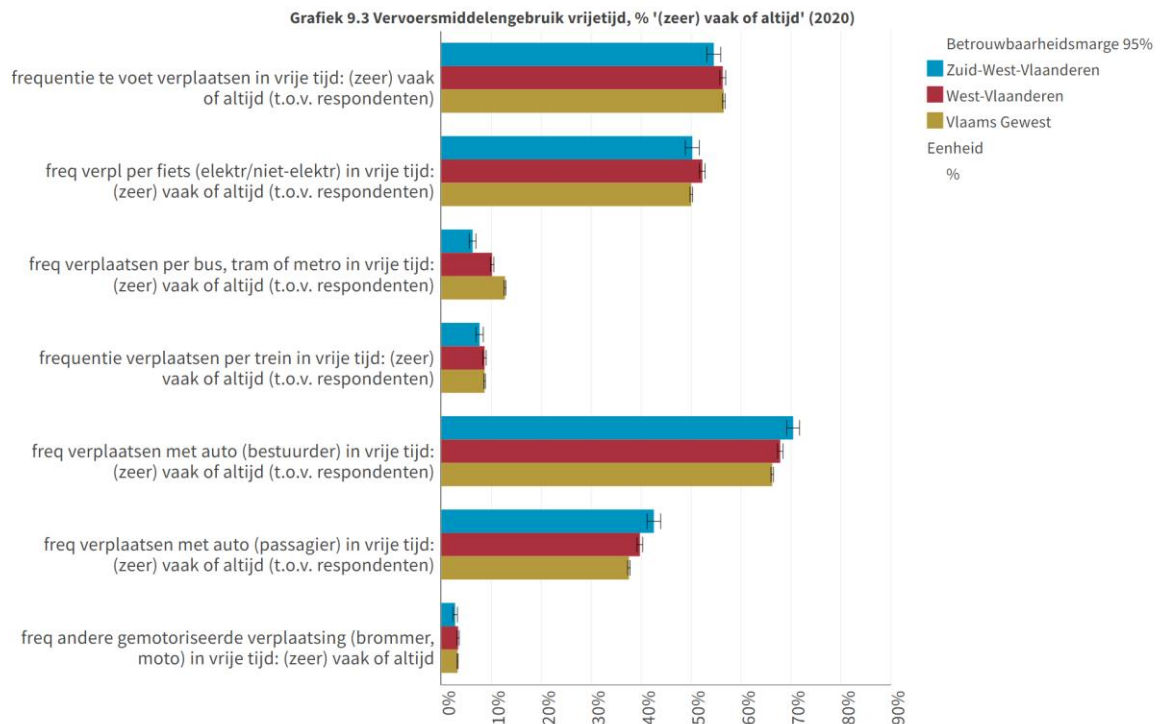
9.1.2 Vrijetijd

Hoewel minder geconcentreerd tijdens de piekmomenten, maakt ook verkeer in het kader van de vrije tijd een belangrijk onderdeel uit van de algemene mobiliteit. Ook vervoersmiddelengebruik tijdens de vrije tijd wordt bevraagd in de Gemeente- en Stadsmonitor, via de volgende vraagstelling: 'Vul bij elk vervoersmiddel in hoe vaak je je daarmee verplaatst in je vrije tijd. Met vrije tijd bedoelen we de tijd die je hebt los van werk, school, huishoudelijke taken, zorg voor kinderen en/of ouderen en nachtrust'. De respondent kreeg hier de volgende antwoordmogelijkheden aangeboden: 'Te voet', 'Fiets', 'Elektrische fiets, speed pedelec', 'Brom-/snorfiets', 'Motorrijder/-passagier', 'Bus (De Lijn, MIVB of TEC), tram of metro', 'Trein', 'Auto als autobestuurder', 'Auto als passagier', 'Andere, namelijk ...'. Als antwoordmogelijkheden konden de respondenten kiezen uit 'nooit', 'zelden', 'af en toe', 'vaak', 'zeer vaak/altijd'. Grafiek 9.2 toont voor de regio Zuid-West-Vlaanderen per vervoersmiddel het aandeel respondenten dat aankruiste dat ze hier zelden of nooit van gebruik maken.

Bron: Agentschap Binnenlands Bestuur - Gemeente- en Stadsmonitor - mobiliteit | provincies.incijfers.be

Grafiek 9.3 toont voor de regio Zuid-West-Vlaanderen per vervoersmiddel het aandeel respondenten dat aankruiste dat ze hier vaak, zeer vaak of altijd gebruik van maken.

Als algemene tendens komt uit de enquête naar voor dat men voor verplaatsingen tijdens de vrije tijd vaker kiest voor te voet of per fiets, dan wanneer het om woon-werk/schoolverplaatsingen gaat. Toch worden gemotoriseerde verplaatsingen nog door veel respondenten aangekruist, ondanks dat de filedruk in Vlaanderen de afgelopen jaren gestaag bleef toenemen. Over [filezwaarte](#) of tijd die gependend wordt in file zijn vooralsnog geen cijfers op gemeente- of provincieniveau beschikbaar, noch via registratie, noch via enquêtes.

9.2 Vervoersmiddelenbezit

9.2.1 Wagenbezit huishoudens

Om het wagenbezit in kaart te brengen, wordt onderscheid gemaakt tussen het aantal wagens en het aantal wagens per huishouden. Tabel 9.1 toont het aantal wagens, het aantal huishoudens en het aantal wagens per 100 huishoudens in de regio Zuid-West-Vlaanderen (2017-2022).

Tabel 9.1 Evolutie wagens, huishoudens en wagens per 100 huishoudens (2017 en 2022)

	Regio Zuid-West-Vlaanderen		West-Vlaanderen		Vlaams Gewest	
	2017	2022	2017	2022	2017	2022
Aantal wagens	152.857	159.550	582.091	604.027	3.165.467	3.281.982
Aantal huishoudens	130.523	136.860	523.188	545.039	2.773.645	2.895.122
Wagens per 100 huishoudens	117,1	116,6	111,3	110,8	114,1	113,4

Bron: Statbel

In tabel 9.2 wordt de evolutie tussen 2017-2022 van het aantal wagens in relatie tot het aantal huishoudens voor de regio Zuid-West-Vlaanderen in groeipercentages weergegeven.

Tabel 9.2 Evolutie wagens, huishoudens en wagens per 100 huishoudens (procentuele groei, 2022 t.o.v. 2017)

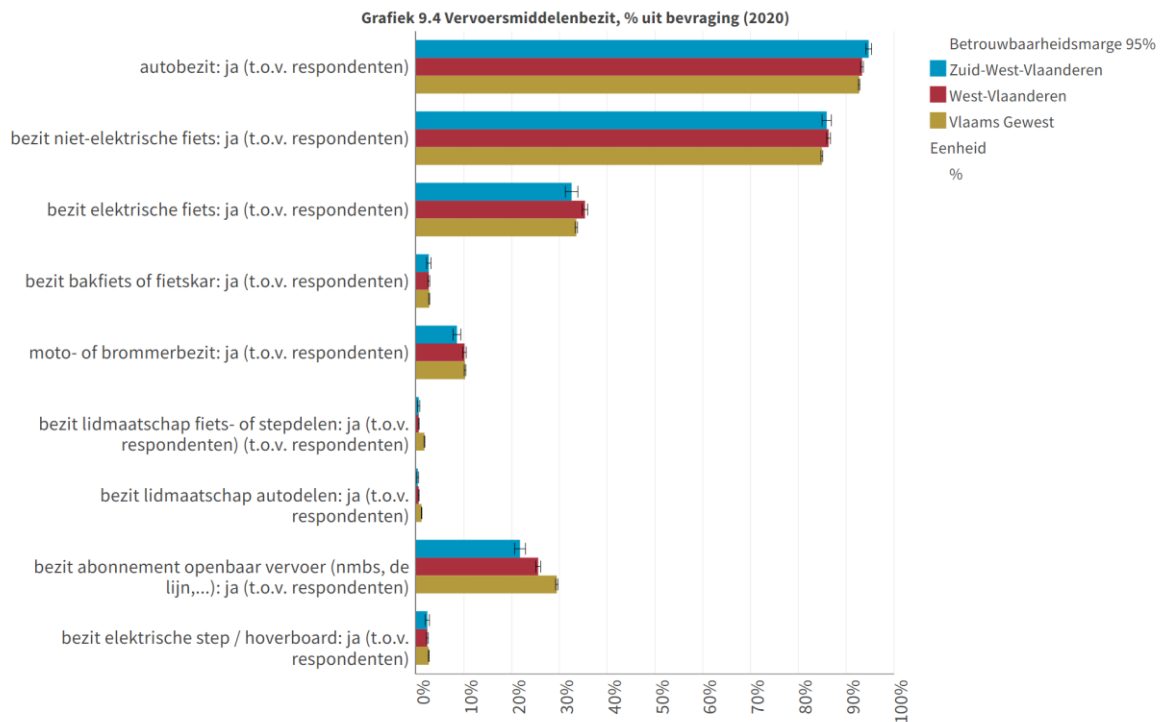
	Regio Zuid- West- Vlaanderen	West- Vlaanderen	Vlaams Gewest
Aantal wagens	4,4	3,8	3,7
Aantal huishoudens	4,9	4,2	4,4
Wagens per 100 huishoudens	-0,5	-0,4	-0,7

Bron: Statbel

9.2.2 Vervoersmiddelenbezit gezin

Als aanvulling bij de registratiegegevens, kijken we naar de enquêteresultaten van de Gemeente- en Stadsmonitor, specifiek naar de vervoersmiddelen waarover gezinnen beschikken. Dit werd als volgt bevraagd: ‘Over hoeveel vervoersmiddelen beschikt het gezin waar je deel van uitmaakt? Met gezin bedoelen we alle personen met wie je samen een huishouden vormt en onder hetzelfde dak woont.’ De respondenten konden de volgende mogelijkheden aanvinken: ‘auto’, ‘bestelwagen’, ‘lidmaatschap autodelen’, ‘fiets’, ‘kinderfiets’, ‘elektrische fiets (max. 25km/u)’, ‘speed pedelec (max. 45 km/u)’, ‘elektrische step’, ‘monowheel’, ‘elektrisch hoverboard’, ‘snorfiets (max. 25 km/u)’, ‘bromfiets (max. 40 km/u)’, ‘moto (> 40 km/u)’, ‘bakfiets’, ‘fietskar’, ‘abonnement openbaar vervoer (NMBS, De Lijn, ...)’, ‘lidmaatschap fietsdelen, stepdelen’, ‘andere’. Hieronder wordt het aandeel van de belangrijkste vervoersmiddelen weergegeven uit de meest recente bevraging.

Grafiek 9.4 geeft per vervoersmiddel een overzicht van het aandeel van de inwoners van de regio Zuid-West-Vlaanderen dat zegt hier in het gezin minstens één exemplaar van te hebben.

Bron: Agentschap Binnenlands Bestuur - Gemeente- en Stadsmonitor - mobiliteit | provincies.incijfers.be

9.3 Infrastructuur

Voor een vlotte en efficiënte mobiliteit is een degelijke infrastructuur van groot belang. De beschikbare registratiecijfers over mobiliteitsinfrastructuur zijn tot op heden beperkt. Enkel over het aantal laadpalen, het aantal meter fietsnelweg (en de kwaliteit ervan) en de nabijheid van mobiliteitsmogelijkheden beschikken we over cijfers, die we hier bespreken.

9.3.1 Laadpalen elektrische voertuigen

Gemeenten, netbeheerders en ondernemingen kunnen het gebruik van elektrische wagens faciliteren door laadinfrastructuur te voorzien. Tabel 9.3 toont het aantal laadpalen in de regio Zuid-West-Vlaanderen voor elektrische voertuigen die bij de Vlaamse overheid zijn gemeld. We geven enkel de publieke laadpalen weer die voor iedereen te allen tijde toegankelijk zijn. De semi-publieke of private laadpalen zijn niet opgenomen in de cijfers. Ook andere criteria zoals het type stekker of de oplaadsnelheid zijn niet meegenomen.

Tabel 9.3 Evolutie publieke laadpalen (2020-2024)

	Regio Zuid-West-Vlaanderen	West-Vlaanderen	Vlaams Gewest
2020	183	791	3.865
2021	217	844	4.317
2022	334	1.267	5.937
2023	408	1.527	7.623
2024	447	1.969	9.868

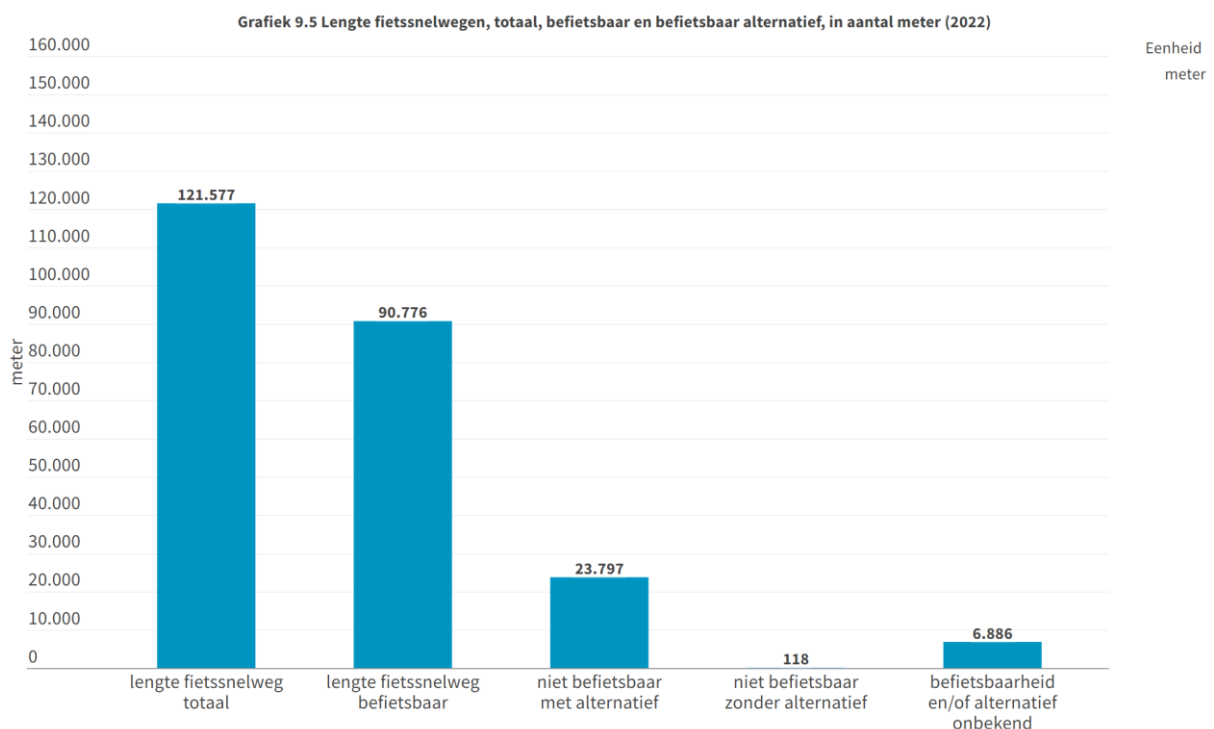
Bron: MOW

9.3.2 Fietssnelwegen

Fietssnelwegen of ‘fietsostrades’ zijn fietsroutes tussen steden die tot 15 à 20 km van elkaar liggen. Deze fietssnelwegen zijn een initiatief van de provincies, in samenwerking met de gemeenten en de Vlaamse overheid. De fietssnelwegen vormen samen met andere fietsroutes een ‘bovenlokaal functioneel fietsroutenetwerk’: een gemeente-overschrijdend netwerk dat belangrijke punten met elkaar verbindt (scholen, bedrijventerreinen, ziekenhuizen, stations, winkels, ...). Op termijn zullen de fietssnelwegen alle Vlaamse steden vlot met elkaar verbinden, goed voor een netwerk van 2700 kilometer. Aangezien meer dan 30% van de Vlamingen op minder dan 7,5 kilometer van het werk woont en de meeste verplaatsingen korter dan 15 kilometer zijn, wordt gehoopt dat pendelaars de auto thuis laten en regelmatig voor de fiets zullen kiezen. Bij zulke afstanden is men met de fiets vaak sneller dan met de auto of het openbaar vervoer.

Een belangrijke parameter van deze fietssnelwegen is de kwaliteit ervan. Als een fietssnelweg veilig en efficiënt is ingericht, zal men meer geneigd zijn deze ook effectief te gebruiken. Daarom wordt op provincies.incijfers.be de afstand van de verschillende fietssnelwegen in kaart gebracht (op basis van [fietssnelwegen.be](https://provincies.incijfers.be/fietssnelwegen)), met verschillende kwaliteiten: befietsbaarheid, befietsbaar alternatief, verlichting, autoluw karakter en bewegwijzering. Let op: per provincie is er een persoon verantwoordelijk voor het categoriseren van de segmenten op deze criteria. De figuren die hier volgen, zijn met andere woorden niet op strikt objectieve registratiedata gebaseerd. De data kunnen potentieel persoonsgebonden verschillen in de registratiewijze reflecteren.

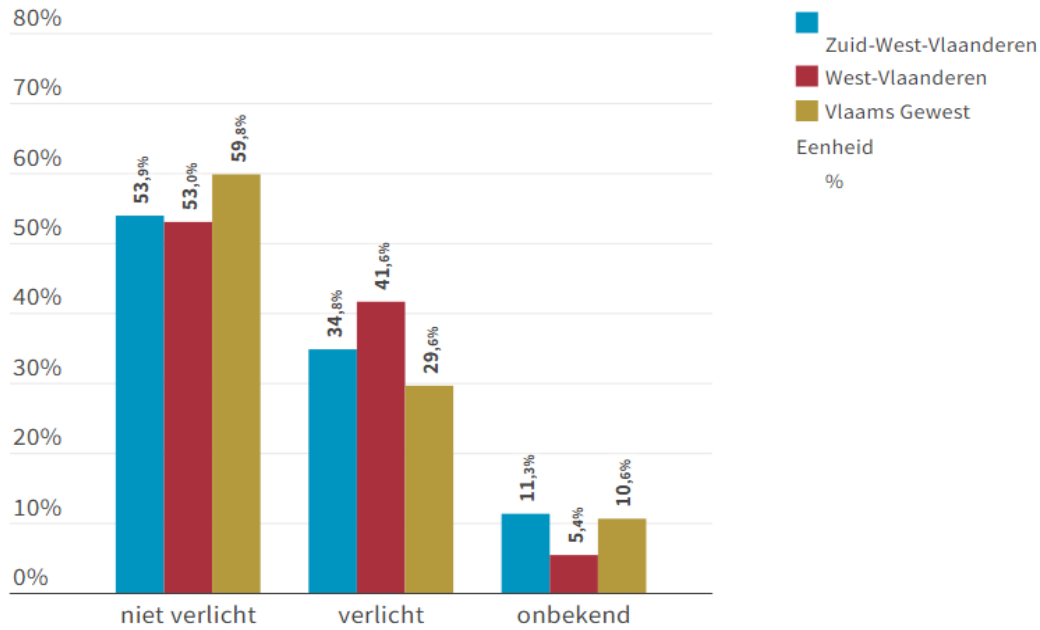
Grafiek 9.5 toont voor de regio Zuid-West-Vlaanderen de totale lengte van het fietssnelwegennetwerk (eerste staaf), de lengte die befietsbaar is en de eventuele lengte die niet befietsbaar is met of zonder alternatief.

Bron: Vijf Vlaamse Provincies - fietssnelwegen.be | provincies.incijfers.be

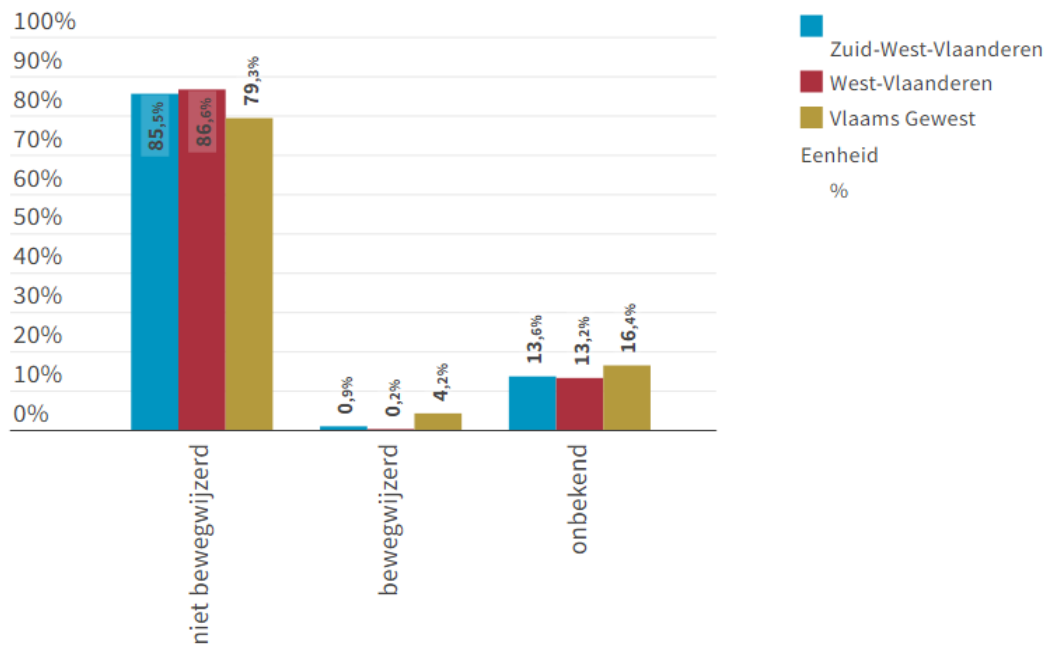
Naast de befietsbaarheid, en de aanwezigheid van een befietsbaar alternatief indien de snelweg zelf niet befietsbaar is, wordt ook gekeken naar verlichting, bewegwijzering en autoluw karakter. Deze kwaliteiten worden getoond in respectievelijk grafiek 9.6, grafiek 9.7 en grafiek 9.8.

Grafiek 9.6 Verlichte en onverlichte lengte fietssnelweg, % t.o.v. totaal aantal meter fietssnelweg (2022)

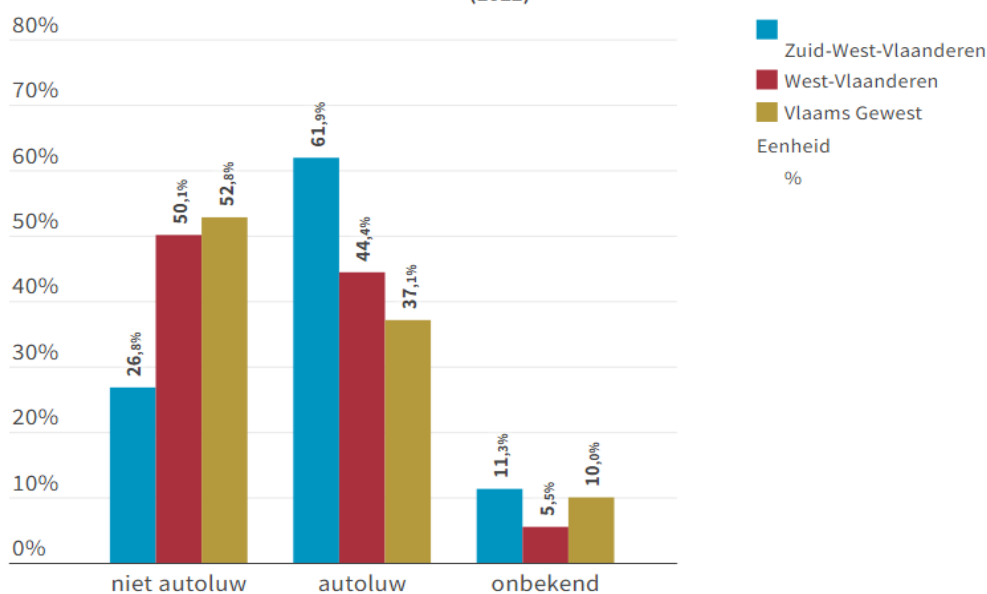
Bron: Vijf Vlaamse Provincies - fietssnelwegen.be | provincies.incijfers.be

Grafiek 9.7 Bewegwijzerde en onbewegwijzerde lengte fietssnelweg, % t.o.v. totaal aantal meter fietssnelweg (2022)

Bron: Vijf Vlaamse Provincies - fietssnelwegen.be | provincies.incijfers.be

Grafiek 9.8 Autoluwe en niet-autoluwe lengte fietssnelweg, % t.o.v. totaal aantal meter fietssnelweg (2022)

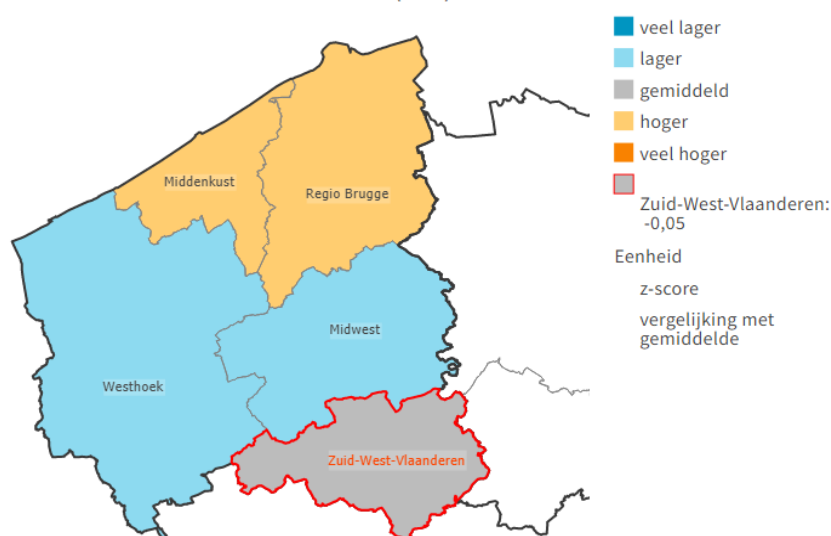

Bron: Vijf Vlaamse Provincies - fietssnelwegen.be | provincies.incijfers.be

9.3.3 Nabijheid openbaar vervoer

De data over de nabijheid van toegang tot mobiliteit (stations, haltes openbaar vervoer en opritten van snelwegen) worden voorzien door Statbel. Meer bepaald wordt gekeken hoeveel personen er wonen nabij deze punten. Kaart 9.1 geeft de verschillen in het aandeel inwoners dat binnen een buffer van 200m rond treinstation of een halte van het openbaar vervoer woont. Om vergelijking te vergemakkelijken, worden de cijfers omgezet in z-scores die een maat geven van hoeveel een gebied afwijkt van het gemiddelde in het vergelijkingsgebied.

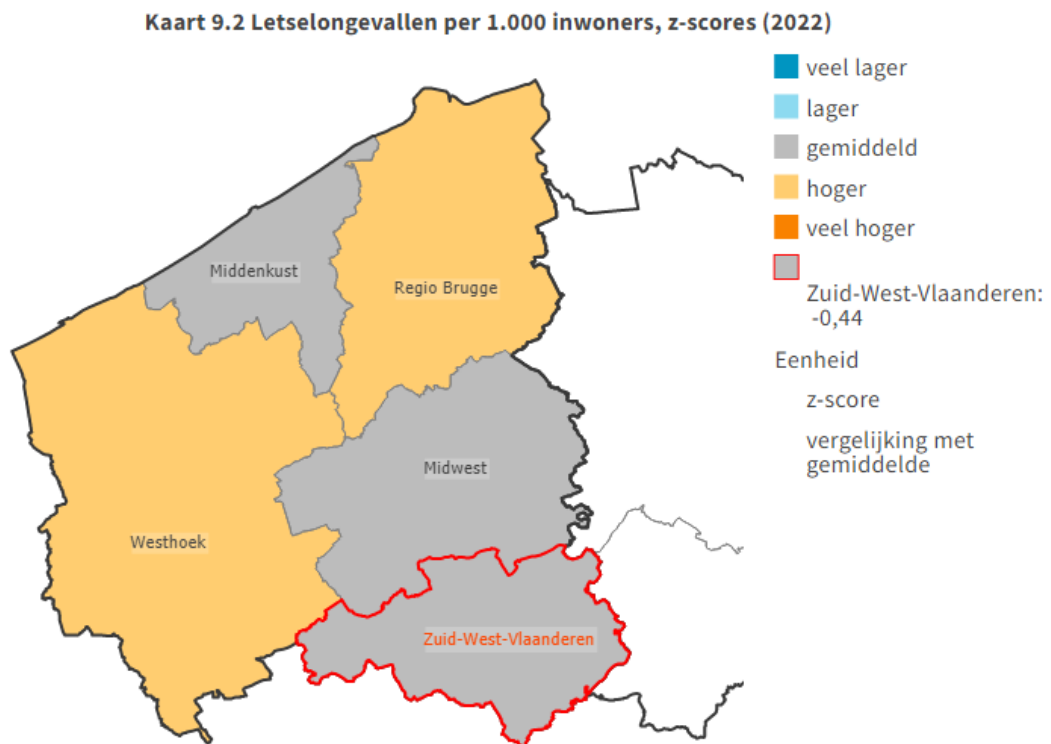
Kaart 9.1 Aandeel inwoners in buffer van 200m rond treinstation of halte openbaar vervoer, z-scores (2021)

Bron: Statbel - Bereikbaarheidscijfers | provincies.incijfers.be

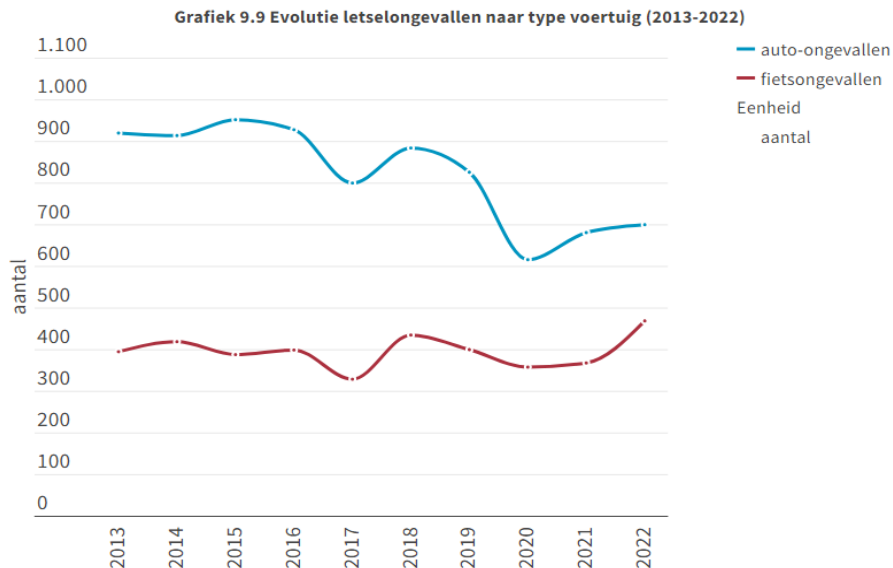
9.4 Verkeersveiligheid

Wanneer verschillende mensen zich op hetzelfde moment en in dezelfde ruimte verplaatsen, kunnen zich conflicten, onduidelijkheden of ongevallen voordoen. De belangrijkste reden voor het analyseren van data over verkeersveiligheid is zonder twijfel de preventie van verkeersongevallen en het komen tot een zo veilig mogelijke verkeerssituatie. Daarnaast kan de mate waarin men zich veilig voelt in het verkeer iemands mobiliteit beïnvloeden en een rol spelen in de vervoersmiddelenkeuze die men maakt. Daarom worden de data over verkeersveiligheid ook in deze omgevingsanalyse toegelicht. Hoe meer mensen, des te groter de kans dat een ongeval zich zal voordoen. Het is dan ook niet verwonderlijk dat in een stedelijke omgeving meer verkeersongevallen worden geregistreerd dan in een landelijke omgeving. Om hiervoor te corrigeren voorzien we ook in relatieve cijfers, nl. het aantal verkeersongevallen per 1.000 inwoners. Deze cijfers worden voor de regio Zuid-West-Vlaanderen getoond in kaart 9.2. Het gaat om verkeersongevallen die zich voordeden in de publieke ruimte en waarbij één of meerdere personen verwond werden. Verkeersongevallen op privé domein en ongevallen met louter blikshade worden met andere woorden niet meegeteld. Om vergelijking te vergemakkelijken, worden de cijfers opnieuw omgezet in z-scores.

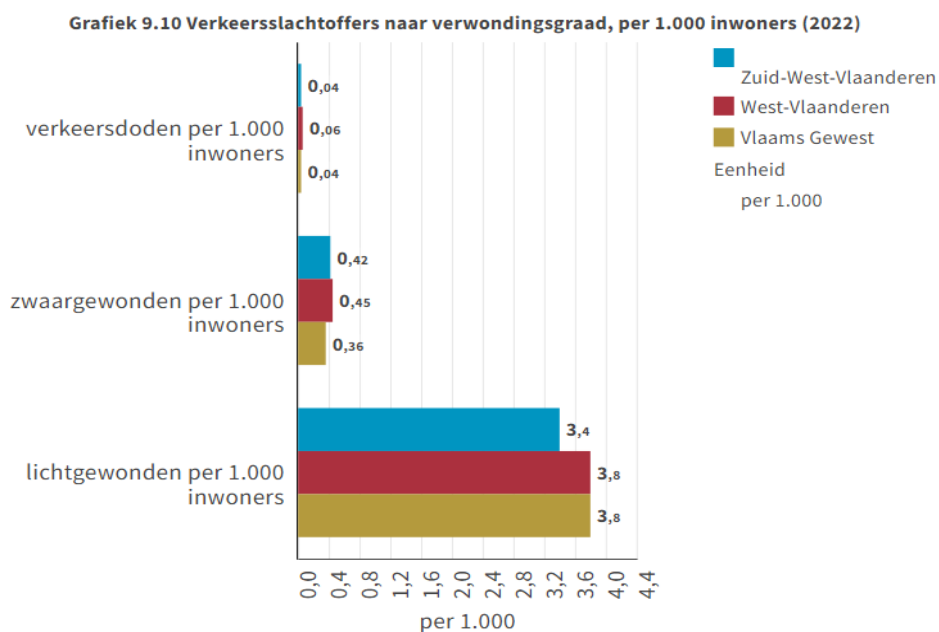
Bron: Statbel - Verkeersongevallen | provincies.incijfers.be

Met het oog op mobiliteit kunnen we nagaan welke modi voornamelijk betrokken zijn bij deze letselongevallen. We beschikken over cijfers van zowel auto-, fiets- als busongevallen. Omdat busongevallen zeer specifieke, niet-alledaagse gebeurtenissen zijn, worden ze hier niet getoond. Grafiek 9.9 toont enkel de auto- en fietsongevallen in de regio Zuid-West-Vlaanderen. Wanneer in een letselongeval zowel wagen als fiets betrokken zijn, wordt dit zowel als een auto- en als een fietsongeval geteld.

Bron: Federale Politie - Verkeersstatistieken | provincies.incijfers.be

Letselgevallen vertellen iets over het aantal ongevallen. Maar elk van die ongevallen heeft ook verkeersslachtoffers tot gevolg. Grafiek 9.10 toont voor de regio Zuid-West-Vlaanderen het aantal verkeersslachtoffers naar zwaarte van de letsels, per 1.000 inwoners.

Bron: Statbel - Verkeersongevallen | provincies.incijfers.be

Deel 3: Wat typeert leren, werken en verdienen in de regio Zuid-West-Vlaanderen?

Deel 3 van de omgevingsanalyse belicht een aantal sociaaleconomische thema's: onderwijs, arbeidsmarkt, inkomens en armoede, toerisme, detailhandel en economische bedrijvigheid.

Hoofdstuk 10: Onderwijs

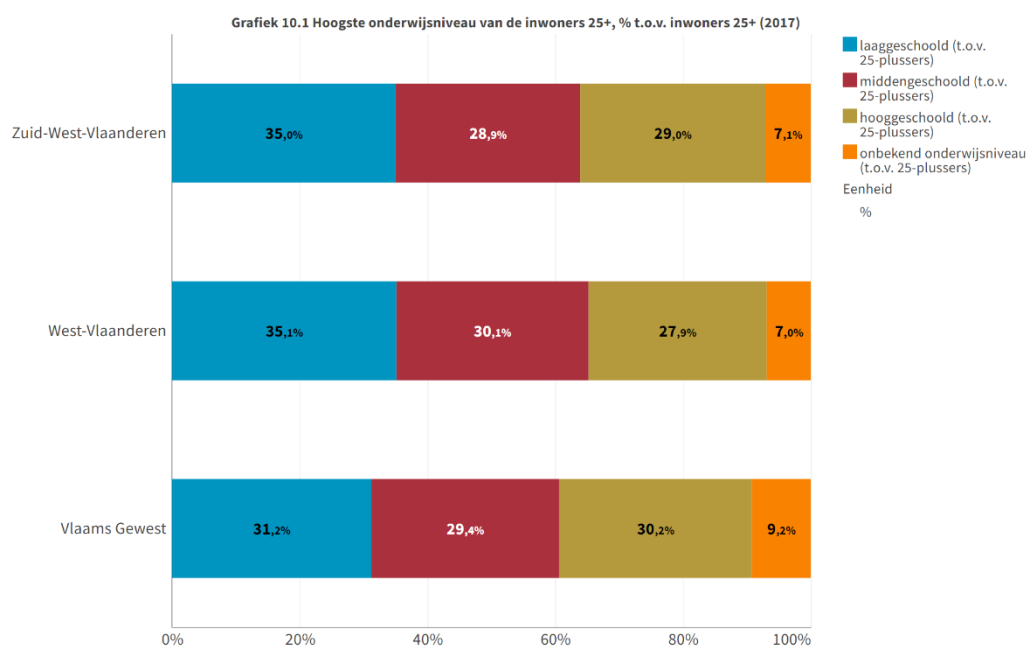
In dit hoofdstuk kijken we naar het opleidingsniveau van de bevolking, alsook naar de leerlingen, studenten hoger onderwijs en cursisten volwassenenonderwijs die in de regio Zuid-West-Vlaanderen wonen.

10.1 Onderwijsniveau van de bevolking

Door het samenbrengen van verschillende administratieve diplomadatabanken maakt Statbel een inschatting van het onderwijsniveau van de bevolking van 25 jaar of ouder. Het hoogst behaalde onderwijsniveau wordt als volgt ingedeeld:

- laaggeschoold: geen diploma secundair onderwijs;
- middengeschoold: diploma secundair onderwijs;
- hooggeschoold: diploma hoger onderwijs;
- onbekend: personen waarvoor geen hoogste onderwijsniveau bepaald kan worden.

De cijfers van 2017 zijn momenteel de meest recente. In de regio Zuid-West-Vlaanderen bedraagt het aandeel laaggeschoolden 35%, het aandeel middengeschoolden 28,9% en het aandeel hooggeschoolden 29%. Van 7,1% van de 25-plussers is het onderwijsniveau niet gekend. In West-Vlaanderen bedraagt het aandeel laaggeschoolden 35,1%, het aandeel middengeschoolden 30,1% en het aandeel hooggeschoolden 27,9%. Van 7,0% van de 25-plussers is het onderwijsniveau niet gekend.

10.2 Basisonderwijs en secundair onderwijs

Gegevens over leerlingen in leerplichtonderwijs worden op de eerste schooldag van februari door het departement Onderwijs en Vorming van de Vlaamse Gemeenschap verzameld. In principe zijn in de leerlingendatabank alle leerlingen opgenomen die bij de februaritelling ingeschreven zijn in een school die gefinancierd of gesubsidieerd wordt door de Vlaamse Gemeenschap.

10.2.1 Aantal leerlingen in het basis- en het secundair onderwijs

In de regio Zuid-West-Vlaanderen tellen we in het schooljaar 2022-2023 55.733 inwoners die schoollopen in een school die gefinancierd of gesubsidieerd wordt door de Vlaamse overheid; 33.393 in het basisonderwijs en 22.340 in het secundair onderwijs.

Tabel 10.1 geeft achtereenvolgens het aantal en aandeel leerlingen, ingedeeld volgens de structuur van het onderwijs. Het *basisonderwijs* wordt opgesplitst in gewoon kleuteronderwijs (GKO), buitengewoon kleuteronderwijs (BKO), gewoon lager onderwijs (GLO) en buitengewoon lager onderwijs (BLO). Het *secundair onderwijs* bestaat uit drie onderdelen, met name het gewoon voltijds secundair onderwijs (GVSO), het deeltijds beroepssecundair onderwijs (DBSO) en het buitengewoon secundair onderwijs (BuSO).

Tabel 10.1 Leerlingen volgens woonplaats, aantal en % t.o.v. alle leerlingen (2022-2023)

	Regio Zuid-West- Vlaanderen	West- Vlaanderen	Vlaams Gewest
Gewoon kleuteronderwijs	11.786	40.977	240.317
Buitengewoon kleuteronderwijs	162	555	2.668
Gewoon lager onderwijs	19.877	69.288	415.321
Buitengewoon lager onderwijs	1.568	5.236	26.309
Gewoon voltijds secundair onderwijs	20.693	75.597	439.357
Deeltijds beroeps-secundair onderwijs	385	1.435	7.932
BuSO	1.262	4.738	22.997
Totaal	55.733	197.826	1.154.901

	Regio Zuid-West- Vlaanderen	West- Vlaanderen	Vlaams Gewest
Gewoon kleuteronderwijs	21,1%	20,7	20,8
Buitengewoon kleuteronderwijs	0,3%	0,3	0,2
Gewoon lager onderwijs	35,7%	35,0	36,0
Buitengewoon lager onderwijs	2,8%	2,6	2,3
Gewoon voltijds secundair onderwijs	37,1%	38,2	38,0
Deeltijds beroeps-secundair onderwijs	0,7%	0,7	0,7
BuSO	2,3%	2,4	2,0

Bron: Onderwijs Vlaanderen

Het *buitengewoon onderwijs* wordt ingericht voor kinderen die, permanent of tijdelijk, specifieke ondersteuning nodig hebben omwille van een lichamelijke of geestelijke handicap, ernstige emotionele problemen of gedragsproblemen en/of ernstige leerstoornissen. Het buitengewoon kleuteronderwijs laat kleuters van 2,5 tot 6 jaar toe, het buitengewoon lager onderwijs kinderen tussen 6 en 13 jaar en het buitengewoon secundair jongeren tussen 13 en 21 jaar.

In de regio Zuid-West-Vlaanderen wonen 1.730 kinderen die ingeschreven zijn in het buitengewoon basisonderwijs en 1.262 jongeren die ingeschreven zijn in buitengewoon secundair onderwijs. Ze vertegenwoordigen 5,2% van de leerlingen basisonderwijs en 5,6% van de leerlingen secundair onderwijs.

De leerlingen die *gewoon voltijds secundair onderwijs (GVSO)* volgen, worden verder opgedeeld in graden en onderwijsvormen. De 1ste graad, dit zijn de eerste twee leerjaren, wordt gezien als algemene vorming. Deze graad bestaat dus maar uit één onderwijsvorm: het gemeenschappelijk secundair onderwijs (GSO). Er wordt wel een onderscheid gemaakt tussen de A-stroom en de B-stroom. Leerlingen die de eerste graad A-stroom succesvol beëindigen kunnen doorstromen naar elke onderwijsvorm. De B-stroom is gericht op doorstromen naar het beroepssecundair onderwijs. De 2de en 3de graad zijn ingedeeld in vier onderwijsvormen: algemeen secundair onderwijs (ASO), beroepssecundair onderwijs (BSO), kunstsecundair onderwijs (KSO) en technisch secundair onderwijs (TSO).

In het secundair onderwijs worden daarnaast ook klassen ingericht die zich richten op anderstalige nieuwkomers, OKAN (onthaalklas anderstalige nieuwkomers). De voornaamste doelstelling van deze onthaalklassen is de leerlingen zo snel mogelijk Nederlands te leren.

Tabel 10.2 geeft het aantal en aandeel leerlingen die gewoon voltijds secundair onderwijs volgen, ingedeeld naar de verschillende onderwijsvormen.

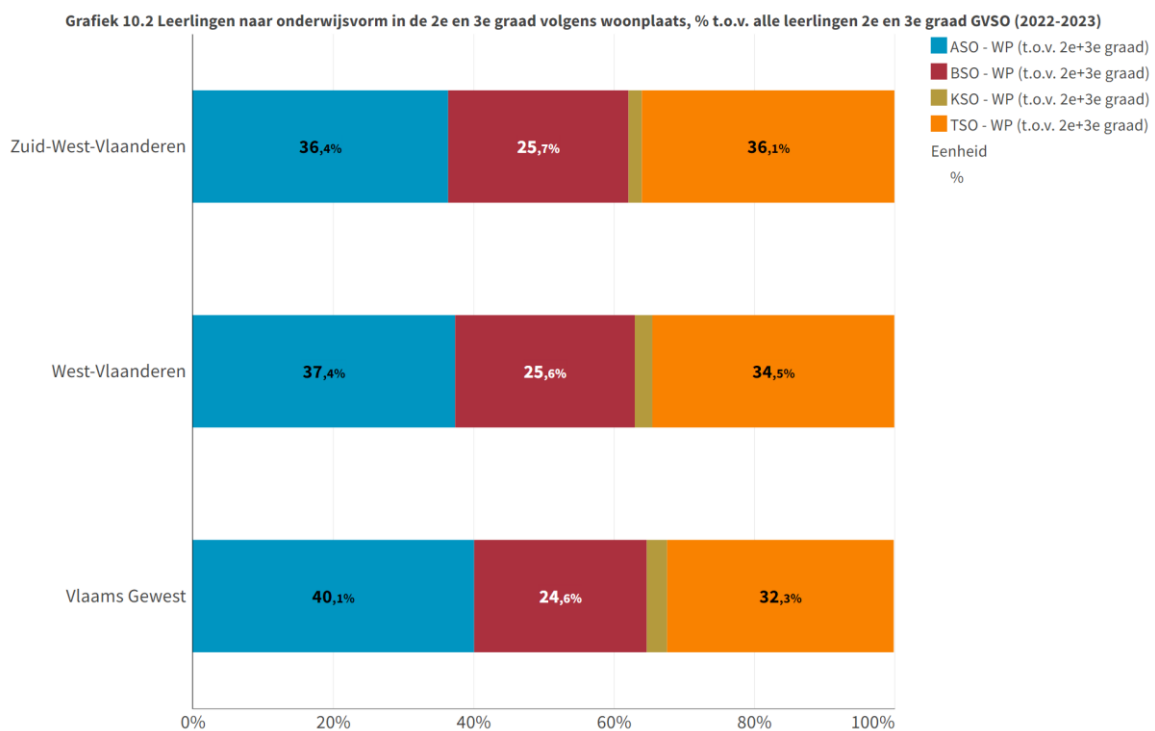
Tabel 10.2 Leerlingen binnen het gewoon voltijds secundair onderwijs volgens woonplaats, aantal en % t.o.v. alle leerlingen GVSO (2022-2023)

	Regio Zuid-West-Vlaanderen	West-Vlaanderen	Vlaams Gewest
OKAN	477	1.588	7.997
GSO A-stroom	5.664	20.465	120.941
GSO B-stroom	1.143	3.965	22.885
ASO	4.878	18.553	115.434
BSO	3.443	12.673	70.730
KSO	254	1.243	8.455
TSO	4.834	17.110	92.915
Totaal	20.693	75.597	439.357

	Regio Zuid-West-Vlaanderen	West-Vlaanderen	Vlaams Gewest
OKAN	2,3%	2,1	1,8
GSO A-stroom	27,4%	27,1	27,5
GSO B-stroom	5,5%	5,2	5,2
ASO	23,6%	24,5	26,3
BSO	16,6%	16,8	16,1
KSO	1,2%	1,6	1,9
TSO	23,4%	22,6	21,1

Bron: Onderwijs Vlaanderen

Het aandeel leerlingen uit de tweede en derde graad gewoon voltijds secundair onderwijs dat ASO, BSO, KSO dan wel TSO volgt, wordt weergegeven in grafiek 10.2.

Bron: Onderwijs Vlaanderen - Leerplichtonderwijs | provincies.incijfers.be

10.2.2 Risicokenmerken voor kansarmoede in het basis- en het secundair onderwijs

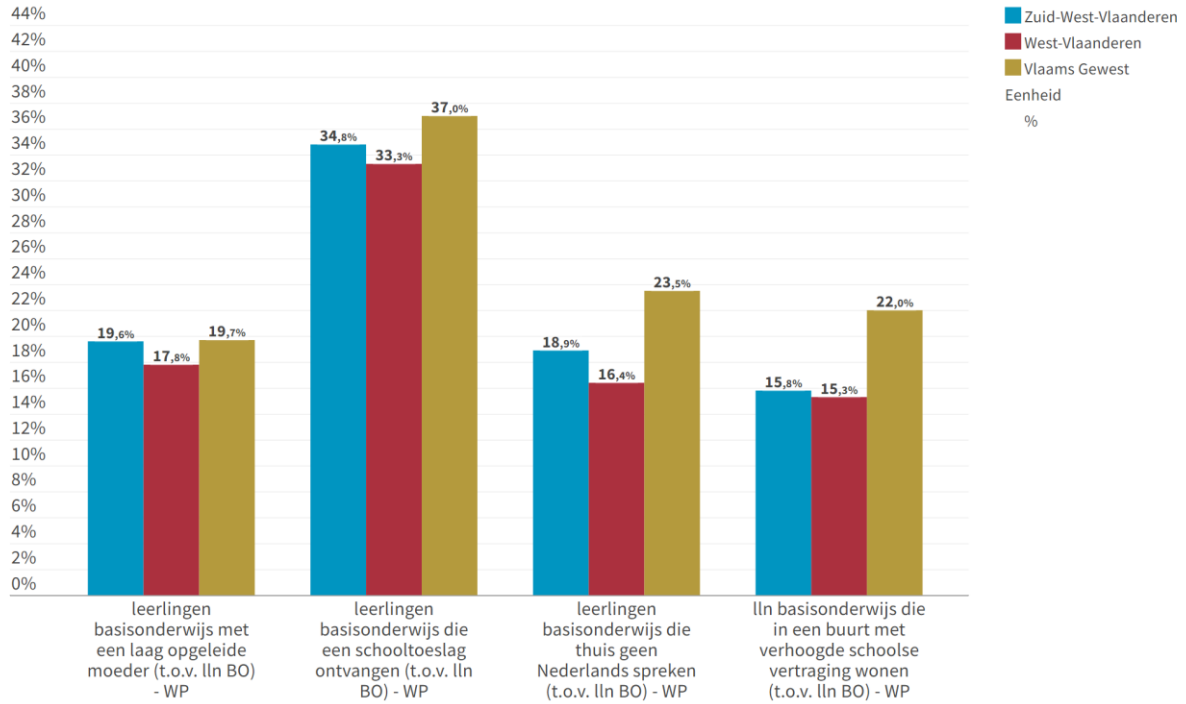
In het kader van het Gelijke Onderwijskansenbeleid worden gegevens over de thuissituatie van kinderen en jongeren verzameld. Om kinderen zoveel mogelijk gelijke kansen te geven, krijgen de scholen een extra pakket lestijden/lesuren en extra werkingsmiddelen voor kinderen die aan bepaalde gelijke kansenindicatoren voldoen. Voor het toekennen van extra werkingsmiddelen in het gewoon onderwijs houdt men rekening met opleidingsniveau moeder, schooltoelage, thuistaal

en een buurtindicator. Deze buurtindicator wordt niet gebruikt voor de toekenning van de extra lestijden.

- *Laagopgeleide moeder.* Dit is het geval wanneer de moeder niet in het bezit is van een diploma of getuigschrift van het hoger secundair onderwijs.
- *Schooltoelage/schooltoeslag.* Tot het schooljaar 2018-2019 scoort de leerling op deze indicator als hij in aanmerking komt voor een schooltoelage én deze aangevraagd heeft. Een leerling blijft scoren op deze indicator als hij het recht op schooltoelage verliest (bijvoorbeeld door veelvuldig spijbelen). Vanaf schooljaar 2019-2020 wordt de schooltoeslag uitbetaald als deel van het groeipakket. De toeslag moet niet langer aangevraagd worden, maar de toekenning gebeurt voortaan automatisch. De inkomensgrenzen worden daarenboven ook verruimd. Dit maakt dat het aantal leerlingen met een schooltoeslag sterk stijgt tussen 2018-2019 en 2019-2020.
- *Andere thuistaal.* De taal die de leerling in het gezin spreekt is niet de onderwijstaal. De taal die de leerling in het gezin spreekt is niet de onderwijstaal indien de leerling in het gezin met niemand of in een gezin met drie gezinsleden met maximum één gezinslid de onderwijstaal spreekt. Broers en zussen worden steeds als één gezinslid beschouwd.
- *Wonend in een buurt met veel schoolse vertraging.* De leerlingen worden onderverdeeld volgens de buurt waarin ze wonen. Op basis van deze indicator wil men een kwart van de leerlingen extra financiering toekennen. Het gaat hierbij om de 25% leerlingen die in buurten met het hoogste percentage schoolse vertraging wonen. Bij de berekening van dit percentage gaat men uit van het aantal 15-jarigen van de zes afgelopen jaren, die minstens twee jaar schoolse vertraging hadden. Leerlingen die behoren tot de trekkende bevolking en thuislozen scoren steeds op deze indicator.

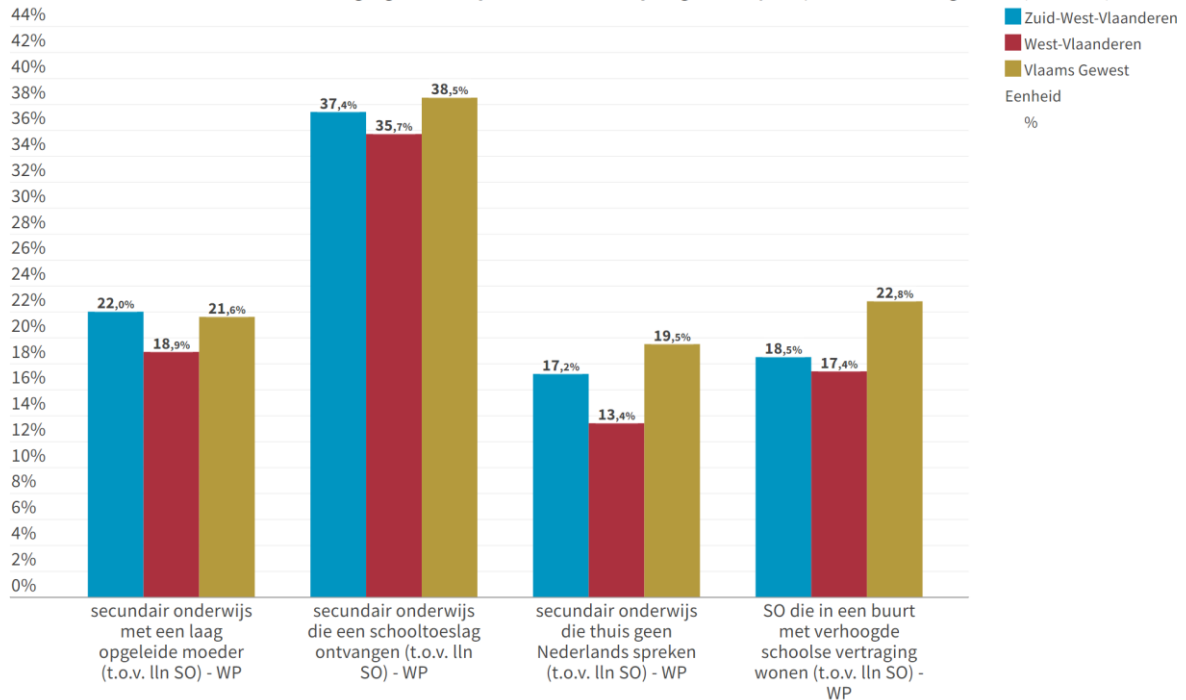
Grafiek 10.3 en grafiek 10.4 tonen het aandeel leerlingen dat aantikt op deze risicokenmerken voor kansarmoede voor de leerlingen gewoon basisonderwijs, respectievelijk voor de leerlingen gewoon voltijds secundair onderwijs.

Grafiek 10.3 Risicokenmerken leerlingen gewoon basisonderwijs volgens woonplaats, % t.o.v. alle leerlingen GBO (2022-2023)

Bron: Onderwijs Vlaanderen - Leerplichtonderwijs | provincies.incijfers.be

Grafiek 10.4 Risicokenmerken leerlingen gewoon voltijds secundair onderwijs volgens woonplaats, % t.o.v. alle leerlingen GVSO (2022-2023)

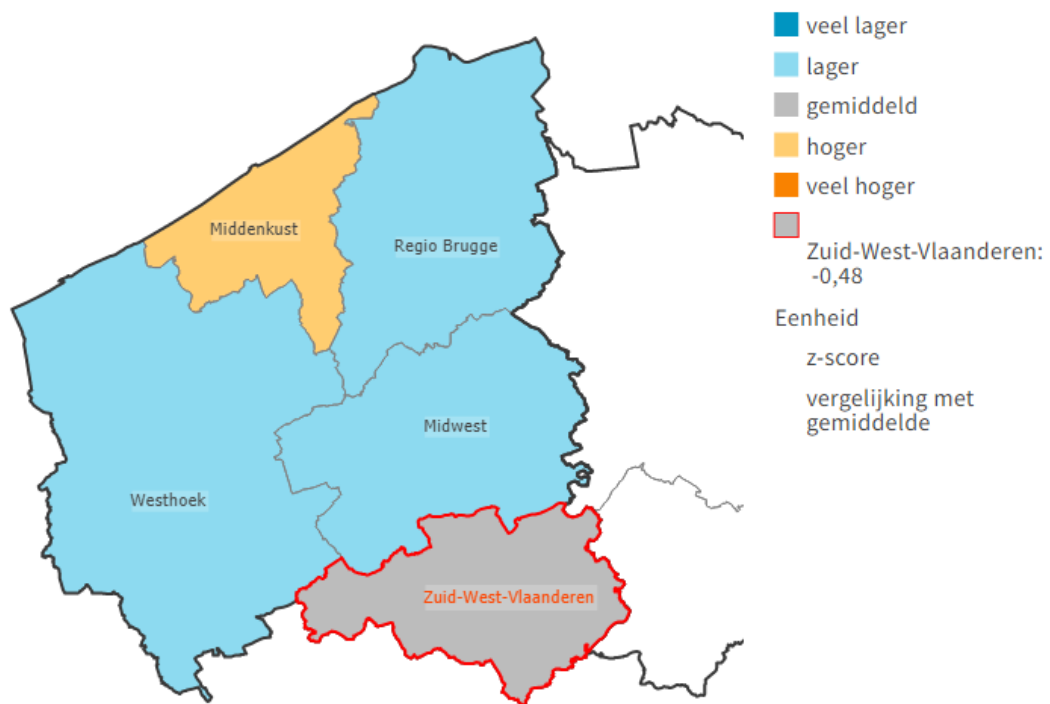

Bron: Onderwijs Vlaanderen - Leerplichtonderwijs | provincies.incijfers.be

Als samenvattende indicator wordt vaak de *onderwijs kansarmoede-indicator (OKI)* berekend. Deze maakt een optelsom van de vier hoger beschreven risicokenmerken gedeeld door het aantal leerlingen en ligt bijgevolg tussen 0 en 4. Hoe hoger de OKI-waarde, hoe groter de kans op kansarmoede. De OKI wordt vaak gebruikt om een vergelijking te maken doorheen de tijd, tussen verschillende gebieden of onderwijsvormen. Door de veranderde definitie van de schooltoeslag zien we ook bij de gemiddelde OKI een significante stijging tussen 2018-2019 en 2019-2020. Onderstaande kaart toont OKI in de vorm van z-scores, die een maat geven van hoeveel een gebied afwijkt van het gemiddelde in het vergelijkingsgebied.

De OKI van de inwoners van de regio Zuid-West-Vlaanderen die gewoon basisonderwijs volgen is 0,89, die in West-Vlaanderen is 0,83. Kaart 10.1 geeft de spreiding van de OKI van de leerlingen gewoon basisonderwijs in vergelijking met de regio's van West-Vlaanderen, op basis van een z-score.

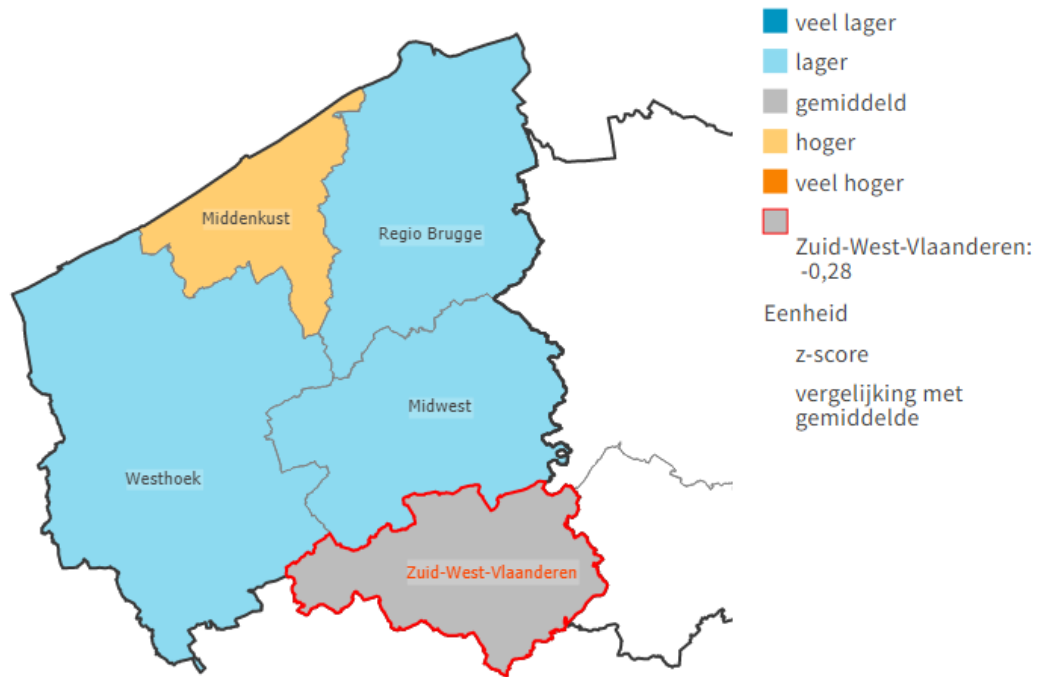
Kaart 10.1 Gemiddelde OKI gewoon basisonderwijs volgens woonplaats (2022-2023, z-scores)

Bron: Onderwijs Vlaanderen - Leerplichtonderwijs | provincies.incijfers.be

De OKI van de inwoners van de regio Zuid-West-Vlaanderen die gewoon voltijds secundair onderwijs volgen is 0,93, die in West-Vlaanderen is 0,84. Kaart 10.2 geeft een overzicht van de spreiding van OKI van de leerlingen gewoon voltijds secundair onderwijs in de regio's van West-Vlaanderen, op basis van een z-score.

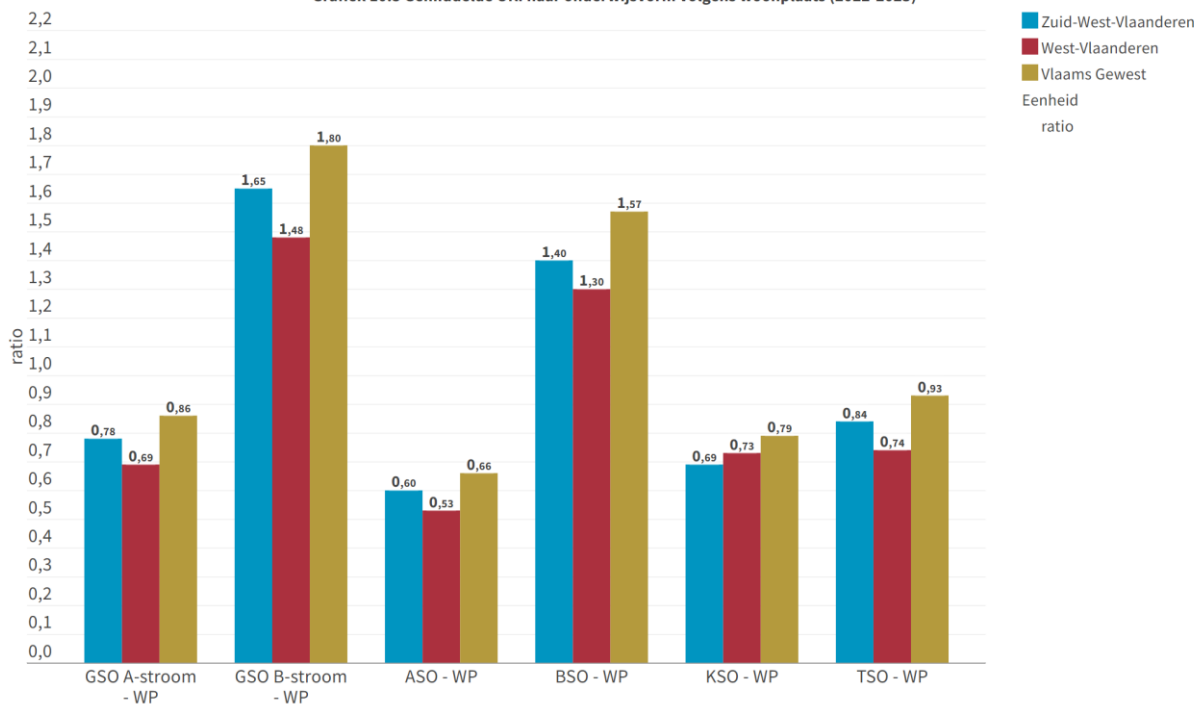
Kaart 10.2 Gemiddelde OKI gewoon voltijds secundair onderwijs volgens woonplaats (2022-2023, z-scores)

Bron: Onderwijs Vlaanderen - Leerplichtonderwijs | provincies.incijfers.be

De OKI varieert doorgaans sterk tussen de verschillende onderwijsvormen (grafiek 10.5). In de B-stroom en het BSO is er vaak een hogere gemiddelde kansarmoede.

Grafiek 10.5 Gemiddelde OKI naar onderwijsvorm volgens woonplaats (2022-2023)

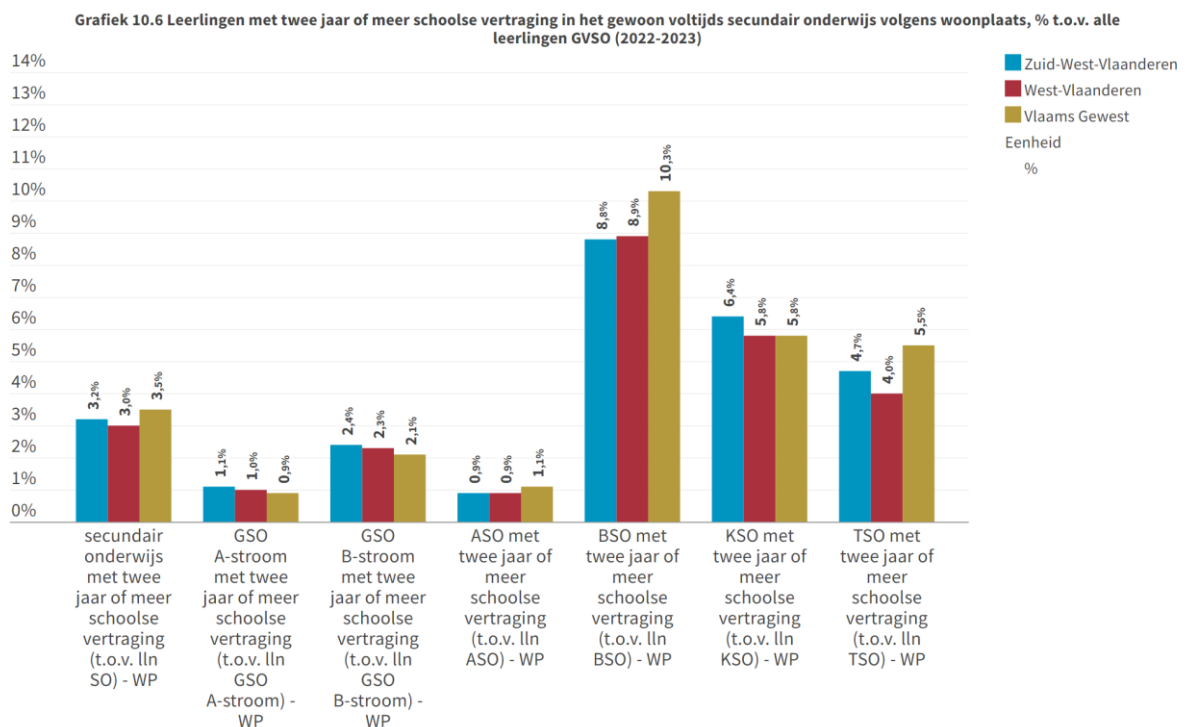

Bron: Onderwijs Vlaanderen - Leerplichtonderwijs | provincies.incijfers.be

10.2.3 Schoolse vertraging en zittenblijven

De schoolse vordering wordt berekend als het verschil tussen het leerjaar waarin de leerling zich effectief bevindt, ten opzichte van het leerjaar waarin de leerling zich normaalgezien zou bevinden op basis van zijn geboortjaar. Een leerling kan zo schoolse vertraging of voorsprong oplopen, dan wel normaal gevorderd zijn. We bekijken hier enkel de leerlingen die *schoolse vertraging* hebben. Vaak gaat het hier om een achterstand opgelopen door zittenblijven, maar ook andere zaken kunnen hier spelen. Zo kunnen leerlingen ook later ingestapt zijn in het secundair onderwijs of een atypische schoolloopbaan hebben (bijvoorbeeld 1ste jaar B-stroom → 1ste jaar A-stroom → 2de jaar ...).

In de regio Zuid-West-Vlaanderen hebben in het schooljaar 2022-2023 635 leerlingen van het gewoon voltijds secundair onderwijs een vertraging van twee of meer jaar. Het gaat om 3,2% van de leerlingen. In West-Vlaanderen is dit 3,0%. Zoals grafiek 10.6 aangeeft, blijken er vaak grote verschillen te zijn naargelang de gevolgde onderwijsvorm. Hierbij moet wel in het achterhoofd gehouden worden dat leerlingen ASO, BSO, KSO en TSO in de 2de en 3de graad zitten, ouder zijn en dus meer kans gehad hebben om twee of meer jaar schoolse vertraging op te lopen dan de leerlingen GSO die in de 1ste graad zitten.

Bron: Onderwijs Vlaanderen - Leerplichtonderwijs | provincies.incijfers.be

Zittenblijven is een belangrijke reden waardoor een leerling schoolse achterstand kan oplopen. Een *zittenblijver* is een leerling die in februari van het huidig schooljaar in hetzelfde leerjaar was ingeschreven als in februari van het vorige schooljaar. Over bepaalde leerlingen kan geen uitspraak gedaan worden, omdat ze bijvoorbeeld het voorgaande jaar niet ingeschreven waren in het Vlaams onderwijs of omdat ze ingeschreven waren in het buitengewoon onderwijs, deeltijds beroepssecundair onderwijs, OKAN of modulair onderwijs. Bij de berekening van het percentage

wordt geen rekening gehouden met deze leerlingen in de noemer. Tabel 10.3 geeft het aantal en aandeel zittenblijvers in het secundair onderwijs.

Tabel 10.3 Zittenblijvers in het secundair onderwijs volgens woonplaats, aantal en % t.o.v. alle leerlingen SO

	Regio Zuid-West-Vlaanderen		West-Vlaanderen		Vlaams Gewest	
	aantal	%	aantal	%	aantal	%
2020-2021	355	1,9	1.140	1,7	8.772	2,2
2021-2022	636	3,3	2.249	3,2	17.037	4,2
2022-2023	594	3,1	2.121	3,0	16.916	4,1

Bron: Onderwijs Vlaanderen

Hoe meer schoolse achterstand een leerling oploopt, hoe meer kans hij heeft om de school vroegtijdig te verlaten. Onderwijs Vlaanderen geeft aan dat leerlingen die twee of meer jaren gedubbeld hebben, 90% meer kans hebben om zonder diploma het onderwijs te verlaten dan leeftijdsgenoten die normaal doorstroomden.

10.2.4 Vroegtijdig schoolverlaten

Een *vroegtijdige schoolverlater* is een leerling die niet langer leerplichtig is en die het Vlaams secundair onderwijs verlaat zonder kwalificatie met een beroepsfinaliteit of een finaliteit doorstroom hoger onderwijs. Concreet gaat het dan om:

- een diploma secundair onderwijs;
- een studiegetuigschrift van het tweede leerjaar van de derde graad van het beroepssecundair onderwijs (BSO);
- een eindgetuigschrift behaald in het deeltijds beroepssecundair onderwijs (DBSO);
- een certificaat behaald in de leertijd (Syntra);
- een getuigschrift behaald in de opleidingsvorm 3 (OV3) van het buitengewoon secundair onderwijs (BuSO);
- een certificaat behaald in het modulair stelsel van het BSO, het DBSO en BuSO OV3.

Tabel 10.4 geeft enerzijds het aantal vroegtijdige schoolverlaters. Anderzijds wordt hun aandeel ook binnen de groep van alle schoolverlaters bekeken.

Tabel 10.4 Vroegtijdige schoolverlaters volgens woonplaats, aantal en % t.o.v. alle schoolverlaters

	Regio Zuid-West-Vlaanderen		West-Vlaanderen		Vlaams Gewest	
	aantal	%	aantal	%	aantal	%
2019-2020	237	7,9	841	7,5	5.665	9,1
2020-2021	324	10,3	1.127	9,8	7.710	11,7
2021-2022	393	12,5	1.315	11,3	9.085	13,7

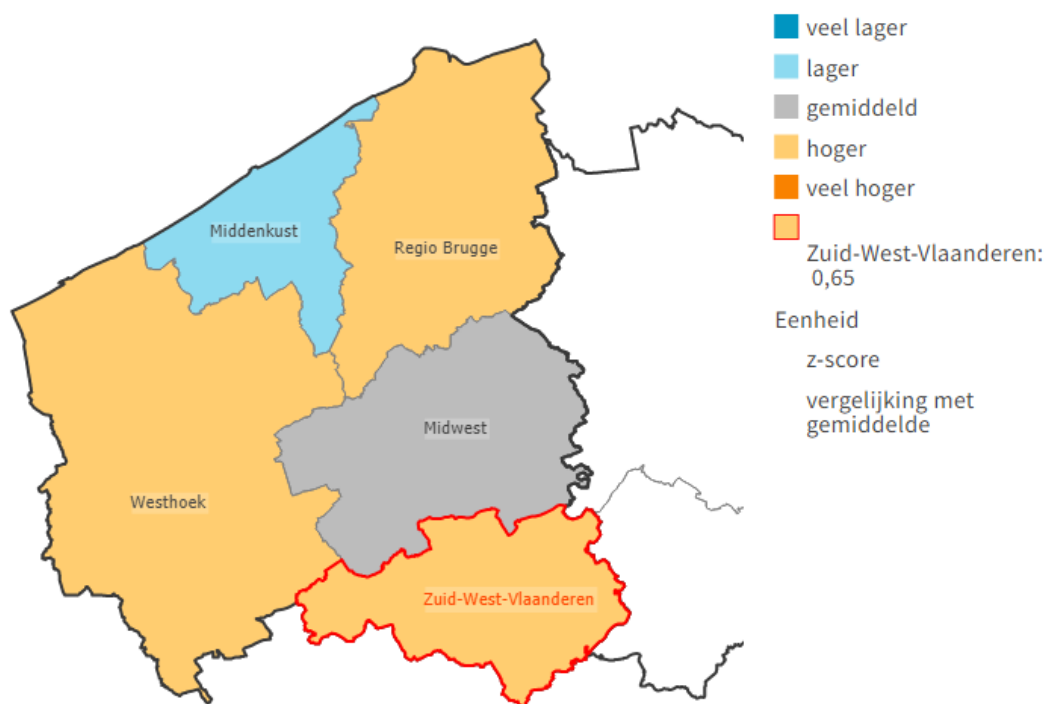
Bron: Onderwijs Vlaanderen

10.3 Hoger onderwijs

In academiejaar 2022-2023 waren 12.529 inwoners van de regio Zuid-West-Vlaanderen als student ingeschreven voor een opleiding in het Vlaams hoger onderwijs. Dit zijn alle opleidingen aan een universiteit of een hogeschool en de HBO5 verpleegkunde opleidingen die georganiseerd worden door het secundair onderwijs. 2.497 van de studenten schreven zich voor het eerst in voor een professionele of academische bachelor. Dit zijn de generatiestudenten. Een student kan zich inschrijven voor verschillende opleidingen in het hoger onderwijs. In hetzelfde academiejaar tellen we in de regio Zuid-West-Vlaanderen dan ook 13.294 inschrijvingen. In de regio Zuid-West-Vlaanderen is 42,8% van deze inschrijvingen een inschrijving aan een universiteit, in West-Vlaanderen is dit 43,5%.

Om het aandeel inwoners dat verder studeert in te schatten, lichten we er één leeftijd uit, met name de 20-jarigen. Op die leeftijd zijn immers de meeste studenten ingeschreven in het hoger onderwijs. In de regio Zuid-West-Vlaanderen is 58,6% van de 20-jarige inwoners ingeschreven als student in het hoger onderwijs. Ter vergelijking, in West-Vlaanderen is dit 58,1% van de 20-jarigen. Kaart 10.3 toont een overzicht voor de regio's van West-Vlaanderen.

Kaart 10.3 20-jarige studenten hoger onderwijs, % t.o.v. 20-jarigen (2022-2023, z-scores)

Bron: Onderwijs Vlaanderen - Hoger onderwijs | provincies.incijfers.be

10.4 Volwassenenonderwijs

In de regio Zuid-West-Vlaanderen waren er, in het schooljaar 2020-2021, 13.302 inschrijvingen in het volwassenenonderwijs. Dat zijn er 42,55 per 1.000 inwoners. In West-Vlaanderen waren er dat 50.737, of 42,09 per 1.000 inwoners. Cursisten die in de loop van het schooljaar in verschillende opleidingen zijn ingeschreven, worden per opleiding één keer geteld.

De opleidingen in het volwassenenonderwijs worden door Onderwijs Vlaanderen gegroepeerd in twee opleidingstypes:

- **Basiseducatie.** De opleidingen binnen basiseducatie richten zich tot personen die weinig schoolopleiding hebben gehad en problemen hebben met lezen, schrijven of rekenen. De cursussen zijn op het niveau lager onderwijs en 1ste graad secundair onderwijs.
- **Secundair volwassenenonderwijs.** Het secundair volwassenenonderwijs bestaat uit opleidingen binnen het studiegebied algemene vorming (het vroegere tweedekansonderwijs) en verschillende beroepsgerichte opleidingen op het niveau van het secundair onderwijs.

Tabel 10.5 geeft het aantal en aandeel inschrijvingen in het volwassenenonderwijs, ingedeeld naar de twee opleidingstypes.

Tabel 10.5 Inschrijvingen in het volwassenenonderwijs naar type volgens woonplaats, aantal en % t.o.v. totaal inschrijvingen (2020-2021)

	Basiseducatie		Secundair volwassenenonderwijs	
	aantal	%	aantal	%
Regio Zuid-West-Vlaanderen	2.077	15,6	11.225	84,4
West-Vlaanderen	9.570	18,9	41.167	81,1
Vlaams Gewest	52.239	20,1	208.091	79,9

Bron: Onderwijs Vlaanderen

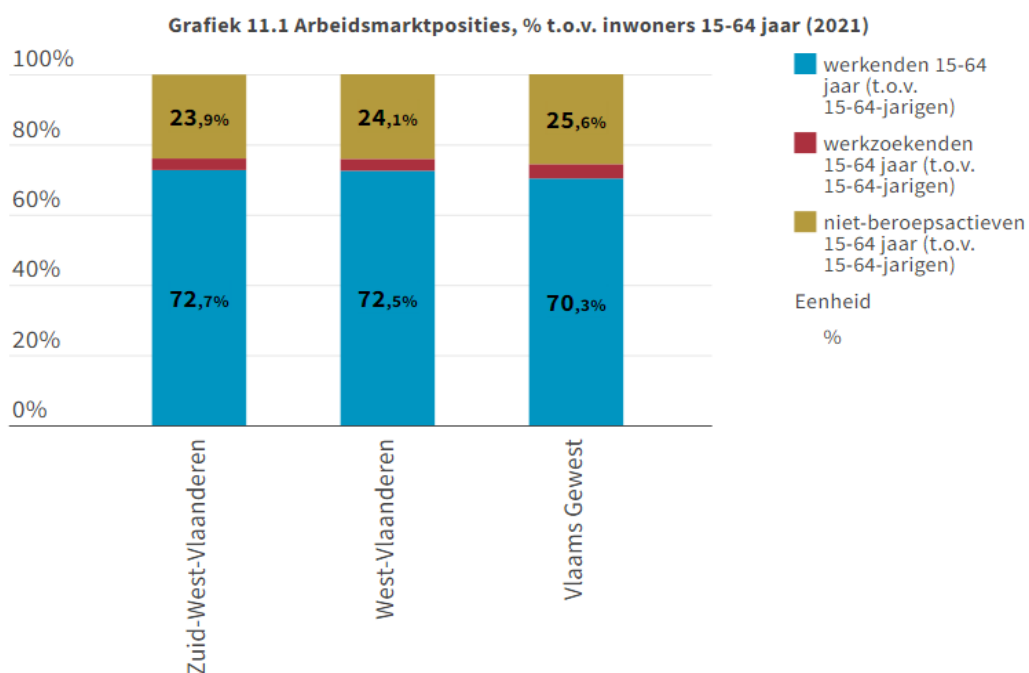
Hoofdstuk 11: Werk

Dit hoofdstuk focust op het aanbod op de arbeidsmarkt en bekijkt enkele demografische indicatoren zoals leeftijd en geslacht voor de inwoners op beroepsactieve leeftijd. Vervolgens wordt ingegaan op de arbeidsmarktpositie en op de vraag op de arbeidsmarkt, meer bepaald op de loontrekkende tewerkstelling, de zelfstandigen en vacatures in de regio Zuid-West-Vlaanderen.

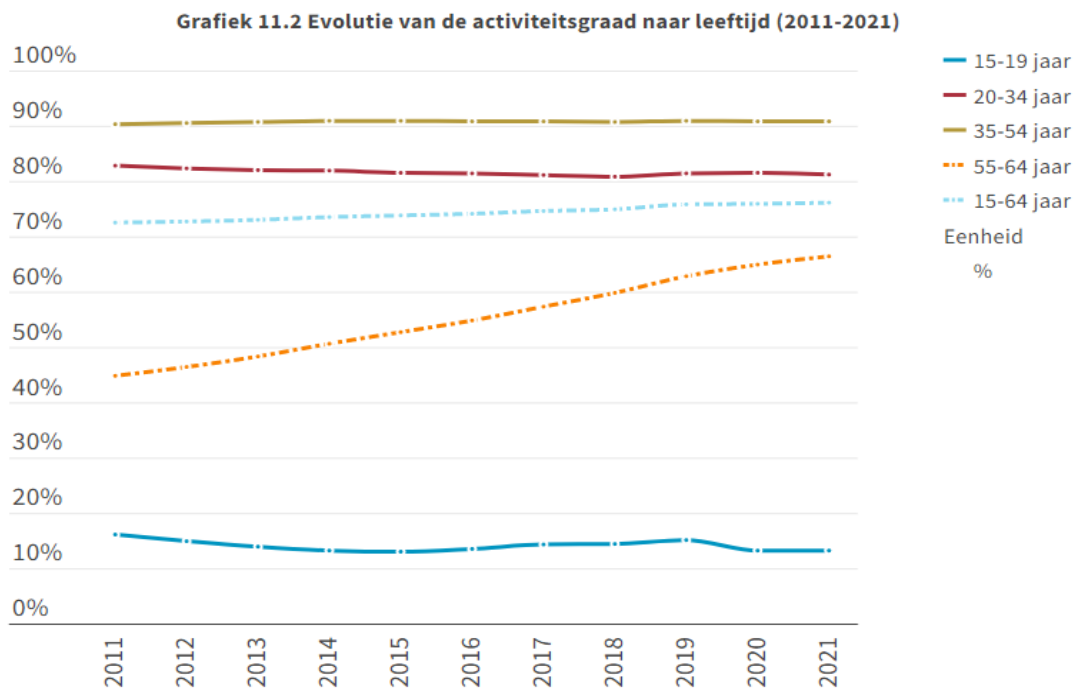
11.1 Het aanbod op de arbeidsmarkt: inwoners op beroepsactieve leeftijd

Aan de hand van de Vlaamse Arbeidsrekening (VAR) kunnen we een overzicht geven van de arbeidsmarktpositie van de bevolking op beroepsactieve leeftijd. De inwoners van 15 tot 64 jaar worden hierbij opgesplitst in twee groepen: de beroepsbevolking en de niet-beroepsactieve bevolking. De *beroepsbevolking* is de som van de werkenden en werkzoekenden (degenen die niet werken, maar beschikbaar zijn voor een job en actief op zoek zijn naar werk). De *niet-beroepsactieve bevolking* bestaat uit die personen die niet werken en ook niet beschikbaar zijn voor een job en/of niet actief op zoek zijn naar een job. De groep van de niet-beroepsactieven wordt berekend als het verschil tussen de bevolking op beroepsactieve leeftijd en de beroepsbevolking.

In de regio Zuid-West-Vlaanderen telde men in 2021 gemiddeld doorheen het jaar 194.902 inwoners op beroepsactieve leeftijd (15 tot 64 jaar); 148.243 onder hen behoren tot de beroepsbevolking, 46.659 tot de niet-beroepsactieve bevolking. Grafiek 11.1 toont het relatieve belang van de verschillende arbeidsmarktposities: de twee groepen die de beroepsbevolking uitmaken, enerzijds de werkenden en niet-werkende werkzoekenden en anderzijds de niet-beroepsactieven.

De *activiteitsgraad* geeft aan in welke mate de bevolking op beroepsactieve leeftijd actief is op de arbeidsmarkt als werkende of werkzoekende. Deze graad wordt berekend door de beroepsbevolking te delen door de inwoners op beroepsactieve leeftijd. De activiteitsgraad bedraagt in 2021 76,1% in de regio Zuid-West-Vlaanderen, 75,9% in West-Vlaanderen en 74,4% in het Vlaams Gewest. De voorbije decennia bleven mensen steeds langer actief op de arbeidsmarkt (55-64 jaar), tegelijkertijd studeren jongeren (20-24 jaar) gemiddeld langer. Het is daarom interessant de evolutie van de activiteitsgraad naar leeftijd te bekijken voor de regio Zuid-West-Vlaanderen (grafiek 11.2).

Bron: Steunpunt Werk - Vlaamse Arbeidsrekening | provincies.incijfers.be

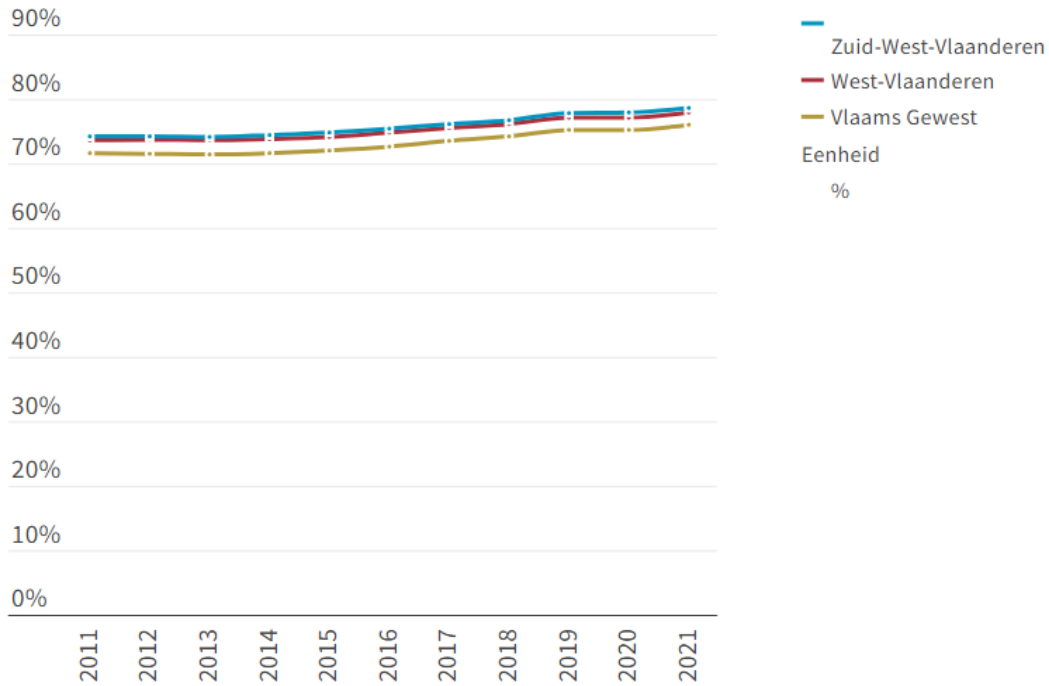
In de volgende paragrafen bekijken we de verschillende arbeidsmarktposities (werkend, niet-werkend werkzoekend en niet-beroepsactief) meer in detail.

11.1.1 Werkenden

We omschrijven het *werkende* deel van de beroepsbevolking als alle 15 tot 64-jarigen die in de loop van het jaar betaalde arbeid verricht hebben. Deze groep is samengesteld uit loontrekkenden en zelfstandigen (incl. helpers). De regio Zuid-West-Vlaanderen telt 141.791 werkende inwoners; 117.223 onder hen zijn (voornamelijk) loontrekkend, 22.977 (voornamelijk) zelfstandig.

De *werkzaamheidsgraad* wordt vaak gebruikt als verfijning van de activiteitsgraad en is de verhouding tussen het aantal werkenden van 20 tot 64 jaar en het aantal inwoners in diezelfde leeftijdsklasse. In de regio Zuid-West-Vlaanderen is de werkzaamheidsgraad 78,6% en in West-Vlaanderen is dit 77,9% en in het Vlaams Gewest is dit 76,0%. Grafiek 11.3 biedt een overzicht van de evolutie van de werkzaamheidsgraad, de regio Zuid-West-Vlaanderen vergeleken met de gemiddelde werkzaamheidsgraad in West-Vlaanderen en in het Vlaams Gewest.

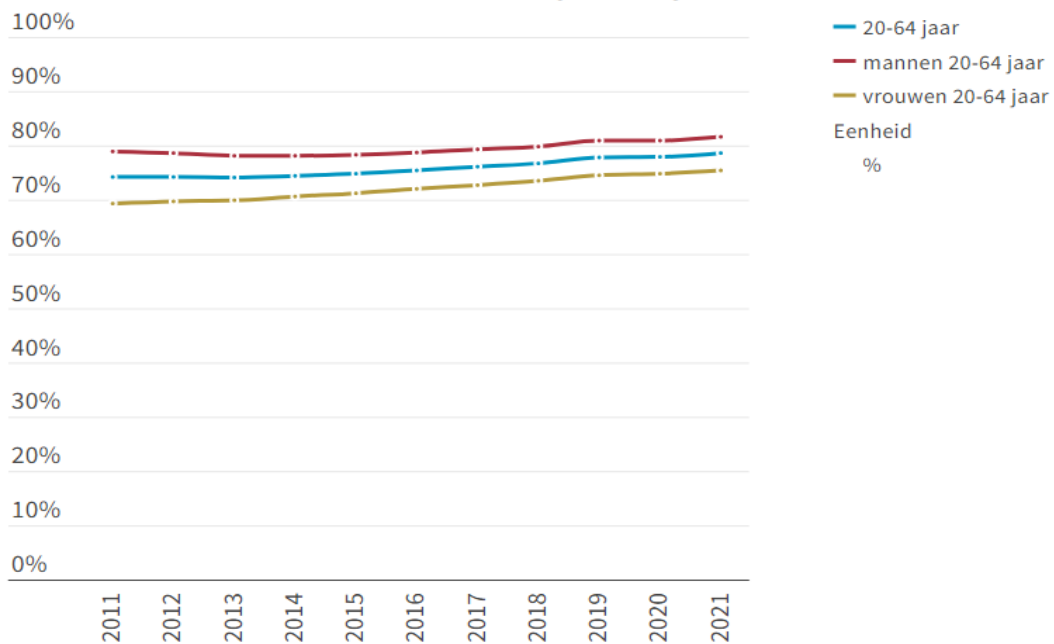
Grafiek 11.3 Evolutie van de werkzaamheidsgraad, % t.o.v. 20 tot 64-jarigen (2011-2021)

Bron: Steunpunt Werk - Vlaamse Arbeidsrekening | provincies.incijfers.be

In de afgelopen jaren steeg de werkzaamheidsgraad. Doorgaans was deze stijging iets sterker voor vrouwen dan voor mannen. Grafiek 11.4 toont voor de regio Zuid-West-Vlaanderen de evolutie van de algemene werkzaamheidsgraad, en de evoluties van de werkzaamheidsgraden voor mannen en vrouwen afzonderlijk.

Grafiek 11.4 Evolutie werkzaamheidsgraad naar geslacht (2011-2021)

Bron: Steunpunt Werk - Vlaamse Arbeidsrekening | provincies.incijfers.be

11.1.2 Werkzoekenden

De Vlaamse Arbeidsrekening (VAR) die we tot nu toe gebruikten, deelde in 2021 voor de regio Zuid-West-Vlaanderen gemiddeld doorheen het jaar 6.452 personen in als niet-werkend, maar op zoek naar werk én beschikbaar voor de arbeidsmarkt.

Om deze groep meer in detail te kunnen beschrijven, gebruiken we bijkomende en meer recente cijfers van de Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding (VDAB). Zij tellen op 1/1/2023 7.051 werkzoekenden zonder werk (WZW) in de regio Zuid-West-Vlaanderen. Deze vertegenwoordigen 3,8% van de inwoners tussen 18 en 64 jaar. In West-Vlaanderen is dit 3,8%. Deze cijfers verschillen van die van de VAR gezien het hier niet langer gaat om een jaargemiddelde, maar om een momentopname op 1 januari. Bovendien wordt hier ook een andere leeftijdsklasse afgebakend, met name de 18 tot 64-jarigen, in plaats van de 15 tot 64-jarigen.

11.1.3 Niet-beroepsactieven

In tijden van krapte op de arbeidsmarkt kijkt men meer en meer naar de niet-beroepsactieven. In de VAR wordt deze groep louter becijferd als de 15 tot 64-jarigen verminderd met de werkenden en de werkzoekenden. De regio Zuid-West-Vlaanderen telt in 2021 zo 46.659 personen die niet aan het werk zijn, noch op zoek zijn naar werk. Deze maken 23,9% uit van de 15 tot 64-jarigen. Ter vergelijking, in West-Vlaanderen is dit 24,1%.

Om de niet-beroepsactieven wat meer te kaderen, kunnen we gebruik maken van gegevens van het Datawarehouse Arbeidsmarkt & Sociale Bescherming van de Kruispuntbank Sociale Zekerheid (DWH AM&SB, KSZ). In deze databank worden gegevens van verschillende Belgische sociale zekerheidsinstellingen aan elkaar gekoppeld. Op basis van deze koppeling wordt de 'nomenclatuur van de socio-economische positie' aangemaakt. Deze variabele geeft voor elk individu één socio-economische positie. Personen die aan meer dan één socio-economische positie beantwoorden, worden toegewezen aan de positie die het dichtst aansluit bij de arbeidsmarkt. Zo worden gepensioneerden met een kleine deeltijdse job bij de werkenden ingedeeld en niet bij de gepensioneerden of niet-beroepsactieven. De niet-beroepsactieven uit het DWH AM&SB, zijn als dusdanig gekend bij de KSZ, omdat ze doorgaans een uitkering (bv. pensioen, kinderbijslag, leefloon, ...) krijgen. Op deze manier tellen we in de regio Zuid-West-Vlaanderen 135.889 niet-beroepsactieven. Tabel 11.1 lijst de niet-beroepsactieve statuten op.

Tabel 11.1 Niet-beroepsactieven

	Regio Zuid-West-Vlaanderen
(brug)gepensioneerden	66.514
kinderen met kinderbijslag	73.049
volledig arbeidsongeschikten	6.445
personen met tegemoetkoming aan personen met een handicap	1.563
personen met leefloon / financiële hulp	1.585
vrijgestelde werkzoekenden	851
personen in volledige loopbaanonderbreking	296
Totaal	150.303

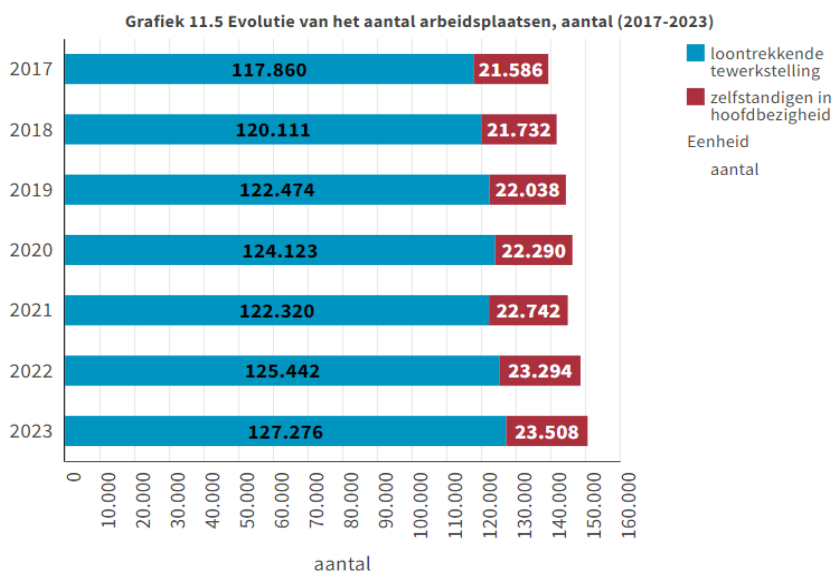
Bron: DWH AM&SB, KSZ

11.2 De vraag op de arbeidsmarkt: arbeidsplaatsen en vacatures

In dit tweede deel verleggen we onze focus van de arbeidsmarktpositie van de inwoners van de regio Zuid-West-Vlaanderen naar de werkgelegenheid die zich binnen de regio Zuid-West-Vlaanderen situeert.

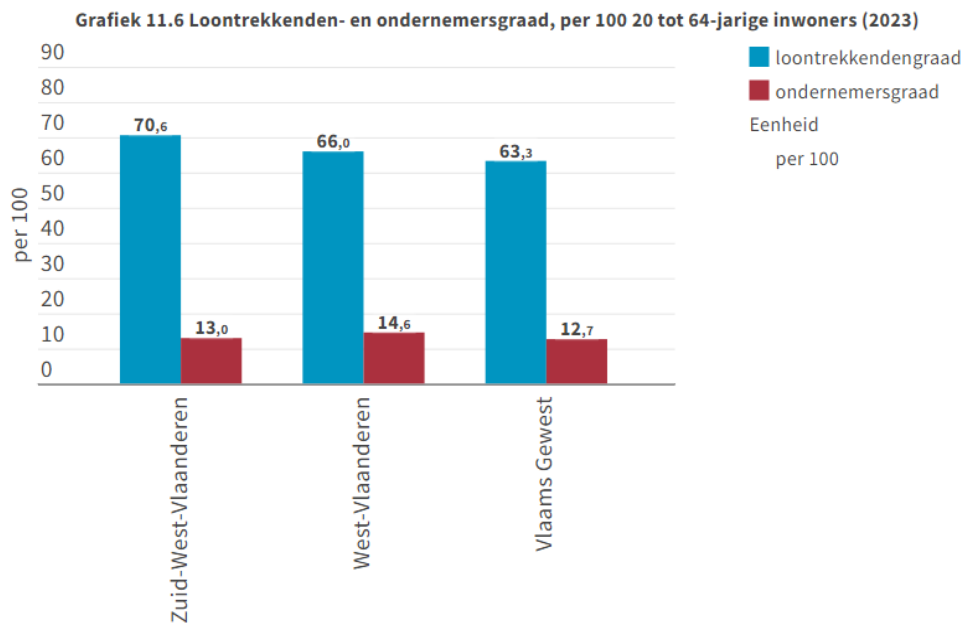
11.2.1 Arbeidsplaatsen

De *arbeidsplaatsen* omvatten de totale werkgelegenheid, namelijk de som van de jobs in loondienst bij RSZ (Rijksdienst voor Sociale Zekerheid) en de zelfstandigen bij RSVZ (Rijksdienst voor de Sociale Verzekering der Zelfstandigen). Om dubbel tellingen zo veel mogelijk te vermijden, wordt, voor deze laatste, enkel de zelfstandige activiteit in hoofdbezigheid meegeteld. Op 1/1/2023 telde de regio Zuid-West-Vlaanderen 150.784 arbeidsplaatsen: 127.276 jobs in loondienst en 23.508 zelfstandigen in hoofdbezigheid. Grafiek 11.5 toont de opdeling tussen jobs in loondienst en zelfstandige activiteit in hoofdbezigheid vanaf 2017 voor de regio Zuid-West-Vlaanderen.

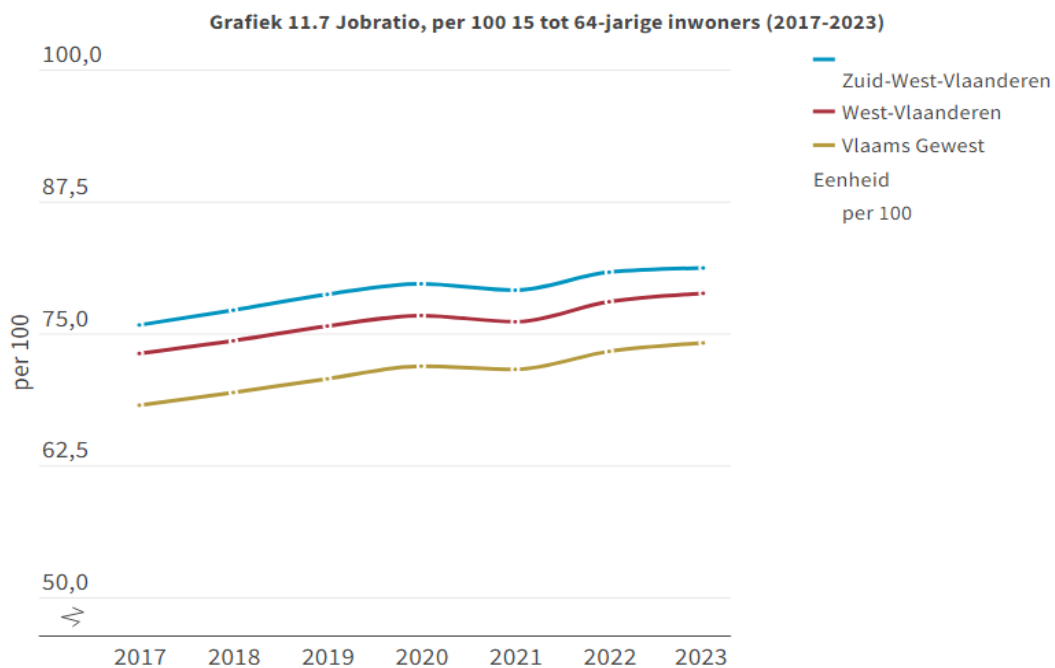
Bron: RSZ en RSVZ | provincies.incijfers.be

De *loontrekkengraad* en de *ondernemersgraad* worden berekend als de loontrekkende tewerkstelling, respectievelijk zelfstandigen in hoofdbezigheid, per 100 20 tot 64-jarige inwoners (grafiek 11.6).

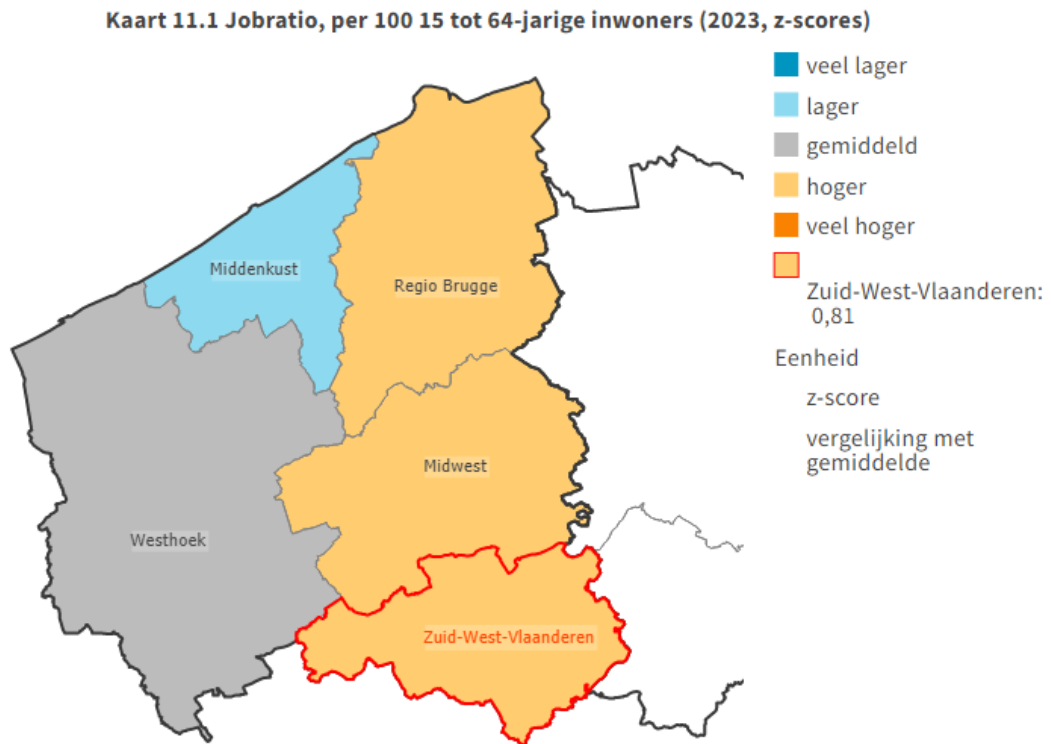
Bron: Rijksdienst voor Sociale Zekerheid | provincies.incijfers.be, Rijksinstituut voor de Sociale Verzekeringen der Zelfstandigen | provincies.incijfers.be

De *jobratio* linkt de vraagzijde van de arbeidsmarkt met de aanbodzijde. In de Vlaamse Arbeidsrekening (VAR) wordt deze ratio berekend als het gemiddeld aantal arbeidsplaatsen per 100 inwoners van 15 tot 64 jaar (jaargemiddelde). De evolutie van deze ratio in de regio Zuid-West-Vlaanderen en de vergelijkingsgebieden vind je in grafiek 11.7.

Bron: RSZ en RSVZ | provincies.incijfers.be

Kaart 11.1 toont de verschillen in jobratio voor alle regio's binnen West-Vlaanderen, op basis van z-scores, die een maat geven van hoeveel een gebied afwijkt van het gemiddelde in het vergelijkingsgebied.

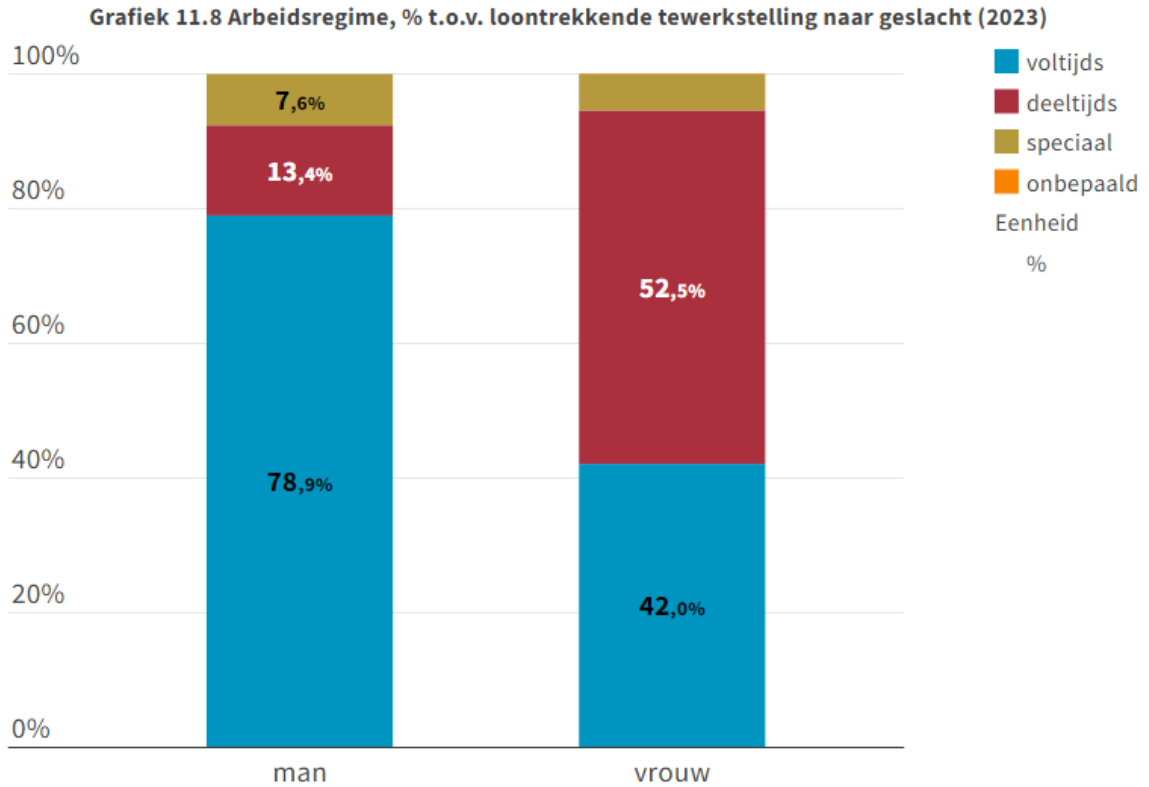

Bron: RSZ en RSVZ | provincies.incijfers.be

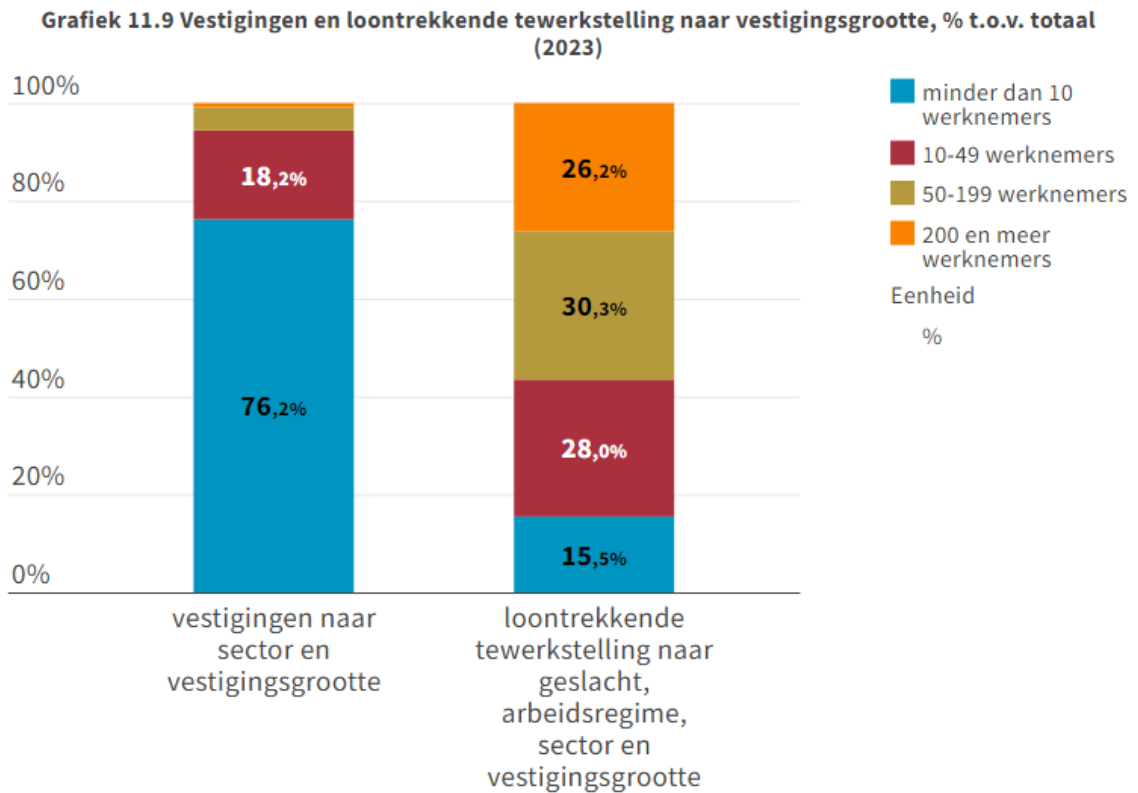
11.2.1.1 Loontrekkende tewerkstelling

De regio Zuid-West-Vlaanderen telt in 2023 127.276 loontrekkende jobs in 9.141 vestigingen. Mannen voeren 65.901 van deze jobs uit, vrouwen 61.375. De jobs in loondienst kunnen ingedeeld worden volgens arbeidsregime: 77.796 zijn voltijdse jobs, 41.104 deeltijds. Het arbeidsregime van de overige jobs wordt omschreven als 'speciaal' (bv. interimjobs en seizoensarbeid) of als onbepaald. Grafiek 11.8 geeft aan dat er een samenhang is tussen deze twee kenmerken; vrouwen zijn oververtegenwoordigd bij de deeltijdse banen.

De gegevens van RSZ laten verder toe een indeling te maken naar vestigingsgrootte. We onderscheiden in grafiek 11.9 vestigingen met minder dan 10 werknemers, van 10 tot 49 werknemers, van 50 tot 199 werknemers en 200 of meer werknemers. De eerste staaf telt het aandeel vestigingen in een bepaalde categorie, de tweede geeft het aandeel jobs in deze vestigingen.

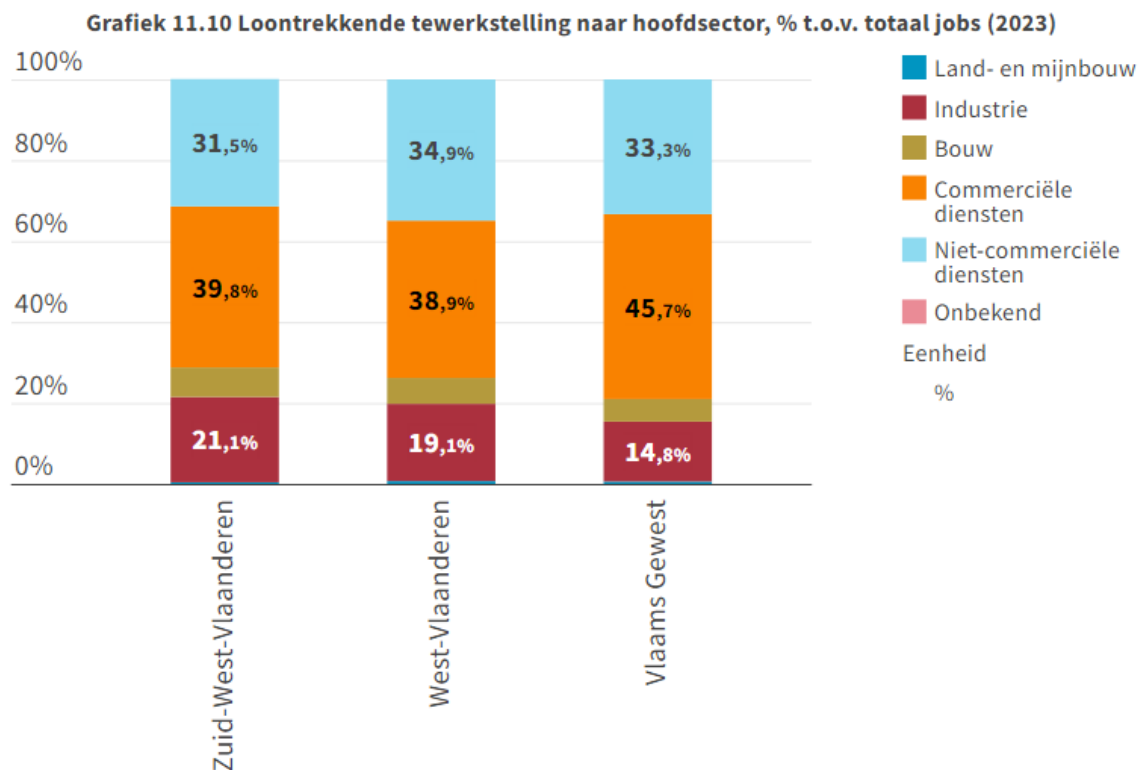

Bron: Rijksdienst voor Sociale Zekerheid | provincies.incijfers.be

Bron: Rijksdienst voor Sociale Zekerheid | provincies.incijfers.be

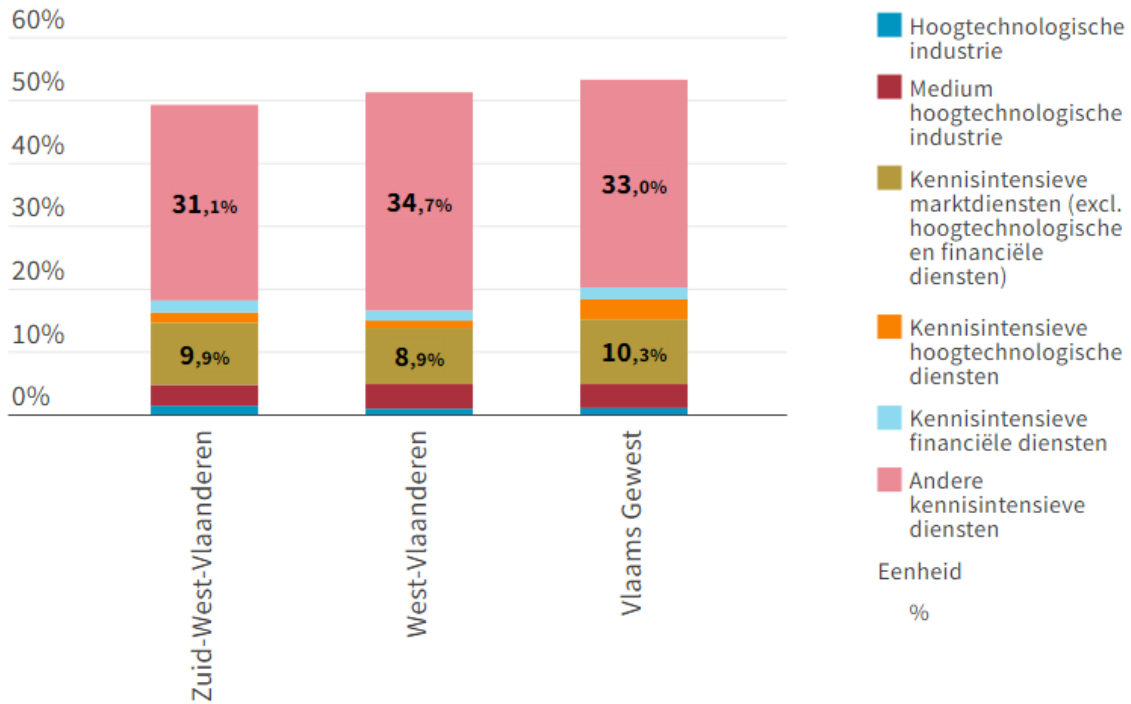
Grafiek 11.10 toont de relatieve verdeling over de verschillende hoofdsectoren: de land- en mijnbouw, industrie, bouw, commerciële diensten en niet-commerciële diensten voor de regio Zuid-West-Vlaanderen en vergelijkingsgebieden.

Bron: Rijksdienst voor Sociale Zekerheid | provincies.incijfers.be

Eurostat gebruikt de NACE-indeling ook om tewerkstelling in te delen naar intensiteit van technologie en kennis. In 2023 zijn in de regio Zuid-West-Vlaanderen 5.970 jobs ingedeeld bij de (medium) hoogtechnologische industrie en 56.691 jobs bij de kennisintensieve dienstensector. Een gedetailleerdere indeling en het aandeel binnen de volledige werkgelegenheid vind je in grafiek 11.11. Een categorie die doorgaans zeer sterk vertegenwoordigd is in deze indeling zijn de ‘andere kennisintensieve diensten’. Deze omvat dan ook onder meer de sectoren openbaar bestuur, onderwijs en menselijke gezondheidszorg.

Grafiek 11.11 Jobs in (medium) hoogtechnologische industrie of kennisintensieve diensten, % t.o.v. totaal jobs (2023)

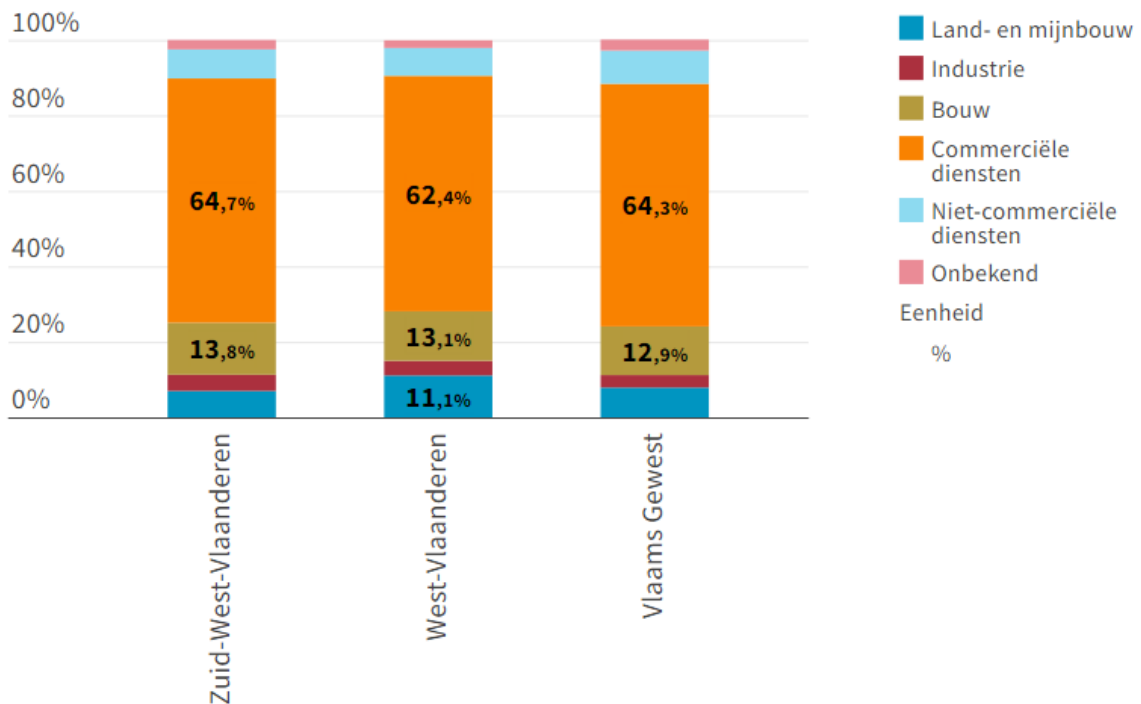
Bron: Rijksdienst voor Sociale Zekerheid | provincies.incijfers.be

11.2.1.1 Zelfstandigen

De regio Zuid-West-Vlaanderen telt 37.176 personen die als zelfstandige of helper (hierna steeds samen omschreven als ‘zelfstandigen’) geregistreerd zijn bij de RSVZ. 23.508 onder hen zijn zelfstandigen in hoofdbezigheid. Daarnaast zijn er 9.619 die een zelfstandige activiteit als nevenbezigheid combineren met een job in loondienst en 4.049 zelfstandigen actief na pensioen. 15.115 van de zelfstandigen in hoofdbezigheid zijn mannen, 8.393 vrouwen.

Net als de RSZ voor de jobs in loondienst, deelt ook de RSVZ de zelfstandigen in volgens hun voornaamste economische activiteit. Hiervoor wordt dezelfde NACE-indeling gebruikt. In de databank vind je gegevens die de zelfstandigen indelen tot op het niveau van 88 ‘afdelingen’ of ‘nace 2 digits’. Voor de zelfstandigen in hoofdbezigheid toont grafiek 11.12 het relatieve belang van de 5 hoofdsectoren (land- en mijnbouw, industrie, bouw, commerciële en niet-commerciële diensten) voor de gekozen gebieden.

Grafiek 11.12 Zelfstandigen in hoofdbezigheid naar hoofdsector, % t.o.v. totaal zelfstandigen in hoofdbezigheid (2023)

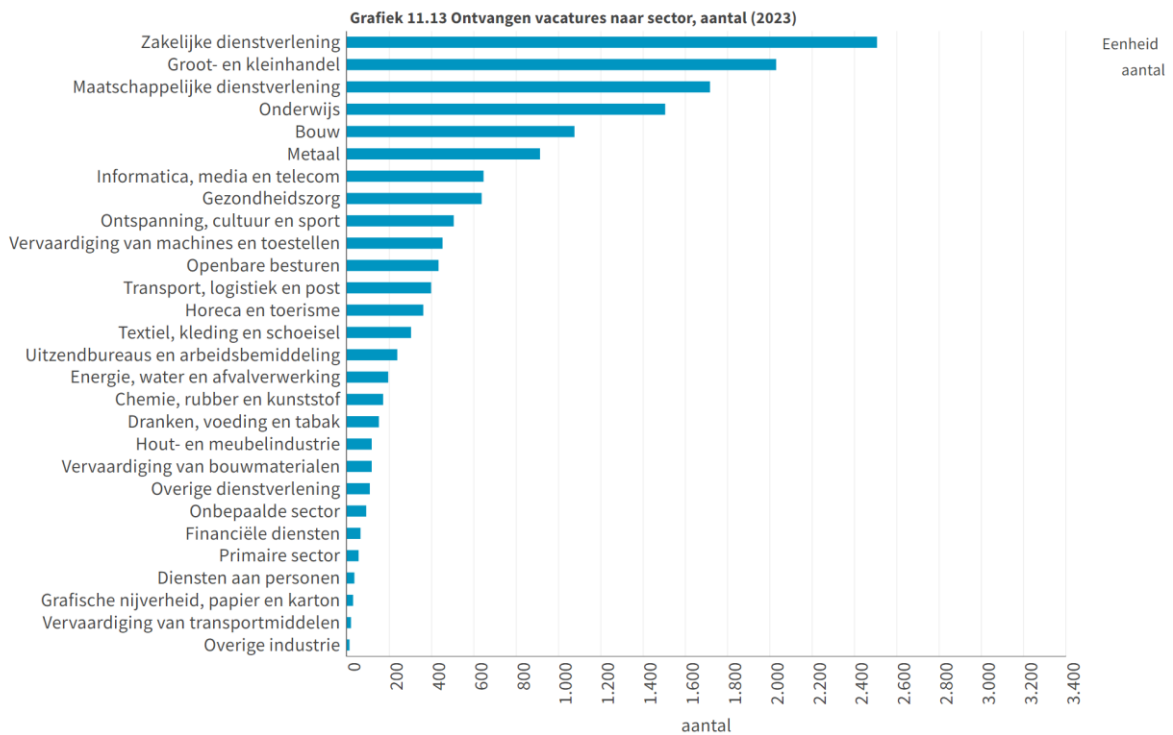

Bron: Rijksinstituut voor de Sociale Verzekeringen der Zelfstandigen | provincies.incijfers.be

11.2.2 Vacatures en krapte op de arbeidsmarkt

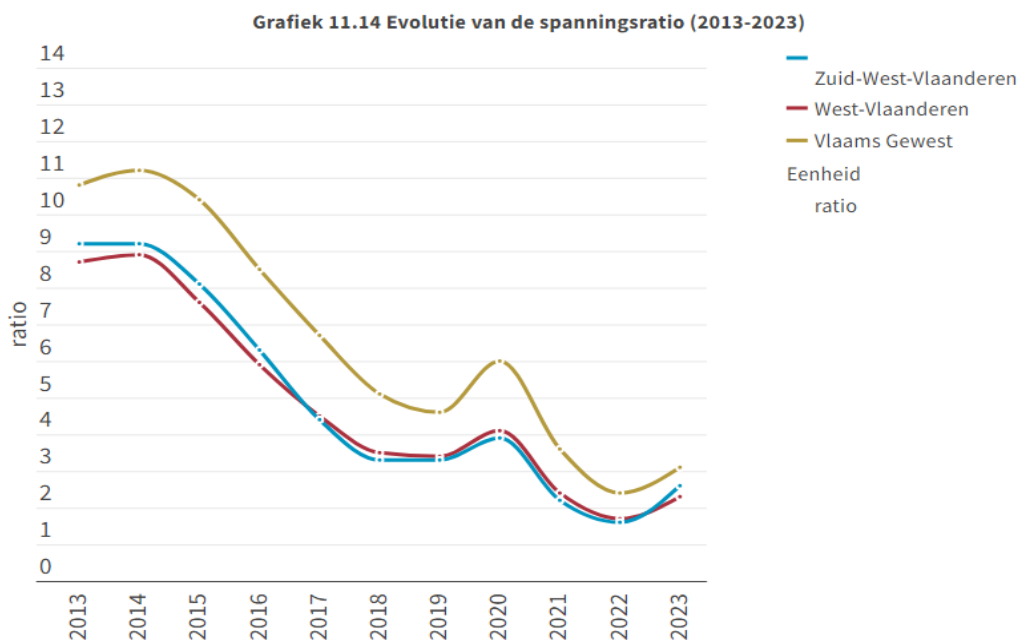
Om de situatie van de vraagzijde van de arbeidsmarkt weer te geven, rapporteert de Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding (VDAB) over de vacatures. Dit zijn niet alle vacatures, maar de vacatures uit het normaal economisch circuit die rechtstreeks bij de VDAB gemeld worden. Vacatures voor uitzendopdrachten worden hierbij niet opgenomen. We onderscheiden twee verschillende indicatoren: enerzijds de ontvangen vacatures, anderzijds de openstaande vacatures.

De *ontvangen vacatures* vormen de optelsom van alle vacatures die doorheen het jaar bij de VDAB werden gemeld. Voor de regio Zuid-West-Vlaanderen ontving de VDAB in de loop van 2023 14.913 vacatures. Een vacature wordt echter niet steeds dadelijk ingevuld. De indicator *openstaande vacatures* telt de vacatures die bij het begin van het jaar nog niet afgehandeld zijn en dus nog openstaan. Bij het begin van 2024 waren 2.536 vacatures nog niet ingevuld. Zowel de ontvangen als de openstaande vacatures kunnen ingedeeld worden naar het gevraagde opleidingsniveau, de gevraagde ervaring en sector. Grafiek 11.13 telt het aantal ontvangen vacatures doorheen het jaar naar sector.

Bron: VDAB - Vacatures | provincies.incijfers.be

De afgelopen jaren werd met regelmaat gewaarschuwd voor een krappere wordende arbeidsmarkt. Een maatstaf om die krapte uit te drukken is de *spanningsratio*: die geeft het aantal werkzoekenden zonder werk ten opzichte van het aantal openstaande vacatures. Wanneer deze ratio daalt, neemt de krapte op de arbeidsmarkt toe. Grafiek 11.14 geeft de evolutie van deze ratio weer voor de periode van 2013 tot 2023.

Bron: VDAB - Vacatures | provincies.incijfers.be

Hoofdstuk 12: Verdienen

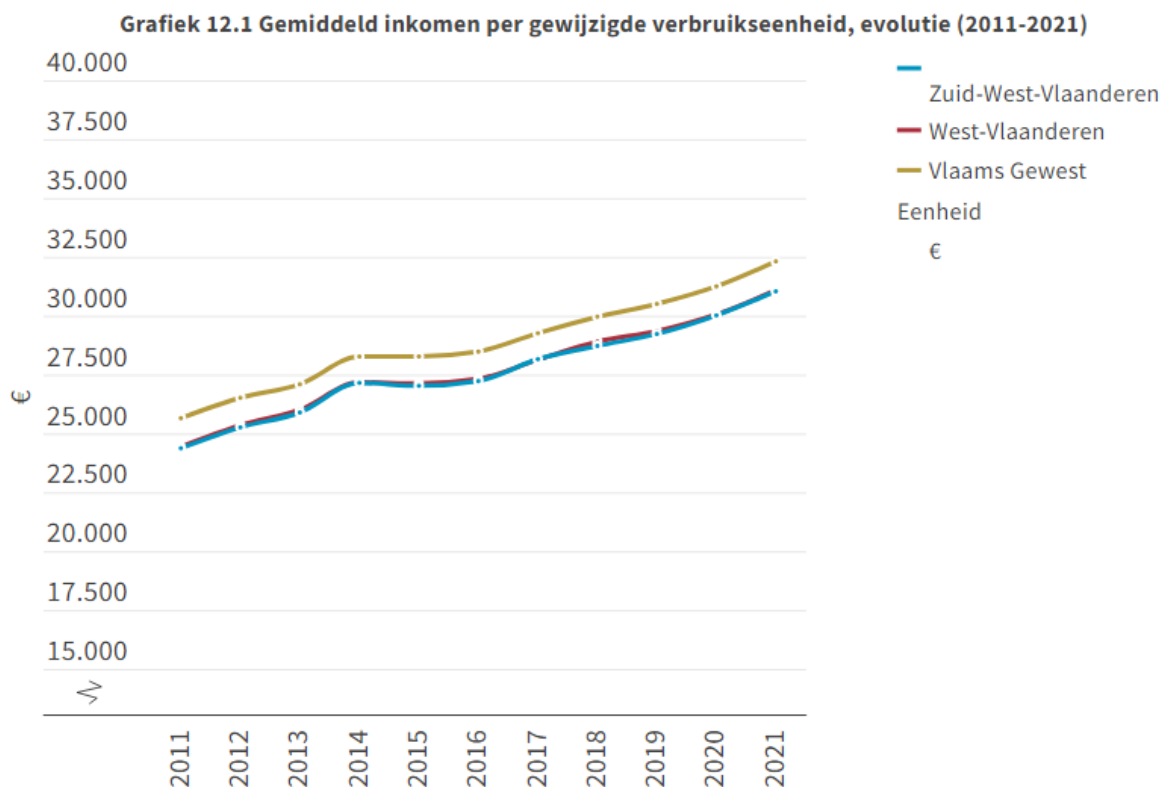
In dit hoofdstuk bekijken we in eerste instantie de inkomens. Vervolgens brengen we armoede in de regio Zuid-West-Vlaanderen in beeld.

12.1 Inkomens

Informatie over het inkomen van personen en huishoudens is beschikbaar op basis van de jaarlijkse fiscale aangifte. Op basis hiervan krijgen we een beeld van het inkomen dat gezinnen ter beschikking hebben (verdiende welvaart). Het gaat natuurlijk alleen om de inkomens die aan de fiscus worden doorgegeven. Zo ontbreken vaak de inkomsten uit roerend goed, zoals spaarboekjes en beleggingen.

Een goede indicator om het beschikbaar inkomen per huishouden te bespreken is het gemiddeld netto belastbaar inkomen per gewijzigde verbruikseenheid. Bij de omrekening naar gewijzigde verbruikseenheid gaat men ervan uit dat elk lid van het huishouden niet even zwaar op het gezinsbudget weegt. Zo kost het bijvoorbeeld niet 5 maal meer om een huis te verwarmen voor 5 personen dan voor 1 persoon. Daarom kent men de leden van het huishouden een verschillend gewicht toe: de referentiepersoon telt voor 1, de andere volwassenen in het huishouden voor 0,5 en de kinderen (van 13 jaar of minder) voor 0,3.

Grafiek 12.1 toont de evolutie van het gemiddeld netto belastbaar inkomen per gewijzigde gebruikseenheid. In 2021 (aanslagjaar 2022) bedroeg het gemiddeld inkomen per gewijzigde verbruikseenheid in de regio Zuid-West-Vlaanderen 31.037 euro. Dit is gelijkaardig aan het gemiddeld inkomen per gewijzigde verbruikseenheid in West-Vlaanderen, waar het gemiddeld inkomen per gewijzigde verbruikseenheid 31.090 euro bedroeg, en lager dan dat in het Vlaams Gewest (32.313 euro).

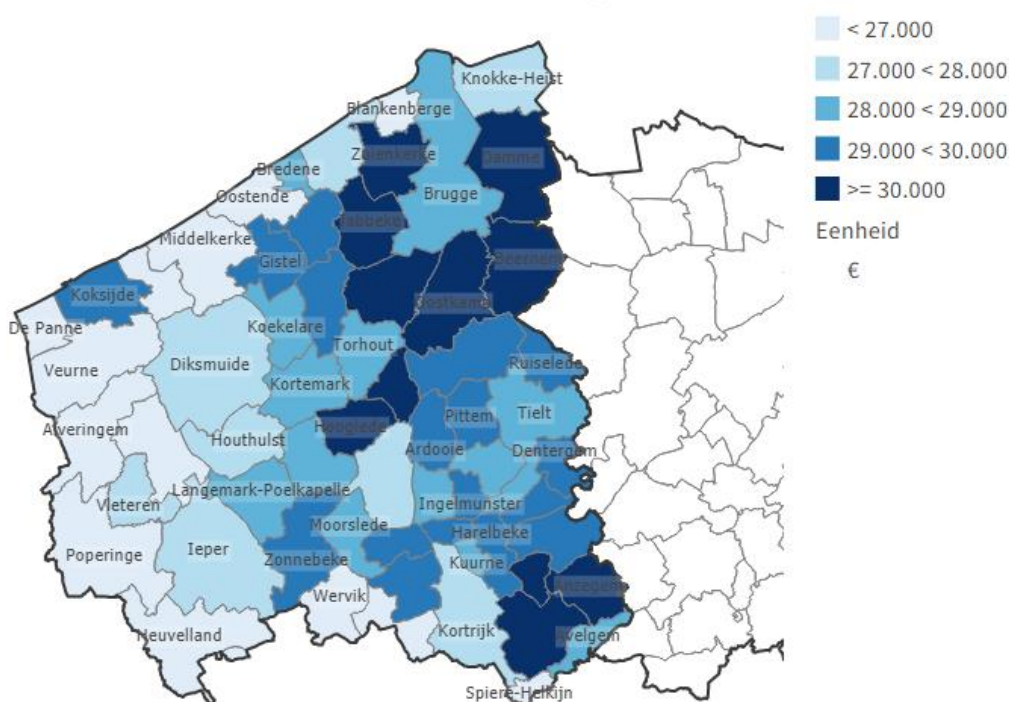

Bron: Statbel - Fiscale inkomens | provincies.incijfers.be

Kaart 12.1 geeft het mediaan inkomen per aangifte weer op gemeenteniveau. Hoe donkerder de kaart, hoe hoger het mediaan inkomen is. Deze data is niet beschikbaar op het regioniveau. Het mediaan inkomen is de waarde van de aangifte waarvoor geldt dat de helft van de inkomens lager ligt, en de helft hoger. Dit is dus de 'doorsnee aangifte'. Dit geeft een betere maatstaf dan het gemiddelde omdat die waarde sterk beïnvloed kan worden door slechts enkele extreem hoge of extreem lage inkomens.

In 2021 (aanslagjaar 2022) bedroeg het mediaan inkomen per aangifte in West-Vlaanderen 27.983 euro. In het Vlaams Gewest bedroeg het mediaan inkomen per aangifte 28.909 euro. Ter vergelijking: in 2011 (aanslagjaar 2012) ging het in de betreffende gebieden om respectievelijk 21.942 euro en 22.999 euro.

Kaart 12.1 Mediaan inkomen per aangifte (2021)

Bron: Statbel - Fiscale inkomens | provincies.incijfers.be

12.2 Armoede

12.2.1 Risico op armoede of sociale uitsluiting

Binnen het Europese beleid worden drie indicatoren naar voren geschoven om armoede te meten:

- armoederisico op basis van inkomen;
- ernstige materiële en sociale deprivatie;
- huishoudens met zeer lage werkintensiteit.

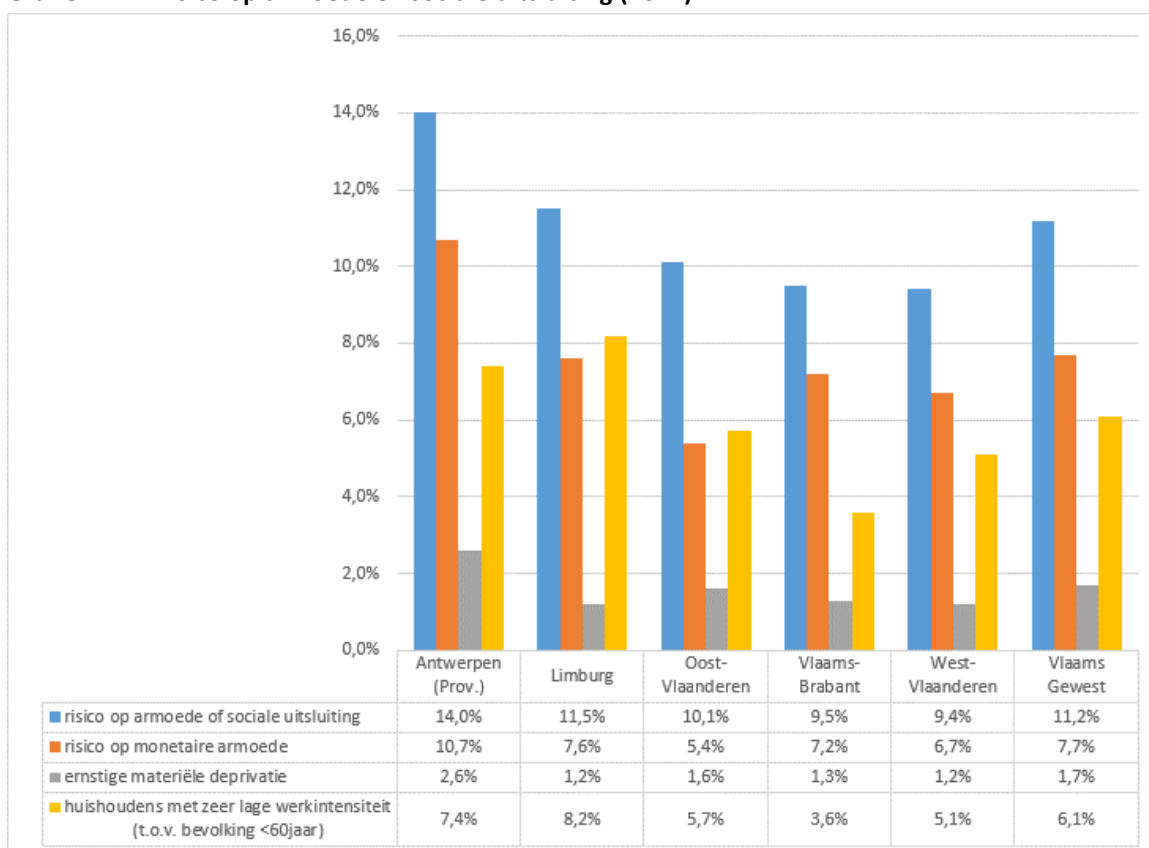
De drie indicatoren samen vormen de Europese armoede-indicator 'risico op armoede of sociale uitsluiting (AROEPE)'.

Volgens de EU-SILC 2021-enquête behoorde in 2021 7,8% van de Vlaamse bevolking (12,7% van de Belgische bevolking) tot de groep met een armoederisico op basis van het inkomen (inkomen lager dan 1.293 euro per maand voor een alleenstaande, 2.715 euro voor een huishouden van 2 volwassenen en 2 kinderen), 4,4% van de Vlaamse bevolking (6,3% van de Belgische bevolking) leeft in ernstige materiële en sociale deprivatie en 6,8% van de Vlaamse bevolking (11,9% van de Belgische bevolking) jonger dan 60 jaar leeft in een huishouden met een zeer lage werkintensiteit. Mensen die te maken krijgen met minstens één van de drie bovenstaande situaties, worden beschouwd als risicogroep voor armoede of sociale uitsluiting. Voor 2021 ging het om 12,4% van de Vlaamse en 18,8% van de Belgische bevolking.

De EU-SILC leert ons welke groepen een verhoogd risico op armoede hebben. Werklozen zijn een stuk kwetsbaarder dan de werkende bevolking. Leden van eenoudergezinnen lopen vier keer meer risico dan bijvoorbeeld een gezin met twee volwassenen en twee kinderen. Huurders lopen meer risico in vergelijking met zij die eigenaar zijn van hun woning. Ook bij de laagst opgeleiden (hoogstens een diploma lager secundair onderwijs) ligt het risico op armoede vier keer hoger dan bij de hoogst opgeleiden.

Grafiek 12.2 toont hoe groot het risico op armoede en sociale uitsluiting is in de verschillende Vlaamse provincies. Deze gegevens zitten niet in de databank van provincies.incijfers.be.

Grafiek 12.2 Risico op armoede en sociale uitsluiting (2022)

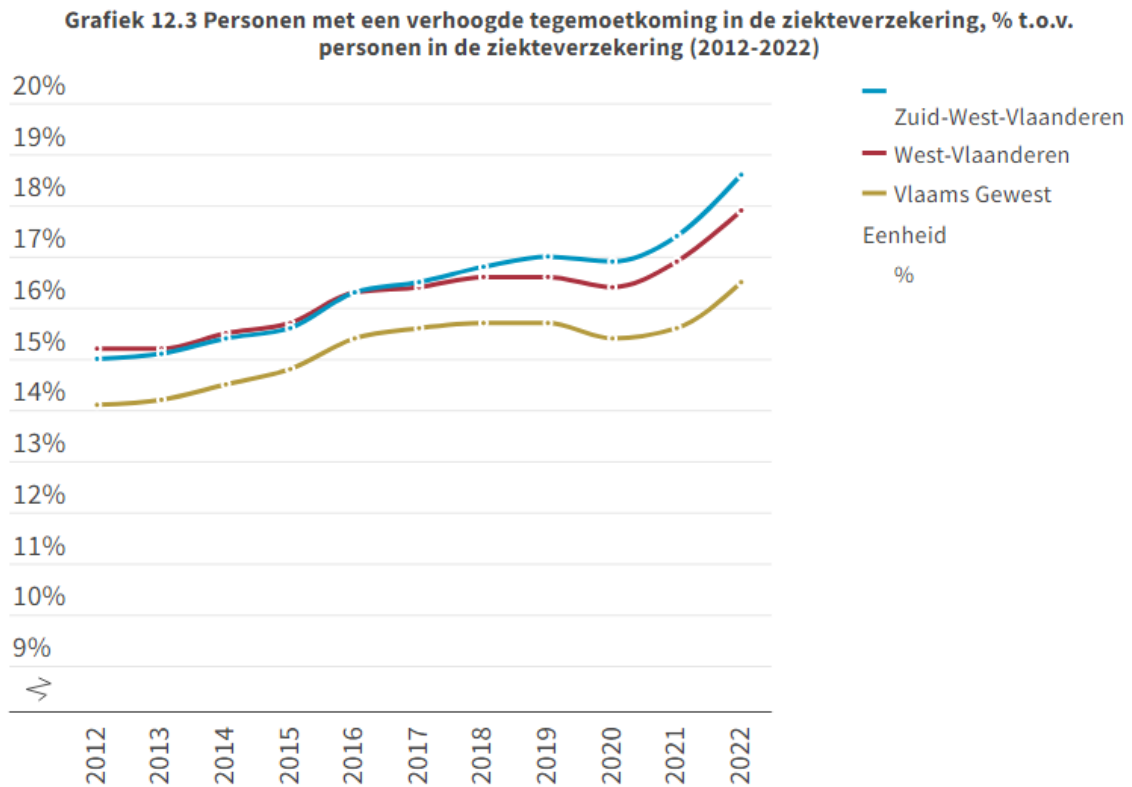
Bron: Statbel 16/03/2023

12.2.2 Verhoogde tegemoetkoming in de ziekteverzekering

De cijfers van de EU-SILC zijn enquêteresultaten, dus bovengenoemde cijfers zijn gebaseerd op slechts een deel van de bevolking. Deze cijfers zijn niet beschikbaar op gemeenteniveau. Om een inschatting te kunnen maken van de armoede op basis van administratieve data wordt vaak de verhoogde tegemoetkoming in de ziekteverzekering gebruikt. Deze tegemoetkoming maakt de gezondheidszorg goedkoper voor bepaalde personen met een laag inkomen, wat de indicator geschikt maakt om een inschatting te maken van de bevolking met een laag inkomen.

In 2022 genoten 59.474 inwoners van de regio Zuid-West-Vlaanderen van een verhoogde tegemoetkoming in de ziekteverzekering. Dit is 18,6% van het aantal verzekerden.

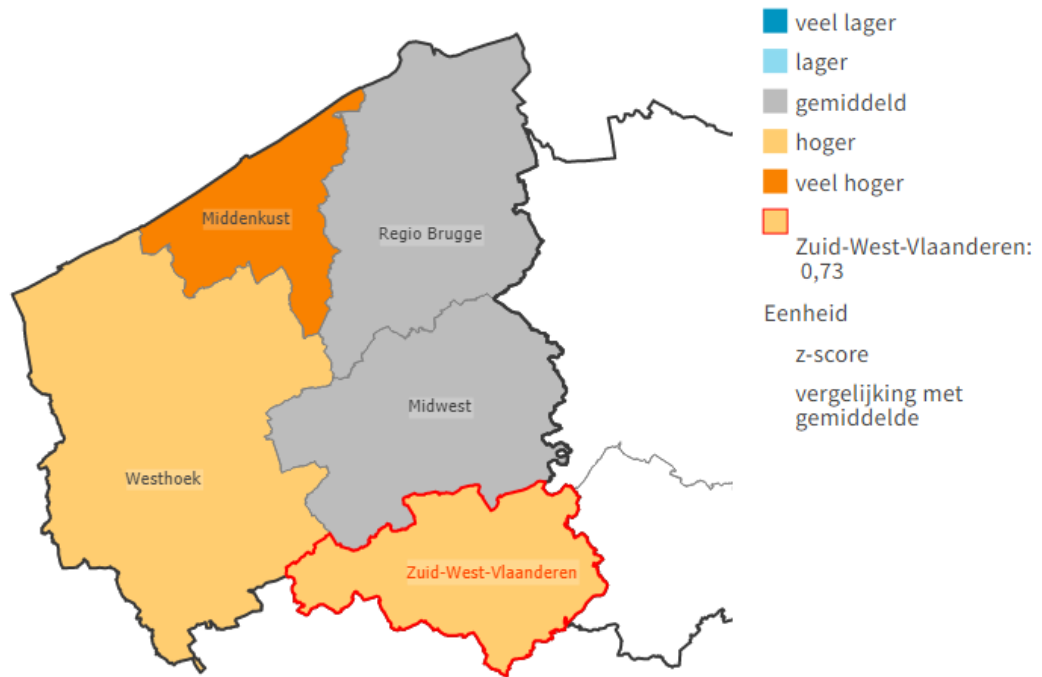
In vergelijking met 2012 is dit een stijging van het aandeel verzekerden met een verhoogde tegemoetkoming. Wanneer we de cijfers van de regio Zuid-West-Vlaanderen vergelijken met de cijfers van West-Vlaanderen en het Vlaams Gewest zien we dat het percentage van de bevolking met een verhoogde tegemoetkoming in de regio Zuid-West-Vlaanderen hoger is dan dat in West-Vlaanderen (17,9%) en het Vlaams Gewest (16,5%).

Bron: InterMutualistisch Agentschap - Verhoogde tegemoetkoming | provincies.incijfers.be

Kaart 12.2 toont de spreiding van het aandeel van de bevolking met een verhoogde tegemoetkoming in de ziekteverzekering ten opzichte van het aantal verzekerden in de regio's van West-Vlaanderen aan de hand van z-scores, die een maat geven van hoeveel een gebied afwijkt van het gemiddelde in het vergelijkingsgebied.

Kaart 12.2 Personen met verhoogde tegemoetkoming, t.o.v. verzekerden in de ziekteverzekering (2022, z-scores)

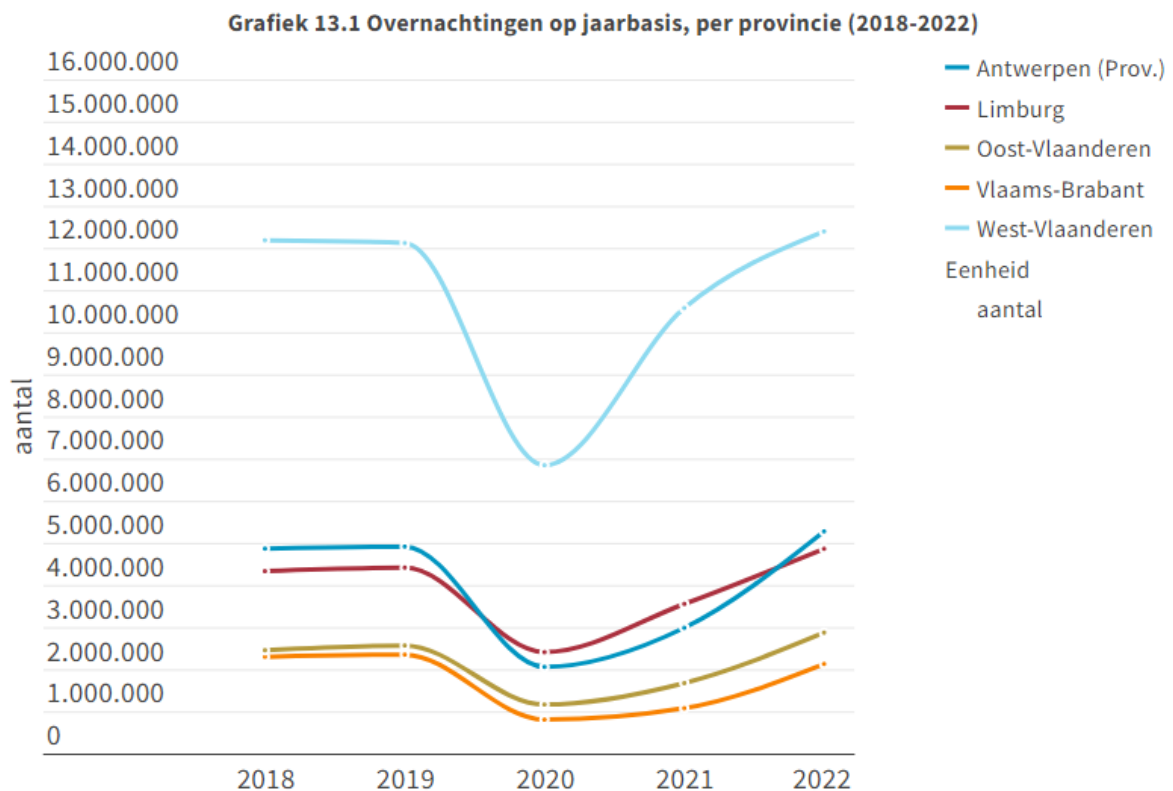
Bron: InterMutualistisch Agentschap - Verhoogde tegemoetkoming | provincies.incijfers.be

Hoofdstuk 13: Verblijfstoerisme

Binnen dit thema brengen we de verblijfstoeristische vraag in kaart aan de hand van de overnachtingen en aankomsten. Er is sprake van een aankomst als een persoon in een collectief logiesverstrekkend verblijf aankomt en daar minstens 1 nacht verblijft. Een overnachting is iedere nacht die een gast in een collectief logiesverstrekkend bedrijf doorbrengt of is geregistreerd. Het aantal overnachtingen wordt dus berekend door het aantal aankomsten (personen) te vermenigvuldigen met het aantal nachten dat het gezelschap verblijft.

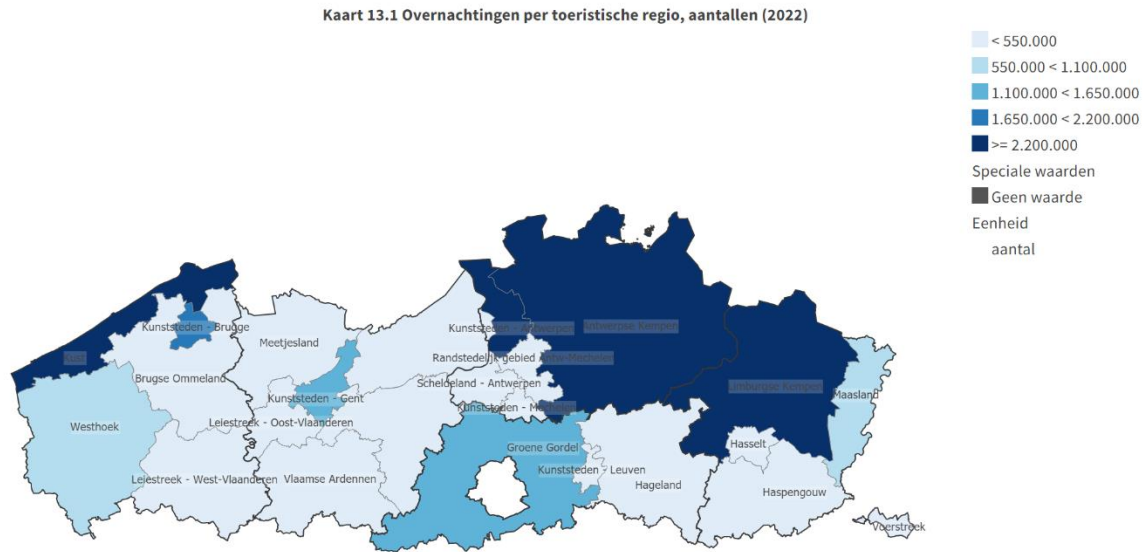
13.1 Verblijfstoeristische vraag: overnachtingen

Grafiek 13.1 toont per provincie het aantal overnachtingen op jaarbasis. Deze grafiek toont zeer goed de impact van de coronacrisis op het verblijfstoerisme.

Bron: Statbel - Toerisme | provincies.incijfers.be

De verschillende toeristische regio's kennen een verschillend aantal overnachtingen. Dat wordt getoond in kaart 13.1.

Bron: Statbel - Toerisme | provincies.incijfers.be

Overnachtingen kunnen opgesplitst worden naar herkomstland. Deze info is niet beschikbaar op het niveau van de referentieregio's.

13.2 Verblijfstoeristische vraag: aankomsten

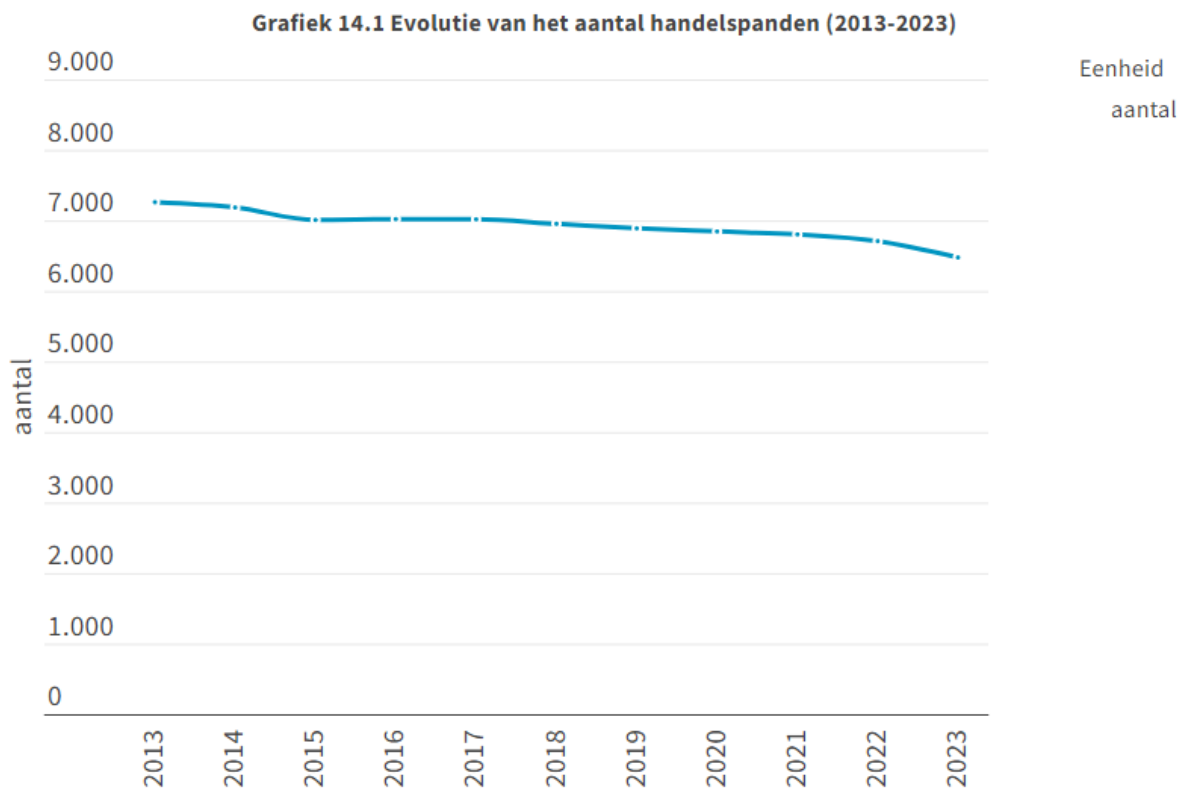
De data is niet beschikbaar op het niveau van de referentieregio's.

Hoofdstuk 14: Detailhandel

Dit hoofdstuk geeft een inzicht in de evolutie op het gebied van het handelsaanbod in de regio Zuid-West-Vlaanderen. Naast de evolutie van het aantal handelspanden wordt gekeken naar de evolutie van de winkelvloeroppervlakte en leegstand van handelspanden, maar ook naar hoe het handelsaanbod zich verhoudt tot het aantal inwoners en hoe het handelsaanbod is samengesteld.

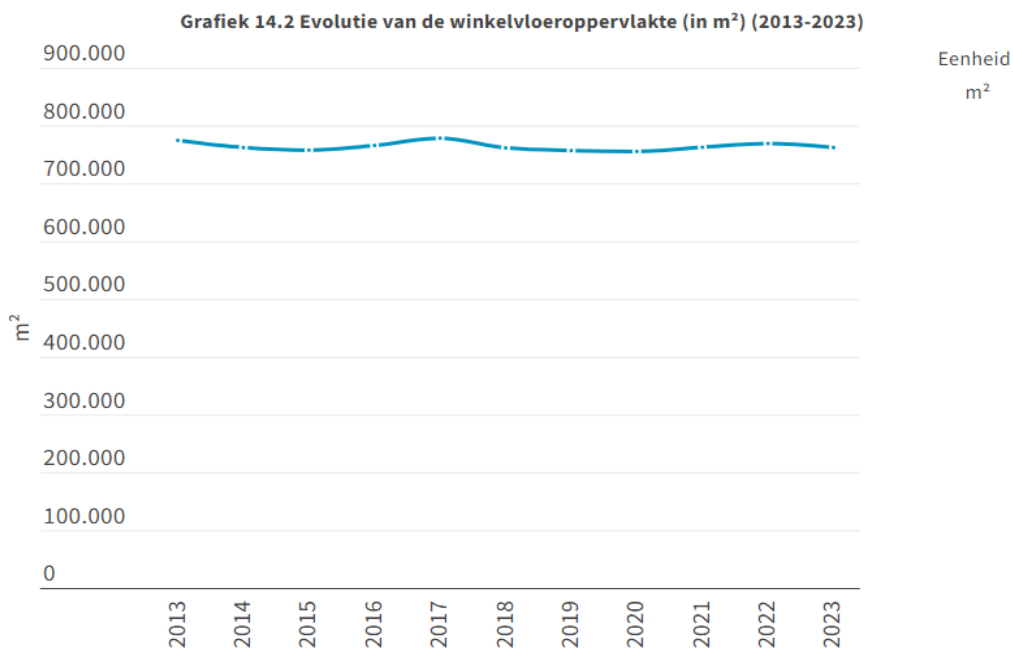
14.1 Aantal handelspanden en winkelvloeroppervlakte

Momenteel telt de regio Zuid-West-Vlaanderen 6.476 handelspanden. In 2013 waren er in de regio Zuid-West-Vlaanderen 7.260 handelspanden. Zoals volgt uit deze cijfers en de grafiek 14.1 is het aantal handelspanden tussen 2013 en 2023 gedaald met 10,8%. In West-Vlaanderen is het aantal handelspanden in dezelfde periode gedaald (-11,8%).

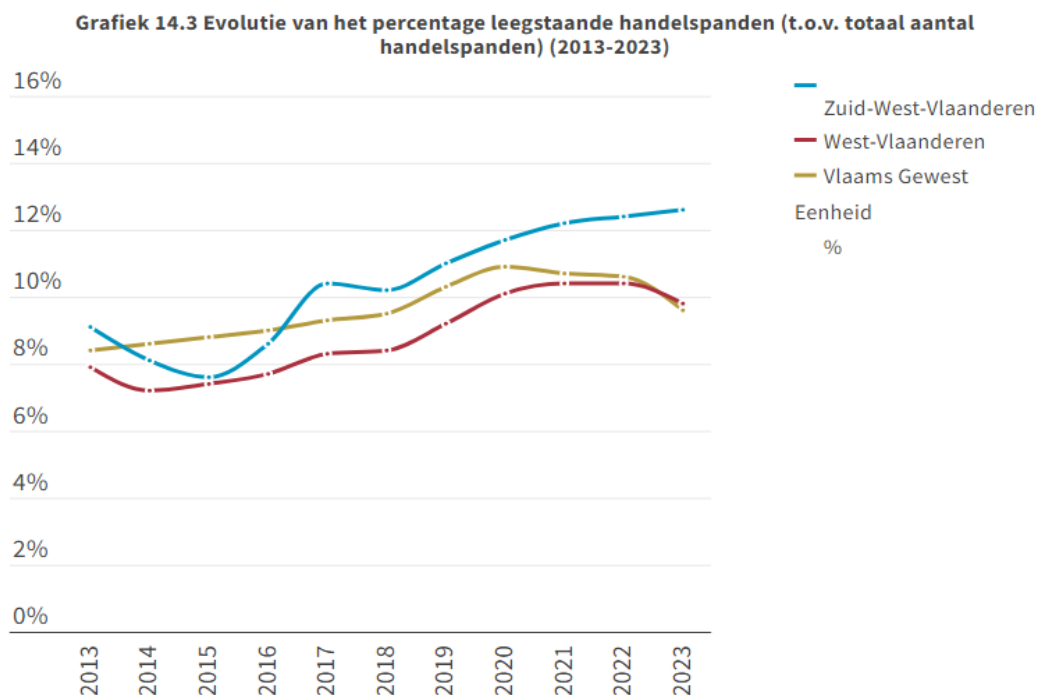
Bron: Locatus | provincies.incijfers.be

Naast het aantal handelspanden is de evolutie van de winkelvloeroppervlakte in grafiek 14.2 een belangrijke indicator om de evolutie van het handelsaanbod in kaart te brengen. In 2013 omvatte de totale winkelvloeroppervlakte in de regio Zuid-West-Vlaanderen 774.299 m², terwijl dit in 2023 762.010 m² was. In de regio Zuid-West-Vlaanderen is er dus, ten opzichte van 2013, sprake van een daling van de winkelvloeroppervlakte van 1,6%. In West-Vlaanderen is de winkelvloeroppervlakte in 2023 ook kleiner dan in 2013. Het gaat hier om een afname van 4,4%.

Bron: Locatus | provincies.incijfers.be

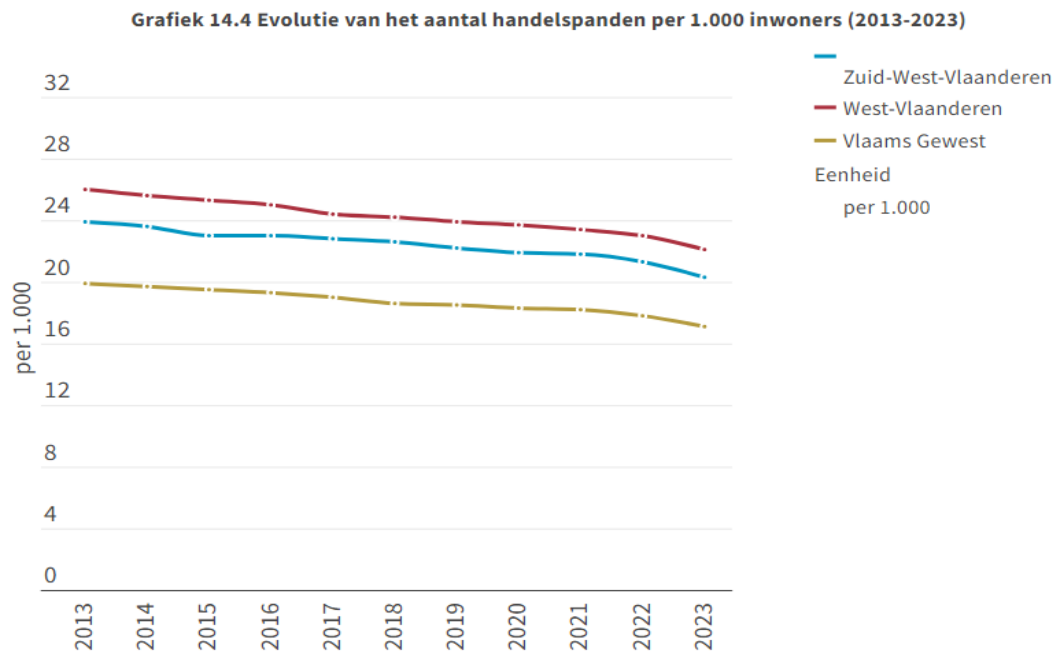
Van alle handelspanden staat er altijd een deel leeg. In 2023 staat in de regio Zuid-West-Vlaanderen 12,6% van alle handelspanden leeg. In vergelijking met 2013 stellen we een toename van de leegstand vast (grafiek 14.3). In 2013 stond namelijk 9,1% van de handelspanden leeg. Van alle handelspanden in West-Vlaanderen staat in 2023 9,8% leeg. Dit is een toename in vergelijking met 2013 (7,9%).

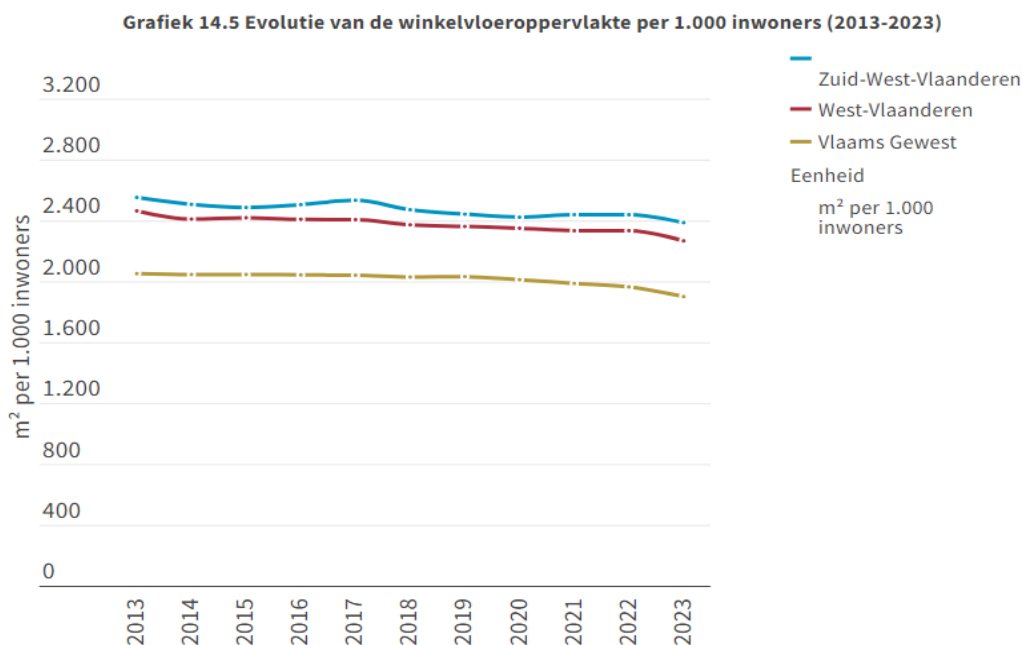
Bron: Locatus | provincies.incijfers.be

14.2 Handelsaanbod per 1.000 inwoners

Per 1.000 inwoners zijn er in de regio Zuid-West-Vlaanderen 20,3 handelspanden en is er 2.386,3 m² winkelvloeroppervlakte. In West-Vlaanderen ligt het aantal handelspanden op 22,1 en is er 2.266,3 m² winkelvloeroppervlakte beschikbaar per 1.000 inwoners. Uit onderstaande grafieken volgt de evolutie van het aantal handelspanden per 1.000 inwoners (grafiek 14.4) en de winkelvloeroppervlakte per 1.000 inwoners (grafiek 14.5) over het voorbije decennium.

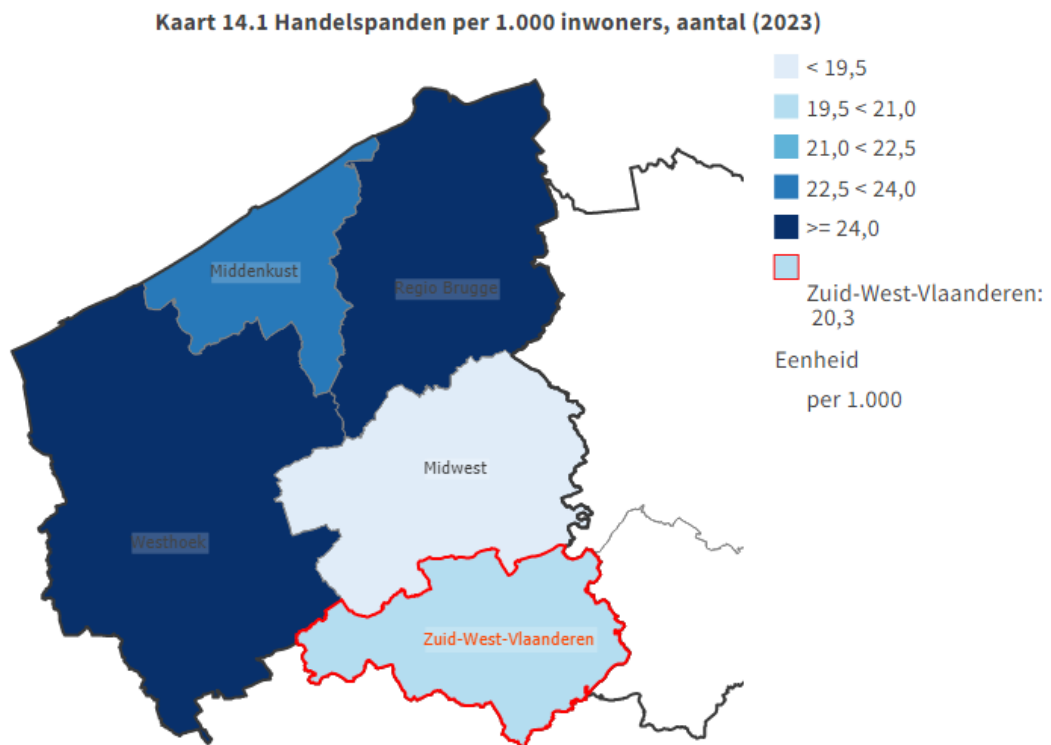

Bron: Locatus | provincies.incijfers.be

Bron: Locatus | provincies.incijfers.be

Kaart 14.1 toont de verschillen in het detailhandelaanbod in de regio's van West-Vlaanderen.

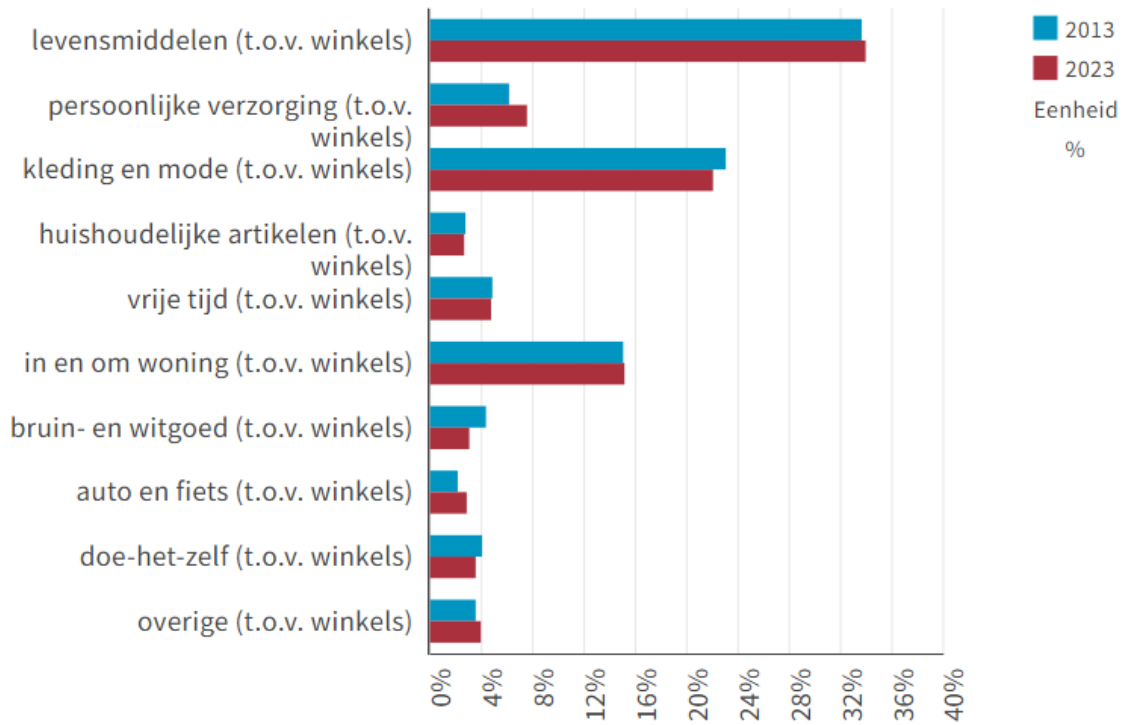
Bron: Locatus | provincies.incijfers.be

14.3 Samenstelling van het handelaanbod

In de regio Zuid-West-Vlaanderen bestaat in 2023 35,2% van de handelspanden uit winkels (40,4% in 2013), 18,8% uit horeca (17,9% in 2013), 33,4% uit consumentgerichte diensten (32,5% in 2013) en 12,6% staat leeg (9,1% in 2013).

In grafiek 14.6 wordt de samenstelling van het winkelaanbod weergegeven en vergeleken tussen 2013 en 2023. In 2013 telde de regio Zuid-West-Vlaanderen in totaal 2.935 winkels, in 2023 zijn dat 2.277 winkels. In de grafiek zien we dat in 2023 'levensmiddelen' een aandeel van 34% van het totaal aantal winkels vertegenwoordigt, 'kleding en mode' 22,1% en 'in en om woning' 15,2%. Gezamenlijk gaat het om 71,3%, daarmee nemen deze drie sectoren een belangrijk aandeel van het totaal aantal winkels voor hun rekening in de regio Zuid-West-Vlaanderen.

Grafiek 14.6 Evolutie van het aandeel van de verschillende branches (t.o.v. totaal aantal winkels) (2013 en 2023)

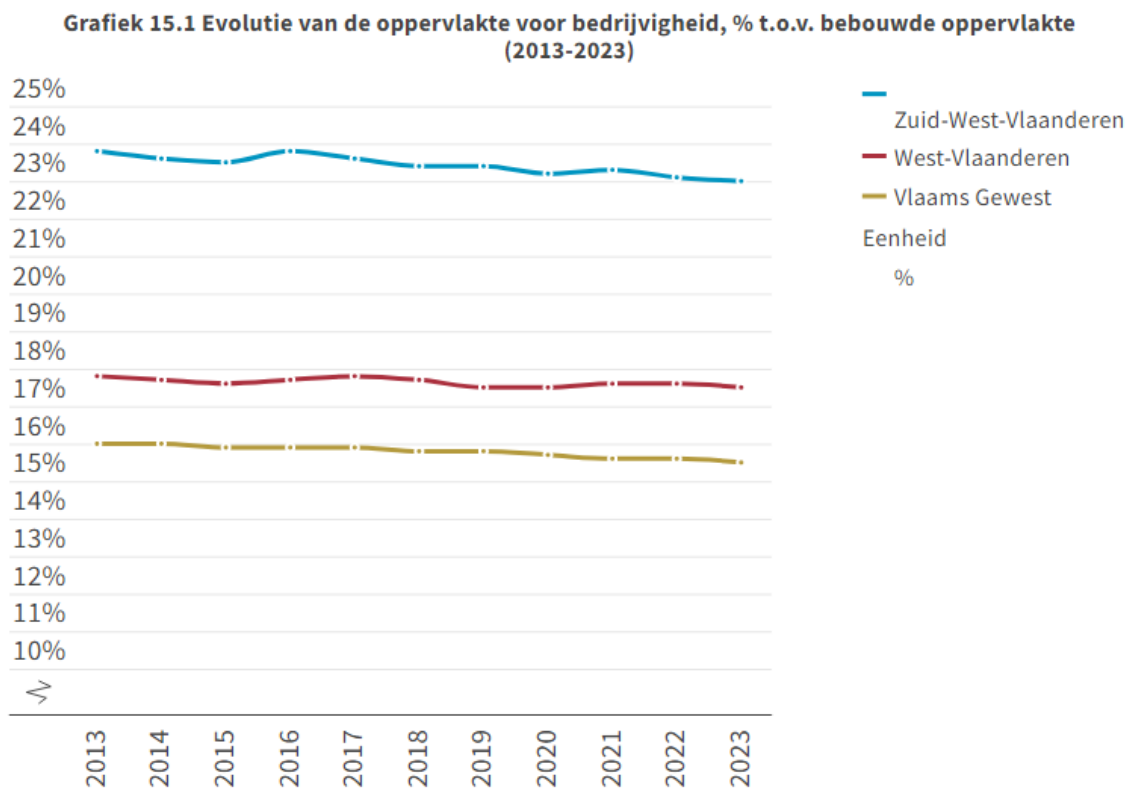
Bron: Locatus | provincies.incijfers.be

Hoofdstuk 15: Economische bedrijvigheid

In dit hoofdstuk focussen we op de economische bedrijvigheid. We bekijken de ruimte voor bedrijvigheid, het ondernemerschap, macro-economische indicatoren en de sectoren met de grootste tewerkstelling in de regio Zuid-West-Vlaanderen.

15.1 Ruimte voor bedrijvigheid

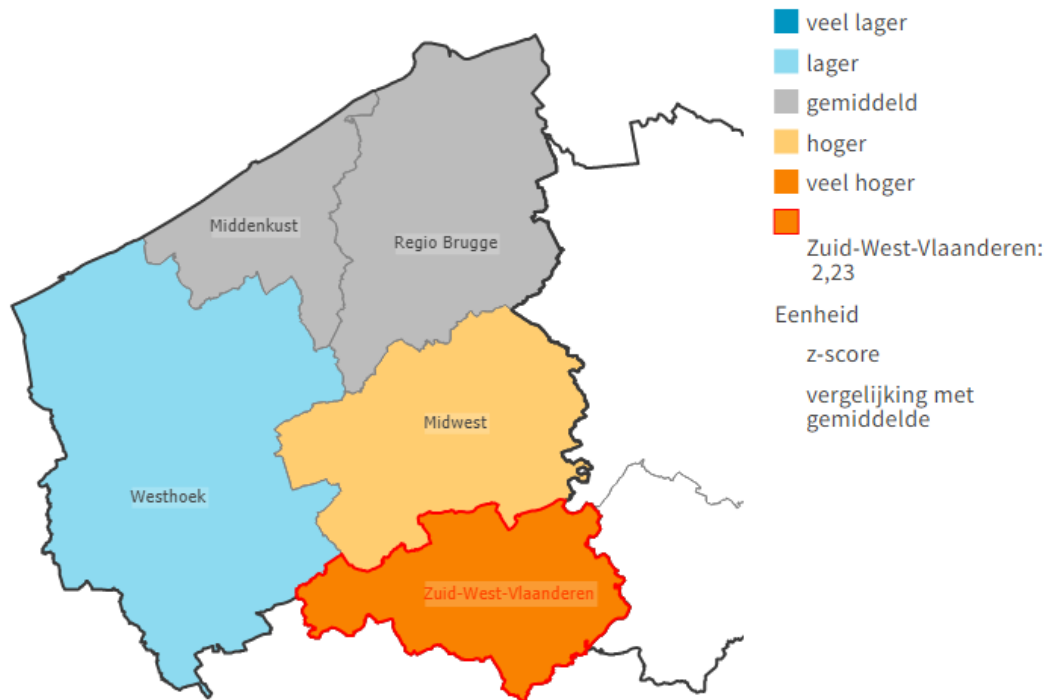
Wanneer we inzoomen op bebouwde oppervlakte, dan stellen we vast dat in 2023 in de regio Zuid-West-Vlaanderen 12.436,8 ha of 27,6% van de gekadastreerde oppervlakte bebouwd is. In West-Vlaanderen is dat 17,9%, in het Vlaams Gewest 19,9%. Van die bebouwde oppervlakte, wordt in de regio Zuid-West-Vlaanderen 23% gebruikt voor bedrijvigheid. In West-Vlaanderen is dat 17,5%, in het Vlaams Gewest 15,5%. Grafiek 15.1 toont hoe de oppervlakte voor bedrijvigheid binnen het totaal van de bebouwde oppervlakte evolueert.

Bron: Statbel - Bodembezetting | provincies.incijfers.be

Kaart 15.1 toont de verschillen in het percentage oppervlakte voor bedrijvigheid in de regio's van West-Vlaanderen op basis van z-scores, die een maat geven van hoeveel een gebied afwijkt van het gemiddelde in West-Vlaanderen.

Kaart 15.1 Oppervlakte voor bedrijvigheid, % t.o.v. bebouwde oppervlakte (2023, z-scores)

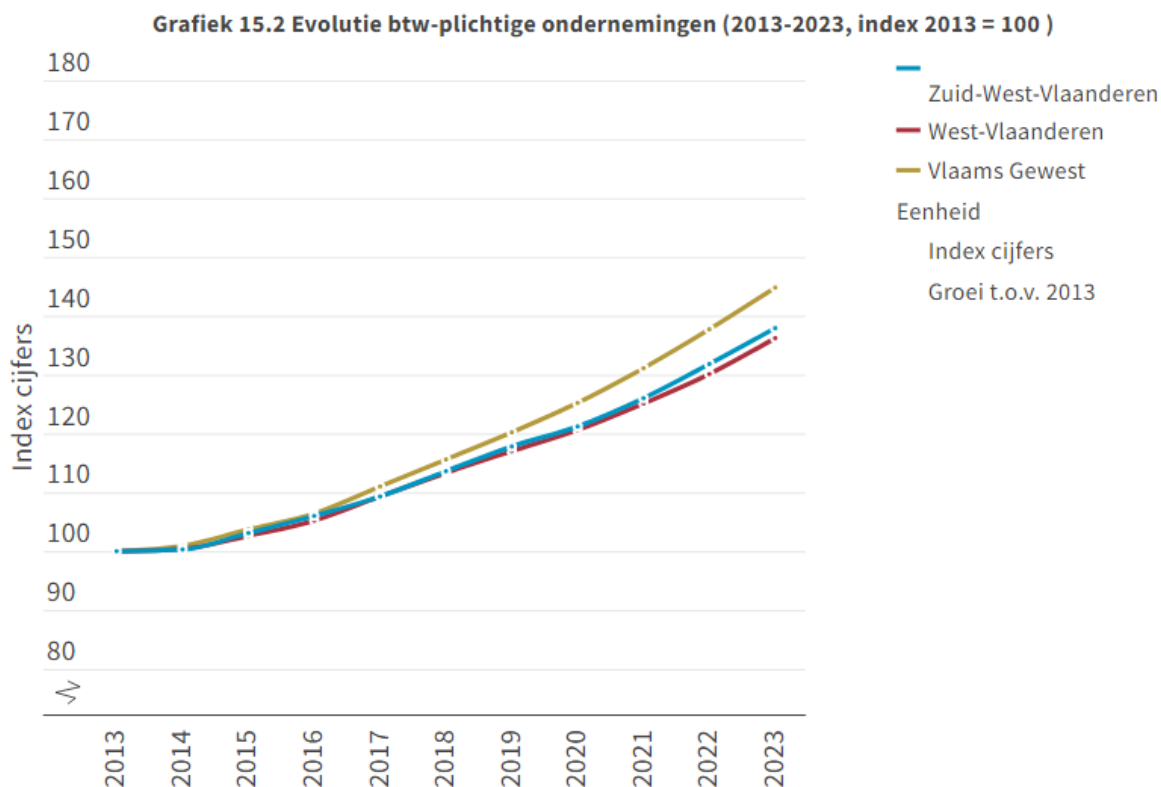
Bron: Statbel - Bodembezetting | provincies.incijfers.be

15.2 Ondernemerschap

15.2.1 Btw-plichtige ondernemingen

Het aantal ondernemingen geeft een indicatie van het economische weefsel van de regio. De populatie btw-plichtigen omvat alle ondernemingen opgenomen in de Kruispuntbank van Ondernemingen (KBO) waarvoor de administratie van de btw heeft bevestigd dat ze bekend zijn als zijnde btw-plichtig.

In 2023 heeft de regio Zuid-West-Vlaanderen 35.717 btw-plichtige ondernemingen. In 2013 waren dat er 25.892. Grafiek 15.2 toont de evolutie van het aantal btw-plichtige ondernemingen sinds 2013. Het getoonde cijfer is een indexcijfer, waarbij de waarde van 2013 gelijkgesteld wordt aan 100.

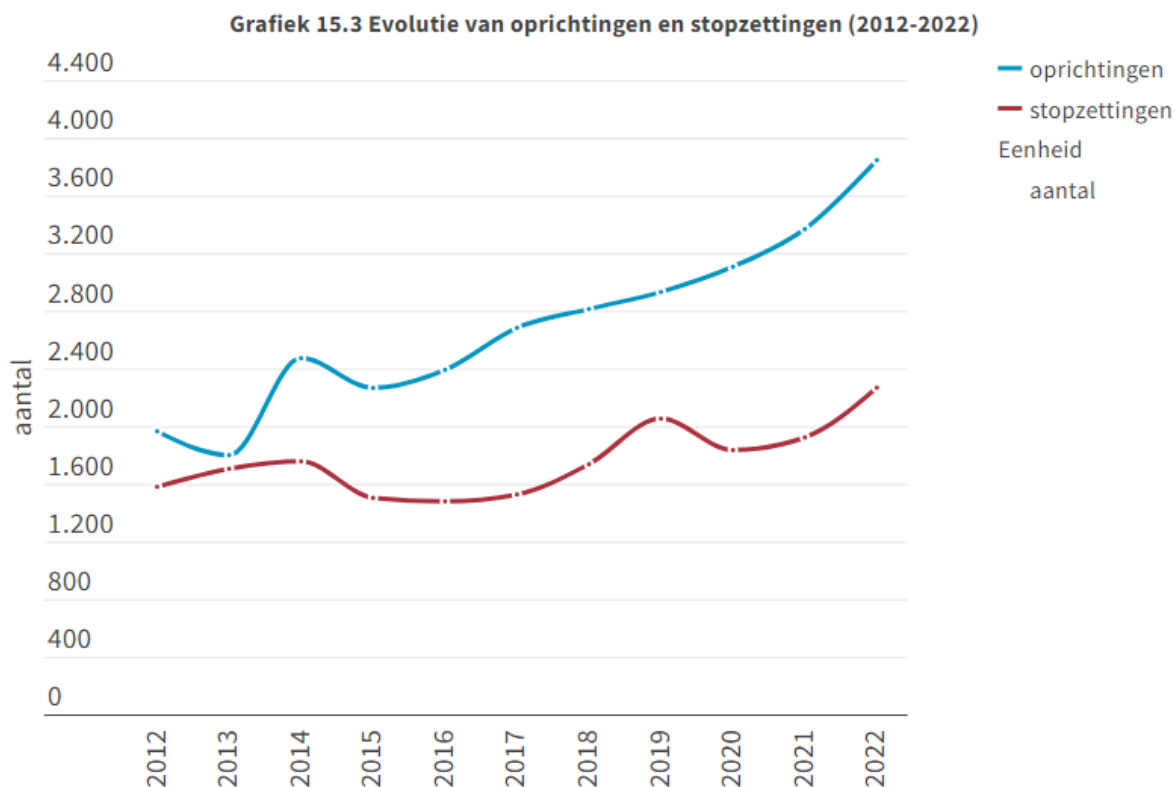

Bron: Statbel - Ondernemingen | provincies.incijfers.be

15.2.2 Oprichtingen, stopzettingen en faillissementen

Om de dynamiek van het economisch weefsel te bekijken, werpen we een blik op de oprichtingen, stopzettingen en faillissementen.

Het aantal oprichtingen omvat het aantal nieuwe btw-plichtigen in een bepaald jaar. In de loop van 2022 werden er in de regio Zuid-West-Vlaanderen 3.846 nieuwe entiteiten opgericht. Dit kunnen zowel nieuwe oprichtingen als wederoprichtingen zijn. Alle btw-plichtigen die tijdens het jaar uit de btw-registers worden geschrapt, vormen de stopzettingen. Het kan hierbij gaan om btw-plichtigen die hun activiteiten tijdelijk, dan wel definitief stopzetten. In 2022 werden in de regio Zuid-West-Vlaanderen 2.267 entiteiten stopgezet. Grafiek 15.3 geeft een overzicht van het aantal oprichtingen en stopzettingen tussen 2012 en 2022.

Bron: Statbel - Ondernemingen | provincies.incijfers.be

De faillissementen, ten slotte, worden meegeteld in de stopzettingen en betreffen de ondernemingen of zelfstandigen die hun rekeningen structureel niet meer betalen en waarvoor de leningen zijn stopgezet. In 2023 sprak de ondernemingsrechtbank voor 230 entiteiten in de regio Zuid-West-Vlaanderen een faillissement uit.

15.2.3 Ondernemingsdynamiek

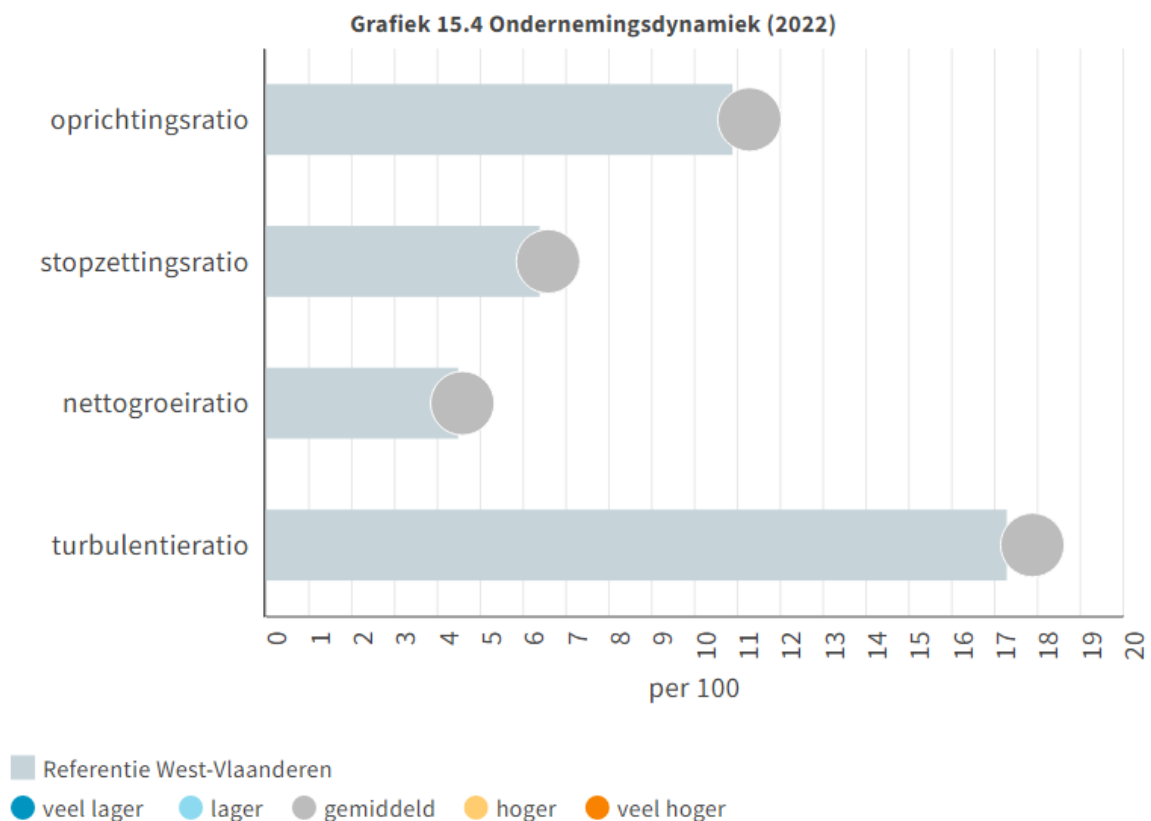
De oprichtingsratio geeft het aandeel nieuw opgerichte bedrijven in het totale aantal actieve ondernemingen bij het begin van het jaar weer. In 2022 bedroeg de oprichtingsratio in de regio Zuid-West-Vlaanderen 11,3 per 100 ondernemingen. In West-Vlaanderen waren dat er 10,9 en in het Vlaams Gewest 12,1.

De stopzettingratio in de regio Zuid-West-Vlaanderen was 6,6. Dit wil zeggen dat voor elke 100 ondernemingen bij het begin van 2022 er 6,6 werden stopgezet in dat jaar. Ter vergelijking: in West-Vlaanderen waren dat er 6,4, in het Vlaams Gewest 7,1.

De nettogroeiratio geeft het verschil tussen de oprichtingsratio en de stopzettingratio. Deze was 4,6 in de regio Zuid-West-Vlaanderen, 4,5 in West-Vlaanderen en 5,1 in het Vlaams Gewest. De turbulentieratio maakt de optelsom van de oprichtingsratio en de stopzettingratio en geeft weer

in welke mate het economisch weefsel in het gebied zich vernieuwde. In de regio Zuid-West-Vlaanderen bedroeg deze 17,9, in West-Vlaanderen 17,3 en in het Vlaams Gewest 19,2.

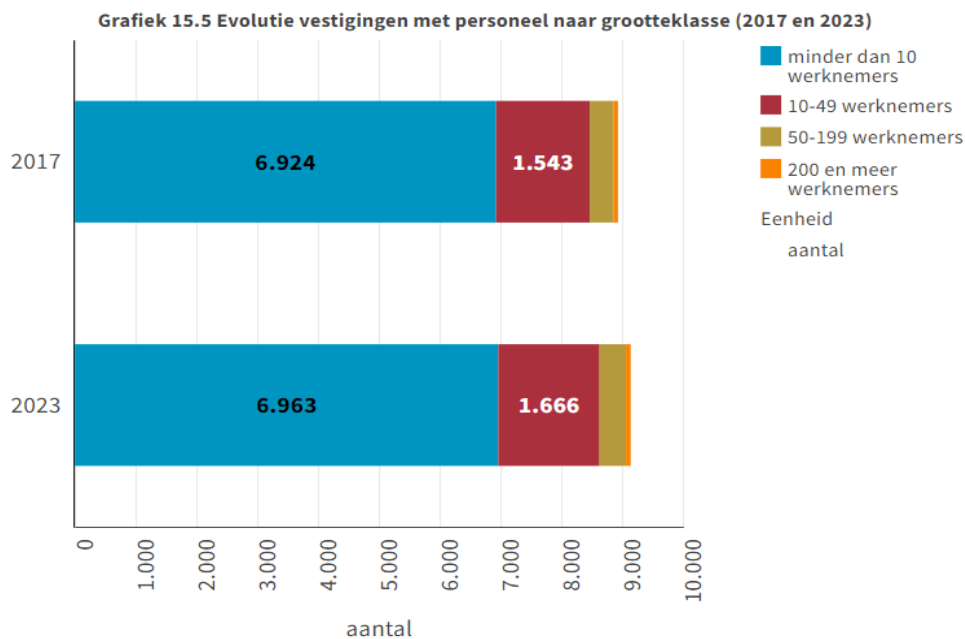
In grafiek 15.4 worden de ratio's van de regio Zuid-West-Vlaanderen en West-Vlaanderen vergeleken door middel van profielstaven. Scoort de regio Zuid-West-Vlaanderen gemiddeld in vergelijking met West-Vlaanderen dan kleurt de bol grijs. Een blauwe bol wijst op een lagere waarde en een oranje gekleurde bol op een hogere waarde dan het gemiddelde.

Bron: Statbel - Ondernemingen | provincies.incijfers.be

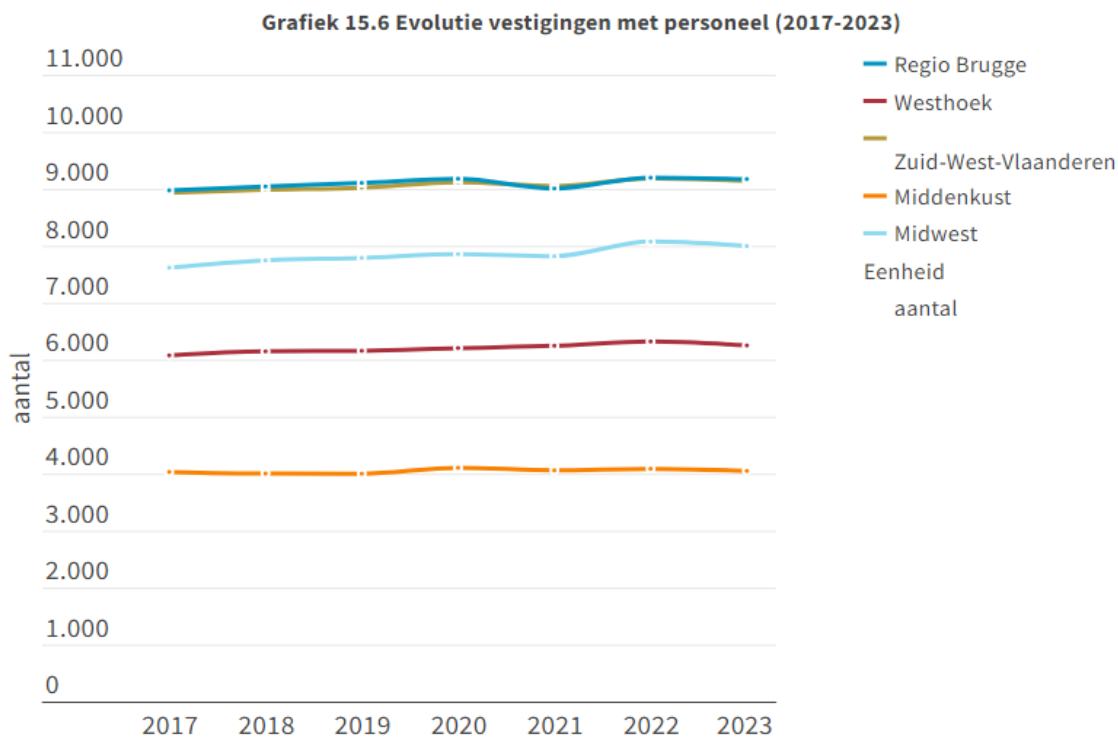
15.2.4 Vestigingen met personeel

De regio Zuid-West-Vlaanderen telde in 2023 in totaal 9.141 vestigingseenheden met personeel. Dat kan een lokale vestiging zijn van een bedrijf met meerdere vestigingen of de hoofdzetel van een bedrijf. Het gaat in deze paragraaf louter om het aantal vestigingen. De tewerkstelling komt aan bod in hoofdstuk 11 Werk. Grafiek 15.5 geeft de evolutie van de vestigingen met personeel naar grootteklasse.

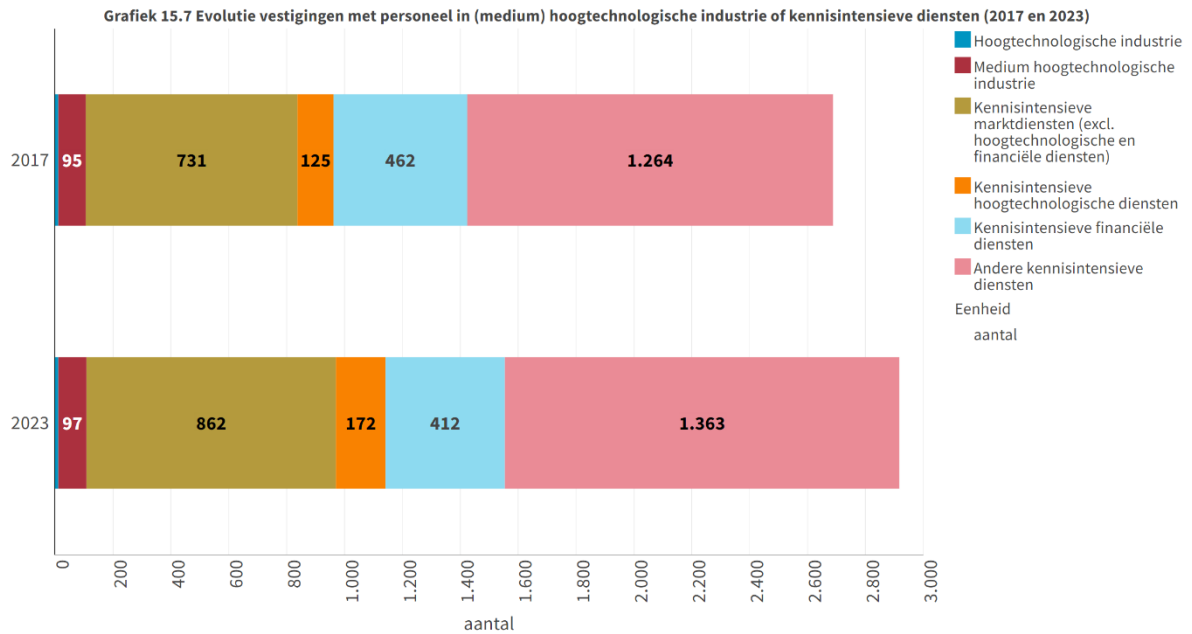
Bron: Rijksdienst voor Sociale Zekerheid | provincies.incijfers.be

In 2023 bedroeg het groeipercentage (t.o.v. 2017) van het aantal vestigingen met personeel 2,3% in de regio Zuid-West-Vlaanderen, 2,8% in West-Vlaanderen en 6,3% in het Vlaams Gewest. Grafiek 15.6 toont de evolutie van het aantal vestigingen met personeel in de verschillende regio's in de provincie.

Bron: Rijksdienst voor Sociale Zekerheid | provincies.incijfers.be

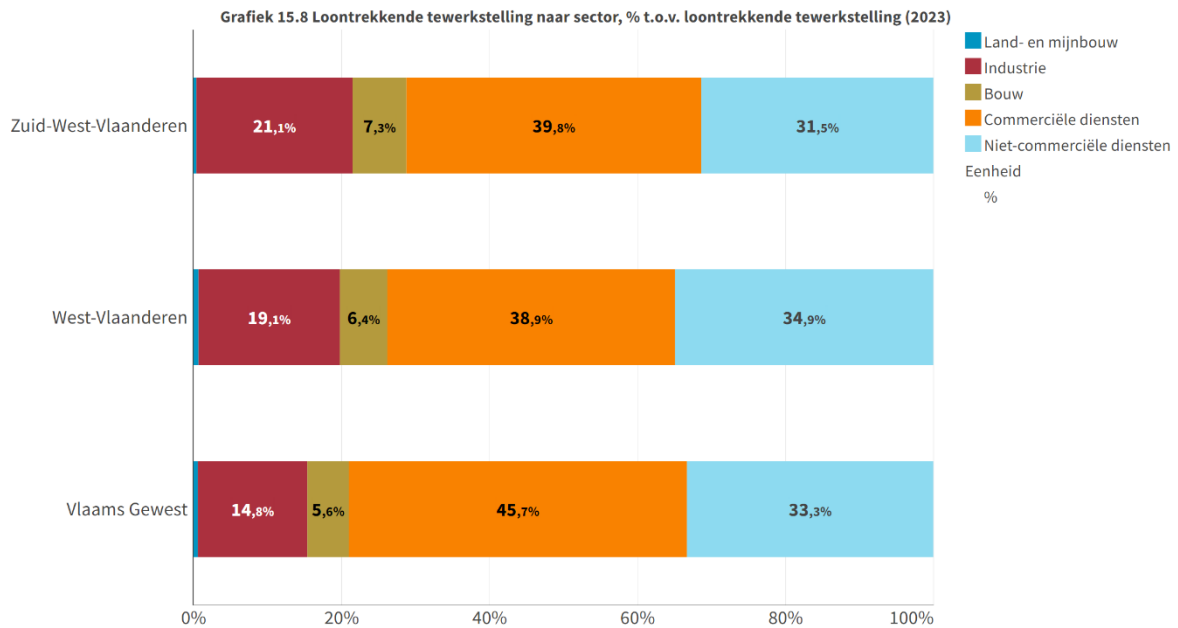
In 2023 telde de regio Zuid-West-Vlaanderen 2.918 vestigingen in de (medium) hoogtechnologische industrie of kennisintensieve diensten. Deze vestigingen vertegenwoordigen 31,9% van het totale aantal vestigingen in de regio Zuid-West-Vlaanderen. Dit percentage is 28,6% in West-Vlaanderen en 32,1% in het Vlaams Gewest. In grafiek 15.7 wordt het aantal vestigingen in (medium) hoogtechnologische industrie en kennisintensieve diensten vergeleken tussen 2017 en 2023.

Bron: Rijksdienst voor Sociale Zekerheid | provincies.incijfers.be

15.3 Sectoren met de grootste tewerkstelling

Deze paragraaf gaat dieper in op de economische sectoren in de regio Zuid-West-Vlaanderen. Grafiek 15.8 geeft het relatieve belang van de hoofdsectoren in termen van tewerkstelling.

Bron: Rijksdienst voor Sociale Zekerheid | provincies.incijfers.be

We bekijken verder de subsectoren die de meeste tewerkstelling genereren. Deze rangschikking maken we apart voor enerzijds industrie en bouw en anderzijds commerciële en niet-commerciële diensten.

15.3.1 Industrie en bouw

Tabel 15.1 toont welke subsectoren binnen de industrie en de bouw de meeste loontrekkende tewerkstelling genereren in de regio Zuid-West-Vlaanderen. Deze rangschikking is gebaseerd op de indeling van de activiteiten op nace 2-digitniveau binnen de industrie en de bouw. We beperken ons hierbij tot maximaal 10 subsectoren. Tabel 15.2 geeft dan het relatieve aandeel van deze sectoren in de regio Zuid-West-Vlaanderen en de vergelijkingsgebieden weer.

Tabel 15.1 Top 10 loontrekkende tewerkstelling in industrie en bouw (2023)

	Regio Zuid-West- Vlaanderen
43 Gespecialiseerde bouwwerkzaamheden	6.303
13 Vervaardiging van textiel	4.971
25 Vervaardiging van producten van metaal, exclusief machines en apparaten	4.571
10 Vervaardiging van voedingsmiddelen	3.089
28 Vervaardiging van machines, apparaten en werktuigen, n.e.g.	2.629
41 Bouw van gebouwen; ontwikkeling van bouwprojecten	1.655
26 Vervaardiging van informaticaproducten en van elektronische en optische producten	1.652
31 Vervaardiging van meubelen	1.333
23 Vervaardiging van andere niet-metaalhoudende minerale producten	1.307
42 Weg- en waterbouw	1.279

Bron: RSZ

Tabel 15.2 Top 10 loontrekkende tewerkstelling in industrie en bouw, % t.o.v. totale loontrekkende tewerkstelling (2023)

	Regio Zuid- West- Vlaanderen	West- Vlaanderen	Vlaams Gewest
43 Gespecialiseerde bouwwerkzaamheden	5%	4,1%	3,4%
13 Vervaardiging van textiel	3,9%	2,1%	0,6%
25 Vervaardiging van producten van metaal, exclusief machines en apparaten	3,6%	2,3%	1,6%
10 Vervaardiging van voedingsmiddelen	2,4%	4,2%	2,6%
28 Vervaardiging van machines, apparaten en werktuigen, n.e.g.	2,1%	2,7%	1,1%
41 Bouw van gebouwen; ontwikkeling van bouwprojecten	1,3%	1,5%	1,2%
26 Vervaardiging van informaticaproducten en van elektronische en optische producten	1,3%	0,8%	0,4%
31 Vervaardiging van meubelen	1%	0,9%	0,7%
23 Vervaardiging van andere niet-metaalhoudende minerale producten	1%	0,8%	0,3%
42 Weg- en waterbouw	1%	0,8%	0,7%

Bron: RSZ

15.3.2 Commerciële en niet-commerciële diensten

Tabel 15.3 toont welke subsectoren binnen de diensten de meeste loontrekkende tewerkstelling genereren in de regio Zuid-West-Vlaanderen. Deze rangschikking is gebaseerd op de indeling van de activiteiten op nace 2-digitniveau binnen handel en diensten. We beperken ons hierbij tot maximaal 10 subsectoren.

Tabel 15.3 Top 10 loontrekkende tewerkstelling in diensten (2023)

	Regio Zuid-West-Vlaanderen
85 Onderwijs	12.565
46 Groothandel en handelsbemiddeling, met uitzondering van de handel in motorvoertuigen en moto's	9.435
78 Terbeschikkingstelling van personeel	8.050
88 Maatschappelijke dienstverlening zonder huisvesting	7.083
47 Detailhandel, met uitzondering van de handel in auto's en motorfietsen	6.809
87 Maatschappelijke dienstverlening met huisvesting	6.728
86 Menselijke gezondheidszorg	6.043
84 Openbaar bestuur en defensie; verplichte sociale verzekeringen	5.766
81 Diensten in verband met gebouwen; landschapsverzorging	4.427
49 Vervoer te land en vervoer via pijpleidingen	2.946

Bron: RSZ

Tabel 15.4 geeft dan het relatieve aandeel van deze sectoren in de regio Zuid-West-Vlaanderen en de vergelijkingsgebieden weer.

Tabel 15.4 Top 10 loontrekkende tewerkstelling in diensten, % t.o.v. totale loontrekkende tewerkstelling (2023)

	Regio Zuid-West-Vlaanderen	West-Vlaanderen	Vlaams Gewest
85 Onderwijs	9,9%	8,9%	10%
46 Groothandel en handelsbemiddeling, met uitzondering van de handel in motorvoertuigen en moto's	7,4%	4,7%	5,6%
78 Terbeschikkingstelling van personeel	6,3%	5,9%	5,2%
88 Maatschappelijke dienstverlening zonder huisvesting	5,6%	5,4%	4,7%
47 Detailhandel, met uitzondering van de handel in auto's en motorfietsen	5,3%	6%	4,8%

87 Maatschappelijke dienstverlening met huisvesting	5,3%	6,3%	6,3%
86 Menselijke gezondheidszorg	4,7%	6,2%	5,8%
84 Openbaar bestuur en defensie; verplichte sociale verzekeringen	4,5%	6,6%	6,3%
81 Diensten in verband met gebouwen; landschapsverzorging	3,5%	3,5%	4,4%
49 Vervoer te land en vervoer via pijpleidingen	2,3%	2,8%	2,9%

Bron: RSZ

Colofon

Deze analyse werd opgemaakt op vraag van de dienst Streekwerking in opdracht van de Deputatie van de provincieraad van West-Vlaanderen.

Carl Decaluwé (Gouverneur)

Bart Naeyaert, Jean de Bethune, Sabien Lahaye-Battheu, Jurgen Vanlerberghe (gedeputeerden)

Stijn Lombaert (provinciegriffier)

Redactie: Lore De Jonghe

Verantwoordelijke uitgever: Lode Vanden Bussche, directeur Kennishub

Voor meer informatie: <https://www.west-vlaanderen.be/dataanalyse>

data.analyse@west-vlaanderen.be